

L-68-5
27

Valsts statistiskā pārvalde.

Finanču statistika

1935.

III. izdevums.

Sastādījis J. Jurevics. Rediģējis V. Salnais.

Bureau de Statistique de l'Etat Letton.

Statistique des Finances
en 1935.

III. édition.

Ecrit par J. Jurevics et rédigé par V. Salnais.

Rīgā, 1935. gadā.

368763

L

L/68-5
22

82

Valsts statistiskā pārvalde.

Finanču statistika

1935.

III. izdevums.

Sastādījis J. Jurevics. Rediģējis V. Salnais.

Bureau de Statistique de l'Etat Letton.

Statistique des Finances

en 1935.

III. édition.

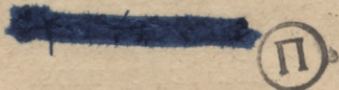
Ecrit par J. Jurevics et rédigé par V. Salnais.

Rīgā, 1935. gadā.

B
L

0308060282

304890 ✓

Rīgā, L. Maskavas ielā 11.

Priekšvārds.

Turpinot finanču statistikas pētīšanu, š. g. iznāk jau trešais izdevums. Pirmaļos divos publicēti skaitļi par valsts ieņēmumiem un izdevumiem apgabalu un pilsētu sadalījumā. Šai izdevumā sakopotas ziņas par pašvaldību un valsts financēm. No lauku pašvaldību financēm sevišķa vērība piegriezta pašvaldību nodokļiem un nodokļu ieņēmumiem 1934./35. s. g. Tāpat šai trešā izdevumā sīkāk apskatīti pilsētu pašvaldību parādi. Plašāki pētījumi izdarīti par progresīvo ienā-

kuma, tirdzniecības un rūpniecības nodokli. Beidzot salīdzināšanai ir publicēti jaunākie materiāli par Igaunijas un Lietuvas valsts un pašvaldību financēm.

Nākošā finanču statistikas izdevumā bez tekošās statistikas ir paredzēts sakopot skaitļus par pagastu pašvaldību parādiem, kā arī apskatīt tos valsts ieņēmumus un izdevumus, kas neietilpst budžetā, bet paredzēti dažādos fondos, piemēram, bezdarba apkaņošanas un pensiju fonds.

R ī g ā, 1935. gada jūlijā.

Valsts statistiskā pārvalde.

Satura rādītājs.

Table des matières.

	Lapp.		Page
I. Lauku pašvaldību finances	1	I. Finances des communes rurales	1
II. Pilsētu pašvaldību finances	40	II. Finances des municipalités	40
III. Valsts finances	92	III. Finances d'Etat	92
IV. Slēdzieni	155	IV. Résumé	155

I. Lauku pašvaldību finances.

I. Finances des communes rurales.

Lauku pašvaldību dzīvē 1934. gadā notika lielas pārmaiņas. Pēc īpaša likuma noteica apriņķu pašvaldību likvidēšanu (Lik. kr. 1934. g., 202), bet ar likumu par pagastu pašvaldību darbības ierobežošanu izņēmuma stāvokļa laikā (Lik. kr. 1934. g., 203) pilnīgi pārveidoja pagastu pārvaldīšanu. Pēc pēdējā likuma izņēmuma stāvokļa laikā iekšlietu ministram ir tiesības iecelt pagastu vecākos, pagastu padomju, valžu un revīzijas komisiju locekļus, kā arī atlaist pagastu valžu darbvežus, viņu palīgus un citus tehniskos darbiniekus un atcelto un atlaisto vietā iecelt citas personas, vai uzdot pagasta padomei ievēlēt. Diezgan lielam skaitam līdzšinējo darbinieku, kas bija strādājuši pašvaldībās, bija jāatstāj amati. Atcēla tos pagastu darbiniekus, kas ar savu

līdzšinējo darbību bija pierādījuši, ka nav noderīgi tagadējam jaunam laikmetam un nav noderīgi Latvijas darbam, kuŗa pamatos likta tautas vienības un vienprātības ideja.

Pēc jaunā likuma lielā mērā ir sašaurinātas pagasta padomes tiesības, un tagad tai piekrit tikai: 1) ievēlēt pagasta vecāko un pagasta valdes locekļus un kandidātus, kas izstājušies no valdes sastāva aiz likumīgiem iemesliem, pie kam ievēlētās pagasta valdes amatpersonas apstiprina apriņķa lauku pašvaldību vecākais; ievēlēt komisijas; pieņemt pagasta budžetu, apstiprināt noreķinus un gada pārskatus; izšķirt sūdzības par pagasta valdes darbību un rīcību; noteikt pagasta amatpersonām algu; 2) lemt par nodokļu, nodevu un kļaušu uzlikšanu pastāvošo likumu robežās,

№ 1. Pagastu skaits.

№ 1. Nombre des communes rurales.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	Aprīņķi un apgabali <i>Districts et provinces</i>	1925./26.	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.
			3	4	5	6	7	8
1	2							
1		Rīgas	58	58	58	58	57	57
2		Cēsu	40	40	40	40	38	38
3		Valmieras	52	52	52	52	50	50
4		Valkas	40	39	39	39	39	39
5		Madonas	42	42	42	42	42	42
6		Liepājas	27	29	29	29	29	29
7		Aizputes	21	19	19	19	19	19
8		Kuldīgas	24	20	20	20	20	20
9		Ventspils	14	14	14	14	14	14
10		Talsu	18	18	18	18	18	18
11		Tukuma	25	25	25	25	25	25
12		Jelgavas	41	41	41	41	41	41
13		Bauskas	20	20	20	20	20	20
14		Jēkabpils	19	19	19	19	19	19
15		Ilūkstes	19	19	19	19	19	19
16		Daugavpils	22	22	23	23	23	23
17		Rēzeknes	19	19	19	19	19	19
18		Ludzas	12	12	12	12	12	12
19		Jaunlatgales	12	13	13	13	13	13
20		Kopā. Total	525	521	522	522	517	517
21		Vidzeme	232	231	231	231	226	226
22		Kurzeme	104	100	100	100	100	100
23		Zemgale	124	124	124	124	124	124
24		Latgale	65	66	67	67	67	67

kā arī par to taisnīgu un samērīgu sadalīšanu; 3) lemt par dažādu kapitālu un fondu dibināšanu, uzglabāšanu un izlietošanu; 4) lemt par kustamas un nekustamas mantas iegūšanu, pārdošanu, iekļāšanu un apmaiņu; 5) lemt par aizņēmumiem pagasta vajadzībām; 6) lemt par iestāšanos kooperatīvos un pašvaldību apvienībās; 7) izdot saistošus noteikumus un 8) izpildīt citus likumos paredzētos pienākumus. Visas citas pagasta padomes funkcijas, kas paredzētas likumā par pagastu pašvaldību, pāriet uz pagasta valdi. Svarīgākais ir tomēr tas, ka pēc jaunā likuma atkal godā pagasta vecākais. Pagasta priekšgalā ir atkal nostādīts un stāv atbildīgs pagasta vecākais, kam uzdots kārtot pagasta saimniecību un vadīt arī daudz citas nozares. Pagasta vecākam ir tiesība celt iebildumus pret pagasta padomes un valdes pieņemtiem lēmumiem, ja viņš atzīst, ka tie ir pretlikumīgi vai nav lietderīgi, ziņojot par to apriņķa lauku pašvaldību vecākam. Kamēr šādus jautājumus nav izlēmis apriņķa lauku pašvaldību vecākais, pagasta padomes vai valdes pieņemtie lēmumi nav izpildāmi. Pagasta vecākais, izpildot amata pienākumus, nēsā iekšlietu ministra noteiktu amata nozīmi.

Apriņķu pašvaldības likvidējamās; vēlētie apriņķu valžu un revīzijas komisiju locekļi un ieceltie valžu priekšsēdētāji atcelti no amatiem, un viņu vietā iekšlietu ministrs ieceļ apriņķiem lauku pašvaldību vecākos, uz kuriem pāriet visas apriņķa valdes kompetences un uzdevumi. Vecākiem var iecelt palīgus. Apriņķu valžu vēlētie dažādu komisiju un skolu valžu locekļi atcelti; atcelto komisiju locekļu vietā iekšlietu ministrs var iecelt jaunus locekļus. Lauku pašvaldību reformas pamatos likta taupība, lietderība un lielāka personīga atbildība neatbildīgās kolēģijas vietā. Lauku pašvaldības, tāpat kā pilsētu, bija nonākušas politisko partiju kalpībā un kļuvušas lietderīga darba nespējīgas. Tagad nevajadzīgie institūti (apriņķu pašvaldības) ir likvidēti, bet vadošo amata personu (pagasta vecāko un apriņķa lauku pašvaldību vecāko) nozīme ir pastiprināta.

Pagastu pašvaldību budžetu kopsumma.

Somme totale des budgets des communes rurales.

Pēdējos gados budžetu kopsummas pagastu pašvaldībās paliek bez lielām pārmaiņām. Pēdējā lielākā samazināšanās notika 1932./33. s. g., kad lauku pašvaldībām vairs nebija jāpiemaksā obligātorisko skolu skolo-tāju algām. Tagad pastāv tendence pagastu nodokļu nastu vairs nepalielināt un budžetus

pēc iespējas samazināt. Pārskata 1934./35. s. gadā budžeti bija jāstādā vēl līdz 1934. g. 1. aprīlim, un tādēļ šīs tendences vēl tik noteikti neizpaudās, un to kopsumma ir palielinājusies par 0,422 līdz 12,798 milj. ls vai 3,4%. Tas uzskatāms par samērā nelielu budžetu kopsummas pavairošanos, un caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk — 10,63 ls liela summa, vai gandrīz tikpat kā iepriekšējos gados. Pa atsevišķiem apgabaliem, bet sevišķi apriņķiem, budžetu kopsummas ir diezgan svārstīgas. Arī paši apgabali ar pagastu un to iedzīvotāju skaitu nav vienādi. Lielākais pagastu skaits ir Vidzemē — 226, Zemgalē — 124, Kurzemē — 100 un Latgalē — 67. Kaut gan pēdējā apgabalā ir mazākais pagastu skaits, caurmērā tomēr tie daudz lielāki, un kopējais Latgales iedzīvotāju skaits — 459.000 apmērā pārsniedz pārējos apgabalus, no kuriem Vidzemē ir 339.000, Zemgalē — 220.000 un Kurzemē — 186.000 iedzīvotāju. Lielākā budžetu kopsumma ir Vidzemē — 4,34 milj. ls, Latgalē — 3,26, Zemgalē — 3,06 un Kurzemē — 2,14 milj. ls. Kā redzams, apgabalu sadalījumā budžetu summas ir ļoti dažādas un svārstīgas; vēl lielāka nevienādība ir ar apgabalu apmēriem, un tāpēc pareizāko jēdzienu par budžetu kopsummām atsevišķos apgabalos dabūjam tad, ja tās salīdzina pret iedzīvotāju skaitu. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju lielākās pagastu budžetu summas iznāk Zemgalē, un 1934./35. s. g. tās bija — 13,90 ls, pie kam sevišķi stāvokli ieņem Jelgavas apriņķis, kur iznāca — 17,68 ls. Nākošā vietā ir Vidzeme, vai caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 12,82 ls, Kurzemē — 11,48 ls, bet Latgalē tikai — 7,00 ls. Šāds stāvoklis ir novērojams ikgadus un lielas pārgrozības nenotiek.

Atsevišķos apgabalos lielākā budžetu summu pavairošanās notika Latgalē par 4,8%, Zemgalē par 3,7%, Kurzemē — 3,2% un Vidzemē — 2,3%. Vidzemes pagastu pašvaldību budžeti no kopsummas 1934./35. s. g. bija — 33,0%; salīdzinot ar 12 gadiem atpakaļ, to nozīme ir samazinājusies. Latgales budžeti turpretim ir ievērojami savā nozīmē palielinājušies, un tagad tie ir 25,5% no visiem, Zemgales — 23,0% un Kurzemes — 16,7%, pie kam ar pēdējo divu apgabalu budžetu nozīmi sevišķi lielas pārmaiņas nav notikušas.

Ieņēmumi.

Recettes.

Pilsētu pašvaldībās ir ļoti liels nodokļu skaits, sevišķi tas sakāms par patstāvīgiem un nodevām. Pagastu pašvaldībās nodokļu skaits nav liels: faktiski bija tikai 2 nodokļi, kas

№ 2. Pagastu pašvaldību ieņēmumu budžeti 1923./24. — 1934./35.

№ 2. Budgets de recettes des communes rurales des exercices de 1923/24 à 1934/35.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Ieņēmumi Recettes	Nodokļi Impôts	Kapitāli, īpašumi un uzņēmumi Capitaux, propriétés et entreprises	Ārkārtēji Extra-ordinaires	Dažādi Diverses	Iztrūkums Déficit	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	1923./24.	6 813	157	809	149	658	8 586	
2	1924./25.	8 194	232	1 046	202	228	9 902	
3	1925./26.	9 181	296	1 148	254	623	11 502	
4	1926./27.	9 725	333	1 937	295	751	13 041	
5	1927./28.	10 858	359	1 574	345	351	13 487	
6	1928./29.	11 103	383	1 005	424	337	13 252	
7	1929./30.	12 453	370	1 113	385	588	14 909	
8	1930./31.	12 742	397	1 101	418	606	15 264	
9	1931./32.	14 191	390	236	459	45	15 321	
10	1932./33.	11 885	312	226	386	11	12 820	
11	1933./34.	11 359	287	349	381	—	12 376	
12	1934./35.	11 497	276	646	379	—	12 798	
Procentos. — Pourcentage								
13	1923./24.	79,4	1,8	9,4	1,7	7,7	100,0	
14	1924./25.	82,8	2,8	10,6	2,0	2,3	100,0	
15	1925./26.	79,8	2,6	10,0	2,2	5,4	100,0	
16	1926./27.	74,6	2,6	14,8	2,2	5,8	100,0	
17	1927./28.	80,5	2,7	11,7	2,5	2,6	100,0	
18	1928./29.	83,8	2,9	7,6	3,2	2,5	100,0	
19	1929./30.	83,5	2,5	7,5	2,6	3,9	100,0	
20	1930./31.	83,5	2,6	7,2	2,7	4,0	100,0	
21	1931./32.	92,6	2,5	1,8	3,0	0,3	100,0	
22	1932./33.	92,7	2,4	1,8	3,0	0,1	100,0	
23	1933./34.	91,8	2,8	2,8	3,1	—	100,0	
24	1934./35.	89,8	2,2	5,0	3,0	—	100,0	
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Ls Moyenne par habitant en Ls								
25	1923./24.	5,60	0,18	0,67	0,12	0,54	7,06	
26	1924./25.	6,74	0,19	0,86	0,16	0,19	8,14	
27	1925./26.	7,60	0,24	0,85	0,21	0,82	9,52	
28	1926./27.	8,05	0,28	1,60	0,24	0,82	10,79	
29	1927./28.	8,68	0,30	1,30	0,29	0,29	11,16	
30	1928./29.	9,19	0,31	0,88	0,35	0,28	10,90	
31	1929./30.	10,30	0,31	0,92	0,32	0,49	12,34	
32	1930./31.	10,56	0,33	0,91	0,35	0,50	12,65	
33	1931./32.	11,77	0,32	0,20	0,38	0,04	12,71	
34	1932./33.	9,85	0,26	0,19	0,32	0,01	10,68	
35	1933./34.	9,43	0,24	0,29	0,32	—	10,28	
36	1934./35.	9,55	0,23	0,54	0,31	—	10,63	

dēva gandrīz $\frac{9}{10}$ daļas no visiem ieņēmumiem. Tagad līdz ar apriņķu pašvaldību likvidēšanu nodokļu skaits ir nedaudz lielāks, jo nāk klāt arī tādi nodokļi, kurus iepriekšējos gados ņēma apriņķu pašvaldības, tomēr arī tagad tas nav liels. Jaunie nodokļi pagastu pašvaldību faktiskos ieņēmumos parādīsies jau 1934./35. s. g., kaut gan minētā gada budžetos tie vēl nav ierindoti, jo budžetus sastādīja tad, kad tas vēl nebija zināms. Tādēļ arī 1934./35. s. g. budžetos ir sastopami vēl tie paši nodokļi, kādi bija iepriekšējos

gados. Šādos apstākļos, kad nodokļu nozīme ieņēmumu struktūrā ir tik liela, pārējiem ieņēmumiem nav gandrīz nekādas nozīmes. Tomēr ir vēl atzīmējami šādi ieņēmumi: ārkārtējie, augļi no kapitāliem, peļņa no uzņēmumiem un īpašumiem un dažādi. Iepriekšējos gados budžetu sabalansēšanas pēc bija arī iztrūkums, pēdējos gados tā vairs nav. Ārkārtējie ieņēmumi jau pēc savas būtības nav vienādi un svārstās, bet sevišķi tas sakāms par pēdējo laiku. 1934./35. s. g. šo ieņēmumu nozīme ir palielinājusies un sasniedz — 5,0%

№ 3. Pagastu pašvaldību ieņēmumu budžeti 1934./35.

№ 3. Budgets de recettes des communes rurales en 1934/35.

№№	Aprinķi un apgabali <i>Districts et provinces</i>	Ieņēmumi <i>Recettes</i>	Nodokļi <i>Impôts</i>	Kapitāli, īpašumi un uzņēmumi <i>Capitaux, propriétés et entreprises</i>	Ārkārtēji <i>Extra- ordinaires</i>	Dažādi <i>Diverses</i>	Kopā <i>Total</i>
1	2	3	4	5	6	7	
1	Rīgas	1 121	29	30	35	1 215	
2	Cēsu	587	30	34	15	666	
3	Valmieras	850	27	18	29	924	
4	Valkas	684	29	17	18	748	
5	Madonas	710	23	37	20	790	
6	Liepājas	541	12	9	12	574	
7	Aizputes	307	8	7	7	329	
8	Kuldīgas	463	10	8	14	495	
9	Ventspils	278	11	15	4	308	
10	Talsu	407	6	6	13	432	
11	Tukuma	426	11	33	12	482	
12	Jelgavas	926	29	92	28	1 075	
13	Bauskas	527	9	12	14	562	
14	Jēkabpils	387	10	82	10	489	
15	Ilūkstes	335	5	95	18	453	
16	Daugavpils	834	6	103	41	984	
17	Rēzeknes	827	7	18	27	879	
18	Ludzas	517	5	12	29	563	
19	Jaunlatgales	770	9	18	33	830	
20	Kopā. Total	11 497	276	646	379	12 798	
21	Vidzeme	3 952	138	136	117	4 343	
22	Kurzeme	1 996	47	45	50	2 138	
23	Zemgale	2 601	64	314	82	3 061	
24	Latgale	2 948	27	151	130	3 256	

no budžetu kopsummas. Kapitālu augļi un peļņa no īpašumiem ir niecīga (pilsētās tā pēc saviem apmēriem ir otrā vietā), un pēdējos gados tie bija — 2,2% no budžetu kopsummas. Samērā diezgan lielas summas dod dažādie ieņēmumi, vai — 3,0% no kopsummas. Savelkot visu sacīto, nodokļi divos pēdējos gados no budžetu kopsummas bija — 91,8% un 89,8%, bet visi pārējie ieņēmumi kopā — 8,2% un 10,2%. Pārējo ieņēmumu nozīme ir pavairojusies tādēļ, ka ārkārtējie ieņēmumi ir lielāki.

**Nodokļi
Impôts.**

ir pagastu pašvaldību galvenais ieņēmumu avots, un pēdējos 4 gados tie ir ap 90% no budžetu kopsummas. Dabiski, ka nodokļi saimnieciskās krīzes laikā diezgan strauji samazinājās — tā bija kopēja parādība, kā valsts finacēs, tā arī pašvaldībās. Pēc pēdējā 1934./35. s. g. budžeta nodokļi vairs nesamazinās, bet tie nedaudz pavairojas: 1931./32. s. g. nodokļu kopsumma bija — 14,2 milj.

ls, 1933./34. — 11,36 un 1934./35. — 11,50 milj. ls, vai pēdējā gadā tie pavairojusies par 0,14 milj. ls — 1,2%, kas ir samērā maza daļa. Visvairāk nodokļi pavairojās Latgalē, kur tie 1933./34. s. g. bija — 2,869 milj. ls un 1934./35. s. g. — 2,949, vai par 0,080 milj. ls — 2,8%. Vidzemē nodokļu kopsumma gada laikā ir pavairojusies no 3,903 līdz 3,951 milj. ls, vai par 0,048 milj. ls — 1,2%, Kurzemē no 1,060 līdz 1,098 milj. ls, vai par 0,036 milj. ls — 1,8%. Vienīgi Zemgalē nodokļu kopsumma ir samazinājusies no 2,627 milj. ls līdz 2,601 vai par 0,026 milj. ls — 1,0%. Kaut arī tā nav liela samazināšanās, tomēr svarīga ir pati tendence, vēl jo vairāk tādēļ, ka caurmērā uz vienu iedzīvotāju Zemgalē ir lielākās budžetu summas.

Nekustamas mantas nodoklis (vai pareizāk daļa no nekustamas mantas nodokļa) pagastu pašvaldībām dod lielākos ieņēmumus. Arī tas, salīdzinot ar pirms saimnieciskās krīzes gadiem, ir ievērojami samazinājies: 1931./32. s. g. no tā paredzēja ieņemt — 8,18 milj. ls, 1933./34. — 6,71 un 1934./35. — 6,77 milj. ls; pēdējā gadā, kaut arī par nelielu summu, ne-

№ 4. Ar nodokli aplikamā nekustamas mantas vērtība pagastos.

№ 4. Valeur des immeubles imposables des communes rurales.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	Milj. latos — en millions de Ls						
		*) 1928./29.	*) 1929./30.	*) 1930./31.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.
Apriņķi un apgabali <i>Districts et provinces</i>								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Rīgas	42	48	48	51	52	53	53
2	Cēsu	27	27	27	28	29	29	29
3	Valmieras	41	42	41	42	42	41	43
4	Valkas	35	28	28	28	29	29	28
5	Madonas	30	30	30	31	32	32	32
6	Liepājas	21	26	27	28	28	28	28
7	Aizputes	14	15	15	15	16	16	16
8	Kuldīgas	22	24	25	25	26	26	26
9	Ventspils	10	11	11	12	12	12	12
10	Talsu	14	17	17	18	18	19	19
11	Tukuma	21	25	26	27	28	28	27
12	Jelgavas	53	79	79	72	70	68	69
13	Bauskas	27		36	34	34	33	34
14	Jēkabpils	18	21	21	21	21	21	21
15	Ilūkstes	19	24	25	25	26	26	26
16	Daugavpils	41	49	49	49	49	49	49
17	Rēzeknes	36	38	39	39	40	40	40
18	Ludzas	23	26	26	26	25	25	25
19	Jaunlatgales	30	36	36	37	37	37	37
20	Kopā Total	524	566	606	608	614	612	614
21	Vidzeme	175	175	174	180	184	184	185
22	Kurzeme	81	93	95	98	100	101	101
23	Zemgale	138	149	187	179	179	176	177
24	Latgale	130	149	150	151	151	151	151

kustamas mantas nodoklis atkal ir pavairojies. Nekustamas mantas nodokli ņem no tās vērtības, un ar nodokli aplikamā nekustamās mantas vērtība pagastos pēdējos gados, kaut gan nelielos apmēros, tomēr pavairojas: 1928./29. s. g. tā bija — 524 milj. ls, 1931./32. — 608, 1933./34. — 612 un 1934./35. — 614 milj. ls. Lielākā vērtība bija Vidzemē — 185 milj. ls, Zemgalē — 178, Latgalē — 151 un Kurzemē — 100 milj. ls. Līdz ar nekustamas mantas vērtības palielināšanos pie vienādām likmēm pavairojas arī ieņēmumi no minētā nodokļa. Tomēr ieņēmumi no nekustamas mantas nodokļa var pavairoties vai arī samazināties no likmju grozījumiem. Visas pagastu pašvaldības maksimālās likmes nemaz neizmanto, un ja vienu gadu tās to nedara, tad nākošā tomēr ir iespējama likmju palielināšanās un otrādi. Vēl vairāk — pagastu pašvaldības zināmos apstākļos savas maksimālās likmes izdevumu segšanai var pat palielināt līdz 20% no maksimālām likmēm. Tādā gadījumā jāpalielina vai jāsamazina arī pašvaldības nodokļa likmes. Tādēļ ieņēmumi no nekustamas mantas nodokļa var svārstī-

ties ļoti dažādu iemeslu dēļ. Aplūkojot nodokļu likmes, ir jākonstatē, ka pagastu skaits, kur tās paliek maksimālos apmēros, pēdējā gadā ir pavairojies: 1931./32. s. g. maksimālās likmes bija — 282 pagastos, 1933./34. — 162 un 1934./35. — 180 pagastos. Turpretim pagastu skaits, kur maksimālās likmes ir pazeminātas, ir samazinājies: 1931./32. s. g. tādu pagastu bija tikai — 28, 1933./34. — 326 un 1934./35. — 307. Pagastu skaits ar paaugstinātām maksimālām likmēm pēdējos gados ir samērā mazs un paliek bez lielākām pārmaiņām: 1933./34. s. g. tādu pagastu bija — 29 un 1934./35. — 30; no šiem pagastiem — 19 bija tādu, kas maksimālās likmes paaugstināja 15—20% apmērā. Atsevišķos apgabalos pagastu daļa, kas aplika ar maksimālām likmēm, ir diezgan nevienāda: Latgalē 1934./35. s. g. tā bija — 41,8%, Vidzemē — 40,3%, Kurzemē — 39,0% un Zemgalē tikai — 17,7% no visiem pagastiem, bet caurmērā visā valstī — 34,8% apmērā tā bija nedaudz lielāka par 1/3 daļu. Paaugstināja maksimālās likmes Vidzemē 1934./35. s. g. — 9,7% no visiem pagastiem, Kurzemē — 6,0%, Latgalē — 1,5%.

*) Pēc Iekšlietu m-jas pašvaldības departamenta.

bet mazākā daļa bija Zemgalē — 0,8%, vai to darija tikai viens pagasts. Caurmērā visā valstī maksimālās nodokļu likmes paaugstināja — 5,8% no kopējā pagastu skaita. Pazeminātas nodokļu likmes visu apgabalu pagastos ir vairāk par pusi, pie kam lielākā pagastu daļa ar pazeminātām likmēm ir Zemgalē, vai 81,5% no visiem; pārējos apgabalos pagastu daļa ar pazeminātām nodokļu likmēm ir mazāka, piemēram, Vidzemē — 50,0%, Kurzemē — 55,0%, un Latgalē — 56,7%, bet caurmērā visā valstī — 59,4%. No-

1932./33. s. g. bija — 55.262 ls, 1933./34. — 37.024 ls un 1934./35. — 44.756 ls; no nekustamas mantas nodokļa kopsummas tā ir tikai — 6,6%. Daudz apriņķos pagasti nemaz šo ārkārtējo daļu neizmanto, bet lielākās summas ir Rīgas, Valkas un Rēzeknes apriņķi.

Nekustamas mantas nodokļa ierēpmumi atsevišķos apgabalos un apriņķos ir diezgan svārstīgi: 1934./35 s. g. lielākās summas deva Vidzeme — 2,227 milj. ls, nākošā vietā ir Zemgale — 1,729 milj. ls, Latgale — 1,670, un mazākās summas iznāk Kurzemē — 1,148 milj. ls.

№ 5. Nodokļu likmes.

№ 5. Taux des impôts.

№№	Maksimālās nodokļu likmes Taux maximaux des impôts	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.
		Pagastu skaits Nombre des communes rurales				Procentos Pourcentage			
		3	4	5	6	7	8	9	10
1	2								
1	Paaugstinātas: Impôts augmentés	212	43	29	30	40,7	8,2	5,6	5,8
2	Līdz 5,0 % au dessous	11	4	3	2	2,1	0,8	0,6	0,4
3	5,1—10,0	41	13	8	6	7,9	2,5	1,5	1,2
4	10,1—15,0	25	5	2	3	4,8	0,9	0,4	0,6
5	15,1—20,0	135	21	16	19	25,9	4,0	3,1	3,6
6	Pazeminātas: Impôts réduits	28	243	326	307	5,4	46,6	63,1	59,4
7	Līdz 5,0 % au dessous	1	13	9	11	0,2	2,5	1,8	2,1
8	5,1—10,0	12	64	80	66	2,8	12,3	15,5	12,8
9	10,1—15,0	1	25	28	27	0,2	4,8	5,4	5,2
10	15,1—20,0	14	141	209	203	2,7	27,0	40,4	39,3
11	Maksimālās likmes Taux maximaux des impôts	282	236	162	180	54,1	45,2	31,3	34,8

dokļu likmju pazemināšanas apmēri ir diezgan nevienādi, pie kam samērā maz ir tādu pagastu, kur pazeminātās likmes nesasniedz 15%, vai 20,1% no visiem pagastiem, turpretim pagastu daļa, kur nodokļu likmes ir pazeminātas vairāk nekā par 15%, ir — 39,3%. Zemgalē no visiem 124 pagastiem vairāk nekā par 15% likmes ir pazeminājuši 82 pagasti vai — 66,2%. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, 1934./35. s. g. nodokļu likmes tomēr bija pazeminātas mazākos apmēros.

Nodokļu (nekustamas mantas un pašvaldības) daļa, kuŗu ņem virs maksimālām likmēm, skaitās par ārkārtēju. Šī daļa visos pēdējos gados bija samērā maza, jo, izmantojot maksimālās nodokļu likmes, pagastu pašvaldības gandrīz jau pilnīgi var segt savus izdevumus. Nekustamas mantas nodokļa ārkārtējā daļa

Atsevišķos apriņķos summas svārstās vēl lielākos apmēros, piemēram, Jelgavas apriņķī tā bija — 0,674 milj. ls, Rīgas — 0,662 milj. ls, bet Ventspils — 0,132 milj. ls un Aizputes — 0,178 milj. ls. Nekustamas mantas nodokļa daļa no aplikamās mantas vērtības visā valstī ir 1,10%; lielākā daļa (augstāka likme) ir Vidzemē — 1,20% apmērā, Kurzemē — 1,14%, Latgalē — 1,10% un Zemgalē — 0,97%; pēdējā ir zemākā likme, kas pa daļai ir izskaidrojams ar to, ka šeit nekustamas mantas vērtība ir augstāka nekā citos apgabalos. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, caurmēra likme ir palikusi bez pārmaiņām (ar nodokli aplikamās nekustamas mantas vērtība ir pavairojusies). Dažos iepriekšējos gados tā bija ievērojami lielāka, un to bieži izmantoja maksimālos apmēros.

№ 6. Nodokļu aplikšanas tiesību izmantošana pagastu pašvaldībās 1934./35. b. g.

№ 6. *Droits de perception des impôts par les administrations communales pour l'exercice 1934/35.*

№№	Apriņķi un apgabali <i>Districts et provinces</i>	Maksimālās <i>Maxime</i>	Pagastu skaits, kušos nodokļu likmes 1934./35. b. g. <i>Nombre des communes rurales avec des taux d'impôt pour l'exercice 1934/35.</i>										Kopā <i>Total</i>
			paugstinātas par %-tiem <i>augmentés par %</i>					pazeminātas par %-tiem <i>reduits par %</i>					
			Līdz 5,0 <i>au des-sous de</i>	5,1— 10,0	10,1— 15,0	15,1— 20,0	Kopā <i>Total</i>	Līdz 5,0 <i>au des-sous de</i>	5,1— 10,0	10,1— 15,0	Pāri par 15,1 <i>au des-sous de</i>	Kopā <i>Total</i>	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1	Rīgas	23	—	2	2	8	12	4	9	1	8	22	57
2	Cēsu	11	—	—	—	—	—	—	9	3	15	27	38
3	Valmieras	23	1	—	—	—	1	—	14	3	9	26	50
4	Valkas	17	—	2	—	5	7	1	3	—	11	15	39
5	Madonas	17	—	—	1	1	2	4	4	2	13	23	42
6	Liepājas	8	—	—	—	3	3	—	1	2	15	18	29
7	Aizputes	8	—	—	—	—	—	—	3	2	6	11	19
8	Kuldīgas	5	—	—	—	—	—	—	5	—	10	15	20
9	Ventspils	6	—	—	—	—	—	—	1	2	5	8	14
10	Talsu	12	1	2	—	—	3	1	1	1	—	3	18
11	Tukuma	2	—	—	—	—	—	—	4	1	18	23	25
12	Jelgavas	8	—	—	—	1	1	—	3	3	26	32	41
13	Bauskas	3	—	—	—	—	—	—	3	3	11	17	20
14	Jēkabpils	9	—	—	—	—	—	—	1	—	9	10	19
15	Ilūkstes	—	—	—	—	—	—	—	—	1	18	19	19
16	Daugavpils	6	—	—	—	—	—	1	—	—	16	17	23
17	Rēzeknes	14	—	—	—	1	1	—	2	2	—	4	19
18	Ludzas	4	—	—	—	—	—	—	1	—	7	8	12
19	Jaunlatgales	4	—	—	—	—	—	—	2	1	6	9	13
20	K o p ā <i>Total</i>	180	2	6	3	19	30	11	66	27	203	307	517
21	Vidzeme	91	1	4	3	14	22	9	39	9	56	113	226
22	Kurzeme	39	1	2	—	3	6	1	11	7	36	55	100
23	Zemgale	22	—	—	—	1	1	—	11	8	82	101	124
24	Latgale	28	—	—	—	1	1	1	5	3	29	38	67

Pašvaldības nodoklis pagastu pašvaldībās pastāv no 1931./32. s. g., un tas atvietoja personīgo nodokli un aizpildīja robu, kas radās sakarā ar lauksaimnieku atsvabināšanu no ienākuma nodokļa maksāšanas. Pašvaldības nodokļa daba ir divējāda: no vienas puses aplik personas pēc zināmām nodarbošanās pazīmēm, un no otras, lauksaimnieciski izmantojamo zemi; pa daļai arī pēc platības. Tāpat kā personīgais nodoklis, arī pašvaldības nodoklis skar ļoti lielu maksātāju skaitu, jo bez atsevišķām personām tas jāmaksā arī lauksaimniecības zemes īpašniekiem (lauksaimniecībām). Pašvaldības nodokļa maksātāju skaits pēdējos trīs gados nedaudz pavairojās. Salīdzinot ar 1931./32. s. g. nodokļa maksātāju skaitu, tas ir gan samazinājies. Bet minētais saimniecības periods bija pirmais, kad to sāka ņemt, tādēļ ir iespējams, ka maksātāju skaitu pagastu pašvaldības bija aprēķinājušas nepareizi, resp. pārvērtējušas, uzdodot to lielāku. Jāievēro tomēr arī tas, ka pašvaldības nodokļa maksātāju skaits pagastos pavairojas, turpretim līdz šim lauku

iedzīvotāju skaits nedaudz pat samazinājās, kas acīm redzot ir izskaidrojams ar labāku nodokļu iekasēšanas tehniku. (Pa daļai ir arī citi mazāk svarīgi blakus apstākļi, kušus šeit neiztirzās.) Pašvaldības nodokļa maksātāju skaits 1932./33. s. g. bija — 441.154, 1933./34. — 442.936 un 1934./35. — 445.791; divu gadu laikā to skaits ir pavairojies apmēram par 4600 personām — 1,04%, vai maksātāju skaits pavairojas nelielos apmēros. Pašvaldības nodokļa maksātāju skaits atsevišķos apgabalos nav vienāds: lielākais bija Latgalē — 153.675, vai 34,5% no kopskaita, mazākais Kurzemē — 71.185 vai 15,9%. Vidzemē bija 135.050 maksātāju, vai 30,3% no kopskaita un Zemgalē — 85.881, vai 19,3% no kopskaita. Atsevišķas maksātāju grupas tomēr svārstās vēl lielākās robežās, bet sevišķi tas sakāms par Latgali, kas izceļas ar lielu lauksaimnieku skaitu, kušu zemes platība nepārsniedz 10 ha: kopā ar nekultivēto lauksaimniecības zemju īpašniekiem tie Latgalē bija — 72,8% no visas Latvijas šīs grupas lauksaimniecību skaita. Turpretim pārējo vai laukstrādnieku u. t.

№ 7. Nekustamas mantas nodoklis 1930./31. — 1934./35.
 № 7. Impôts sur les immeubles des exercices de 1930/31 à 1934/35.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.
		Ls				
1	2	3	4	5	6	7
1	Rīgas	633 711	731 488	676 585	661 797	661 578
2	Cēsu	358 729	389 953	359 844	318 882	326 312
3	Valmieras	534 524	590 392	508 813	496 967	514 495
4	Valkas	361 468	407 743	366 816	344 868	343 780
5	Madonas	399 787	434 980	395 125	379 379	381 154
6	Liepājas	349 259	366 231	330 571	319 356	317 192
7	Aizputes	194 285	206 841	182 177	171 848	177 639
8	Kuldīgas	322 826	328 818	283 249	275 408	279 914
9	Ventspils	147 369	164 219	145 805	136 461	131 955
10	Talsu	239 713	249 164	222 949	226 700	241 060
11	Tukuma	338 075	349 559	284 097	274 691	273 568
12	Jelgavas	930 889	887 597	718 705	686 637	674 493
13	Bauskas	461 443	450 493	370 074	353 325	361 798
14	Jēkabpils	273 725	273 999	235 492	223 122	223 215
15	Ilūkstes	319 087	331 645	303 529	204 557	196 208
16	Daugavpils	646 256	644 616	560 595	463 868	467 070
17	Rēzeknes	514 329	541 405	513 805	490 211	510 424
18	Ludzas	349 088	339 313	281 460	276 767	277 723
19	Jaunlatgales	465 761	487 723	414 561	406 853	415 013
20	K o p ā Total	7 840 324	8 176 179	7 054 252	6 711 697	6 774 591
21	Vidzeme	2 288 219	2 554 556	2 307 183	2 201 893	2 227 319
22	Kurzeme	1 253 452	1 315 273	1 164 751	1 129 773	1 147 760
23	Zemgale	2 323 219	2 293 293	1 811 897	1 742 332	1 729 282
24	Latgale	1 975 434	2 013 057	1 770 421	1 637 699	1 670 230

t. maksātāju skaita daļa ir ievērojami mazāka nekā pārējos apgabalos. Ar pārējām maksātāju grupām ir novērojama līdzīga, kaut gan ne tik spilgtā aina.

Pašvaldības nodokļa maksātāji pēc likuma ir sadalīti vairāk grupās: 1) no pagastā dzīvojošām personām, kā amatniekiem, tirgotājiem, brīvām profesijām u. t. t., 2) no lauksaimniekiem ar nekultivētu zemi, vai zem 10 ha lielām platībām, 3) pārējiem, kā laukstrādniekiem u. c. un 4) no lauksaimniecībām ar platību pāri par 10 ha. Lielākā pašvaldības nodokļa maksātāju grupa ir tieši tā saucamie „pārējie“, starp kuriem pārsvarā ir laukstrādnieki un arī lauksaimniecību īpašnieku dēli un meitas. Nākošā vietā pēc maksātāju skaita ir lauksaimniecību īpašnieki ar platību pāri par 10 ha. Šī pēdējā ir svarīgākā pašvaldības nodokļa maksātāju grupa. Šīs maksātāju grupas skaits pēdējos gados nedaudz, bet pastāvīgi pavairojas, un 1934./35. s. g. bija — 131.432 maksātāji, vai no kopskaita tie ir 29,5%. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, šī daļa ir palikusi gandrīz pilnīgi bez pārmaiņām. Turpretim atsevišķos apgabalos tā svārstās: lielākais skaits iznāk Latgalē un Vidzemē, bet salīdzinot to ar nodokļu maksātāju

kopskaitu, lielākā lauksaimnieku-zemes īpašnieku pašvaldības nodokļa maksātāju daļa ir Zemgalē vai — 32,5%, bet mazākā Latgalē — 26,8%; Vidzemē un Kurzemē svārstās ap 30%. Likumā paredzēts, ka lauksaimniecībām nodokli uzliek pēc platības un sadalot 5 šādās grupās: 1) no 10 līdz 15 ha, 2) no 15 līdz 25 ha, 3) no 25 līdz 50 ha, 4) no 50 līdz 100 ha un 5) visas lauksaimniecības ar platību pāri par 100 ha. Lielākā no šīm platību grupām ir no 15 līdz 25 ha, kur 1934./35. s. g. bija 50.996 maksātāji; nākošā grupa ir ar platību no 10 līdz 15 ha — 36.075 maksātāji, ar platību no 25 līdz 50 ha — 29.021 maksātājs, no 50 līdz 100 ha — 14.449 maksātāji un lauksaimniecības ar platību pāri par 100 ha — 891 maksātājs. Lielo lauksaimniecību īpašnieku maksātāju skaits samazinās, bet mazo pavairojas. Maksātāji, kuri zemes platība nepārsniedz 10 ha, ir ņemti kopā ar nekultivētās zemes īpašniekiem; pēdējo ir gan ļoti niecīgs skaits. Šīs grupas maksātāju skaits paliek bez lielākām pārmaiņām; 1931./32. s. g. to novērtēja pārāk lielu un tādēļ nākošos gados bija jāsamazina; 1934./35. s. g. šo maksātāju skaits bija 57.186, no kuriem nekultivētu zemju īpašnieki bija tikai 722. Šādu paš-

valdības nodokļa maksātāju skaits 1934./35. s. g. bija 12,8% no visiem; arī iepriekšējos gados, izņemot 1931./32. s. g., tas svārstījās ap 13%. Atsevišķos apgabalos tas ir ļoti svārstīgs: mazākā daļa bija Vidzemē — 4,7% apmērā, nākošā vietā ir Zemgale — 5,0% un Kurzeme — 6,6%; nesalīdzināmi vairāk šādu

№ 8. Nekustamas mantas nodoklis 1932./33. — 1934./35. (ārkārtēja daļa).

№ 8. *Impôts sur les immeubles des exercices de 1932/33 à 1934/35 (part extraordinaire).*

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i> Apriņķi un apgabali <i>Districts et provinces</i>	1932./33.	1933./34.	1934./35.
		Ls		
1	2	3	4	5
1	Rīgas	20 518	16 723	15 691
2	Cēsu	2 764	—	—
3	Valmieras	—	1 353	677
4	Valkas	11 295	5 902	8 478
5	Madonas	2 001	2 889	2 885
6	Liepājas	2 340	3 803	4 585
7	Aizputes	671	—	—
8	Kuldīgas	—	—	—
9	Ventspils	—	—	—
10	Talsu	918	—	2 718
11	Tukuma	359	—	—
12	Jelgavas	3 384	2 333	2 249
13	Bauskas	—	—	—
14	Jēkabpils	—	—	—
15	Ilūkstes	—	—	—
16	Daugavpils	2 713	3 035	—
17	Rēzeknes	8 299	986	7 473
18	Ludzas	—	—	—
19	Jaunlatgales	—	—	—
20	K o p ā . Total	55 262	37 024	44 756
21	Vidzeme	36 578	26 867	27 731
22	Kurzeme	3 929	3 803	7 303
23	Zemgale	3 743	2 333	2 249
24	Latgale	11 012	4 021	7 473

lauksaimniecību ir Latgalē: skaitā pāri par 41.000 maksātāju tie bija — 26,7% no pašvaldības nodokļa maksātāju kopskaita. Amatnieku, tirgotāju un brīvo profesiju pašvaldības nodokļa maksātāju skaits ir samērā mazs, kā arī pēdējos gados tam ir tendence samazināties: 1933./34. s. g. to bija — 20.264 un 1934./35. — 19.940; kaut gan šī samazināšanās nav liela, tomēr tā neatlaidīgi atkārtojas ikgadus. Arī procentos no maksātāju kopskaita ir novērojama samazināšanās, un 1934./35. s. g. tie bija — 4,5%. Lielākā amatnieku, tirgotāju u. t. t. daļa bija Vidzemē — 6,4%, bet mazākā Latgalē — 2,3%. Skaita ziņā arī Vidzemē ir vairāk maksātāju nekā pārējos apgabalos, bet sevišķi Latgalē un

Kurzemē. Pārējās personas, kam pēc likuma ir jāmaksā pašvaldības nodoklis, ir lielākā maksātāju grupa. Starp tiem galvenā kārtā ir laukstrādnieki un laukstrādnieces, lauksaimnieku dēli un meitas u. c. personas. Šī ir lielākā maksātāju grupa, pie kam divi pēdējos gados tā ir pavairojusies lielākos apmēros nekā pārējās. No maksātāju kopskaita 1934./35. s. g. tie bija — 57,7%; šī daļa ir diezgan stabila un iepriekšējos gados nekādas lielas svārstības nevarēja novērot. Atsevišķos apgabalos šo pārējo pašvaldības nodokļa maksātāju skaits ir diezgan svārstīgs: lielākais skaits bija Vidzemē — 79.995 un Latgalē — 67.937, bet Kurzemē tikai — 40.672. Lielākā daļa no pašvaldības nodokļa maksātāju skaita bija Vidzemē — 59,2%, Kurzemē — 57,1%, Zemgalē — 56,6%, vai minētos trīs apgabalos šī daļa bija diezgan viena; Latgalē turpretim tā bija nesalīdzināmi mazāka — 44,2% no visiem pašvaldības nodokļa maksātājiem. Vispār pašvaldības nodokļa maksātāju struktūra Latgalē atšķiras no pārējās Latvijas: šeit ļoti lielu lomu spēlē lauksaimniecības ar zemes platību mazāku par 10 ha, bet pārējo maksātāju nozīmi ir nesalīdzināmi mazāka nekā pārējos apgabalos. Tas atbilst Latgales lauku iedzīvotāju saimnieciskai struktūrai.

Pašvaldības nodokli ievēda sākot ar 1931./32. s. g.; līdz minētam laikam pastāvēja personīgais nodoklis. Ieņēmumi no pašvaldības nodokļa ir lielāki nekā no personīgā. Pēdējā gadā pret iepriekšējo tie pavairojās par 0,063 līdz 4,656 milj. ls vai 1,4%. Apmēram tāda pati pavairošanās ir novērojama ar pārējiem pagastu pašvaldību nodokļiem. No budžetu kopsummās pašvaldības nodokļa daļa pēdējā gadā ir nedaudz samazinājusies no 37,1% līdz 36,4%. Atsevišķos apgabalos un apriņķos pašvaldības nodokļa summas ir diezgan svārstīgas: lielākos ieņēmumus tās dod Rīgas apriņķī — 455.186 ls. Salīdzinot budžetā paredzētās pašvaldības nodokļa summas un pēc specifiskācijas resp. cik uzlikts atsevišķai nodokļa maksātāju grupai, ir novērojama zināma starpība. Visā valstī ņemot kopā tā nav liela; parasti pēc specifiskācijas iznāk lielāka summa un 1931./32. s. g. par 5.384 ls, 1932./33. — 1.521, 1933./34. — 3.858 un 1934./35. — 2.040 ls. Starpība ir izskaidrojama ar budžetu sastādītāju nevēribu un tā ir novēršama. Tādēļ arī tālākā apskatā pēc nodokļa maksātāju grupām skaitļi var nesaskanēt ar budžeta summām. Mazākie ieņēmumi no pašvaldības nodokļa bija Aizputes apriņķī — 128.000 ls. Vidzemē pašvaldības nodoklis deva — 1,710 milj. ls lielu ieņēmumu summu, Latgalē — 1,248, Zemgalē — 0,860 un Kurzemē — 0,840 milj. ls. Izņemot Zemgali, kur pašvaldības

№ 9. Pašvaldības nodokļa maksātāju skaits.

№ 9. Nombre des contribuables des administrations communales.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	No lauksaimniecībām pāri par 10 ha <i>Des exploitations agricoles au-dessus de 10 ha</i>						No lauksaimn. līdz 10 ha un nekult. <i>Des exploit. agric. au-dessous de 10 ha et non cultivée</i>	No pagastā dzīvojošiem <i>Des habitants des communes rurales</i>			Kopā <i>Total</i>
		10—15 ha	15—25 ha	25—50 ha	50—100 ha	Pāri par 100 ha <i>au-dessus de 100 ha</i>	Kopā <i>Total</i>		Amatn., tirgotāji, brīv. profes. <i>Artisans, commerçants et professions libres</i>	Pārējie <i>Autres</i>	Kopā <i>Total</i>	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Maksātāju skaits — <i>Nombre des contribuables</i>												
1	1931./32.	36 265	50 653	29 120	14 747	893	131 678	68 974	22 010	245 315	267 325	467 977
2	1932./33.	35 106	50 569	28 863	14 488	888	129 914	56 833	20 989	233 418	254 407	441 154
3	1933./34.	35 402	50 863	29 092	14 453	912	130 722	57 412	20 264	234 538	254 802	442 936
4	1934./35.	36 075	50 996	29 021	14 449	891	131 432	57 186	19 940	237 233	257 173	445 791
Procentos — <i>Pourcentage</i>												
5	1931./32.	7,7	10,8	6,2	3,2	0,2	28,1	14,8	4,7	52,4	57,1	100,0
6	1932./33.	7,9	11,5	6,5	3,3	0,2	29,4	12,9	4,8	52,9	57,7	100,0
7	1933./34.	8,0	11,5	6,5	3,3	0,2	29,5	13,0	4,6	52,9	57,5	100,0
8	1934./35.	8,1	11,4	6,5	3,3	0,2	29,5	12,8	4,5	53,2	57,7	100,0

nodoklis 1934./35. s. g. samazinājās, pārējos apgabalos tas diezgan vienmērīgi ir pavairojies. Pareizāku ainu par pašvaldības nodokļa smagumu dabūjam tad, ja to salīdzina ar maksātāju skaitu. Tādā gadījumā jākonstatē, ka tas pēdējos gados bija diezgan stabils: 1932./33. s. g. caurmērā no katra maksātāja iznāca — 10,83 ls, 1933./34. — 10,35 ls un

1934./35. — 10,45 ls; kā redzams, svārstība ir ļoti niecīga. Atsevišķos apgabalos caurmērā uz katru maksātāju pašvaldības nodokļa summas svārstījās daudz lielākos apmēros. Vidzemē caurmērā no katra pašvaldības nodokļa maksātāja 1934./35. s. g. paredzēja ieņemt — 12,66 ls, bet Latgalē tikai — 8,12 ls, Zemgalē — 10,02 un Kurzemē — 11,80 ls. Vid-

№ 10. Pašvaldības nodokļa maksātāju skaits pa apgabaliem 1931./32. — 1934./35.

№ 10. Nombre des contribuables des administrations communales des exercices de 1931/32 à 1934/35.

№№	Apgabali <i>Provinces</i>	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	Kopā <i>Total</i>
Maksātāju skaits — <i>Nombre des contribuables</i>							
1	1931./32.	.	138 814	72 034	86 274	170 855	467 977
2	1932./33.	.	135 651	70 408	83 578	151 517	441 154
3	1933./34.	.	134 654	71 022	84 767	152 493	442 936
4	1934./35.	.	135 050	71 185	85 881	153 675	445 791
Procentos — <i>Pourcentage</i>							
5	1931./32.	.	29,7	15,4	18,4	36,5	100,0
6	1932./33.	.	30,8	16,0	18,9	34,3	100,0
7	1933./34.	.	30,4	16,1	19,1	34,4	100,0
8	1934./35.	.	30,3	15,9	19,3	34,5	100,0

№ 11. Pašvaldības nodoklis 1931./32. — 1934./35.

№ 11. Impôts des administrations communales des exercices de 1931/32 à 1934/35.

№.№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>				
	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.	
	Ls				
1	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
1	Rīgas	542 840	479 168	455 990	455 186
2	Cēsu	329 009	288 541	253 392	258 539
3	Valmieras	397 555	336 851	329 004	333 768
4	Valkas	396 391	354 749	333 158	337 329
5	Madonas	396 386	338 405	317 152	324 710
6	Liepājas	261 325	223 575	217 214	219 159
7	Aizputes	144 914	129 767	123 155	128 345
8	Kuldīgas	225 117	183 909	178 891	181 766
9	Ventspils	181 640	156 549	147 906	145 098
10	Talsu	178 478	157 408	154 782	164 704
11	Tukuma	191 140	151 904	149 437	152 559
12	Jeļgavas	316 099	260 160	256 044	249 386
13	Bauskas	197 648	160 687	162 838	160 278
14	Jēkabpils	203 602	167 992	160 149	162 011
15	Ilūkstes	228 432	151 657	143 533	135 563
16	Daugavpils	549 878	362 237	338 199	356 350
17	Rēzeknes	477 391	299 781	306 759	310 330
18	Ludzas	302 199	233 138	231 997	234 845
19	Jaunlatgales	434 803	339 122	333 979	346 619
20	Kopā Total	5 954 847	4 775 600	4 593 579	4 656 545
21	Vidzeme	2 062 181	1 797 714	1 688 696	1 709 532
22	Kurzeme	991 474	851 208	821 948	839 072
23	Zemgale	1 136 921	892 400	872 001	859 797
24	Latgale	1 764 271	1 234 278	1 210 934	1 248 144

zemē uz katru maksātāju iznāk par pusi lielākas summas nekā Latgalē.

Atsevišķo maksātāju grupu nozīme ir ļoti nevienāda: lielākās summas visu laiku ir nomaksājuši lauksaimniecību īpašnieki, kuŗu zemes platība pārsniedz 10 ha: 1932./33. s. g. tiem bija uzlikts — 2,445 milj. ls, 1933./34. — 2,359 un 1934./35. — 2,334 milj. ls, vai no pašvaldības nodokļa kopsummas tas bija — 51,2%; minētie lauksaimnieki nomaksā vairāk nekā pusi no visa pašvaldības nodokļa. Caurmērā uz katru lauksaimnieku ar zemes platību pāri par 10 ha 1934./35. s. g. iznāca — 18,14 ls liela summa; arī iepriekšējos gados šī summa bija apmēram tāda pati. Atsevišķos apgabalos minētie lauksaimnieki lielākās summas nomaksāja Vidzemē, kur 1934./35. s. g. bija uzlikts — 0,896 milj. ls, bet mazākās bija Kurzemē — 0,434 milj. ls apmērā. Lauksaimniekiem uzlikta pašvaldības nodokļa lielākā daļa bija Zemgalē, vai — 54,6% no nodokļa kopsummas, Vidzemē — 52,4% un Latgalē — 46,8%. Latgalē šie lauksaimnieki nomaksā mazāko daļu, un šeit jau atkal atkārtotās tā pati atšķirība, par kuŗu jau minēts agrāk. Caurmērā katrs lauksaimnieks lielāko summu nomaksāja Vidzemē, kur 1934./35. s.

g. tam bija uzlikti — 22,10 ls, nākošā vietā ir Kurzeme — 19,87 ls, bet Zemgalē, kur šo maksātāju daļa bija liela, caurmērā iznāk tikai — 16,84 ls, vai daudz mazāka nekā Vidzemē. Mazākās summas iznāk uz katru Latgales šīs grupas maksātāju — 14,19 ls apmērā. Lauksaimnieki ar zemes platību līdz 10 ha maksā ievērojami mazākas pašvaldības nodokļa summas: 1932./33. s. g. tiem bija uzlikti — 0,395 milj. ls, 1933./34. — 0,381 un 1934./35. — 0,384 milj. ls. No visa pašvaldības nodokļa tas ir tikai 8,2%, bet caurmērā uz katru maksātāju iznāk ap 6,80 ls. Atsevišķos apgabalos lauksaimnieki ar zemes platību mazāku par 10 ha maksā ļoti nevienādas summas: 1934./35. s. g. visvairāk bija uzlikts Latgalē — 0,255 milj. ls, bet pārējos apgabalos samērā maz: Zemgalē — 35.000 ls, Kurzemē — 39.000 ls un Vidzemē — 54.000 ls. Līdzīgā kārtā svārstās šo maksātāju daļa no pašvaldības nodokļa kopsummas: Latgalē tā bija — 20,5%, bet Kurzemē — 3,2%. Caurmērā uz katru maksātāju lielākās summas bija Vidzemē — 8,84 ls un Kurzemē — 8,71 ls apmērā, bet mazākās summas bija Latgalē — 6,24 ls. Lai gan Latgalē lauksaimnieki ar zemes platību zem 10 ha kopsummā maksā ļoti lielu

**№ 12. Pašvaldības nodoklis
1932./33. — 1934./35. (ārkārtēja daļa).**

№ 12. *Impôts des administrations communales des exercices de 1932/33 à 1934/35. (part extraordinaire).*

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	1932./33.	1933./34.	1934./35.
		Ls		
	Apriņķi un apgabali <i>Districts et provinces</i>			
1	2	3	4	5
1	Rīgas	18 861	14 741	14 163
2	Cēsu	1 746	—	—
3	Valmieras	—	797	398
4	Valkas	13 449	7 325	9 934
5	Madonas	1 765	2 525	2 645
6	Liepājas	3 470	4 924	5 875
7	Aizputes	730	—	—
8	Kuldīgas	—	—	—
9	Ventspils	—	—	—
10	Talsu	551	—	1 506
11	Tukuma	—	—	—
12	Jelgavas	1 771	1 093	1 081
13	Bauskas	—	—	—
14	Jēkabpils	—	—	—
15	Ilūkstes	—	—	—
16	Daugavpils	25	—	—
17	Rēzeknes	7 849	1 053	452
18	Ludzas	—	—	—
19	Jaunlatgales	—	—	—
20	Kopā. Total	50 217	32 458	36 054
21	Vidzeme	35 821	25 388	27 140
22	Kurzeme	4 751	4 924	7 381
23	Zemgale	1 771	1 093	1 081
24	Latgale	7 874	1 053	452

daļu no visa pašvaldības nodokļa, tomēr caurmērā uz katru maksātāju iznāk mazākas summas nekā pārējā Latvijā. Tas izskaidrojams ar Latgales lauksaimnieku mazāku turību nekā pārējā Latvijā. Amatnieki, tirgotāji, brīvās profesijas u. t. t. maksā samērā nelielu pašvaldības nodokli, un 1932./33. s. g. tas bija — 0,335 milj. ls, 1933./34. — 0,305 un 1934./35. — 0,298 milj. ls; citām maksātāju grupām uzliktais nodoklis pavairojas, turpretim amatniekiem, tirgotājiem un brīvām profesijām tas samazinās. Arī caurmērā uz katru šīs grupas maksātāju ar katru gadu iznāk mazākas summas, un 1932./33. s. g. tās bija — 15,97 ls, 1933./34. — 15,04 un 1934./35. — 14,95 ls. Līdzīga samazināšanās novērojama ar šo summu nozīmi: 1932./33. s. g. bija — 7,0% un 1934./35. — 6,4% no nodokļa kopsummas. Atsevišķos apgabalos lielākās summas 1934./35. s. g. iznāca Vidzemē — 0,132 milj. ls, bet mazākās Latgalē 0,050 milj. ls; arī procentos no nodokļa kopsummas Vidzemē iznāca — 7,7%, bet Latgalē tikai — 4,0%. Caurmērā uz vienu maksātāju mazākās summas iznāca Zemgalē — 12,82 ls, Latgalē — 14,38 ls, bet lielākās Vidzemē — 16,20 ls. „Pārējie“ pašvaldības nodokļa maksātāji skaita ziņā ir lielākā grupa, tomēr tiem uzliktais nodoklis ir mazāks nekā lauksaimniekiem ar zemes platību pāri par 10 ha. Uzliktās nodokļa summas pēdējos gados bija šādas: 1932./33. s. g. — 1,592 milj. ls, 1933./34. — 1,546 un 1934./35. — 1,585 milj. ls; no pašvaldības nodokļa kopsummas šiem maksātājiem uzliktā daļa 1934./35. s. g. bija — 34,0%.

№ 13. Pašvaldības nodoklis pa apgabaliem 1931./32. — 1934./35.

№ 13. *Impôts des administrations communales des exercices 1931/32 à 1934/35 par provinces.*

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	Apgabali <i>Provinces</i>				Kopā <i>Total</i>
		Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	
		1000 ls				
1	2	3	4	5	6	7
1	1931./32.	2 062	992	1 137	1 764	5 955
2	1932./33.	1 798	851	892	1 234	4 775
3	1933./34.	1 689	822	873	1 214	4 598
4	1934./35.	1 710	840	860	1 248	4 658
<i>Procentos Pourcentage</i>						
5	1931./32.	34,6	16,7	19,1	29,6	100,0
6	1932./33.	37,7	17,8	18,7	25,8	100,0
7	1933./34.	36,7	17,9	19,0	26,4	100,0
8	1934./35.	36,7	18,0	18,5	26,8	100,0
<i>Caurmērā uz vienu maksātāju Ls Moyenne par contribuable en Ls</i>						
9	1931./32.	14,86	13,77	13,18	10,92	12,72
10	1932./33.	13,25	12,09	10,67	8,14	10,82
11	1933./34.	12,54	11,57	10,30	7,96	10,38
12	1934./35.	12,66	11,80	10,01	8,12	10,45

№ 14. Pašvaldības nodoklis 1934./35. s. g. (pa maksātāju grupām).

№ 14. *Impôts des administrations communales pour l'exercice 1934/35 (par groupes des contribuables).*

№№	Apriņķi un apgabali <i>Districts et provinces</i>	Lauksaimniecības ar zemi <i>Exploitations avec terres</i>			Amatnieki, tirgotāji, brīvās profesijas <i>Artisans, commerçants et profes. libres</i>	Pārējie <i>Autres</i>	Kopā <i>Total</i>
		Pāri par 10 ha <i>Au-dessus de 10 ha</i>	Līdz 10 ha <i>Au-dessous de 10 ha</i>	Nekultivētu <i>Terre non cultivée</i>			
Ls							
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Rīgas	223 323	20 698	943	43 148	167 391	455 503
2	Cēsu	142 757	7 748	424	22 101	85 498	258 528
3	Valmieras	176 036	6 079	414	24 444	126 954	333 927
4	Valkas	178 295	9 260	160	20 129	129 536	337 380
5	Madonas	175 658	10 240	396	22 235	116 314	324 843
6	Liepājas	113 765	13 822	9	15 176	77 035	219 807
7	Aizputes	68 336	4 375	42	7 943	47 649	128 345
8	Kuldīgas	99 749	5 926	344	10 994	64 752	181 765
9	Ventspils	73 605	6 151	760	12 779	51 803	145 098
10	Talsu	78 468	9 164	308	13 642	63 132	164 704
11	Tukuma	81 934	5 636	384	11 130	53 570	152 654
12	Jelgavas	126 884	10 580	—	18 585	93 479	249 528
13	Bauskas	89 967	6 743	—	10 471	53 194	160 375
14	Jēkabpils	94 641	5 799	155	8 782	52 637	162 014
15	Ilūkstes	76 781	6 589	75	6 230	46 213	135 888
16	Daugavpils	167 121	64 241	42	16 436	108 671	356 511
17	Rēzeknes	157 880	83 361	1 122	12 227	55 740	310 330
18	Ludzas	96 933	52 111	357	9 901	75 543	234 845
19	Jaunlatgales	161 654	55 585	1 500	11 770	116 031	346 540
20	Kopā Total	2 383 777	384 108	7 435	298 123	1 585 142	4 658 585
21	Vidzeme	896 069	54 025	2 337	132 057	625 693	1 710 181
22	Kurzeme	433 913	39 438	1 463	60 534	304 371	839 719
23	Zemgale	470 207	35 347	614	55 198	299 093	860 459
24	Latgale	583 588	255 298	3 021	50 334	355 985	1 248 226
Procentos — <i>Pourcentage</i>							
25	Vidzeme	52,4	3,2	0,1	7,7	36,6	100,0
26	Kurzeme	51,7	4,7	0,2	7,2	36,2	100,0
27	Zemgale	54,6	4,1	0,1	6,4	34,8	100,0
28	Latgale	46,8	20,5	0,2	4,9	28,5	100,0
29	Kopā Total	51,2	8,2	0,2	6,4	34,0	100,0
Caurmērā uz vienu maksātāju — <i>Moyenne par contribuable</i>							
30	Vidzeme	22,10	8,84	9,16	16,80	7,82	12,06
31	Kurzeme	19,87	8,71	8,61	15,20	7,48	11,80
32	Zemgale	16,84	7,15	7,87	12,82	6,15	10,02
33	Latgale	14,19	6,24	13,79	14,88	5,24	8,12
34	Kopā Total	18,14	6,80	10,30	14,95	6,68	10,45

bet iepriekšējos gados nedaudz mazāka. Caurmērā katram „pārējam“ pašvaldības nodokļa maksātājam 1934./35. s. g. bija uzlikta — 6,68 ls liela summa. Atsevišķos apgabalos „pārējiem“ pašvaldības nodokļa maksātājiem ir uzlikta ļoti nevienādas summas: lielākās ir Vidzemē — 0,626 milj. ls, mazākās Zemgalē — 0,209 milj. ls. No pašvaldības nodokļa kopsomas lielākā daļa — 36,6% ap-

mērā iznāca Vidzemē, bet mazākā — 28,5% apmērā Latgalē. Līdzīgā kārtā summas svārstās caurmērā uz katru „pārējo“ pašvaldības nodokļa maksātāju: Vidzemē bija — 7,82 ls, bet Latgalē — 5,24 ls.

Savelkot visu sacīto attiecībā uz atsevišķiem apgabaliem, ir novērojams, ka Vidzemē caurmērā uz katru maksātāju iznāk lielākās summas, turpretim Latgalē mazākās. Pro-

centos no pašvaldības nodokļa kopsummas Latgalē sevišķi izceļas lauksaimnieki ar zemes platību zem 10 ha — tie maksā nesamērojami lielāku daļu nekā pārējos apgabalos, turpretim lauksaimniekiem ar zemes platību pāri par 10 ha, tāpat kā „pārējiem“ pašvaldības nodokļa maksātājiem, ir uzlikta samērā mazāka daļa. No atsevišķām nodokļa maksātāju grupām lielākā loma ir lauksaim-

№ 15. Nomaksātie nodokļi un parādi.

№ 15. Paiement des impôts et des dettes.

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	Iepriekšējā gada <i>Année précédente</i>	Tekošā gada <i>Année en cours</i>	Kopā <i>Total</i>
		1000 ls		
1	2	3	4	5
Nomaksāti nodokļi <i>Impôts payés</i>				
1	1931./32.	3 433	7 056	10 489
2	1932./33.	5 600	6 658	12 258
3	1933./34.	5 195	6 932	12 127
4	1934./35.	5 984	8 418	14 402
Procentos no maksājamiem <i>% de la somme payable</i>				
5	1931./32.	43,5	49,1	47,1
6	1932./33.	47,5	55,4	51,5
7	1933./34.	44,7	60,4	52,5
8	1934./35.	54,2	73,0	63,8
Nodokļu parādi <i>Dettes des impôts</i>				
9	1932. 1. IV.	4 457	7 322	11 779
10	1933. 1. IV.	6 185	5 359	11 544
11	1934. 1. IV.	6 434	4 540	10 974
12	1935. 1. IV.	5 061	3 116	8 177
Procentos no maksājamiem <i>% de la somme payable</i>				
13	1932. 1. IV.	56,5	50,9	52,9
14	1933. 1. IV.	52,5	44,6	48,5
15	1934. 1. IV.	55,9	39,6	47,5
16	1935. 1. IV.	45,8	27,0	36,2

niekiem ar zemes platību pāri par 10 ha, kam uzlikti 51% no pašvaldības nodokļa kopsummas, „pārējiem“ nodokļa maksātājiem — 34%, un kopā tiem uzlikti — 85%; ja vēl piekaita lauksaimniekus ar zemes platību zem 10 ha, tad šīs grupas samaksā 93—94% no visa pašvaldības nodokļa. Amatnieku, tirgotāju un brīvo profesiju loma pašvaldības nodokļa maksāšanā ir niecīga.

Pārējiem pagastu pašvaldību nodokļiem līdz šim bija samērā maza nozīme: šīs summas nesasniedza 0,1 milj. ls un sastāvēja no

dažādiem sīkiem nodokļiem, kurus bieži uzlika vai paredzēja budžetos bez noteikta un stingra pamata. Turpmāk, vai, pareizāk, pa daļai jau sākot ar 1934./35. s. g., sakarā ar aprīņu pašvaldību likvidēšanu, pagastu pašvaldībām nāk klāt daži jauni nodokļi. Galvenie no tiem būtu šādi: nodoklis no reibinošo dzērienu tirgotavām, nodeva no notāriāliem aktiem, vekseļu protestu un tiesu nodeva, kā arī izpriecās nodoklis, kuŗu tomēr dažas pagastu pašvaldības paredzēja arī iepriekšējos gados. Šie minētie nodokļi pagastu pašvaldību budžetos parādīsies 1935./36. s. g. Līdz šim un galvenā kārtā pēdējos gados starp pārējiem pagastu pašvaldību nodokļiem bija sekojoši: zvejas nodoklis, izpriecās, rakstu, tirgus un vēl pārējie. 1933./34. s. g. budžetos tos paredzēja — 54.000 ls apmērā un 1934./35. — 66.000 ls, vai pēdējā gadā tie ir pavairojušies. Lielākie ieņēmumi bija no rakstu nodokļa — 38.200 ls un tirgus nodokļa — 25.200 ls, bet pārējos paredzēja ļoti niecīgos apmēros, kā arī tikai dažos pagastos.

Nodokļu parādi pagastu pašvaldībās ir uzkrājušies ļoti lielos apmēros un galvenā kārtā laikā no 1928. līdz 1932. gadam. Līdz 1927. gadam nodokļu parādi bija uzkrājušies samērā maz: minētā gada 1. aprīlī tie līdzinājās — 4,2 milj. ls, bet 1929. g. — 8,3, 1932. g. tie sasniedza — 11,6 milj. ls. Nākošos gados nodokļu parādi nedaudz samazinājās, bet tomēr tie vēl arvien ir ļoti lieli, jo pat pēdējos gados tie ir gandrīz tikpat lieli kā iepriekšējā gadā uzliktie nodokļi, vai viena gada pagastu pašvaldību nodokļi izstāv parādu veidā.

Nodokļu parādi sevišķi strauji pavairojās 1928. gadā, kad mūsu lauksaimnieki cieta no neražas. Gada laikā tie pavairojās no 5,2 līdz 8,3 milj. ls. Arī 1931./32. s. g. nodokļu summas strauji pavairojās un 1932. gada 1. aprīlī sasniedza — 11,8 milj. ls. Nākošos gados līdz ar lauku pašvaldību finansiālā stāvokļa uzlabošanos nodokļu parādi samazinās. Tomēr tas nenorit tik strauji, kā to varēja vēlēties. Vienīgi pēdējā gadā, vai no 1934. gada 1. aprīļa līdz 1935. gada 31. martam ir novērojama strauja pagastu pašvaldību nodokļu parādu samazināšanās: 1934. gada 1. aprīlī tie bija 11,0 milj. ls un 1935. — 8,2 milj. ls, vai gada laikā nodokļu parādi ir samazinājušies par 2,8 milj. ls. Jāievēro, ka starp nodokļu parādiem ir arī tādi, kuŗus nemaz nevarēs iekasēt, t. i. kad nodokļu maksātājs pagastu pašvaldībām nav vairs zināms un piedzišana nav iespējama. Pēc būtības šādi parādi ir svitrojami; tad nodokļu parādu summa būtu vēl mazāka. Ņemot nodokļu parādus kopā ar no jauna uzliktiem nodokļiem, pēdējos gados maksājami nodokļi kopsummā bija

šādi: 1931./32. s. g. — 22,3 milj. ls, 1932./33. — 23,8, 1933./34. — 23,1 un 1934./35. — 22,6 milj. ls, turpretim nomaksātie nodokļi ir šādi: 1931./32. — 10,5 milj. ls, 1932./33. — 12,3, 1933./34. — 12,1 un 1934./35. — 14,4 milj. ls, vai ikgadus kopējos maksājumos nodokļu summas nomaksāja — 47,1%, 51,5%, 52,5% un 63,8% apmērā. Nomaksāto nodokļu daļa ar katru gadu pavairojas, un pārskata gadā tā sasniedz pat 2/3 daļas. Ja aplēstu nomaksāto nodokļu daļu no budžeta, kā to dara pie valsts ieņēmumiem, tad nomaksātie nodokļi ir jāsalīdzina ar tekošā gada budžeta summām, un tādā gadījumā pagastu pašvaldību nodokļu ieņēmumi 1931./32. s. g. bija par 27,1% mazāki nekā budžetā paredzētie, 1932./33. s. g. tie budžeta summas jau pārsniedza par 3,1%; tāpat arī nākošos gados pagastu pašvaldības ieņēma vairāk nekā budžetā bija paredzēts — 1933./34. s. g. par 6,8%, bet 1934./35. s. g. par 25,3%. 1934./35. s. g. ir jāuzskata par ļoti sekmīgu finansiāli ziņā, jo visi nodokļu ieņēmumi kopā ņemot pārsniedz budžetā paredzētās summas par 1/4 daļu. Specificējot nodokļu ieņēmumus, kas

uzlikti tekošā gadā un parādos no iepriekšējiem gadiem, nomaksas ziņā ir starpība: tekošā gada nodokļus nomaksāja — 73,0% apmērā no visiem uzliktiem, bet iepriekšējā gadā — 54,2% apmērā.

Nodokļu parādu kustība atsevišķos apgabalos ir diezgan nevienāda: pret maksājamo nodokļu kopsummu, ieskaitot arī iepriekšējā gadā nenomaksātos, procentos mazākie nodokļu parādi bija Kurzemē un Vidzemē, lielākie turpretim Latgalē; Zemgalē tie bija vidēji. Latgalē dažos iepriekšējos gados parādi bija gandrīz 3/4 daļas no maksājamo nodokļu kopsummas. Tagad Latgalē tie samazinājušies līdz pusei. Tas panākts ar to, ka 1934./35. s. g. Latgalē nodokļu parādus ļoti strauji nomaksāja, vai nomaksātās summas 40% apmērā pārsniedz tekošā gadā uzliktos nodokļus; pie kam Jaunlatgales apriņķī nomaksātie nodokļi ir par 50% lielāki nekā tekošā gadā uzlikti. Neviēnā citā apgabalā tāda pārsnieguma nav. Tomēr neviēnā apriņķī 1934./35. s. g. nomaksātie nodokļi nav mazāki par uzliktiem, bet gan tos pārsniedz mazākais par 1/10 daļu. Dabiski, ka mazākais pārsniegums

№ 16. Nodokļu parādi 1927.—1935. (pa apriņķiem).

№ 16. *Dettes des impôts de 1927 à 1935 (par districts).*

№№	1. aprīlī au 1 avril Apriņķi un apgabali Districts et provinces	1000 ls										Procentos no maksājamās summas % de la somme payable			
		*) 1927.	*) 1928.	*) 1929.	*) 1930.	1931.	1932.	1933.	1934.	1935.	1932.	1933.	1934.	1935.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	
1	Rīgas	297	353	568	870	481	706	718	701	528	40,0	37,7	38,3	28,7	
2	Cēsu	154	192	299	557	262	426	480	422	313	43,5	44,3	39,7	31,0	
3	Valmieras	271	275	466	492	327	543	509	458	271	41,3	36,7	34,2	20,6	
4	Valkas	312	320	444	663	361	537	562	474	367	45,1	43,5	38,9	31,5	
5	Madonas	203	222	329	729	299	503	439	374	235	44,4	36,3	32,7	21,7	
6	Liepājas	76	113	145	333	451	336	328	296	207	31,1	36,3	34,1	24,6	
7	Aizputes	62	82	105	270	102	164	143	134	102	36,1	29,0	30,5	23,2	
8	Kuldīgas	142	195	301	260	231	388	358	332	240	49,1	41,3	40,6	30,6	
9	Ventspils	50	68	74	135	212	230	205	181	144	40,6	38,8	36,9	31,1	
10	Talsu	51	81	103	77	109	172	155	95	31,8	28,0	28,8	17,0		
11	Tukuma	76	92	160	168	154	254	229	172	92	36,1	32,3	26,0	15,2	
12	Jelgavas	312	323	638	945	682	943	691	577	374	50,0	37,0	35,2	24,6	
13	Bauskas	174	245	426	290	397	547	529	504	362	51,7	48,8	48,7	34,8	
14	Jēkabpils	147	158	275	157	240	317	334	332	246	44,6	45,0	46,3	34,1	
15	Ilūkstes	155	137	264	221	308	528	489	445	307	59,8	54,9	52,0	39,1	
16	Daugavpils	607	778	1 255	1 401	1 029	1 644	1 770	1 619	1 269	72,3	65,5	61,7	51,2	
17	Rēzeknes	541	684	1 076	1 060	883	1 390	1 418	1 480	1 254	70,7	65,7	64,7	54,0	
18	Ludzas	269	356	632	612	529	837	851	866	682	71,1	63,7	63,7	49,8	
19	Jaunlatgales	305	544	786	569	833	1 314	1 336	1 452	1 089	73,0	63,7	66,9	48,7	
20	K o p ā. Total	4 204	5 218	8 346	9 799	7 890	11 779	11 544	10 974	8 177	52,9	48,5	47,5	36,2	
21	Vidzeme	1 237	1 362	2 106	3 311	1 730	2 715	2 708	2 429	1 714	42,6	39,4	36,8	26,7	
22	Kurzeme	381	539	728	1 075	1 105	1 290	1 189	1 098	788	37,6	35,7	34,8	25,5	
23	Zemgale	864	955	1 763	1 781	1 781	2 589	2 272	2 030	1 381	49,4	42,9	41,4	29,5	
24	Latgale	1 722	2 362	3 749	3 632	3 274	5 185	5 375	5 417	4 294	71,9	64,8	64,2	51,1	

*) Pēc pagastu pašvaldību bilances.

№ 17. Nomaksātie nodokļi 1931./32. — 1934./35.*)

№ 17. Paiement des impôts des exercices de 1931/32 à 1934/35.

№№	Saimniecības gadi Exercices	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.	1931./32. 1932./33. 1933./34. 1934./35.			
						Procentos no 1934./35. s. g. uzliktiem			
						% de la perception de l'exercice 1934./35			
Aprīņi un apgabali Districts et provinces		1000 ls							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Rīgas	1 055	1 186	1 131	1 315	82,6	102,4	101,0	117,3
2	Cēsu	554	603	641	695	77,1	92,8	111,7	118,4
3	Valmieras	772	880	882	1 040	78,1	103,8	106,5	122,4
4	Valkas	654	728	744	796	80,9	100,4	109,3	114,9
5	Madonas	629	772	771	848	75,2	104,6	110,1	119,4
6	Liepājas	745	564	574	636	117,5	100,9	106,1	117,6
7	Aizputes	290	349	306	338	82,4	111,5	103,4	110,0
8	Kuldīgas	402	509	486	544	72,4	108,5	106,6	117,5
9	Ventspils	337	324	309	320	97,1	106,9	108,4	115,1
10	Talsu	368	399	383	461	85,8	104,4	100,3	113,3
11	Tukuma	448	481	490	517	82,8	110,3	115,3	121,1
12	Jelgavas	945	1 178	1 060	1 149	78,4	120,1	112,2	123,9
13	Bauskas	511	556	531	676	78,3	104,1	101,9	128,5
14	Jēkabpils	394	408	385	474	82,1	100,7	100,0	122,5
15	Ilūkstes	355	402	411	478	63,1	112,3	117,1	142,7
16	Daugavpils	630	931	1 006	1 208	52,3	100,1	124,2	144,3
17	Rēzeknes	575	742	806	1 070	56,3	90,8	100,8	129,4
18	Ludzas	340	485	494	688	52,8	93,6	96,3	133,1
19	Janlatgales	485	761	717	1 149	52,2	100,0	96,0	149,2
20	Kopā Total	10 489	12 258	12 127	14 402	73,9	103,1	106,8	125,3
21	Vidzeme	3 664	4 169	4 169	4 694	79,3	101,2	106,8	118,8
22	Kurzeme	2 142	2 145	2 058	2 299	92,4	105,9	105,0	115,2
23	Zemgale	2 653	3 025	2 877	3 294	77,0	111,4	109,5	126,6
24	Latgale	2 030	2 919	3 023	4 115	53,4	96,6	105,3	139,6

ir tais aprīņķos, kur mazāki nodokļu parādi, jo pats pārsniegums notiek uz to rēķina.

Dažādie ieņēmumi pagastu pašvaldību budžetos ir samērā mazi, un 1934./35. s. g. — 0,38 milj. ls apmērā tie palika tādi paši kā iepriekšējā gadā; no ieņēmumu kopsummas tie ir — 3,0%. Lielākās summas starp pārējiem ieņēmumiem ir soda naudas, bet sevišķi par nodokļu nesamaksāšanu laikā; starp tiem skaitās arī atmaksājami ieņēmumi un neparedzētie. Visas šīs summas ir samērā mazas.

Ārkārtējie ieņēmumi, kā summu, tā arī nozīmes ziņā, pārsniedz pārējos ieņēmumus. Tuvākos iepriekšējos gados tie gan bija samazinājušies, turpretim līdz 1930./31. s. g. tie bija lieli, pārsniedzot pat miljonu latu. Pārskata gadā ārkārtējie ieņēmumi atkal ir pavairojušies par 0,3 līdz 0,646 milj. ls, un to nozīme budžetā ir — 5,0%. Valsts un pilsētu pašvaldību budžetos lielākie ārkārtējie ieņēmumi ir aizņēmumi, turpretim pagastos tie nav sevišķi lieli, un pēdējā gadā aizņēmumi no valsts bija 15.450 ls. Lielākie ārkārtējie ieņēmumi ir kapitālu izlietošana. Dažiem

pagastiem ir uzkrājušies lieli kapitāli, kurus vajadzības gadījumā pagasti it kā aizņemas resp. pagastu pašvaldības apņemas šos kapitālus nākošos gados, kad nebūs lieli ārkārtēji izdevumi, atmaksāt. Pārskata gadā kapitālus izlietoja — 587.000 ls apmērā, vai pret iepriekšējo gadu šī summa ir gandrīz divkārtojusies. Starp izlietotiem kapitāliem skaitās arī iepriekšējo gadu atlikums, kas bieži mēdz būt nodokļu parādi. Nelielas summas pagastu pašvaldībām ienāk arī no aktīvu realizācijas.

**Izdevumi.
Dépenses.**

Pagastu pašvaldību izdevumiem ir jābūt saskaņotiem ar ieņēmumiem. Tiesa, iepriekšējos gados daudzi pagasti tos nevarēja sabalansēt un bija jāuzrāda iztrūkums. Tagad šāda parādība vairs nav novērojama un izdevumi pilnīgi saskan ar ieņēmumiem. Tadēļ nav nekādas nozīmes otrreiz apskatīt izdevumu kopsummu, jo tā ir tāda pati kā

*) Pēc iepriekšējām ziņām.

№ 18. Pagastu pašvaldību izdevumu budžeti 1923./24. — 1934./35.

№ 18. Budgets des dépenses des communes rurales des exercices de 1923/24 à 1934/35.

N.№	Izdevumi Dépenses	Admini- strātie Dépenses admini- stratives	Izglītība Instruc- tion	Sociālā apgāde Assistance sociale	Veselības aizsar- dzība Sauv- garde sanitaire	Parādi un procenti Paiement des dettes et des intérêts	Apriņķi Districts	Ārkārtēji Extraordi- naires	Dažādi Diver- ses	Kopā Total
1000 ls										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1923./24.	2 558	1 112	1 366	214	180	2 296	451	409	8 586
2	1924./25.	2 961	1 498	1 632	304	456	2 126	378	547	9 902
3	1925./26.	3 300	1 790	1 937	357	556	2 536	466	560	11 502
4	1926./27.	3 493	1 924	2 049	363	912	2 851	872	577	13 041
5	1927./28.	3 664	2 122	2 172	420	905	2 686	861	657	13 487
6	1928./29.	3 774	2 002	2 315	450	841	2 717	613	540	13 252
7	1929./30.	4 008	2 103	2 520	1 437	613	2 887	772	569	14 909
8	1930./31.	4 348	1 999	2 535	1 563	513	3 091	701	514	15 264
9	1931./32.	4 802	2 171	2 600	1 832	580	1 911	838	587	15 321
10	1932./33.	4 132	1 755	2 328	1 682	539	1 457	446	481	12 820
11	1933./34.	4 108	1 705	2 253	1 579	325	1 433	550	423	12 376
12	1934./35.	4 433	1 788	2 275	1 569	196	1 340	714	483	12 798
Procentos Pourcentage										
13	1923./24.	29,8	13,0	15,0	2,5	2,1	26,7	5,2	4,8	100,0
14	1924./25.	29,9	15,1	16,5	3,1	4,6	21,5	3,8	5,5	100,0
15	1925./26.	28,7	15,6	16,8	3,1	4,8	22,0	4,1	4,9	100,0
16	1926./27.	26,8	14,8	15,7	2,8	7,0	21,8	6,7	4,4	100,0
17	1927./28.	27,2	15,7	16,1	3,1	6,7	19,0	6,4	4,9	100,0
18	1928./29.	28,5	15,1	17,5	3,4	6,3	20,5	4,6	4,1	100,0
19	1929./30.	26,9	14,1	16,9	9,6	4,1	19,4	5,2	3,8	100,0
20	1930./31.	28,5	13,1	16,6	10,2	3,4	20,2	4,6	3,4	100,0
21	1931./32.	31,8	14,2	17,0	11,9	3,8	12,5	5,5	3,8	100,0
22	1932./33.	32,2	13,7	18,1	13,1	4,2	11,4	3,5	3,8	100,0
23	1933./34.	33,2	13,8	18,2	12,8	2,8	11,6	4,4	3,4	100,0
24	1934./35.	34,6	13,9	17,8	12,3	1,3	10,5	5,6	3,8	100,0
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Ls Moyenne par habitant en Ls										
25	1923./24.	2,10	0,91	1,12	0,18	0,15	1,59	0,37	0,34	7,06
26	1924./25.	2,44	1,23	1,34	0,25	0,37	1,75	0,31	0,45	8,14
27	1925./26.	2,73	1,48	1,60	0,30	0,46	2,10	0,39	0,46	9,52
28	1926./27.	2,89	1,59	1,70	0,30	0,75	2,36	0,72	0,48	10,79
29	1927./28.	3,03	1,76	1,80	0,35	0,75	2,22	0,71	0,54	11,16
30	1928./29.	3,12	1,66	1,91	0,37	0,69	2,25	0,51	0,45	10,96
31	1929./30.	3,32	1,74	2,08	1,19	0,51	2,39	0,64	0,47	12,34
32	1930./31.	3,60	1,66	2,10	1,30	0,42	2,56	0,58	0,43	12,65
33	1931./32.	3,98	1,80	2,16	1,52	0,48	1,59	0,69	0,49	12,71
34	1932./33.	3,45	1,45	1,93	1,39	0,45	1,21	0,37	0,40	10,83
35	1933./34.	3,41	1,42	1,87	1,31	0,27	1,19	0,46	0,35	10,28
36	1934./35.	3,68	1,49	1,89	1,30	0,17	1,11	0,39	0,40	10,83

ieņēmumu. Pagastu pašvaldību galvenie izdevumi lielās grupās ir šādi: 1) administrātie, 2) izglītība, 3) sociālā apgāde, 4) veselības aizsardzība, 5) parādu un procentu nomaksa, 6) maksa apriņķa pašvaldībai, 7) ārkārtējie un 8) pārējie. Nomaksa apriņķa pašvaldībai turpmāk vairs nebūs, jo tās likvidē. Tomēr atsevišķie pagasti dažādu mērķu realizēšanai un uzdevumu veikšanai nodibinās tā saucamās mērķu savienības, kur būs nepieciešamas zināmas maksas to izdevumu

segšanai. Tā kā nomaksu vietā apriņķu pašvaldībām būs atbildības, vai paši dažādās savienībās un iestādēs. Lielākie ir administrātie izdevumi, vai 1934./35. s. g. tie bija — 34,6% no kopsummas, nākošā vietā ir sociālās apgādes — 17,8% (pagastu pašvaldību budžetos vēl arvien saucas nespēnieku uzturēšana, kas neatbilst īstenībai, jo šī darbība ir daudz plašāka), izglītība — 13,0%, veselības aizsardzība — 12,3%, apriņķim — 10,5%, ārkārtējie izdevumi 5,6%

u. c. Salīdzinot ar pilsētu pašvaldību izdevumiem, kur arī figurē galvenā kārtā tikko minētie izdevumu posteņi, pagastos ir novērojama liela atšķirība. Struktūras ziņā pagastu izdevumu uzbūve ir daudz citādāka nekā pilsētās. Lauku un pilsētu pašvaldībām nav vienādi izdevumi, tie dažās nozarēs ļoti lielā mērā atšķiras un tāpēc dabiski, ka arī izdevumu struktūra nav vienāda. Salīdzināt lauku un pilsētu pašvaldības pēc būtības ir ļoti grūti; pārskatu dabūjam tikai tad, ja salīdzina lauku pašvaldību izdevumus pa gadiem. Tas pats sakāms par pilsētu pašvaldībām.

Administratīvie izdevumi.

Dépenses administratives.

Lauku pašvaldības pēc būtības ir lielā mērā administratīvas iestādes, katrā ziņā vairāk nekā pilsētu pašvaldības. Tādēļ arī saprotams, ka administratīvie ir lielākie izdevumi, un no budžeta kopsummas tie ir vairāk nekā 1/3 daļa. Pilsētu pašvaldībās šī daļa ir mazāka. Sākot ar 1932./33. s. g. administratīvie izdevumi samazinājās, bet pārskata gadā tie

atkal pavairojās par 0,325 līdz 4,433 milj. ls — 7,9%. Pedējā gadā administratīvie izdevumi pagastu pašvaldību budžetos bija 34,6% no kopsummas, bet uz katru iedzīvotāju iznāca — 3,68 ls. Pagastu pašvaldībās administratīvie izdevumi no kopsummas ir ievērojami lielāka daļa nekā valstī un pilsētu pašvaldībās. Arī izdevumu sastāvs ir plašāks; valdes, padomes, tehniskā personāla, apkalpotāju, kancelejas, pagasta nama uzturēšana ir tie parastie administratīvie izdevumi, kuriem līdzīgi ir sastopami arī citās publiski tiesiskās iestādēs. Turpretim tiesas, policijas, dzimtsarakstu nodaļas un dažādu komisiju uzturēšana, kaut arī vārda plašākā nozīmē ir administratīvie izdevumi, tomēr gadās retāk.

Pārskata gadā gandrīz visi atsevišķie lielākie administratīvie posteņi pēc budžeta ir pavairojušies (faktiskie izdevumi vēl nav zināmi, kā arī vēl nav sastādīti 1935./36. s. g. budžeti, kas pagastu pašvaldībām ir jāizdara līdz 1935. g. 25. maijam). Lielākais administratīvo izdevumu postenis ir tehniskā personāla algas. Pie tehniskā personāla skaitās: darbvedis, darbeža palīgi un kan-

№ 19. Pagastu pašvaldību izdevumu budžeti 1934./35.

№ 19. Budgets des dépenses des communes rurales en 1934/35.

№№	Izdevumi Dépenses	Admi- nistrā- tīvie Admi- nistrā- tīves	Izglītība Instruc- tion	Sociālā apgāde Assi- stance social	Veseli- bas aiz- sardzi- ba Sauve- garde sani- taire	Parādi un pro- centi Dettes et intérêts	Apriņķi Districts	Ārkār- tēji Extra- ordi- naires	Dažādi Divers- es	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Rīgas	412	170	255	161	35	78	61	43	1 215
2	Cēsu	230	79	137	103	12	53	33	19	666
3	Valmieras	318	108	167	116	10	120	60	25	924
4	Valkas	272	87	138	97	14	65	53	22	748
5	Madonas	275	95	166	111	9	59	38	37	790
6	Liepājas	216	72	122	70	3	34	40	17	574
7	Aizputes	117	40	70	37	1	36	18	10	329
8	Kuldīgas	173	65	107	63	2	45	20	20	495
9	Ventspils	108	42	91	36	7	—	14	10	308
10	Talsu	136	51	108	45	4	37	41	10	432
11	Tukuma	180	63	101	73	5	22	23	15	482
12	Jelgavas	365	127	297	145	9	68	23	41	1 075
13	Bauskas	173	67	137	49	7	75	39	15	562
14	Jēkabpils	152	55	100	58	12	11	84	17	489
15	Ilūkstes	173	51	76	57	2	47	18	29	453
16	Daugavpils	356	177	75	106	4	145	64	57	984
17	Rēzeknes	333	171	48	71	30	159	29	38	879
18	Ludzas	181	97	31	79	13	126	14	22	563
19	Jaunlatgales	263	171	49	92	17	160	42	36	830
20	Kopā Total	4 433	1 788	2 275	1 569	196	1 340	714	483	12 798
21	Vidzeme	1 507	539	863	588	80	375	245	146	4 343
22	Kurzeme	750	270	498	251	17	152	133	67	2 138
23	Zemgale	1 043	363	711	382	35	223	187	117	3 061
24	Latgale	1 133	616	203	348	64	590	149	153	3 256

№ 20. Administratīvie izdevumi 1913. un 1926./27. — 1934./35.

№ 20. Dépenses administratives en 1913 et des exercices de 1926/27 à 1934/35.

№№	Izdevumi Dépenses	Valde Admi- nistra- tion	Pado- me Con- seil	Tech- niskais perso- nāls Per- sonnel tech- nique	Apkal- potāji Gens de service	Kance- leja Dé- penses de chan- cellerie	Tiesa Tribu- naux	Komi- sijas Com- mis- sions	Dzimt- sarak- stu nodāļa Sec- tion de l'Etat Civil	Poli- cija Police	Pa- gast- nāms Loca- lité de l'admini- stration com- mun.	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1913.	287 531	4 005	638 764	180 902	178 542	423 469	—	—	—	329 267	2 042 480
2	1926./27.	614 243	117 050	1 387 800	255 097	295 967	64 539	41 386	48 667	124 507	474 248	3 423 504
3	1927./28.	641 387	122 740	1 402 053	270 915	333 436	68 918	55 667	54 708	131 363	510 155	3 591 342
4	1928./29.	660 037	129 604	1 468 027	292 902	326 842	72 356	107 210	57 317	126 113	461 940	3 702 348
5	1929./30.	735 043	148 020	1 545 423	319 330	350 132	76 998	70 754	62 668	143 121	498 951	3 950 440
6	1930./31.	759 522	144 937	1 881 956	331 350	388 490	81 857	78 430	67 270	146 910	422 840	4 303 562
7	1931./32.	782 122	160 353	2 240 821	339 905	382 444	84 673	110 667	67 069	148 550	454 650	4 771 254
8	1932./33.	700 711	134 324	2 006 171	300 457	321 140	82 810	49 673	51 606	128 585	337 875	4 113 352
9	1933./34.	696 060	137 744	2 003 412	290 912	324 060	90 220	42 601	51 418	130 987	326 579	4 093 993
10	1934./35.	705 863	140 678	2 022 840	284 627	358 220	241 296	84 751	52 634	161 547	363 696	4 416 152

ceļas ierēdņi. Pārskata gadā darbveži bija visos pagastos, vai kopā — 517, darbvežu palīgi bija tikai lielākos pagastos, vai — 266, no kuriem Vidzemē bija — 75, kas ir $\frac{1}{3}$ daļa no pagastu skaita, Kurzemē — 43, vai gandrīz puse, Zemgalē — 72, vai vairāk par pusi, bet Latgalē — 76, vai atsevišķos pagastos bija divi darbveža palīgi. Latgalē ir lielākais darbveža palīgu skaits. Šeit ir arī lielākie pagasti, kas pēc iedzīvotāju skaita vairākkārtīgi pārsniedz pārejos Latvijas caurmēra pagastus. Kancelejas darbinieku skaits pagastu pašvaldībās visā Latvijā — 545, pie kam Vidzemē to ir 166, vai $\frac{2}{3}$ daļas pagastos, Kurzemē — 90, vai gandrīz katrā pagastā, Zemgalē — 106, arī gandrīz katrā pagastā, bet Latgales pagastu pašvaldībās ir 183 kancelejas darbinieku, vai gandrīz — 3

katrā pagastā. Pagastu pašvaldību tehniskais personāls kopskaitā sasniedz — 1.328, pie kam lielākais skaits tomēr ir Vidzemē, bet mazākais Kurzemē un Zemgalē. Bez šiem darbiniekiem, kas gandrīz visi ir štātā un paredzēti attiecīgos likumos, pagastu pašvaldības bieži vēl nodarbina papilddarbiniekus (arī intelligentos bezdarbniekus), un tādej faktiskais darbinieku skaits bija arī lielāks.

Tehniskā personāla algām pagastu pašvaldības no saviem administratīviem izdevumiem izdod lielākās summas, un 1934./35. s. g. tie sasniedza — 2,023 milj. ls, vai gandrīz pusi no visiem administratīviem izdevumiem. Izdevumi tehniskā personāla algām pēdējos 3 gados nav gandrīz mainījušies, turpretim salīdzinot ar 1931./32. s. g., tie ir sama-

№ 21. Darbinieku skaits pagastu pašvaldībās.

№ 21. Nombre des employés dans les communes rurales.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Valdes priekšsēdētāji Présidents de l'admini- stration	Valdes locekļi Membres de l'admini- des com. rur.	Tehniskais personāls — Personnel technique				Kalpotāji Gens de service
				Darbveži Secrétaires	Darbvežu palīgi Secrétaires- adjoint	Kancelejas ierēdņi Employés de chan- cellerie	Kopā Total	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1930./31.	521	1 532	521	275	561	1 357	621
2	1931./32.	522	1 547	522	283	558	1 363	610
3	1932./33.	522	1 517	522	268	518	1 308	577
4	1933./34.	517	1 471	517	271	527	1 315	585
5	1934./35.	517	1 477	517	266	545	1 328	545

zinājušies. Lielākās summas vai pusi izdod pagastu darbežu algām; pēdējie vēl saņem naturālības, kā dzīvokli, zemi u. t. t. Darbežu algas ir noteiktas pēc likuma. Darbežu palīgu algām izdod — 346.000 ls un kancelejas darbiniekiem — 489.000 ls; pēdējiem izdevumiem ir tendence pavairoties. Pie tehniskā personāla uzturēšanas izdevumiem skaitās arī to sociālā apdrošināšana — 140.000 ls apmērā. Arī nelielas komandējumu summas ietilpst šais izdevumos.

bez ievērojamām pārmaiņām. Lielāki izdevumi ir pagastu valžu locekļu algām — 0,432 milj. ls apmērā. Ceļu vai komandējumu izdevumi ir — 0,016 milj. ls.

Padomes uzturēšanai ir samērā niecīgas summas — 0,141 milj. ls apmērā; tās pēdējos gados ar mazu pavairošanos paliek bez lielākām pārmaiņām. Šie izdevumi ir galvenā kārtā atlīdzība par sēdēm. Pēc likuma par pagastu pašvaldību darbības ierobežošanu izņēmuma stāvokļa laikā (Lik. kr. 1934. g.

№ 22. Darbinieku skaits pagastu pašvaldībās 1934./35. g.

№ 22. *Nombre des employés dans les communes rurales en 1934/35.*

№№	Apriņķi un apgabali <i>Districts et provinces</i>	Pagastu vecākie <i>Doyens des com. rur.</i>	Valdes locekļi <i>Membres de l'admin. des com. rur.</i>	Techniskais personāls — <i>Personnel technique</i>				Kalpotāji <i>Gens de service</i>
				Darbeži <i>Secrétaires</i>	Darbežu palīgi <i>Secrétaires-adjoint</i>	Kancelejas ierēdņi <i>Employés de chancellerie</i>	Kopā <i>Total</i>	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Rīgas	57	147	57	23	43	123	61
2	Cēsu	38	99	38	7	25	70	50
3	Valmieras	50	127	50	13	47	110	55
4	Valkas	39	108	39	20	24	83	40
5	Madonas	42	93	42	12	27	81	47
6	Liepājas	29	76	29	13	21	63	—
7	Aizputes	19	49	19	5	13	37	19
8	Kuldīgas	20	63	20	12	21	53	20
9	Ventspils	14	39	14	5	17	36	14
10	Talsu	18	50	18	8	18	44	19
11	Tukuma	25	70	25	8	19	52	25
12	Jelgavas	41	134	41	22	38	101	45
13	Bauskas	20	64	20	15	16	51	21
14	Jēkabpils	19	59	19	12	13	44	16
15	Ilūkstes	19	65	19	15	20	54	19
16	Daugavpils	23	88	23	25	58	106	38
17	Rēzeknes	19	67	19	22	48	89	19
18	Ludzas	12	38	12	12	26	50	22
19	Jaunlatgales	13	41	13	17	51	81	15
20	K o p ā T o t a l .	517	1 477	517	266	545	1 328	545
21	Vidzeme	226	574	226	75	166	467	253
22	Kurzeme	100	277	100	43	90	233	72
23	Zemgale	124	392	124	72	106	302	126
24	Latgale	67	234	67	76	183	326	94

Pagasta vecākais un valde tagad ir visu lietu kārtotāji, un pagastā tiem ir noteikšana. Pagasta vecāko skaits ir tikpat liels, kā pagastu — 517, bet valdes locekļu skaits ir — 1.477, pie kam Vidzemē ir 574 valdes locekļi, Kurzemē — 277, Zemgalē — 392 un Latgalē — 234. Izdevumi valdes uzturēšanai no 0,606 līdz 0,706 milj. ls ir pavairojušies, tomēr salīdzinot pret 1931./32. s. g., tie ir ievērojami mazāki. No administratīvo izdevumu kopsummas valdes uzturēšana ir — 16,0%; iepriekšējos gados bija lielāka daļa. Izdevumi pagasta vecāko algām pārskata gadā bija 0,228 milj. ls, vai pēdējos 3 gados tās paliek

203), pagasta padomei tagad piekrist: 1) ievēlēt pagasta vecāko, valdes locekļus un kandidātus, kas izstājušies no valdes sastāva aiz likumīgiem iemesliem, pie kam ievēlētās pagasta valdes amatpersonas apstiprina apriņķa lauku pašvaldību vecākais; ievēlēt komisijas; pieņemt pagasta budžetu, apstiprināt norēķinus un gada pārskatus; izšķirt sūdzības par pagasta valdes darbību un rīcību; noteikt pagasta amatpersonām algu; 2) lemt par nodokļu, nodevu un klausu uzlikšanu pastāvošo likumu robežās, kā arī par to taisnīgu un samērīgu sadalīšanu; 3) lemt par dažādu kapitālu un fondu dibināšanu, uzgla-

bāšanu un izlietošanu; 4) lemt par kustamas un nekustamas mantas iegūšanu, pārdošanu, iekilāšanu un apmaiņu; 5) lemt par aizņēmumiem pagasta vajadzībām; 6) lemt par iestāšanos kooperatīvos, uzņēmumos un pašvaldību apvienībās; 7) izdot saistošus noteikumus un 8) izpildīt citus likumos paredzētus pienākumus. Visas citas pagasta padomes funkcijas, kas paredzētas likumā par pagastu pašvaldībām, pāriet uz pagasta valdi.

Apkalpotāju skaits pagastu pašvaldībās pārskata gadā bija — 545, no kuriem Vidzemē bija — 253, Kurzemē — 72, Zemgalē — 126 un Latgalē — 94. Starp tiem bija ziņneši, pastnieki un citi apkalpotāji, un to algām un sociālai apdrošināšanai pārskata gadā izdeva — 0,285 milj. ls, pie kam ziņnešu algām — 0,245 milj. ls, pastniekiem — 0,007 milj. ls u. t. t.

Pagastu pašvaldību kanceleju uzturēšanai pārskata gadā izdeva — 0,368 milj. ls, un salīdzinot ar iepriekšējo gadu, šie izdevumi ir pavairojušies. Lielākās summas izdeva grāmatām un kancelejas piederumiem, bet samērā mazākas inventāra iegādāšanai un uzturēšanai, tālruniem, oficiālu izdevumu abonēšanai u. t. t. Pagasta namu uzturēšana arī skaitāma, vārda šaurākā nozīmē, pie tiešiem administratīviem izdevumiem. Kaut gan tie līdz 1931./32. s. g. bija daudz lielāki, jo tur pa daļai ietilpa arī ārkārtējie remontu izdevumi, tomēr arī pārskata gadā — 0,364 milj. ls apmērā tie ir — 8,2%. Lielākās summas izdod ēku remontiem (gandrīz 1/3 daļu), apkurināšanai tikpat lielu daļu, apgaismošanai (1/6 daļu), apdrošināšanai u. t. t.; starp šiem izdevumiem ir nelielas summas, kuŗas izdod telpu īrei. Izdevumi komisiju uzturēšanai pārskata gadā bija — 0,085 milj. ls; pret iepriekšējo gadu šī summa ir pavairojusies.

Pārējie administratīvie izdevumi vārda plašākā nozīmē ir pagasttiesas, policijas un dzimtsarakstu nodaļas uzturēšana, vai kopā — 0,456 milj. ls, kas ir 1/10 daļa no visiem administratīviem izdevumiem. Starp tiem lielākie izdevumi ir pagasttiesu uzturēšanai — 0,241 milj. ls apmērā. Pret iepriekšējo gadu, kad tiesām izdeva — 0,090 milj. ls, šie izdevumi ir ļoti strauji pavairojušies, kas noticis sakarā ar pagasttiesas funkciju paplašināšanos. Algas pagasttiesu priekšsēdētājiem un tiesnešiem pārskata gadā ir divkārtējušās, bet darbvežiem 2640 ls vietā paredzēti — 50.071 ls. Tādos pašos apmēros ir pavairojušies izdevumi kancelejas grāmatām un piederumiem. 1935. gadā darbojās 509 pagasttiesu priekšsēdētāji un 1608 locekļi. Policijas uzturēšanai, resp. par telpu īri, apkurināšanu, apgaismošanu u. c. izdoti — 0,113 milj. ls; šiem izdevumiem ir pieskaitīti pabalsti

aizsargu nodaļām, kas gada laikā ir pavairojušies no 17.000 līdz 43.000 ls. Dzimtsarakstu nodaļas darbinieku algošanai un kancelejas izdevumiem pārskata gadā paredzēja — 53.000 ls.

Sociālā apgāde. *Assistance publique.*

Pēc vecās terminoloģijas saucās nespējnieku uzturēšana, bet šie izdevumi ievērojami pārsniedz to uzturēšanu, un tādēļ pareizāk lietot sociālā apgāde (palīdzība), kā tas ir arī paredzēts jaunajā pagastu pašvaldību budžetu schēmā. Sociālai apgādei pagastu pašvaldības jau no pirmskaŗa laikiem ir izdevušas lielu daļu no sava budžeta. Pārskata gadā šim nolūkam izlietoja 2,276 milj. ls lielu summu. Salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tā ir nedaudz pavairojusies. No budžetu kopsummas sociālās apgādes izdevumi ir — 17,8%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,80 ls. Sociālā palīdzība pēc sava rakstura ir atklāta un slēgta: atklātai palīdzībai (ārpus patversmes) pārskata gadā izdeva — 53,8%, bet slēgtai pārējo daļu.

Atklātai sociālai palīdzībai 1934./35. s. g. izdeva — 1,224 milj. ls, vai, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, šie izdevumi ir pavairojušies. Lielāko daļu no šīs summas izdeva pabalstu veidā naudā — 0,907 milj. ls, pārtikā — 0,152, ārstēšanai — 0,032, apbedīšanai — 0,025, bet apģērbiem, malkai, vai citādā veidā izdeva mazākas summas. Priekš kaŗa atklātās sociālās palīdzības izdevumi bija ļoti mazi, un tie nepārsniedza 1.000 ls, bet pēc kaŗa šādā veidā izdod arvien lielākas summas.

Slēgtās sociālās palīdzības izdevumi izpaužas patversmju uzturēšanā. Pagastu pašvaldībās šie izdevumi ir sadalīti: a) uzturēšana patversmē un b) patversmju ēku uzturēšana. Patversmju ēku uzturēšanai izdod samērā mazas summas un pārskata gadā paredzēja — 0,170 milj. ls, turpretim sociāli apgādājamo uzturēšana patversmēs sasniedza — 0,881 milj. ls, vai kopā — 1,051 milj. ls, kas no visiem sociālās palīdzības izdevumiem ir 46,2%. Priekš kaŗa gandrīz visa sociālā palīdzība izpaudās nespējnieku namu uzturēšanā. Starp uzturēšanas izdevumiem patversmēs lielākās summas paredzētas uzturam — 0,663 milj. ls, apkalpotājiem — 0,063 milj. ls, nespējnieku apģērbiem — 32.400 ls, ārstēšanai — 24.700, apbedīšanai — 19.000, pabalstiem naudā — 57.600 ls u. c. sīkākaiem izdevumiem. Starp patversmju namu uzturēšanas izdevumiem lielākās summas ir ēku remontiem — 69.900 ls, apkurināšanai — 68.900 ls, apdrošināšanai — 10.200 ls; apgaismošanai, telpu

№ 23. Sociālā apgāde 1913. un 1926./27. — 1934./35.

№ 23. Assistance publique en 1913 et des exercices de 1926/27 à 1934/35.

№№	Apgādes veidi Genre d'assistance	Atklāta Assistance à domicile	Slēgta Assistance dans les asiles	Patversmes ēku uzturēšana Entretien des bâtiments des asiles	Kopā Total
1	2	3	4	5	6
1	1913.	691	1 895 586	104 259	2 000 536
2	1926./27.	1 096 191	730 083	223 175	2 049 449
3	1927./28.	1 153 008	794 485	224 053	2 171 546
4	1928./29.	1 265 332	838 575	210 912	2 314 819
5	1929./30.	1 297 792	988 976	233 454	2 520 222
6	1930./31.	1 234 808	1 083 802	215 962	2 534 572
7	1931./32.	1 285 853	1 104 087	210 325	2 600 265
8	1932./33.	1 223 430	932 890	171 449	2 327 769
9	1933./34.	1 195 760	897 188	160 530	2 253 478
10	1934./35.	1 223 695	881 475	170 456	2 275 626

īrei un citiem sīkākiem izdevumiem bija samērā mazāk.

Izglītības veicināšana.
Encouragement de l'instruction.

Starp izglītības veicināšanas izdevumiem lielākās summas ir skolotāju algas. Lauku pašvaldībās visu obligātorisko skolu skolotāju algošanu uzņēmusi valsts starp saviem izdevumiem. Tādēļ arī izglītības veicināša-

nas izdevumi pagastos nav sevišķi lieli, t. i. ja tos salīdzina ar pārējiem. Tomēr arī pagasti izglītības veicināšanai ikgadus izdod ap 14% no visa budžeta. Iepriekšējos gados, kad pagastu pašvaldības pašas maksāja daļu no obligātorisko skolu skolotāju algām, šī daļa bija lielāka. Pārskata gadā izglītības veicināšanai pagastu pašvaldības izdeva 1,788 milj. ls, vai par 4,9% lielāku summu nekā iepriekšējā gadā; caurmērā uz katru iedzīvotāju ienāca — 1,49 ls.

№ 24. Izglītība 1913. un 1926./27. — 1934./35.

№ 24. Instruction en 1913 et des exercices de 1926/27 à 1934/35.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Skolas — Ecoles							Baznīca Eglises	Kopā Total
		Nams Bâtiment	Algas Appointements	Dažādi izdevumi Dépenses diverses	Līdzda- lība ārpagastā Particip. à l'entretien des écoles en dehors de la com. rur.	Līdzda- lība pagasta robežās Participa- tion à l'entretien des écoles dans les limités des com. rur.	Lasītavas un bibli- otēkas Biblioth. et salles de lecture	Kursi un priekš- lasījumi Arrange- ment des cours et des lections		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1913.	649 714	830 391	35 246	6 659	—	—	—	13 482	1 535 492
2	1926./27.	1 311 965	246 121	239 760	91 691	21 032	11 852	1 140	—	1 923 561
3	1927./28.	1 458 690	275 147	264 328	92 521	18 686	11 882	1 090	—	2 122 344
4	1928./29.	1 299 198	304 209	275 571	86 531	23 528	12 444	670	—	2 002 151
5	1929./30.	1 293 205	330 170	330 510	120 305	15 030	12 220	1 226	—	2 102 666
6	1930./31.	1 156 185	362 043	339 504	110 450	16 042	13 047	1 612	—	1 998 883
7	1931./32.	1 235 654	378 907	396 877	129 253	13 733	15 180	1 047	—	2 170 651
8	1932./33.	1 081 483	277 030	264 272	111 767	11 370	8 750	545	—	1 755 217
9	1933./34.	1 031 582	277 213	279 044	100 155	7 340	8 467	805	60	1 704 666
10	1934./35.	1 080 852	285 702	301 173	106 779	2 432	9 570	1 265	160	1 787 933

Skolas nama uzturēšanai pagasti izdod lielākās summas un pārskata gadā paredzēja — 1,081 milj. ls, vai pret iepriekšējo gadu šī summa ir palielinājusies. Pēdējos gados starp skolas namu uzturēšanas izdevumiem lielākās summas izlietoja apkurināšanai — 0,362 milj. ls, telpu ierei — 0,267, apgaismošanai — 0,117 milj. ls; apdrošināšanai un dažādiem citiem skolas namu uzturēšanas izdevumiem izlietoja mazākas summas. Svārstīgi ir skolas namu ēku remontu, kam 1934./35. s. g. bija paredzēti — 0,235 milj. ls. Divi iepriekšējos gados tie bija ievērojami mazāki, bet 1926./27. un 1928./29. s. g. nesamērojami lielāki, sasniedzot pat — 0,65 milj. ls.

gadā pagastu pašvaldības savos budžetos pirmo reizi uzņēma līdzekļus lauku iedzīvotāju ārstēšanai. Pēdējos 2 gados veselības aizsardzības izdevumi paliek bez lielākām pārmaiņām. Pārskata gadā tiem paredzēja — 1,569 milj. ls, kas ir 12,3% no budžetu kopsummas, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 1,30 ls. Lielāko daļu no šiem izdevumiem izlieto lauku iedzīvotāju ārstēšanai. Medicīniskā personāla un pārējo šīs nozares darbinieku uzturēšanai pēdējos gados izdod mazākas summas nekā līdz 1928./29. s. g. Arī priekš kaŗa izdotās summas darbinieku uzturēšanai bija diezgan lielas, un budžetu struktūrā tām bija lielāka nozīme nekā tagad.

№ 25. Veselības aizsardzība 1913. un 1926./27. — 1934./35.

№ 25. *Savegarde sanitaire en 1913 et des exercices de 1926/27 à 1934/35.*

№№	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	Darbinieku uzturēšana <i>Entretien des employés</i>	Dažādi <i>Diverses</i>	Lauku iedzīvotāju ārstēšana <i>Traitement des habitants ruraux</i>	Veterinārā palīdzība <i>Secours vétérinaires</i>	Kopā <i>Total</i>
1	2	3	4	5	6	7
1	1913.	246 951	1 626	—	—	248 577
2	1926./27.	330 110	28 599	—	3 736	362 445
3	1927./28.	385 491	26 812	—	7 652	419 955
4	1928./29.	410 070	31 557	—	8 226	449 853
5	1929./30.	295 359	50 515	1 084 101	7 419	1 437 394
6	1930./31.	273 408	31 853	1 244 912	12 485	1 562 658
7	1931./32.	293 994	41 063	1 473 686	23 196	1 831 939
8	1932./33.	249 479	34 683	1 379 122	19 017	1 682 301
9	1933./34.	253 798	31 024	1 268 813	25 914	1 579 549
10	1934./35.	277 791	32 491	1 229 160	29 201	1 568 643

Darbinieku algošanai pagastu pašvaldības izdod samērā mazas summas. Pārskata gadā tai paredzēja — 0,286 milj. ls, jo pagastu pašvaldības dažiem stundu pasniedzējiem maksā algas, bet lielākie izdevumi ir apkalpotājiem — 0,246 milj. ls, kur vēl jāpieskaita sociālā apdrošināšana.

Dažādiem skolas izdevumiem, kā mācības līdzekļiem, rakstāmlietām, skolu inventāram, bibliotēkām, pabalstiem trūcīgiem skolniekiem un citām vajadzībām, pārskata gadā paredzēja — 0,301 milj. ls. Līdzdalībai ārpagasta skolu uzturēšanā bija paredzēti — 0,107 milj. ls, bet pārējie izglītības veicināšanas izdevumi pagastos bija mazi.

**Veselības aizsardzība.
*Savegarde sanitaire.***

Sākot ar 1929./30. s. g. veselības aizsardzībai pagastu pašvaldības izdod lielas summas, kas no budžeta ir ievērojama daļa. Minētā

Starp darbinieku uzturēšanas izdevumiem lielākās summas iznāk doktorātu telpu ierei un uzturēšanai, kā apgaismošanai, apsildīšanai u. t. t. Ārstu, vecmāšu un cita medicīniskā personāla algām izdod samērā niecīgas summas. Pie dažādiem veselības uzraudzības izdevumiem skaitās — ārstniecības un dezinfekcijas līdzekļu iegādāšana, baku un citu aizsardzības līdzekļu potēšana, dziedniecības iestāžu uzturēšana un līdzuzturēšana, kam 1934./35. s. g. kopā paredzēja izdot — 32.500 ls. Veterinārās palīdzības izdevumiem pārskata gadā paredzēja — 29.200 ls.

**Pārējie kārtējie izdevumi.
*Autres dépenses ordinaires.***

Starp tiem ir minami šādi: 1) parādu un procentu nomaksa, 2) neparedzēti izdevumi, 3) kļaušu izdevumi, 4) iepriekšējo gadu iztrūkumu segšana, 5) iemaksa aprīņa pašvaldībai un 6) citi sīkāki izdevumi.

**№ 26. Parādu un to procentu nomaksa
1913. un 1926./27. — 1934./35.**

№ 26. Paiement des dettes et des intérêts en
1913 et des exercices de 1926/27 à 1934/35.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Parādi	Procenti	Kopā
		Dettes	Intérêts	Total
Ls				
1	2	3	4	5
1	1913.	79 807	13 930	93 737
2	1926./27.	212 281	75 598	287 879
3	1927./28.	269 833	57 063	326 896
4	1928./29.	335 248	37 701	372 949
5	1929./30.	207 944	41 844	249 788
6	1930./31.	172 866	70 843	243 709
7	1931./32.	167 881	60 814	228 695
8	1932./33.	191 021	72 261	263 282
9	1933./34.	143 411	53 840	197 251
10	1934./35.	93 945	37 550	131 495

Parādu un procentu nomaksai paredzētie izdevumi pēdējos gados samazinās: 1928./29. s. g. tie bija — 0,373 milj. ls, bet 1934./35. — 0,131 milj. ls; arī pret iepriekšējo gadu tie ir samazinājušies. Parādu un procentu nomaksai izdevumi ir jāuzņem — tas paredzēts attiecīgos likumos. Tagad pagastu pašvaldību saistības ir šaurākas un to nomaksa ir mazāka. Pārskata gadā parādu nomaksai paredzēja — 14.256 ls, parādu deldēšanai — 79.689 un procentu nomaksai — 37.550 ls. Parādu deldēšanu parasti paredz pašvaldības ilgtermiņa aizņēmumiem, jo ikgadus ir jānomaksā zināmas summas.

Samērā lieli ir neparedzētie izdevumi. Pārskata gadā tie bija — 0,314 milj. ls. Arī iepriekšējos gados šāda veida summas paredzēja minētos apmēros. Šos līdzekļus pašvaldības izlieto dažām tādām vajadzībām, kas budžetu sastādot nebija iespējams paredzēt, un tās parādījās tikai darbības gadā.

Klaušu algošanai pagastu vajadzībām ikgadus paredz diezgan lielas summas, un pārskata gadā tās bija — 164.175 ls. Iepriekšējos gados, kad pagastu pašvaldību finansiālais stāvoklis nebija sevišķi spožs, tās gandrīz ikgadus savos budžetos uzņēma summas iepriekšējo budžeta gadu iztrūkumu segšanai un, piemēram, 1926./27. s. g. paredzēja — 0,625 milj. ls. Pēdējos gados šie izdevumi iztrūkumu segšanai ir samazinājušies, un pārskata gadā tie 64.000 ls apmērā ir palikuši tikai puse no iepriekšējā gada.

Apriņķu pašvaldībām pagasti paredzēja piemaksas. Agrākos gados tās izdeva galvenā kārtā obligatorisko skolu skolotāju algām (puse no algu kopsummas, jo otro pusi maksāja valsts), bet pēdējos gados šīs piemaksas

bija ievērojami mazākas un izlietoja dažādu kopēju iestāžu un uzņēmumu uzturēšanai, vai arī citām vajadzībām. Šīs piemaksas apriņķu pašvaldībām ar katru gadu samazinājās: 1930./31. s. g. tās bija — 3,091 milj. ls, 1931./32. — 1,911, 1933./34. — 1,433 un 1934./35. — 1,340 milj. ls. Šīs summas savos budžetos — ieņēmuma daļā — paredz arī apriņķu pašvaldības, tikai nedaudz citādas, tomēr par pareizākām ir uzskatāmas pagastu pašvaldību summas. Līdz ar apriņķu pašvaldību likvidēšanu tās atkrit. To vietā būs gan citi izdevumi tais gadījumos, kad vairāk pagastu pašvaldības ierīko un uztur kādu iestādi vai uzņēmumu kopējiem spēkiem un līdzekļiem.

Pie citiem sīkākām pagastu pašvaldību izdevumiem skaitās — līdzdalība kara resora izdevumu veikšanā, pasta un tālrunu satiksmes līdzuzturēšana, arestēto uzturēšana, nekustamās mantas un uzņēmumu zaudējumi.

Ārkārtējie izdevumi.

Dépenses extraordinaires.

Jeb kapitālu ieguldījumi iepriekšējos gados pagastu pašvaldībām bija ļoti lieli — tās ieguva nekustamus īpašumus, cēla skolas un pagasta namus, kā arī izdarīja pārbūves un kapitālremontus, uzkrāja kapitālus u. t. t. Tādēļ arī ārkārtējie izdevumi vēl 1931./32. s. g. bija 0,838 milj. ls lieli. Tagad tie ir mazāki, un pārskata gadā paredzēja izdot tikai — 0,714 milj. ls, kas ir 5,6% no kopsummas, vai uz katru iedzīvotāju — 0,59 ls. Pārskata gadā jaunbūvēm paredzēja — 0,532 milj. ls, nekustamas mantas iegūšanai — 0,037 un kapitālu dibināšanai un papildināšanai — 0,144 milj. ls.

Apriņķu pašvaldības.

Administrations des districts.

Likumu par apriņķu pašvaldību likvidēšanu izdeva 1934. g. 17. jūlijā (Lik. kr. 1934. g. 202). Pēc šī likuma vēlētie apriņķu valžu un revīzijas komisiju locekļi un ieceltie valžu priekšsēdētāji atcelti no amatiem, un viņu vietā iekšlietu ministrs ieceļ apriņķiem lauku pašvaldību vecākos, uz kuriem pāriet visas apriņķa valdes kompetences un uzdevumi. Vecākiem var iecelt palīgus. Vecākais vai viņa palīgs saņem algu no valsts budžeta līdzekļiem. Apriņķu valžu vēlētie dažādu komisiju un skolu valžu locekļi atcelti; atcelto komisiju locekļu vietā iekšlietu ministrs var iecelt jaunus locekļus, nosakot līdz apriņķu pašvaldību likvidēšanai atalgojumu no pašvaldību līdzekļiem, kur līdz šim apriņķu val-

№ 27. Ārkārtējie izdevumi 1913. un 1926./27. — 1934./35.

№ 27. Dépenses extraordinaires en 1913 et des exercices de 1926/27 à 1934/35.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Kapitāliem — Capitaux		Nekustamas mantas iegūšana Achats des immeubles	Jaunbūves Constructions nouvelles	Pārējie Autres	Kopā Total
		Rezerves De reserve	Pārējiem Autres				
Ls							
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1913.	—	154 529	2 548	109 299	—	266 376
2	1926./27.	75 266	54 293	78 883	579 587	84 343	872 372
3	1927./28.	75 998	99 041	20 980	591 425	73 428	860 872
4	1928./29.	36 879	67 769	91 488	392 162	24 672	612 970
5	1929./30.	31 119	47 028	41 593	635 320	16 705	771 765
6	1930./31.	8 225	29 364	32 542	627 363	3 970	701 464
7	1931./32.	15 728	176 541	32 988	607 677	5 192	838 126
8	1932./33.	10 549	61 040	29 831	341 569	3 383	446 372
9	1933./34.	8 046	84 087	31 342	425 119	941	549 535
10	1934./35.	8 790	135 572	37 452	531 593	564	713 971

des tādu izmaksāja. Faktisko aprinķu pašvaldību likvidēšanu izdarīja pēc likuma par aprinķu pašvaldību likvidācijas kārtību (Lik. kr. 1935. g. 16). Aprinķu pašvaldības likvidāciju izdara attiecīgā aprinķa lauku paš-

valdību vecākais iekšlietu ministra noteiktā laikā.

Pēc aprinķa pašvaldības likvidācijas atlikušā kustamā un nekustamā manta, kā arī prasības un saistības pāriet sevišķā lauku

№ 28. Aprinķu pašvaldību ieņēmumu budžeti 1923./24. — 1934./35.

28. Budgets des recettes des instit. autonomes de districts des exercices de 1923/24 à 1934/35.

№№	Budžeta gadi Exercices	Nekustamas mantas nodoklis Impôts sur les immeubles	No valsts nodokļiem Des impôts d'Etat	Pārējie nodokļi Autres impôts	Kapitāli, uzņēmumi un ipaš. Capitaux, entreprises et propriétés	Ārkārtēji Extraordinaires	Dažādi Diverses	Iztrūkums Déficit	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1923./24.	2 429	756	135	118	168	34	—	3 640
2	1924./25.	2 256	820	131	188	289	41	—	3 725
3	1925./26.	2 666	948	128	209	229	34	—	4 214
4	1926./27.	2 941	1 091	142	216	231	29	—	4 650
5	1927./28.	3 237	1 152	141	81	137	46	—	4 794
6	1928./29.	3 306	1 202	182	85	156	40	—	4 971
7	1929./30.	3 308	555	265	151	380	31	—	4 690
8	1930./31.	3 487	509	279	114	137	33	951	5 510
9	1931./32.	2 427	512	240	92	3 000	50	40	6 361
10	1932./33.	1 980	444	160	72	47	15	—	2 718
11	1933./34.	1 993	427	146	68	236	14	—	2 884
12	1934./35.	1 821	400	163	69	231	14	—	2 698
Procentos — Pourcentage									
13	1923./24.	66,8	20,8	3,7	3,2	4,6	0,9	—	100,0
14	1924./25.	60,5	22,0	3,6	5,0	7,8	1,1	—	100,0
15	1925./26.	63,3	22,5	3,0	5,0	5,4	0,8	—	100,0
16	1926./27.	63,2	23,5	3,0	4,7	5,0	0,6	—	100,0
17	1927./28.	67,5	24,0	2,9	1,7	2,9	1,0	—	100,0
18	1928./29.	66,6	24,2	3,6	1,7	3,1	0,8	—	100,0
19	1929./30.	70,5	11,8	5,7	3,2	8,1	0,7	—	100,0
20	1930./31.	63,3	9,2	5,1	2,1	2,5	0,6	17,2	100,0
21	1931./32.	38,2	8,0	3,8	1,4	47,2	0,8	0,6	100,0
22	1932./33.	72,0	16,3	5,9	2,6	1,7	0,6	—	100,0
23	1933./34.	69,1	14,8	5,1	2,3	8,2	0,5	—	100,0
24	1934./35.	67,5	14,8	6,0	2,6	8,6	0,5	—	100,0

pašvaldību fondā pie Iekšlietu ministrijas; nekustamā manta korroborējama uz šī fonda vārda. Tas neattiecas uz to nekustamo mantu, kas izmantojama viena vai vairāku pagastu pašvaldību tiešām vajadzībām. Šī manta pēc iekšlietu ministra lēmuma pāriet šo pagastu īpašumā un uz Iekšlietu ministrijas izdotas apliecības pamata korroborējama uz attiecīgo pagastu pašvaldību vārda. Ja apriņķu pašvaldību likvidējot rastos iztrūkums, tad tā segšanas kārtību pēc iekšlietu ministra priekšlikuma nosaka Ministru kabinets. Lauku pašvaldību fonda manta un līdzekļi izlietojami to apriņķu pagastu pašvaldību vajadzībām, kā arī attiecīgu apriņķu pagastu pašvaldību mērķiem nodibinātu savienību atbalstīšanai, no kuriem apriņķiem šī manta un līdzekļi ienākuši fondā. Lauku pašvaldību fonds bauda visas juridiskās personas tiesības. Fonda pārvalde sastāv no priekšsēdētāja un 2 locekļiem, kurus ieceļ vai atceļ iekšlietu ministrs. Lauku pašvaldību fonds atrodas Iekšlietu ministrijas uzraudzībā. Noteikumus par fonda darbību, līdzekļu

izlietošanas kārtību, pārzināšanu un norēķiniem sastāda iekšlietu ministrs un apstiprina Ministru kabinets.

Apriņķu pašvaldību likvidācija norit pakāpeniski. Šos likumus izdeva tikai tad, kad 1934./35. s. g. budžeti bija jau sastādīti un apstiprināti, un tādēļ tie nebija vēl minēto likumu ietekmēti. Tiesa, faktiski izlietotās summas atšķiras no budžetu summām. 1934./35. s. g. apriņķu pašvaldību budžeti samazinājās par 0,186 līdz 2,098 milj. ls vai par 6,4%. Lielākos apmēros budžeti samazinājās Latgalē un Kurzemē, bet Zemgalē par mazām summām.

Nodokļi apriņķu pašvaldībās bija lielākais ieņēmumu avots. Dažus nodokļus tās ieņēma tieši, dažus piemaksu veidā pie valsts nodokļiem, un bez tam vēl nekustamas mantas nodokli saņēma no pagastu pašvaldībām pabalstu daļas veidā no lauku nekustamās mantas nodokļa; no valsts apriņķu pašvaldības saņēma mežu nodokli. Lielākās summas apriņķu pašvaldībām ienāca no nekustamas mantas nodokļa — daļu tās saņēma no pa-

№ 29. Apriņķu pašvaldību izdevumu budžeti 1923./24. — 1934./35.

№ 29. Budgets des dépenses des instit. autonomes de districts des exercices de 1923/24 à 1934/35.

№№	Budžeta gadi <i>Exercices</i>	Adminis-	Sociālā	Izglītība	Veselības	Agrono-	Parādu un	Ārkārtēji	Dažādi	Kopā
		trātivie <i>Dep. administratīves</i>	apgāde <i>Assistance sociale</i>	<i>Instruction</i>	aizsardzība <i>Sauvegarde sanitaire</i>	miskā palīdzība <i>Assistance agronome</i>	procentu nomaksa <i>Paiement des dettes et des intérêts</i>	<i>Extraordinaires</i>	<i>Diverses</i>	
1000 ls										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1923./24.	676	172	1 803	521	142	76	72	178	3 640
2	1924./25.	703	204	1 846	533	86	124	36	193	3 725
3	1925./26.	1 004	291	1 974	596	86	80	52	131	4 214
4	1926./27.	1 134	400	2 171	590	105	57	77	116	4 650
5	1927./28.	1 289	435	2 211	470	92	61	123	113	4 794
6	1928./29.	1 339	462	2 361	464	116	61	50	118	4 971
7	1929./30.	1 376	480	2 314	189	114	29	32	156	4 690
8	1930./31.	1 535	469	2 958	130	172	80	24	142	5 510
9	1931./32.	1 710	536	3 132	172	201	384	48	178	6 361
10	1932./33.	1 223	571	271	154	157	169	86	87	2 718
11	1933./34.	1 102	544	761	109	141	104	70	53	2 884
12	1934./35.	946	593	639	85	143	72	150	70	2 698
Procentos — <i>Pourcentage</i>										
13	1923./24.	18,6	4,7	49,5	14,3	3,9	2,1	2,0	4,9	100,0
14	1924./25.	18,3	5,5	49,5	14,3	2,3	3,3	1,0	5,2	100,0
15	1925./26.	23,8	6,3	46,9	14,2	2,0	1,9	1,2	3,1	100,0
16	1926./27.	24,4	8,6	46,7	12,7	2,3	1,2	1,6	2,5	100,0
17	1927./28.	26,9	9,1	46,1	9,8	1,9	1,3	2,5	2,4	100,0
18	1928./29.	26,9	9,3	47,5	9,4	2,3	1,2	1,0	2,4	100,0
19	1929./30.	29,3	10,2	49,4	4,0	2,5	0,6	0,7	3,3	100,0
20	1930./31.	27,9	8,5	53,7	2,3	3,1	1,5	0,4	2,6	100,0
21	1931./32.	26,9	8,4	49,2	2,7	3,2	6,0	0,8	2,8	100,0
22	1932./33.	45,0	21,0	10,0	5,7	5,8	6,2	3,1	3,2	100,0
23	1933./34.	38,2	18,9	26,4	3,8	4,9	3,6	2,4	1,8	100,0
24	1934./35.	35,1	22,0	23,7	3,1	5,3	2,7	5,5	2,6	100,0

gastiem, bet otru daļu no valsts (mežu nodoklis). Starp piemaksām vai daļām no valsts nodokļiem ir minami sekojoši: ienākuma nodoklis, procentuālais peļņas, tirdzniecības un rūpniecības zīmju, vērtības pieauguma un dažī citi. Patstāvīgie apriņķu pašvaldību nodokļi ir šādi: traktieņu un patentu, izpriecas, tirgus, velosipedu un automobiļu un t. t. Pārējie apriņķu pašvaldību ieņēmumi ir niecīgi. Lielākie ir ārkārtējie ieņēmumi vai ieņēmumi no kapitālu izlietošanas; pēdējos gados tie ir nepilni 10% no budžeta kopsummas.

Lielākie apriņķu pašvaldību izdevumi ir administratīvie, starp kuriem ir atzīmējami pārvaldes un tehniskā personāla uzturēšana (algas apriņķa valdes locekļiem, algas tehniskam personālam, komandējumi), kancelejas izdevumi, telpu uzturēšana, dažādu komisiju un nodaļu uzturēšana. Tikko minētie ir tiešie administratīvie izdevumi, un kopā tie ir 0,553 milj. ls. Bez tam vēl pie administratīviem izdevumiem skaitās — līdzdalība valsts iestāžu uzturēšanā (galvenā kārtā policijas — 0,194 milj. ls, pabalsti pagastiem (darbvežiem) — 0,160 milj. ls, apriņķu pašvaldības savienības uzturēšana — 0,019 milj. ls un atlīdzība šķūtniekiem — 0,020 milj. ls, vai visi administratīvie izdevumi kopā ir 0,946 milj. ls — 35,1% no budžeta kopsummas. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tagad administratīvo izdevumu daļa apriņķu pašvaldībās ir samazinājusies. Nākošā vieta ir izdevumi izglītībai, starp kuriem lielākās summas iznāk skolotāju algošanai. Obligātorisko skolu skolotāju algas maksā valsts, bet pārējiem skolotājiem, ja tādi ir, algas jāmaksā pašām pašvaldībām. Bez tam apriņķu pašvaldības izsniedz pabalstus arī arodskolām, kurlmēmo un aklo izglītošanai u. t. t., kopā izglītībai ir izdoti — 0,839 milj. ls, vai 23,7% no budžeta. Sociālai palīdzībai 1934./35. s. g. ir paredzēts izdot — 0,593 milj. ls, vai par 9,0% vairāk nekā iepriekšējā gadā; no izdevumu kopsummas tie ir 22,0%. Atklātai apgādei paredzēja — 0,30 milj. ls, bet slēgtai — 0,552 milj. ls, vai gandrīz visus līdzekļus izlietoja vajprātīgo, zidaiņu un bērnu paterismju uzturēšanai. Veselības aizsardzībai ir izdotas samērā mazas summas, bet lielākos līdzekļus no tiem izlietoja dziedniecības iestāžu uzturēšanai un veterinārai palīdzībai. Starp agronomiskās un būvtechniskās palīdzības izdevumiem lielākās summas izlietoja darbinieku algām. Ikgadus apriņķu pašvaldības zināmas summas izdeva kapitālu ieguldījumiem vai ārkārtējiem izdevumiem; 1934./35. s. g. šīs summas — 0,150 milj. ls apmērā ir ievērojami pavairojušās un izlietas galvenā kārtā jaunbūvēm un kapitālremontiem.

Vēl bez minētiem izdevumiem ir parādu un procentu nomaksa un dažādi.

Sakarā ar apriņķu pašvaldību likvidēšanu un darbības pārveidošanu faktiskie izdevumi salīdzinot ar budžetu ievērojami mainīsies, bet šīs summas vēl nav mūsu rīcībā, un tādēļ isi ir raksturoti budžeta skaitļi.

Tīrie lauku pašvaldību budžeti. Budget net des communes rurales.

Iepriekšējos gados un arī 1934./35. s. g. pagastu un apriņķu pašvaldības viena otru papildina. To darbība attiecas uz vienu un to pašu teritoriju un iedzīvotājiem, tādēļ ir interesanti un pat nepieciešami salīdzināt to budžetu kopsummas. Tas nav izdarāms vienkārši saskaitot, jo ir tādas summas, kas ietilpst abos budžetos. Šīs summas ir no viena budžeta jāizsvītro; pagastu pašvaldības maksā apriņķiem daļu no nekustamas mantas nodokļa. Iepriekšējos gados tā bija ievē-

№ 30. Lauku pašvaldību neto budžeti 1934./35.

№ 30. Budget net des communes rurales
pour l'exercice 1934/35.

№ №	Apriņķi un apgabali Districts et provinces	Pagastu	Apriņķu	Kopā	Nomaksa apriņķim	Neto budžets
		Communes rurales	Districts	Total	Paiement par acompte au distr.	Budget net
1000 ls						
1	2	3	4	5	6	7
1	Rīgas	1 215	264	1 479	78	1 401
2	Cēsu	667	114	781	52	729
3	Valmieras	924	173	1 097	85	1 012
4	Valkas	748	144	892	65	827
5	Madonas	790	111	901	48	853
6	Liepājas	574	101	675	34	641
7	Aizputes	329	71	400	36	364
8	Kuldīgas	495	86	581	35	546
9	Ventspils	307	76	383	—	383
10	Talsu	432	81	513	32	481
11	Tukuma	482	79	561	22	539
12	Jelgavas	1 075	187	1 262	52	1 210
13	Bauskas	562	142	704	75	629
14	Jēkabpils	489	128	617	11	606
15	Ilūkstes	453	104	557	47	510
16	Daugavpils	984	244	1 228	145	1 083
17	Rēzeknes	879	221	1 100	159	941
18	Ludzas	563	147	710	126	584
19	Jaunlatgales	830	225	1 055	160	895
20	K o p ā Total	12 798	2 698	15 496	1 262	14 234
21	Vidzeme	4 344	806	5 150	328	4 822
22	Kurzeme	2 137	415	2 552	137	2 415
23	Zemgale	3 061	640	3 701	207	3 494
24	Latgale	3 256	837	4 093	590	3 503

№ 31. Lauku pašvaldību tirie budžeti 1929./30. — 1934./35.

№ 31. Budget net des communes rurales pendant les exercices de 1929/30 à 1934/35.

№№	Saimniecības gadi Exercices Apriņķi un apgabali Districts et provinces	1929./30.	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.
		1000 ls					
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Rīgas	1 167	1 742	1 554	1 380	1 353	1 401
2	Cēsu	650	1 020	889	773	703	729
3	Valmieras	913	1 272	1 184	999	979	1 012
4	Valkas	762	1 140	1 026	896	834	827
5	Madonas	664	1 127	1 003	872	823	853
6	Liepājas	587	751	743	659	652	641
7	Aizputes	316	464	429	361	350	364
8	Kuldīgas	478	650	648	552	531	546
9	Ventspils	376	535	453	395	387	383
10	Talsu	411	548	517	454	463	481
11	Tukuma	450	602	589	510	507	539
12	Jelgavas	1 189	1 543	1 413	1 219	1 201	1 210
13	Bauskas	651	791	760	605	627	629
14	Jēkabpils	642	686	648	517	536	606
15	Ilūkstes	420	579	632	499	496	510
16	Daugavpils	842	1 362	1 371	1 020	1 052	1 083
17	Rēzeknes	873	1 247	1 184	930	908	941
18	Ludzas	507	711	710	564	568	584
19	Jaunlatgales	784	912	1 062	876	857	895
20	Kopā Total	12 682	17 682	16 815	14 081	13 827	14 234
21	Vidzeme	4 156	6 301	5 656	4 920	4 692	4 822
22	Kurzeme	2 168	2 948	2 790	2 421	2 383	2 415
23	Zemgale	3 352	4 201	4 042	3 350	3 367	3 494
24	Latgale	3 006	4 232	4 327	3 390	3 385	3 503

rojama summa, un tā bija daļa no obligātorisko skolu skolotāju algām. Pēdējos gados, kad skolotājiem algas maksā valsts, pagastu nomaksa apriņķiem ir ievērojami mazāka: 1932./33. s. g. — 1,457 milj. ls, 1933./34. — 1,433 un 1934./35. — 1,262 milj. ls; kā redzams, pēdējā gadā nomaksa apriņķiem ir ievērojami samazinājusies. Tirā budžeta summas, pagastu un apriņķu pašvaldībām kopā ņemot, bija šādas: 1930./31. s. g. — 17,682 milj. ls, 1931./32. — 16,815, 1932./33. — 14,081, 1933./34. — 13,827 un 1934./35. — 14,234 milj. ls. Lielākā tirā lauku pašvaldību budžetu summu samazināšanās notika 1932./33. s. g., vai tai gadā, kad valsts pilnīgi pārņēma obligātorisko skolu skolotāju algošanu.

Tirā budžeta summas atsevišķos apriņķos un apgabalos vislabāk novērtējamas uz katru iedzīvotāju. Vidēji visā valstī 1930./31. s. g. tā bija — 14,66 ls, 1932./33. — 11,67, 1933./34. — 11,48 un 1934./35. — 11,82 ls. Šie vidējie skaitļi iet līdztekus absolūtām summām, turpretim atsevišķos apgabalos ir novērojamas ļoti lielas svārstības. Visus pēdējos gadus tās ir analogiskas; 1934./35. s. g. lielākās tirā budžeta summas uz katru iedzīvotāju bija Zemgalē — 15,87 ls apmērā, bet mazākās Lat-

galē — 7,63 ls; Vidzemē — 14,23 un Kurzemē — 12,07 ls. Salīdzinot Latgali ar Zemgali ir ļoti liela starpība, vai pēdējā tās ir divreiz lielākas. Pa apriņķiem starpība vēl lielāka: Jelgavas apriņķi uz katru iedzīvotāju iznāk — 19,01 ls liela summa, bet Ludzas tikai — 7,10 ls. Latgalē iedzīvotāji maksā mazākus nodokļus, un līdz ar to arī budžetu kopsummas ir mazākas. Tomēr, kā jau bija redzams agrāk, Latgalē iepriekšējo gadu nodokļu parādi ienāk daudz lielākos apmēros nekā pārējā Latvijā, tā kā faktiskie ieņēmumi pārsniedz budžētā paredzētās summas, un arī uz katru iedzīvotāju tās ir lielākas.

Bilance.

Bilan.

Pagastu pašvaldības sava saimniecības gada beigās uzstāda bilanci. Bilanci pagasti cenšas uzstādīt pēc vienas zināmas metodes, tomēr pašvaldību saimniecībā ir dažādi gadījumi, kad tas nav iespējams. Tādēļ arī nevar apgalvot, ka pagastu pašvaldību bilances būtu pilnīgi salīdzināmas. Arī bilanču vērtības nav tādas, kādas mēdz būt kādā privātsaimnieciskā uzņēmumā. Pēdējās tās var notaksēt

№ 32. Lauku pašvaldību tirie budžeti 1929./30. — 1934./35.

№ 32. Budget net des communes rurales des exercices de 1929/30 à 1934/35.

№ №	Saimniec. gadi Exercices	1929./30.	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.	
								Caurmērā uz vienu iedzīvotāju Ls — Moyenne par habitant en Ls
Apriņķi un apgabali Districts et provinces								
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	Rīgas	13,29	19,84	17,71	15,71	15,40	15,95	
2	Cēsu	12,22	19,18	16,74	14,53	13,22	13,71	
3	Valmieras	13,88	19,33	17,98	15,18	14,88	15,38	
4	Valkas	11,79	17,64	15,89	13,86	12,91	12,80	
5	Madonas	9,86	16,73	14,89	12,94	12,22	12,66	
6	Liepājas	11,59	14,82	14,64	13,00	12,87	12,65	
7	Aizputes	11,36	16,68	15,42	12,97	12,58	13,09	
8	Kuldīgas	11,28	15,34	15,30	13,02	12,53	12,89	
9	Ventspils	11,55	16,44	13,92	12,13	11,89	11,77	
10	Talsu	12,50	16,67	15,73	13,81	14,08	14,63	
11	Tukuma	12,58	16,83	16,47	14,25	14,17	15,07	
12	Jelgavas	19,56	25,39	23,23	20,05	19,76	19,91	
13	Bauskas	16,47	20,02	19,23	15,31	15,87	15,92	
14	Jēkabpils	17,14	18,32	17,30	13,80	14,31	16,18	
15	Ilūkstes	9,01	12,42	13,53	10,69	10,63	10,94	
16	Daugavpils	5,74	9,28	9,35	6,95	7,17	7,38	
17	Rēzeknes	6,79	9,70	9,21	7,23	7,07	7,32	
18	Ludzas	6,11	8,56	8,55	6,79	6,90	7,10	
19	Jaunlatgales	7,63	8,87	10,32	8,52	8,42	8,79	
20	K o p ā. Total	10,51	14,66	13,94	11,67	11,48	11,82	
21	Vidzeme	11,97	18,60	16,70	14,52	13,85	14,23	
22	Kurzeme	11,80	15,83	14,98	13,00	12,79	12,97	
23	Zemgale	15,53	19,08	18,36	15,22	15,29	15,87	
24	Latgale	6,51	9,18	9,40	7,37	7,37	7,63	

pēc tirgus vērtības, un arī tad ir lielāka vai mazāka vērtības svārstīšanās uz vienu vai otru pusi. Pagastu pašvaldību vērtības turpretim bieži brīvā tirgū nemaz neapgrozās, un tādēļ tās jātakšē pēc citiem principiem un paņēmieniem, bet tādā gadījumā ir iespējama arī zināma patvaļa. Sevišķi tas sakāms par pagastu pašvaldību nekustamu mantu, kā skolas, pagastu, nespējnieku un citiem na-

miem. To tirgus vērtība nav nosakāma. Aprēķinot šos īpašumus pēc pašizmaksas, saņemot, izdarot arī attiecīgo amortizāciju, ir iespējamas diezgan lielas kļūdas, jo pašizmaksa atsevišķos laika sprīžos ir dažāda. Arī dažu pārējo vērtību noteikšana pagastu pašvaldībām ir diezgan grūta; dažas vērtības, sevišķi tas attiecas uz saistībām un prasībām, nav vēl galīgi noskaidrotas, un pēc ga-

№ 33. Pagastu pašvaldību bilances pa apgabaliem.

№ 33. Bilans des communes rurales par provinces.

№№	Apgabali Provinces	1. aprīli au 1 avrīl	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	Kopā Total
			1000 ls				
1	2	3	4	5	6	7	
1	1927.	15 199	3 474	6 426	4 548	29 647	
2	1928.	17 921	4 728	8 613	6 190	37 447	
3	1929.	21 024	6 238	11 515	9 390	48 167	
4	1930.	24 751	8 570	15 296	12 330	60 947	
5	1931.	24 245	8 656	14 620	12 039	59 560	
6	1932.	25 718	10 385	15 898	13 591	65 592	
7	1933.	26 039	10 756	16 326	13 734	66 855	

№ 34. Pagastu pašvaldību pasīvi 1927. —

№ 34. Passifs des communes rurales au

№№	1. aprīli	1927.	1928.	1929.	1930.	1931.	1932.
		1000 ls					
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Izdevumu budžetu nesēgi maksājumi . . .	3 617	4 264	5 505	5 076	5 471	7 190
2	Valsts nodokļi	329	379	420	438	466	517
3	Dažādas iestādes un personas:	2 132	2 210	2 412	6 745	3 775	3 838
4	a) parāds valstij	1 122	1 165	1 054	1 892	1 684	1 565
5	b) obligāciju parādi	252	299	321	398	500	539
6	c) bāriņu kapitāli	6,5	6,9	25	10	9,3	8,2
7	d) uzņēmumi	12	11	54	5,1	4,3	2,6
8	e) dažādi	740	728	958	4 440	1 577	1 725
9	Caurejošas summas:	399	1 328	4 676	9 416	7 962	7 357
10	a) sēklas fonds	—	902	2 659	7 567	6 446	6 129
11	b) pārējās summas	399	426	2 017	1 849	1 516	1 228
12	Kapitāli:	23 170	29 266	35 154	39 272	41 886	46 690
13	a) pamatkapitāls	21 391	26 811	31 336	35 450	38 018	41 866
14	b) rezerves kapitāls	414	855	1 234	1 342	1 169	1 357
15	c) ricības kapitāls	966	1 140	1 755	1 573	1 759	2 550
16	d) pārējie kapitāli	399	460	829	907	940	917
17	Bilance	29 647	37 447	48 167	60 947	59 560	65 592
Procentos — Pourcentage							
18	Izdevumu budžetu nesēgi maksājumi . . .	12,2	11,4	11,4	8,3	9,2	11,0
19	Valsts nodokļi	1,1	1,0	0,9	0,7	0,8	0,8
20	Dažādas iestādes un personas	7,2	5,9	5,0	11,1	6,3	5,8
21	Caurejošas summas	1,3	3,5	9,7	15,5	13,4	11,2
22	Kapitāli	78,2	78,2	73,0	64,4	70,3	71,2
23	Kopā	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

ligās norēķināšanās ir iespējams, ka tās mainās. Tā, piemēram, ir starpība ar nodokļu parādiem, kurus pagastu pašvaldības uzrāda

bilancēs un kurus paziņo Iekšlietu ministrijai. Tiem vajadzēja būt vienādiem, tomēr par nelielām summām tie atšķiras. Ievērojot vi-

№ 35. Bilances struktūra 1933. g. 1. aprīli

№ 35. Structure du bilan au 1 avril 1933 par

№№	Apgabali	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	Kopā Total
		Procentos — %				
1	2	3	4	5	6	7
1	Pasīva	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
2	Kapitāli	83,2	86,2	75,7	43,3	73,6
3	Caurejošas summas	4,1	5,2	14,1	23,2	10,7
4	Dažādas iestādes un personas	6,9	4,4	5,2	7,7	6,2
5	Izdevumu budžeta nesēgi maksājumi . . .	5,8	4,1	5,0	23,2	8,9
6	Pārējie	0,0	0,1	0,0	2,6	0,6
7	Aktīva	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
8	Nekustami īpašumi	75,2	73,4	61,2	27,4	61,7
9	Inventārs	5,2	5,4	5,3	6,4	5,5
10	Caurejošas summas	2,8	4,1	13,5	20,6	9,3
11	Ieņēmumu budžeti par pagājušiem gadiem . . .	10,9	11,4	14,2	40,1	17,8
12	Pārējie	5,9	5,7	5,8	5,5	5,7

1933. g. 1. aprīlī.
1 avril 1927 à 1933.

1933.	au 1 avril
	<i>Passifs</i>
9	10
5 945	<i>Paiements non couverts des budgets des dépenses</i>
396	<i>Impôt de l'Etat</i>
4 165	<i>Comptes de diverses personnes et institut.:</i>
1 525	a) <i>dettes de l'Etat</i>
500	b) <i>dettes d'obligations</i>
11	c) <i>capitiaux des orphélins</i>
9,4	d) <i>entreprises</i>
2 120	e) <i>divers</i>
7 126	<i>Sommes transitoires:</i>
5 916	a) <i>fonds de semences</i>
1 210	b) <i>autres sommes</i>
49 223	<i>Capitiaux:</i>
43 409	a) <i>domaine</i>
1 576	b) <i>de réserve</i>
3 468	c) <i>d'exploitation</i>
770	d) <i>autres</i>
66 855	<i>Bilan</i>
8,9	<i>Paiements non couverts des budgets des dépenses</i>
0,6	<i>Impôt de l'Etat</i>
6,2	<i>Comptes de diverses personnes et institut.</i>
10,7	<i>Sommes transitoires</i>
73,6	<i>Capitiaux</i>
100,0	<i>Total</i>

su sacīto, var arī apskatīt pagastu pašvaldību bilances.

Bilanču kopsummas samērā īsā laikā ir

pa apgabaliem.
districts.

Provinces	Comptes
	8
<i>Passifs</i>	
<i>Capitiaux</i>	
<i>Sommes transitoires</i>	
<i>Comptes de diverses personnes et institutions</i>	
<i>Paiements non couverts des budgets des dépenses</i>	
<i>Autres</i>	
<i>Actifs</i>	
<i>Immeubles</i>	
<i>Inventaires</i>	
<i>Sommes transitoires</i>	
<i>Budgets des recettes pour les exercices précédentes</i>	
<i>Autres</i>	

strauji pavairojušās: 1927. gada 1. aprīlī tās bija — 29,6 milj. ls, 1930. — 60,9, 1932. — 65,6 un 1933. — 66,9 milj. ls; par vēlāku laiku vēl bilanču kopsavilkumi nav izdarīti. Bilanču kopsummas 5—6 gadu laikā ir vairāk nekā divkārtšojušās, un ja ievēro, ka tas nozīmē pavairošanos par apmēram 37 milj. ls, pie kam nav vis attīstījušās operācijas, bet gan pavairojušās vērtības vai īpašumi, tad jāatzīst, ka sabiedriskās mantas uzkrāšanās vai vairošanās pagastu pašvaldībās bija ļoti strauja. Bilanču pavairošanās atsevišķos apgabalos nav vienāda: par lielākām summām ir pavairojušās Vidzemes pagastu pašvaldību bilances, vai no 15,2 līdz 26,0 milj. ls; par mazākām summām Kurzemes — no 3,5 līdz 10,8 milj. ls. Straujākā bilanču pavairošanās notika Latgalē no 4,5 līdz 13,7 milj. ls vai trīskārtīga. Mazākā bilanču kopsumma ir Kurzemē, bet lielākā Vidzemes pagastu pašvaldībās.

Pasīvā lielākais postenis ir kapitāli. To nozīme ir ļoti liela, un visu laiku bez pārtraukuma kapitāli ir pavairojušies: 1927. gada 1. aprīlī kapitālu bija par 23,2 milj. ls, 1932. — 46,7 un 1933. — 49,2 milj. ls, vai samērā īsā laikā tie vairāk nekā divkārtšojušies. Kapitālu kustība ir ciešā sakarā ar pagastu pašvaldību nekustamas mantas vērtības pavairošanos. Kapitālu nozīme bilancē turpētīm ir svārstīga, piemēram, 1928. gada 1. aprīlī tie bija 78,2% no bilances, bet 1930. — 64,4% un 1933. — 73,6%. Šī svārstīšanās notika tādēļ, ka strauji pavairojās caurejošās summas, jo 1929.—1930. gadam, sakarā ar neražu un sēklas izsniegšanu lauksaimniekiem, uzkrājās lieli seklu parādi. Pedējos gados tie samazinās. Dažādas iestādes un personas, starp kurām skaitās galvenā kārtā parādi valstij un citi, nav sevišķi lieli: parāds valstij 1933. gada 1. aprīlī bija — 1,525 milj. ls, obligāciju parādi — 0,5 milj. ls. Šie parādi ir skaitāmi pie ilgtermiņa. Daudz lielāki ir izdevumu budžetu nesegtie maksājumi vai īstermiņa kredīti, kas 1933. gada 1. aprīlī bija — 5,945 milj. ls.

Atsevišķos apgabalos pasīva struktūra ir ļoti dažāda. Visos apgabalos kapitāli pārsniedz pusi no bilances: Kurzemē tie ir — 86,2%, Vidzēmē — 83,2%, Zemgalē — 75,7%, vienīgi tikai Latgalē tie — 43,3% apmērā ir mazāki par pusi. Vidzemes pagastu pašvaldībās kapitāli sasniedz — 21,7 milj. ls, Zemgalē — 12,4, Kurzemē — 9,3 un Latgalē tikai — 5,9 milj. ls. Latgales pagastu pašvaldības ir ar kapitāliem nabagākas nekā pārējā Latvijā. Sevišķi spilgti tas redzams aprēķinot pagastu pašvaldību kapitālus caurmērā uz vienu iedzīvotāju. Izdevumu budžetu nesegtie maksājumi un caurejošās summas Latgales pagastu pašvaldībās ir vairāk nekā pā-

№ 36. Pagastu pašvaldību aktīvi 1927. —

№ 36. Actifs des communes rurales au

№№	1. aprīlī	1927.	1928.	1929.	1930.	1931.	1932.
		1000 ls					
Aktīva posteņi		3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Kase	1 072	1 040	1 903	983	748	503
2	Tekoši rēķini un noguldījumi	159	323	689	794	841	581
3	Vērtspapīri	194	208	221	207	198	133
4	Dažādas iestādes un personas	477	1 188	2 725	9 446	4 826	1 268
5	Ieņēmumu budžets par pagājušiem gadiem:	4 527	5 614	8 697	10 645	8 892	12 037
6	a) nepiedzīti nodokļi	4 204	5 218	8 346	9 799	8 524	11 608
7	b) citi ieņēmumi	323	396	351	846	368	429
8	Caurejošas summas		47	647	894	2 882	6 455
9	Inventārs:	2 078	2 394	2 699	3 005	3 328	3 554
10	a) pagasta valdē	568	650	723	805	897	924
11	b) skolās	1 379	1 628	1 794	2 079	2 302	2 486
12	c) patversmēs un slimnīcās	51	50	61	63	68	74
13	d) saimnieciskos uzņēmumos	80	52	74	48	56	66
14	e) citur		14	47	10	5,1	4,4
15	Materiāli un preces	33	226	514	836	745	672
16	Nekustami īpašumi:	20 885	25 974	29 728	33 635	36 407	39 985
17	a) pagastu nami ar zemi	5 294	6 590	7 937	8 618	9 360	10 186
18	b) skolas nami ar zemi	10 824	13 507	14 561	17 103	18 512	20 432
19	c) patversmes un slimnīcas ar zemi	2 052	2 574	3 049	3 684	4 098	4 512
20	d) saimniecības ar zemi	2 715	3 027	3 879	4 008	4 228	4 756
21	e) citi nekustami īpašumi		276	302	222	209	99
22	Iztrūkums	222	433	344	502	693	404
23	Bilance	29 647	37 447	48 167	60 947	59 560	65 592
		Procentos — Pourcentage					
24	Kase un tekoši rēķini	4,2	3,6	5,4	2,9	2,7	1,7
25	Vērtspapīri	0,5	0,5	0,5	0,3	0,3	0,2
26	Dažādas personas un iestādes	1,6	3,2	5,5	15,5	8,1	1,9
27	Ieņēmumu budžeti par pag. gadiem	15,3	15,0	18,1	17,5	14,9	18,4
28	Caurejošas summas		0,1	1,3	1,5	4,8	9,8
29	Inventārs	7,0	6,4	5,6	4,9	5,6	5,4
30	Materiāli un preces	0,1	0,6	1,1	1,4	1,3	1,0
31	Nekustami īpašumi	70,4	69,4	61,7	55,2	61,1	61,0
32	Iztrūkums	0,8	1,2	0,7	0,8	1,2	0,6
33	Kopā	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

rējā Latvijā. Caurejošas summas, starp kurām ir galvenā kārtā sēklas parādi, Latgalē ir — 23,2% no visas bilances, bet Vidzemē — 4,1%, Kurzemē — 5,2% un Zemgalē — 14,1%. Latgalē caurejošo summu ir 3,2 milj. ls apmērā, Kurzemē — 0,6, Vidzemē — 1,1 un Zemgalē — 2,3 milj. ls. Atskaitot Latgali, arī Zemgalē ir vēl diezgan lieli sēklu parādi. Nepieciešams atzīmēt, ka minētie bilanču posteņu skaitļi attiecas uz 1933. gada 1. aprīli, un iespējams, ka tagad šie parādi ir ievērojami samazinājušies. Izdevumu budžetu nesegtie maksājumi Latgales pagastu pašvaldībās bija 23,2% no bilances, Kurzemē — 4,1%, Zemgalē — 5,0% un Vidzemē — 5,8%. Latgalē tie bija par 3,2 milj. ls, Vidzemē — 1,5, Zemgalē — 0,8 un Kurzemē — 0,446 milj. ls. Šie nenokārtotie maksājumi faktiski ir īstermiņa krediti; pa lielākai daļai par tiem procentus

nemaksā, tomēr starp parādiem tie ir ierindojami. Šādu īstermiņa kreditu Latgales pagastu pašvaldībās ir nesamērojami vairāk nekā pārējā Latvijā. Turpretim ilgtermiņa parādi, kā parāds valstij (galvenā kārtā Finanču ministrijai un obligāciju parādi), Latgales pašvaldībās ir samērā maz. Vidzemes pagastu pašvaldības valstij parādā — 0,8 milj. ls, Zemgales — 0,35, Kurzemes — 0,27 un Latgales tikai — 0,115 milj. ls; obligāciju parādu ir vēl mazāk. Visumā Vidzemes, Kurzemes un Zemgales pagastu pašvaldību struktūra ir diezgan vienāda, t. i. apmēram $\frac{1}{5}$ daļa ir kapitāli, $\frac{1}{20}$ daļa (izņemot Zemgali) caurejošas summas, $\frac{1}{20}$ daļa izdevumu budžetu nenokārtotie maksājumi, $\frac{1}{20}$ daļa dažādi ilgtermiņa parādi un pārējais dažādi sīkākī konti. Latgalē turpretim pasīva struktūra ir citāda: kapitāli ir tikai $\frac{2}{5}$ daļa, $\frac{1}{4}$

1933. g. 1. aprīli.
1 avril 1927 à 1933.

1933.		au 1 avril	
		Actifs	
9		10	
690	Encaisse		
836	Comptes courants et dépôts		
178	Valeurs mobilières		
1 246	Comptes de diverses personnes et institut.		
11 895	Budgets des recettes pour les exercices précédentes:		
	a) impôts non perçus		
11 592	b) autres recettes		
303	Sommes transitoires		
6 187	Inventaires:		
3 691	a) administration des communes rurales		
950	b) écoles		
2 587	c) asiles et hôpitaux		
73	d) entreprises économiques		
7,5	e) autres		
684	Matériaux et marchandises		
41 232	Immeubles:		
10 164	a) maisons communales avec terres		
21 231	b) maisons d'écoles avec terres		
4 611	c) asiles et hôpitaux avec terres		
5 015	d) exploitations avec terres		
211	e) autres immeubles		
216	Déficit		
66 855	Bilan		
2,3	Encaisse et comptes courants		
0,3	Valeurs mobilières		
1,9	Comptes de diverses personnes et institut.		
17,8	Budgets des recettes pour les exercices préc.		
9,2	Sommes transitoires		
5,5	Inventaires		
1,0	Matériaux et marchandises		
61,7	Immeubles		
0,3	Déficit		
100,0	Total		

daļa caurejošas summas, 1/4 daļa izdevumu budžetu nenokārtotie maksājumi, ap 8% ilgtermiņa parādi u. t. t. Vēl jāatzīmē, ka Latgales pagastu pašvaldības ir parādā valstij iekasētos nodokļus — 0,37 milj. ls apmērā, turpretim pārējos apgabalos šādu parādu tikpat kā nemaz nav. Pēdējos gados, cik iespējams spriest pēc iepriekšējiem datiem, pasīva struktūra Latgalē ir mainījusies, un tā tuvojas pārējai Latvijai; sevišķi tas sakāms par pēdējo gadu, kad bija novērojama strauja nodokļu un citu parādu intensīva iekasēšana.

Aktīvā lielākais postenis ir nekustama manta, kas ieņem gandrīz tādu pašu stāvokli, kā kapitāli pasīvā. Nekustama manta pagastu pašvaldībās visu laiku bez pārtraukuma ir pavairojusies (pēc bilances): 1927. g. 1. aprīlī tās vērtība bija — 20,9 milj. ls, 1932.

— 40,0 un 1933. — 41,2 milj. ls, vai īsā laikā tā pavairojusies vairāk nekā divkārtīgi. Visus gadus pagastu pašvaldības nekustamā mantā ir ieguldījušas lielus līdzekļus: tās cēlušas jaunas ēkas, izdarijušas kapitālremonētus, pirkušas īpašumus u. t. t. Pagastu pašvaldībām nekustamus īpašumus piešķirā arī no zemes fonda, un ja vēl ievēro, ka pagastu pašvaldību bilancēs dažos gadījumos nekustamas mantas vērtība nebija uzrādīta, vai arī uzrādīta parniecīgām summām, kuŗu ar grāmatvedības lietu nokārtošanu izlaboja, tad nekustamas mantas vērtības straujā pavairošanās ir saprotama. Nekustamas mantas nozīme bilancē 1933. g. 1. aprīlī bija — 61,7%. No nekustamiem īpašumiem lielākā vērtība ir skolas namiem: 1927. g. 1. aprīlī bija — 10,8 un 1933. — 21,2 milj. ls, pagastu namu vērtība 1927. g. 1. aprīlī bija — 5,3 un 1933. — 10,2 milj. ls, patversmju un slimnīcu namu vērtība 1933. g. 1. aprīlī bija — 4,8 milj. ls, saimniecību — 5,0 milj. ls u. c. nekustami īpašumi. Pagastu pašvaldību inventāra vērtība arī visu laiku ir pavairojusies: 1927. g. 1. aprīlī tā bija — 2,1 milj. ls un 1933. — 3,7 milj. ls. Salīdzinot ar nekustamu mantu, inventāra vērtība ir maza, un bilancē tā ir tikai — 5,5%. Skolās inventārs ir par lielākām summām. Atskaitot dažus sīkākus aktīva posteņus, kā kasi un tekošus rēķinus, vērtspapirus, materiālus un preces, pārējie lielākie aktīva konti ir prasības. Lielākās summas ir no ieņēmumu budžetiem par iepriekšējiem gadiem, starp kuriem galvenā kārtā ir nodokļu parādi. Pēdējie ir apskatīti jau iepriekš, un šeit ir tikai jāatzīmē to nozīme bilancē, kā arī jānorāda, ka dažādu grāmatvedības un darbvedības paņēmieni dēļ tie nesaskan ar tām summām, ko pagastu pašvaldības tūlī saimniecības gada beigās uzdod Iekšlietu ministrijai. Ieņēmumu budžetu summas par iepriekšējiem gadiem ir strauji payairojušās, un to nozīme bilancē 1927. g. 1. aprīlī bija — 15,3%, bet 1932. — 18,4% un 1933. — 17,8%. To nozīme samazinās; vēl lielāka samazināšanās notiek pēdējos gados. Lielas ir arī dažādu iestāžu un personu un caurejošas summas: 1930. g. 1. aprīlī tās bija — 17,0% no bilances, pēdējā gadā samazinājušās līdz 11,1%. Par caurejošām summām aktīvā skaitās galvenā kārtā sēklas fonda summas pie lauksaimniekiem; samērā nelielas summas ir lopbarības un pārtikas aizdevumi lauksaimniekiem, soda naudas sakarā ar ceļu labošanu, dažādas sīkas gadījuma rakstura summas u. c. Dažādu iestāžu un personu rēķinā aktīvā ir ieskaitītas valsts saimniecības departamenta summas par atlaistiem nodokļiem, dažādas prasības sakarā ar iedzīvotāju ārstēšanu, apbedīšanu u. c.

Atveišķos apgabalos aktīva struktūra diezgan krasi atšķiras. Aktīva struktūra seko līdzekļu sastāvam. Nekustamu īpašumu vērtība Vidzemes pagastu pašvaldībās 1933. g. 1. aprīlī ir — 75,2% no bilances, Kurzemē — 73,4%, Zemgalē — 61,2% un Latgalē — 27,4% (var salīdzināt ar kapitālu stāvokli). Vidzemes pagastu pašvaldībās nekustamu īpašumu

vērtība sasniedz — 19,6 milj. ls, Zemgalē — 10,0, Kurzemē — 7,9 un Latgalē — 3,8 milj. ls; sevišķi nīcīga Latgalē ir skolu namu vērtība. Turpretim ieņēmumu budžetu summas no iepriekšējiem gadiem (nodokļu parādi) Latgalē ir ievērojami lielāki, vai 40,1% no bilances, Vidzēmē — 10,9%, Kurzemē — 11,4% un Zemgalē — 14,2%. Arī caurejošo summu

№ 37. Lauku pašvaldību ieņēmumi Igaunijā

№ 37. Recettes des communes rurales en Estonie de

Saimniecības gadi		1930./31.			1931./32.			1932./33.		
		1930./31.	1931./32.	1932./33.	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1930./31.	1931./32.	1932./33.
№№	№№	1000 ls			Procentos — Pourcentage					
1	2	3	4	5	6	7	8			
	Ieņēmumi									
1	Nodokļi:	5 507	5 142	4 552	77,88	77,91	74,65			
2	nekustamas mantas	605	577	816	8,56	8,74	13,39			
3	ienākuma	356	378	337	5,09	5,73	5,54			
4	pagastu nodokļi	4 101	3 771	3 221	58,00	57,14	52,81			
5	no tiem: personīgais	3 135	2 886	2 299	44,34	43,73	37,70			
6	rakstu nodoklis	18	16	18	0,25	0,24	0,28			
7	pārējie	427	400	160	6,04	6,06	2,63			
8	Kapitāli	145	179	148	2,05	2,71	2,43			
9	Īpašumi	241	191	185	3,41	2,89	3,02			
10	Uzņēmumi	25	25	25	0,35	0,38	0,40			
11	Pabalsti	65	45	41	0,92	0,68	0,68			
12	Izdevumu atmaksas	129	131	135	1,82	1,99	2,21			
13	Aizņēmumi	499	446	536	7,06	6,76	8,79			
14	Dažādi	460	441	477	6,51	6,68	7,82			
15	Kopā	7 071	6 600	6 099	100,00	100,00	100,00			

№ 38. Lauku pašvaldību izdevumi Igaunijā

№ 38. Dépenses des communes rurales en Estonie de

Saimniecības gadi		1930./31.			1931./32.			1932./33.		
		1930./31.	1931./32.	1932./33.	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1930./31.	1931./32.	1932./33.
№№	№№	1000 ls			Procentos — Pourcentage					
1	2	3	4	5	6	7	8			
	Izdevumi									
1	Administratīvie	2 242	2 246	2 053	34,30	36,54	36,40			
2	Pagasta tiesas	73	75	71	1,11	1,22	1,36			
3	Izglītības	2 442	2 157	1 827	37,95	35,09	32,40			
4	Sociālās apgādes	1 017	1 001	985	15,51	16,29	17,48			
5	Labiericības iestādēm	103	102	79	1,57	1,66	1,40			
6	Kapitāliem	166	86	78	2,53	1,40	1,37			
7	Īpašumiem	64	66	91	0,98	1,07	1,61			
8	Uzņēmumiem	14	23	19	0,21	0,37	0,36			
9	Parādiem	301	296	355	4,59	4,82	6,30			
10	Dažādi izdevumi	102	85	72	1,56	1,38	1,28			
11	Rezerves	32	10	9	0,49	0,16	0,14			
12	Kopā	6 556	6 147	5 639	100,00	100,00	100,00			

nozīme Latgales pagastu pašvaldībās ir ievērojami lielāka: 1933. g. 1. aprīlī tās bija — 20,6% no bilances, Vidzemē — 2,8%, Kurzemē — 4,1% un Zemgalē — 13,5%. Inventāra nozīme atsevišķos apgabalos ir diezgan vienāda un svārstās ap 5—6% no bilances kopsummas.

1930./31. — 1932./33.

1930/31 à 1932/33.

Caurmērā uz 1 iedzīv. 1932./33. g. Ls Moyenne par habit. en 1932./33. en Ls	Exercices	
	9	10
	<i>Recettes</i>	
5,39	<i>Impôts:</i>	
1,06	<i>sur les immeubles</i>	
0,44	<i>des revenus</i>	
4,30	<i>imp. d. com. rurales</i>	
3,60	<i>dont: person.</i>	
0,02	<i>droits de timbre</i>	
0,21	<i>autres</i>	
0,19	<i>Capitaux</i>	
0,24	<i>Propriétés</i>	
0,03	<i>Entreprises</i>	
0,06	<i>Secours</i>	
0,18	<i>Rembours. de dépenses</i>	
0,70	<i>Emprunts</i>	
0,62	<i>Diverses</i>	
7,95	<i>Total</i>	

1930./31. — 1932./33.

1930/31 à 1932/33.

Caurmērā uz 1 iedzīv. 1932./33. g. Ls Moyenne par habit. en 1932./33. en Ls	Exercices	
	9	10
	<i>Dépenses</i>	
2,68	<i>Administratives</i>	
0,60	<i>Tribunaux des com. rur.</i>	
2,38	<i>Instruction</i>	
1,29	<i>Assistance social</i>	
0,10	<i>Inst. de prévoyance</i>	
0,10	<i>Capitaux</i>	
0,12	<i>Propriétés</i>	
0,03	<i>Entreprises</i>	
0,46	<i>Dettes</i>	
0,09	<i>Dépenses diverses</i>	
0,01	<i>Reserves</i>	
7,35	<i>Total</i>	

Igaunijas pagastu pašvaldību finanses.

Finances des communes rurales en Estonie.

Ziņas par Igaunijas pagastu pašvaldību financēm attiecas par faktiskiem ieņēmumiem un izdevumiem, un tādēļ tās ir ievērojami vecākas, resp. to sakopšanā Igaunija nokavējas, un tagad ir iespējams dot vienīgi ieņēmumus un izdevumus par 1932./33. s. g. Igaunijā ir 372 pagastu pašvaldības ar 767.253 iedzīvotājiem, kas ir ievērojami mazāk nekā pie mums.

Igaunijas pagastu pašvaldību ieņēmumi 1932./33. s. g. ir ievērojami samazinājušies: 1931./32. s. g. tās ieņēma — 4,77 milj. kronas un 1932./33. — 4,41 milj. kronas. Pārlešot šos skaitļus latos, iznāk, ka 1931./32. s. g. ieņēma — 6,6 milj. ls un 1932./33. — 6,099 milj. ls. Caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 7,95 ls liela pagastu pašvaldību ieņēmumu summa (pie mums — 10,63 ls). Lielākais ieņēmumu avots, tāpat kā pie mums, ir nodokļi, kas ienāca — 75% no kopsummas. Starp nodokļiem lielākās summas dod personīgais nodoklis vai 37,7%, bet pagastu nodokļi vispār — 52,8%. Nekustamas mantas nodoklis, kas pie mums ieņem redzamāko vietu, Igaunijas pagastu pašvaldībām dod tikai — 13,4%. Starp pārējiem vēl minams ienākuma nodoklis — 5,5% apmērā no ieņēmumu kopsummas. Diezgan lieli ieņēmumi Igaunijas pagastu pašvaldībām ir no kapitāliem — 2,4% un no īpašumiem — 3,0%. Tāpat kā pie mums, aizņēmumi vai ārkārtējie ieņēmumi Igaunijā dod — 8,8%.

Izdevumu grupējums abās valstīs nav pilnīgi salīdzināms, tomēr galvenie vairāk vai mazāk sakrīt. Interesanti atzīmēt, ka administratīvie izdevumi ir gandrīz vienādi (procentos) abās valstīs: Igaunijā 1932./33. s. g. tie bija — 37,7% (ieskaitot arī pagasttiesu), turpretim caurmērā uz katru iedzīvotāju Igaunijā — 2,77 ls apmērā tie ir ievērojami mazāki par mūsu administratīviem izdevumiem (3,43 ls). Tomēr pēc būtības šie skaitļi ir grūti salīdzināmi, jo tad ir jāapskata arī pagasta pašvaldības funkcijas. Izglītībai Igaunijas pagastu pašvaldības izdod lielas summas, vai 32,4% no kopizdevumiem, bet uz katru iedzīvotāju iznāk — 2,38 ls. Nākošā vietā ir sociālās palīdzības izdevumi — 16,3% vai caurmērā uz katru iedzīvotāju — 1,29 ls. Pārējie izdevumu posteņi ir samērā mazi, un lielākie no tiem ir parādu un to procentu nomaksa.

Lietuvā
Lithuanie.

pēc oficiāliem datiem, kas publicēti statistikas gada grāmatās, lauku pašvaldības iedalītas divās daļās: pagastu un apriņķu pašvaldībās. Tomēr šos skaitļus visā pilnībā ne-

var salīdzināt ar mūsējiem un Igaunijas lauku pašvaldībām. Arī struktūras ziņā Lietuvas lauku pašvaldības ievērojami atšķiras no pārējām Baltijas valstīm, piemēram, nodokļi, kas pie mums un Igaunijā ir ļoti svarīgs ieņēmumu postenis, Lietuvā spēlē samērā mazāku lomu, bet par to ieņēmumu no-

№ 39. Pagastu pašvaldību ieņēmumi
№ 39. Recettes des communes rurales

№№	Gadi.	1931.	1932.	1933.
		1000 ls		
1	2	3	4	5
1	Nekustamas mantas nodokļi	2 973	2 841	2 847
2	Profesionālo nodokļi	285	303	249
3	Dažādi nodokļi	333	248	208
4	Nodevas	147	136	125
5	Tirdzniec. un rūpniec. ienākuma	7	9	10
6	Ipašumi un kapitāli	123	150	153
7	Parādu atmaksas	160	136	118
8	Dažādi ieņēmumi	764	562	460
9	Ārkārtējie ieņēmumi	101	183	352
10	to starpā: aizņēmumi	64	109	161
11	Kopā	4 893	4 568	4 522

№ 40. Pagastu pašvaldību izdevumi Lietuvā
№ 40. Dépenses des communes rurales

№№	Gadi.	1931.	1932.	1933.
		1000 ls		
1	2	3	4	5
1	Administratīvie	2 023	1 887	1 782
2	Agromiskā palīdzība	3	1	5
3	Izglītība un māksla	947	1 017	1 081
4	Sociālā apgāde	106	102	123
5	Veselības aizsardzība	187	175	178
6	Aresta telpas	67	76	84
7	Polīcijas uzturēšana	0	9	41
8	Kareivju iesaukšana	2	1	1
9	Satiksmes ceļi	720	703	547
10	Līdzdalība pilsētu uzturēšanā	97	38	49
11	Gādība par ugunsgrēku novēršanu	17	19	19
12	Pašvaldības obligācijas	503	389	347
13	Kredīti	14	29	27
14	Ipašumu pārvaldīšana	—	—	152
	Kopā	4 686	4 446	4 436

zīme no tirdzniecības, rūpniecības uzņēmumiem un citiem kustamiem un nekustamiem īpašumiem ir daudz lielāka. Arī pie izdevumiem novērojamas dažas īpatnības. Vispirms, Lietuvas pagastu pašvaldībās administratīviem izdevumiem ir samērā mazāka nozīme nekā pie mums un Igaunijā. Otrs,

tādi izdevumi, kā sociālās palīdzības, kam pie mums un Igaunijā ir ļoti liela nozīme, Lietuvā ir gandrīz niecīgi. Starp Lietuvas pagastu pašvaldību izdevumiem ir sastopama līdzdalība pilsētu pašvaldību uzturēšanā.

Lietuvā 1931.—1933.

en Lithuanie de 1931 à 1933.

1931.	1932.	1933.	Caurmērā uz 1 iedzīv. 1933. g. Ls <i>Moyenne par habit. en 1933 en Ls</i>	Années
Procentos %				<i>Recettes</i>
6	7	8	9	10
60,8	62,2	62,9	1,54	<i>Impôts sur les immeubles</i>
5,8	6,6	5,5	0,14	<i>Impôts profession.</i>
6,8	5,4	4,6	0,11	<i>Impôts diverses</i>
3,0	3,0	2,8	0,07	<i>Droits</i>
0,1	0,2	0,2	0,01	<i>Recettes des entreprises commerc. et industr.</i>
2,5	3,3	3,4	0,08	<i>Recettes des biens et des capitaux</i>
3,3	3,0	2,6	0,06	<i>Recettes proven. du rembours. des dettes</i>
15,6	12,3	10,2	0,25	<i>Recettes diverses</i>
2,1	4,0	7,8	0,19	<i>Recettes extraordinaires</i>
1,3	2,4	3,0	0,09	<i>dont: emprunts</i>
100,0	100,0	100,0	2,45	<i>Total</i>

1931.—1933.

en Lithuanie de 1931 à 1933.

1931.	1932.	1933.	Caurmērā uz 1 iedzīv. 1933. g. Ls <i>Moyenne par habit. en 1933 en Ls</i>	Années
Procentos %				<i>Dépenses</i>
6	7	8	9	10
43,2	42,4	40,2	0,96	<i>Administratives</i>
0,1	0,0	0,1	0,00	<i>Agriculture</i>
20,2	22,9	24,4	0,58	<i>Instruction et arts</i>
2,3	2,3	2,8	0,07	<i>Assistance sociale</i>
4,0	3,9	4,0	0,10	<i>Santé publique</i>
1,4	1,7	1,9	0,05	<i>Maisons d'arrêt</i>
0,0	0,2	0,9	0,02	<i>Police d'Etat et municip.</i>
0,0	0,0	12,4	0,00	<i>Appel des conscrits</i>
15,3	15,8	1,1	0,30	<i>Voies de commun.</i>
2,1	0,9	0,4	0,03	<i>Entretien des villes</i>
0,4	0,4	7,8	0,01	<i>Mesures contre incendies</i>
10,7	8,8	0,6	0,19	<i>Obligations municipales</i>
0,3	0,7	3,4	0,01	<i>Crédit</i>
—	—	—	0,08	<i>Gestion des biens</i>
100,0	100,0	100,0	2,40	<i>Total</i>

№ 41. Apriņķu pašvaldību ieņēmumi

№ 41. Recettes des institutions autonomes de districts en

№№	Ieņēmumi	Gadi		
		1931.	1932.	1933.
		1000 ls		
1	2	3	4	5
1	Nekustamas mantas nodokļi	1 579	1 501	1 483
2	Profesionālo nodokļi	454	420	425
3	Dažādi nodokļi	19	7	121
4	Nodevas	292	250	98
5	Tirdzniec. un rūpniec. ienāk.	907	901	841
6	Īpašumi un kapitāli	131	144	131
7	Parādu atmaksas	306	293	305
8	Dažādi ieņēmumi	249	250	207
9	Ārkārtējie ieņēmumi	815	1 401	869
10	to starpā: aizņēmumi	790	1 285	503
11	Kopā	4 752	5 167	4 480

№ 42. Apriņķu pašvaldību izdevumi

№ 42. Dépenses des administrations autonomes de districts

№№	Izdevumi	Gadi		
		1931.	1932.	1933.
		1000 ls		
1	2	3	4	5
1	Administratīvie	846	1 210	672
2	Agronomiskā palīdzība	12	10	14
3	Izglītība un māksla	726	661	346
4	Sociālā apgāde	298	277	278
5	Veselības aizsardzība	1 242	1 521	1 128
6	Aresta telpas	8	6	5
7	Polīcijas uzturēšana	3	4	5
8	Kareivju iesaukšana	68	67	66
9	Satiksmes ceļi	941	610	514
10	Līdzdalība pilsētu uzturēšanā	7	—	—
11	Gādība par ugunsgrēku novēršanu	6	10	8
12	Pašvaldības obligācijas	258	307	322
13	Kredīti	59	109	96
14	Īpašumu pārvaldīšana	—	—	729
15	Kopā	4 474	4 792	4 183

Lietuvā 1931.—1933.

Lithuanie de 1931 à 1933.

1931.	1932.	1933.	Caurmērā uz 1 iedzīv. 1933. g. Ls <i>Moyenne par habit. en 1933. en Ls</i>	Années
Procentos — <i>Pourcentage</i>				
6	7	8	9	10
33,2	29,1	33,1	0,80	<i>Impôts sur les immeubles</i>
9,6	8,1	9,5	0,23	<i>Impôts profession.</i>
0,4	0,1	2,7	0,07	<i>Impôts divers</i>
6,1	4,9	2,2	0,05	<i>Droits</i>
19,1	17,4	18,8	0,45	<i>Recettes des entreprises commerc. et industr.</i>
2,8	2,8	2,9	0,07	<i>Recettes des biens et des capitaux</i>
6,4	5,7	6,8	0,17	<i>Recettes proven. du rembours. des dettes</i>
5,2	4,8	4,6	0,11	<i>Recettes diverses</i>
17,2	27,1	19,4	0,47	<i>Recettes extraordinaires</i>
16,6	24,9	11,2	0,27	<i>dont: emprunts</i>
100,0	100,0	100,0	2,42	<i>Total</i>

Lietuvā 1931.—1933.

en Lithuanie de 1931 à 1933.

1931.	1932.	1933.	Caurmērā uz 1 iedzīv. 1933. g. Ls <i>Moyenne par habit. en 1933. en Ls</i>	Années
Procentos — <i>Pourcentage</i>				
6	7	8	9	10
18,9	25,3	16,1	0,36	<i>Administratives</i>
0,3	0,2	0,3	0,01	<i>Agriculture</i>
16,2	13,8	8,3	0,19	<i>Instruction et arts</i>
6,7	5,8	6,6	0,15	<i>Assistance sociale</i>
27,8	31,7	27,0	0,61	<i>Santé publique</i>
0,2	0,1	0,1	0,00	<i>Maisons d'arrêt</i>
0,1	0,1	0,1	0,00	<i>Police d'Etat et municip.</i>
1,5	1,4	1,6	0,04	<i>Appel des conscrits</i>
21,0	12,7	12,3	0,28	<i>Voies de communication</i>
0,1	—	—	—	<i>Entretien des villes</i>
0,1	0,2	0,2	0,01	<i>Mesures contre incendies</i>
5,8	6,4	7,7	0,17	<i>Obligations municipales</i>
1,3	2,3	2,3	0,05	<i>Crédit</i>
—	—	17,4	0,39	<i>Gestion des biens</i>
100,0	100,0	100,0	2,36	<i>Total</i>

II. Pilsētu pašvaldību finanses.

II. Finances des municipalités.

Budžetu kopsumma.

Somme total des budgets.

Iepriekšējos gados, kaut gan pilsētu pašvaldības atradās pilnīgi normālos apstākļos, tomēr tās savus budžetus reti kad pieņēma likumā paredzētā termiņā. Parasti tie nokavējās, un atsevišķos gadījumos budžetus pieņēma un apstiprināja tikai gada otrā pusē. Tādēļ gada pirmā pusē pilsētu pašvaldības saimniekoja bez budžeta, bet vajadzīgās izmaksas un izdevumus izdarīja ievērojot iepriekšējā gada budžeta apmērus. Nerunājot par pašiem pirmajiem valsts pastāvēšanas gadiem, kad pilsētas darbojās nenormālos apstākļos un neviena budžetu nepieņēma laikā, arī jau pilnīgi normālos apstākļos budžetus pilsētu domes pieņēma ar lielu nokavēšanos. 1925. gadā tikai 14 pilsētas vai 26,4% no visām (šeit ir skaitītas arī miestu pašvaldības) budžetus pieņēma līdz minētā gada 1. janvārim, bet pārējās visus pirmos mēnešus darbojās bez apstiprināta budžeta, pie kam 5 pilsētas budžetus pieņēma tikai gada otrā pusē un viena novembra mēnesī, vai viss gads bija nosaimniekots bez budžeta. Pēc 5 gadiem vai 1930. gadā stāvoklis kārtības ziņā ir uzlabojies, tomēr laikā, t. i. līdz gada sākumam budžetus ir pieņēmušas tikai 30 pilsētas vai — 52,6%, un 5 pilsētas budžetus tāpat pieņēma gada otrā pusē. Nākošos gados kārtības ziņā nav novērojama liela uzlabošanās, un 1933. gadā stāvoklis pat pasliktinājās, jo pēc jaunā saimniecības plāna gada sākumā saimniekoja 28 pilsētas vai — 47,4%, un gada otrā pusē budžetus apstiprināja 2 pilsētām. Budžeta pieņemšana un apstiprināšana nokavējās sistēmātiski un nekāda uzlabošanās gandrīz vairs nenotika. Pēc 15. un 16. maija pārmaiņām pilsētu pašvaldību dzīvē notika krass lūzums: agrākās nolaidības vietā novērojama disciplīna, kārtība un stingra likumu ievērošana, tādēļ arī visi 1935. gada pilsētu pašvaldību budžeti bija jau iesūtīti iekšlietu ministram un apstiprināti līdz š. g. 19. februārim, pie kam 20 pilsētu pašvaldību budžetus apstiprināja līdz 15. janvārim, 27 — 1. februārim, 12 — līdz 15. februārim un vienas pilsētas budžetu apstipri-

nāja 19. februārī. Tagad līdz ar jaunā saimniecības gada iestāšanos tās var saimniekot pēc jaunā finanču plāna. Dabiski, ka šādi apstākļi atstāj labu iespaidu uz pilsētu finan-

Budžeti apstiprināti <i>Sanction du budget</i>	1925.	1930.	1933.	1934.	1935.
	Pilsētu skaits <i>Nombre des villes</i>				
Līdz 1. janvārim . . . <i>Jusqu'au 1. I.</i>	14	30	28	35	46
I. ceturksnī <i>I. trimestre</i>	28	17	23	17	14
II. ceturksnī <i>II. trimestre</i>	6	5	6	6	—
III. un IV. ceturksnī <i>III. et IV. trimestre</i>	5	5	2	2	—
Procentos — <i>Pourcentage</i>					
Līdz 1. janvārim . . . <i>Jusqu'au 1. I.</i>	26,4	52,6	47,4	58,4	76,4
I. ceturksnī <i>I. trimestre</i>	52,9	29,8	39,0	28,3	23,6
II. ceturksnī <i>II. trimestre</i>	11,3	8,8	10,2	10,0	—
III. un IV. ceturksnī <i>III. et IV. trimestre</i>	9,4	8,8	3,4	3,3	—

Galīgie skaitļi vēl ir tikai par 1934. gadu, jo gada vidū pilsētas bieži izdara grozījumus un papildinājumus ieņēmumos un izdevumos, un tādēļ galīgie budžeta skaitļi ir konstatējami tikai gada beigās. Par 1935. gada pamatbudžetu ir jāsaprot, ka tas ir ievērojams mazāks nekā 1934. gadā. Samazināšanās ir notikusi 37 pilsētās par 1,665 milj. ls lielu summu; 23 pilsētās budžetu summas ir pavairojušas par 0,93 milj. ls, vai kopsummā ņemot 1935. gadā budžeti pret iepriekšējo gadu ir samazinājušies par 0,735 milj. ls vai par — 1,2%. Faktiskā samazināšanās ir vēl lielāka, jo dažas pilsētas turpina pāriet uz neto budžeti, vai izslēdz no tā apgrozījuma summas. Par lielākām summām ir samazinājies Rīgas pilsētas budžets (bruto), Jelgavas, Valmieras u. c. pilsētu; pavairojies ir Liepājas, Aizputes u. c. pilsētu. Lielas pārmaiņas ir notikušas ar Pļaviņas un Gostiņu pilsētas budžetu, bet pašam tas ir izskaidrojams ar šo pilsētu galīgo noorganizēšanos. Lauku pilsētās budžetu

№ 43. Pilsētu pašvaldību budžeti 1920.—1934.
№ 43. Budgets des municipalités de 1920 à 1934.

№ №	Pilsētu grupas Groupes des villes	I (1) Rīga	II (4)	III (10)	IV (18)	V (27)	(60) Kopā Total
			Pilsētas ar 15—100.000 iedzīvotāj. Villes avec 15—100.000 habitants	Pilsētas ar 5—15.000 iedzīvotāj. Villes avec 5—15.000 habitants	Pilsētas ar 2—5000 iedzīvotāj. Villes avec 2—5000 habitants	Pilsētas līdz 2000 iedzīvotāj. Villes avec habitants au-dessous de 2000	
Gadi Années		1000 ls					
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1920.	4 897	1 589	389	195	16	7 085
2	1921.	5 403	1 482	471	273	50	7 679
3	1922.	10 422	2 562	1 121	549	100	14 753
4	1923.	11 236	2 902	1 425	726	182	16 472
5	1924.	15 901	3 704	2 366	1 031	267	23 269
6	1925.	20 218	4 160	2 313	1 225	371	28 288
7	1926.	25 138	4 637	2 480	1 551	419	34 225
8	1927.	23 300	5 181	3 026	1 808	544	33 859
9	1928.	29 152	6 106	3 058	1 818	731	40 865
10	1929.	31 488	6 897	3 534	2 236	936	45 091
11	1930.	32 802	7 043	3 672	2 258	1 093	46 867
12	1931.	36 193	7 793	3 791	2 246	1 109	51 133
13	1932.	32 611	6 861	3 606	2 106	1 019	46 203
14	1933.	30 894	6 504	3 437	1 926	975	43 736
15	1934.	32 954	6 853	3 275	1 959	993	46 034
Procentos — Pourcentage							
16	1920.	69,1	22,4	5,5	2,8	0,2	100,0
17	1925.	71,5	14,7	8,2	4,3	1,3	100,0
18	1930.	70,0	15,0	7,9	4,8	2,3	100,0
19	1931.	70,8	15,2	7,4	4,4	2,2	100,0
20	1933.	70,6	14,9	7,9	4,4	2,2	100,0
21	1934.	71,6	14,9	7,1	4,3	2,1	100,0
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (Ls) — Moyenne par habitant (Ls)							
22	1920.	26,45	14,65	7,74	6,77	2,11	18,63
23	1925.	59,87	28,47	34,62	21,37	15,72	44,79
24	1930.	86,80	46,72	50,39	37,55	32,18	67,37
25	1931.	95,77	51,69	52,03	37,35	32,65	73,50
26	1933.	81,75	43,14	47,17	31,40	29,76	62,87
27	1934.	87,20	45,45	44,95	32,58	29,24	66,17

summas ir mazas, un samērā nelielas pārgrozības ir liela daļa no budžeta kopsummas. Subatē š. g. budžets ir par 41,2% mazāks nekā iepriekšējā gadā, Ķemeros par 39,0%, Mazsalacā — par 28,8% u. t. t. Dažās mazajās pilsētās budžetu kopsummas tomēr ir diezgan ievērojamā kārtā pavairojušās, piemēram, Varakļānos — par 43,3%, Ilūkstē — par 40,0%, Aizputē — par 38,0%. Šīs lielās budžeta pārgrozības pa lielākaļ daļai ir notikušas ar ārkārtējiem iepēmumiem, bet sevišķi izdevumiem. Skatoties pēc tā, vai šie ārkārtējie izdevumi bija iepriekšējā gadā, vai arī paredzēti 1935. gadā, budžetu kopsummas samazinās, vai pavairojas. Ar kārtējiem izdevumiem tik sevišķi lielas pārgrozības neno-tiek.

Pilsētu pašvaldību budžeti 1934. gadam pa lielākaļ daļai jau bija apstiprināti līdz 15. maijam. 1934. gadā pastāvēja 60 pilsētas, un to skaits nav mainījies. Budžetu kopsumma pret 1933. gadu ir pavairojusies par

2,3 milj. ls vai par — 5,3%. Pilsētu pašvaldību budžeti sākot ar 1920. gadu līdz 1931. gadam pavairojās, 1932.—1933. gadam tie samazinājās, 1934. gadā atkal pavairojās, bet 1935. gadā tie samazinājās. 1920. gada budžetu kopsumma bija tikai 7,1 milj. ls, 1931. gadā tā sasniedza maksimumu — 51,1 milj. ls apmērā, 1933. gadā tā bija 43,7 un 1934. — 46,0 milj. ls. Tikko minētās budžetu kopsummas ir aprēķinātas pēc neto principa, kā tas nolemts V. Latvijas un Igaunijas statistiķu konferencē. Budžeti ir palielināti 26 pilsētās par 2,6 milj. ls, 26 pilsētās tie ir par 0,325 milj. ls samazināti, bet 8 pilsētās budžeti ir palikuši bez pārmaiņām. Absolūtos skaitļos lielākā budžetu pavairošanās notika Rīgā par 2,06 milj. ls, Liepājā par 0,176 milj. ls, Jelgavā — 0,11 milj. ls, bet pārējās pilsētās budžeti ir pavairojušies samērā par mazām summām. Procentuāli lielākā budžetu pavairošanās notika dažās provinces pilsētās, kur ir mazi budžeti un samērā nelieli jauni ārkārtēji iz-

№ 44. Kārtējie un ārkārtējie ieņēmumi 1920.—1934.

№ 44. *Recettes ordinaires et extraordinaires de 1920 à 1934.*

№№	Ieņēmumi Recettes Gadi Années	Kārtējie Ordinaires	Ārkārtējie Extra ordinaires	Kopā Total	Ārkārtējo % Pourcents extraordinaires		
						1000 ls	
						3	4
1	1920.	3 119	3 966	7 085	56,0		
2	1921.	5 926	1 753	7 679	22,8		
3	1922.	13 449	1 304	14 753	8,8		
4	1923.	16 039	433	16 472	2,6		
5	1924.	19 190	4 079	23 269	17,5		
6	1925.	24 471	3 817	28 288	13,5		
7	1926.	29 664	4 561	34 225	13,3		
8	1927.	32 577	1 282	33 859	3,8		
9	1928.	37 558	3 307	40 865	8,1		
10	1929.	41 747	3 344	45 091	7,4		
11	1930.	44 901	1 966	46 867	4,2		
12	1931.	49 009	2 124	51 133	4,2		
13	1932.	45 294	909	46 203	2,0		
14	1933.	42 612	1 124	43 736	2,6		
15	1934.	42 964	3 070	46 034	6,7		

devumi ir liels procents, piemēram, Pļaviņās tas lielāks par 32,6%, Līvānos par 16,0%, Bauskā par 15,0%, Ogrē par 14,7% u. t. t. Par lielākām summām budžeti ir samazinājušies: Tukumā par 103.000 ls vai par 31,9%, Cēsis par 51.000 ls vai par 10,5%, Rīgas Jūrmalā par 42.000 ls. Procentuāli bez Tukuma lielākā budžetu samazināšanās bija: Subatē par 30,2%, Dobelē par 19,8%. Lielākie budžeti parasti mēdz būt lielākās pilsētās: Rīgā 1934. gadā tas bija — 33,0 milj. ls, kas ir 71,6% no visu pilsētu pašvaldību budžetu kopsummas. Nākošā vietā ir Liepāja — 2,965 milj. ls liels budžets, Daugavpils — 1,657, Jelgava — 1,636, Rīgas Jūrmala — 0,687 milj. ls. Kaut gan Ventpili, Rēzeknē un Valmierā ir lielāks iedzīvotāju skaits, tomēr tām par Rīgas Jūrmalu ir mazāki budžeti. Pareizāko ainu par budžetu apmēriem iegūstam tad, ja tos salīdzina ar iedzīvotāju skaitu. Lielākās budžetu summas uz vienu iedzīvotāju iznāk vasarnieku un peldu vietās: Ķemeros — 111 ls, Rīgas Jūrmalā — 86 ls un Ogrē — 61 ls. Jāievēro, ka tautas skaitīšanas notiek ziemā — februāra mēnesī, tad vasarnieku nav, un tādēļ arī uz katru iedzīvotāju iznāk lielākas summas, bet caurmērā šais pilsētās dzīvo vairāk iedzīvotāju. Rīgā uz katru iedzīvotāju 1934. gadā iznāca — 87,20 ls. Arī tais pilsētās, kas 1934. gadā paredzēja lielus ārkārtējus izdevumus, caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāca

lielākas summas, piemēram, Pļaviņās, Valmierā u. c. pilsētās. Mazākie budžeti uz katru iedzīvotāju iznāca mazajās lauku pilsētās, piemēram, Ilūkstē — 8,11 ls, Grobiņā — 12,13 ls, Subatē — 17,97 ls u. c. pilsētās.

Pilsētas pēc iedzīvotāju skaita ir iedalītas piecās lielās grupās: I. grupā Rīga, II. grupā pilsētas ar iedzīvotājiem no 15.000 līdz 100.000 (Liepāja, Daugavpils, Jelgava un Ventspils), III. grupā — pilsētas ar iedzīvotājiem no 5.000 līdz 15.000, kopskaitā 10 pilsētas, IV. grupā pilsētas no 2.000 līdz 5.000 iedzīvotājiem, kopskaitā 18 pilsētas, un V. grupā pilsētas, kuru iedzīvotāju skaits nepārsniedz 2.000. Budžetu kopsummas sadalījumā pēc pilsētu grupām ļoti lielā mērā atšķiras. Rīgas pilsētas budžets visu laiku bija apmēram 7/10 daļas no kopsummas. Pārējo pilsētu budžeti, ieskaitot starp tiem arī mūsu lielākās pilsētas — Liepāju, Daugavpili, Jelgavu u. t. t., ir tikai apmēram 30% no kopējās budžetu summas. II. grupas pilsētu budžeti 1934. gadā bija 6,85 milj. ls, kas ir — 14,0% no kopsummas, III. grupas — 3,275 milj. ls vai 7,1%, IV. grupas — 1,059 milj. ls vai 4,3%, un V. grupas pilsētu budžeti — 0,993 milj. ls, vai 2,1% no budžetu kopsummas.

Ir novērojams, ka pilsētu skaits mazajās grupās arvien ir lielāks, bet budžetu summas mazākas. Mazajās lauku pilsētās ar iedzīvotājiem līdz 2.000 caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk tikai 29 ls liela budžeta summa, turpretim II. grupas pilsētās (Liepājā, Daugavpilī, Jelgavā un Ventpilī) — 45 ls un Rīgā — 87 ls, vai caurmērā uz vienu Rīgas iedzīvotāju iznāk 3-kārtīgi lielākas budžeta summas nekā mazajās lauku pilsētās.

№ 45. Papildu budžeti.

№ 45. *Budgets supplémentaires.*

№№	Gadi Années	Pilsētu skaits Nombre des villes	Papildu budžetu skaits Nombre des budgets supplémentaires	Summa 1000 ls Somme
1	1920.	12	14	3 816
2	1921.	14	16	4 065
3	1922.	7	11	307
4	1923.	9	12	498
5	1924.	14	15	2 876
6	1925.	18	24	2 550
7	1926.	12	15	1 490
8	1927.	17	21	1 751
9	1928.	24	29	2 191
10	1929.	20	26	1 527
11	1930.	17	21	913
12	1931.	14	17	798
13	1932.	18	18	458
14	1933.	17	21	1 048
15	1934.	15	18	594

№ 46. Pilsētu pašvaldību neto budžeti.

№ 46. Budgets net des municipalités.

№№	Pilsētas Villes	Gadi Années	1928.	1929.	1930.	1931.	1932.	1933.	1934.	Caurmē- rā uz 1 iedzivo- tāju Ls Moyen- ne par habitant en Ls
			1000 ls							
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10
1	Rīga		29 152	31 488	32 802	36 194	32 611	30 894	32 954	87,20
2	Liepāja		2 197	2 675	2 925	3 452	3 082	2 789	2 965	51,81
3	Daugavpils		1 813	1 526	1 626	1 702	1 640	1 596	1 657	38,33
4	Jelgava		1 503	1 889	1 672	1 678	1 515	1 526	1 636	49,52
5	Ventspils		594	807	820	961	624	593	595	34,47
6	Rēzekne		434	518	526	578	529	601	589	46,49
7	Valmiera		505	554	645	640	543	545	582	69,39
8	Rīgas Jūrmala		552	699	711	835	863	729	687	85,73
9	Cēsis		429	600	591	588	596	486	435	56,49
10	Tukums		319	260	271	251	238	323	220	28,77
11	Kuldīga		210	237	293	295	255	227	240	34,64
12	Jēkabpils		152	130	172	140	149	142	138	24,53
13	Ludza		143	269	176	188	178	170	163	30,47
14	Sloka		204	167	163	163	124	122	124	23,40
15	Grīva		110	100	124	113	131	93	97	18,42
16	Bauska		173	239	201	193	210	206	237	49,00
17	Rūjiena		107	113	108	112	106	88	88	19,18
18	Saldus		105	106	145	155	137	124	124	28,47
19	Krāslava		79	92	119	116	111	104	99	23,18
20	Talsi		135	147	129	157	128	116	122	28,99
21	Alūksne		82	106	93	107	86	81	85	23,58
22	Smiltene		93	173	124	113	101	108	99	27,67
23	Gulbene		94	74	83	85	92	80	78	21,76
24	Aizpute		143	168	164	161	143	112	107	31,12
25	Valka		136	206	276	234	219	184	171	51,97
26	Līvāni		63	62	54	67	66	65	76	23,52
27	Krustpils		59	64	74	74	64	65	69	21,64
28	Limbaži		76	128	110	83	92	78	78	26,44
29	Auce		120	82	83	98	156	98	99	34,23
30	Pļaviņas		92	129	163	164	87	89	118	82,56
31	Jaunjelgava		90	102	113	129	107	105	103	44,76
32	Madona		102	121	130	120	121	131	133	60,77
33	Dobeles		68	124	89	78	80	91	73	34,09
34	Strenči		38	56	48	66	83	50	44	22,87
35	Sabīle		46	60	56	61	60	54	55	28,80
36	Kārsava		45	52	64	85	65	77	75	40,63
37	Preiļi		43	44	43	43	38	34	35	19,85
38	Subate		51	53	57	60	60	43	30	17,97
39	Kandava		41	49	45	42	42	41	40	24,33
40	Varakļāni		35	38	48	46	38	36	41	25,32
41	Balvi		42	49	72	79	68	55	51	32,43
42	Sigulda		39	45	126	75	72	59	50	34,32
43	Mazsalaca		17	27	33	33	33	31	31	22,50
44	Viļāni		25	34	42	43	44	41	42	30,47
45	Priekule		38	35	40	42	43	39	37	28,93
46	Ogre		42	73	95	61	63	68	78	60,50
47	Viesīte		27	42	30	56	23	43	35	27,63
48	Ilūkste		11	9	10	10	9	10	10	8,11
49	Valdemārpils		27	29	31	34	31	26	26	22,74
50	Grobiņa		25	39	33	30	21	16	14	12,18
51	Ape		23	31	32	37	33	32	30	31,97
52	Ķemeņi		23	34	49	53	46	95	104	110,65
53	Ainaži		19	22	27	25	26	22	22	23,51
54	Salacgrīva		27	46	48	55	47	35	35	38,68
55	Piltene		20	40	32	39	24	18	17	21,09
56	Durbe		10	11	13	13	12	12	11	19,13
57	Lejasciems		17	18	18	20	18	15	14	28,77
58	Zilupe		—	—	—	1	20	21	22	29,72
59	Jaunlatgale		—	—	—	—	—	2,3	24	23,97
60	Gostīpi		—	—	—	—	—	—	20	16,78
61	Kopā Total		40 865	45 091	46 867	51 133	46 203	43 736	46 034	66,17

Papildu budžetus 1934. gadā pieņēma — 15 pilsētas, pie kam 12 pilsētām bija viens papildu budžets, bet 3 pilsētām — 2, vai kopā 1934. gadā bija 18 papildu budžeti. Iepriekšējos gados pilsētu skaits, kas pieņēma papildu budžetus, bija daudz lielāks, piemēram, 1928. gadā papildu budžetus bija jāpieņem 24 pilsētām — 29 budžetus. Iepriekšējo gadu praksē bija tādi gadījumi, kad pilsēta pieņēma pavisam 4 papildu budžetus. Lielais papildu budžetu skaits norāda uz noteiktības trūkumu pilsētu financēs, kāda agrāk bija no-

vērojama mūsu pašvaldību dzīvē. Lai gan papildu budžetu skaits bija liels, izņemot 1920. un 1921. gadu, tomēr papildu budžetu summas bija samērā mazas.

ieņēmumi. Recettes.

Pilsētu pašvaldību ieņēmumu struktūrā 1934. gadā ir notikušas diezgan ievērojamas pārmaiņas. Budžetu kopsomma ir pavairojusies 2—3 ieņēmumu avotu dēļ, bet pārējie ir

№ 47. Pilsētu pašvaldību ieņēmumi 1920.—1934.

№ 47. Recettes des municipalités de 1920 à 1934.

№.№	Ieņēmumi Recettes Gadi Années	Dažādas atlīdzības Diverses indemnités											Kopā Total
		No- dokļi un no- devas Impôts et contri- butions	Nekus- tama manta Im- meu- bles	Uzņē- mumi un pa- sākumi Entre- prises et éta- blisse- ments	Dzīvības Iestādes u. c.				Pa- balsti Se- cours	Finan- ču ope- rācijas Opéra- tions finan- cières	Izde- vumu atmak- sas Rem- bour- sement de dé- penses	Nepa- redzēti Recet- tes im- pré- vues	
					Labie- ricības iestā- dēm Éta- blisse- ments de bon- ordre	Ārstē- šanas nauda u. c. Paie- ment pour traite- ment médic.	Soci- ālās palī- dzības iestā- dēm Assi- stance publi- que	Izglī- tības iestā- dēm Éta- blisse- ments d'in- struction					
1000 ls													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Visās Latvijas pilsētās Toutes les villes de Lettonie													
1	1920.	1 264	890	1 361	5	346	9	106	182	2 782	116	24	7 085
2	1921.	3 201	341	1 099	10	309	24	115	1 776	772	20	12	7 679
3	1922.	7 810	444	2 586	13	1 142	20	222	1 840	633	30	13	14 753
4	1923.	7 697	923	4 169	8	1 170	15	302	1 647	463	36	42	16 472
5	1924.	9 947	1 213	4 153	4	1 576	19	304	1 734	4 216	39	64	23 269
6	1925.	13 145	917	5 430	6	2 214	21	296	2 057	4 093	63	46	28 288
7	1926.	16 397	1 105	5 780	5	3 018	38	324	2 231	5 035	240	52	34 225
8	1927.	17 493	1 302	6 499	7	3 396	67	335	2 719	1 625	376	40	33 859
9	1928.	19 635	1 396	8 085	12	3 898	82	377	3 408	3 511	410	51	40 865
10	1929.	20 905	1 565	10 512	10	4 338	107	382	3 143	3 560	501	68	45 091
11	1930.	21 272	1 668	11 937	16	5 280	101	383	3 391	2 261	495	63	46 867
12	1931.	22 715	1 569	13 297	8	6 036	110	368	3 434	2 334	327	935	51 133
13	1932.	20 759	1 706	12 829	5	5 693	112	377	3 250	1 117	311	44	46 203
14	1933.	19 309	1 532	12 709	3	4 772	116	413	3 067	1 491	284	40	43 736
15	1934.	19 033	1 495	13 021	13	5 255	139	388	3 016	3 353	278	43	46 034
Starp tiem Rīgā dont: Riga													
16	1920.	844	850	808	4	149	4	52	175	1 991	20	—	4 897
17	1921.	2 305	257	850	2	219	17	59	1 277	410	7	—	5 403
18	1922.	5 597	305	2 225	1	815	12	69	1 229	160	9	—	10 422
19	1923.	5 018	747	3 796	1	838	8	130	681	8	9	—	11 236
20	1924.	6 400	949	3 560	0,2	1 154	14	122	649	3 044	9	—	15 901
21	1925.	8 930	597	4 707	2	1 658	12	153	770	3 380	9	—	20 218
22	1926.	11 576	703	4 884	0,6	2 326	29	173	776	4 510	160	—	25 138
23	1927.	11 918	887	5 461	1	2 535	52	189	1 187	779	291	—	23 300
24	1928.	13 666	966	6 880	6	2 944	64	201	1 279	2 816	330	—	29 152
25	1929.	14 788	1 073	8 763	2	3 033	74	206	1 168	1 970	411	—	31 488
26	1930.	14 909	1 091	9 926	9	3 720	69	221	1 317	1 128	412	—	32 802
27	1931.	16 284	1 056	10 766	3	4 372	68	211	1 362	1 004	219	848	36 193
28	1932.	14 629	1 213	10 273	0,7	4 233	77	220	1 252	497	211	5	32 611
29	1933.	13 635	1 066	10 334	0,2	3 468	63	264	1 202	659	196	7	30 894
30	1934.	13 390	1 031	10 555	9	3 796	73	240	1 168	2 492	194	6	32 954

palikuši bez pārmaiņām, vai pat samazinājušies. Tādēļ dabiski, ka arī ieņēmumu struktūrā ir notikušas pārmaiņas. Nodokļi un nodevas paliek lielākais ieņēmumu postenis, tomēr to nozīme starp pārējiem ieņēmumu avotiem ir mazinājusies. Visvairāk pavairojusies finanču operāciju nozīme, vai aizņēmumi — ārkārtējie ieņēmumi. Lielākais ieņēmumu avots pēc nodokļiem ir uzņēmumu peļņa, kas pārskata gadā absolūtos skaitļos pavairojās. Ārstēšanas naudas ir pēc kārtas trešais lielākais ieņēmumu avots, kas 1934. gadā deva lielākus ieņēmumus, un arī to nozīme budžetā ir lielāka. Pabalsti, galvenā kārtā valsts piemaksas obligātorisko skolu skolotāju algošanai, absolūtos skaitļos 1934. gadā ar tendenci samazināties palika bez lielākām pārmaiņām; tas pats sakāms par peļņu no nekustamas mantas. Šo abu pēdējo ieņēmumu avotu nozīme starp pārējiem ieņēmumiem sakarā ar to kopsummas pavairošanos ir samazinājusies.

Nodokļi un nodevas.

Impôts et contributions.

Nodokļi un nodevas ir lielākais ieņēmumu avots. To nozīme budžetu kopsummā tomēr ir diezgan svārstīga, bez noteiktas tendences, un vienīgi pēdējos 3—4 gados nodokļu un nodevu kustībā izpaužas noteikts virziens un proti — samazināties. No nodokļiem un nodevām lielāko summu pilsētu pašvaldības paredzēja ieņemt 1931. gadā — 22,7 milj. ls, vai 46,6% no budžetu kopsummas. Nākošos gados nodokļu summas samazinājās, un 1934. gadā tās bija — 19,0 milj. ls, vai 41,4% no kopsummas. Nodokļu un nodevu samazināšanās bija cieši saistīta ar saimniecisko krīzi — apgrozījumu, ienākumu un iedzīvotāju pirkto — maksātspēju samazināšanos. Pilsētu pašvaldībās pastāv tendence, kas tagad ir noteikti pastiprināta, nodokļu likmes nepalielināt un apmierināties ar tiem ieņēmumiem, kādus nodokļi dod ar vecejām likmēm. Caurmērā uz vienu pilsētas iedzīvotāju iznāk — 27,36 ls liela nodokļu summa, vai, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tā ir ievērojami samazinājusies.

Lielākie nodokļu ieņēmumi ir pirmajās pilsētu grupās (pēc iedzīvotāju skaita), bet salīdzinot uz vienu iedzīvotāju, aina vairs nav tik noteikta un nodokļi samazinās ar pārtraukumiem. Lielākās summas uz vienu iedzīvotāju ieņem Rīga, kas divkārtīgi pārsniedz provinces pilsētu ieņēmumus. 1934. gadā Rīgā uz vienu iedzīvotāju caurmērā iznāca — 35,43 ls liela summa, bet mazajās lauku pilsētās tikai — 15,00 ls. No provinces pilsētām III. grupā ir lielākie nodokļu ieņēmumi uz vienu

iedzīvotāju — 19,84 ls; tie pārsniedz arī II. grupas ieņēmumus (Liepāju, Daugavpili, Jelgavu un Ventspili kopā ņemot). Lielākos ieņēmumus dod nekustamas mantas nodoklis, tirdzniecības un rūpniecības, tirgus, ienākuma, izpriecas, dzīvokļu u. t. t.; nesalīdzināmi lielākie apgrozījumi, ienākumi un ienesīgākā nekustamā manta ir Rīgā, tādēļ dabiski, ka šeit nodokļi caurmērā uz vienu iedzīvotāju dod arī lielākās ieņēmumu summas.

Nodokļu un nodevu nozīme budžetā visās pilsētās kopā ņemot 1934. gadā bija samazinājusies līdz 41,4%. Atsevišķās pilsētu grupās tā ir nevienāda: Rīgā nodokļi un nodevas ir tikai 40,6% no kopsummas un II. grupas pilsētās vēl mazāk — 38,4%. Turpretim pārējās provinces pilsētās nodokļu un nodevu nozīme palielinās, un mazajās lauku pilsētās tie ir 54,4%. Lielo pilsētu ieņēmumu avoti ir vispusīgāki un dažādāki, turpretim mazajās pilsētās tie komplektējas galvenā kārtā no nodokļiem, nodevām un valsts pabalstiem (obligātorisko skolu skolotāju algošanai).

Visi nodokļi ir sadalīti sekošās lielās grupās: 1) piemaksas vai daļas no valsts nodokļiem, 2) patstāvīgie pilsētu pašvaldību nodokļi, 3) nodevas un 4) soda naudas, kuŗas dažas pilsētas neskaita vis pie attiecīgiem nodokļiem, bet izdalījušas atsevišķā grupā. Lielākos ieņēmumus visu laiku dod piemaksas vai daļas no valsts nodokļiem — 1934. gadā — 22,7% no budžetu kopsummas. Nākošā vietā ir patstāvīgie nodokļi — 16,6% no budžeta un nodevas — 2,0%. 1934. gadā, izņemot piemaksas vai daļas no valsts nodokļiem, pārējo minēto nodokļu grupu ieņēmumi ir samazinājušies.

Piemaksas vai daļas no valsts ņem no 6 sekojošiem nodokļiem: 1) ienākuma, 2) tirdzniecības un rūpniecības (pamatnodoklis vai zīmes), 3) vērtības pieauguma, 4) procentuālās peļņas, 5) nekustamas mantas un 6) aktu (pēdējo var arī skaitīt pie pilsētu patstāvīgiem nodokļiem). Šie nedaudzie nodokļi dod pilsētu pašvaldībām apmēram — 23% no visiem ieņēmumiem. Pārskata gadā nodokļi un nodevas samazinājās, bet piemaksas un daļas no valsts nodokļiem pavairojās par 0,207 līdz 10,455 milj. ls vai 2,0%. Caurmērā uz vienu pilsētas iedzīvotāju šie nodokļi dod 15,03 ls.

Nekustamas mantas nodoklis visu laiku ir devis lielākos ieņēmumus un svārstās ap $\frac{1}{10}$ daļu no pilsētu pašvaldību budžeta. Lielāko summu no nekustamas mantas nodokļa paredzēja ieņemt 1931. gadā, tomēr tā visā pilnībā nerealizējās, un lielākie ieņēmumi no nekustamas mantas nodokļa bija 1932. gadā. 1934. gadā paredzētie ieņēmumi no nekustamas mantas nodokļa ir pavairojušies par 0,479 līdz 5,0 milj. ls vai 10,6%. Pārējie valsts no-

№ 48. Pilsētu pašvaldību ieņēmumi 1920.—1934. (procentos un uz vienu iedzīvotāju).

№ 48. *Recettes des municipalités de 1920 à 1934 (pourcentage et par habitant).*

№№	Ieņēmumi <i>Recettes</i>	Dažādas atlīdzības <i>Diverses indemnités</i>											Kopā <i>Total</i>		
		No- dokļi un no- devas <i>Impôts et contri- butions</i>	Nekus- tama manta <i>Im- meu- bles</i>	Uzņē- mumi un pasā- kumi <i>Entre- prises et éta- blisse- ments</i>	Labi- ricības iestā- dēm <i>Éta- blisse- ments de bon- ordre</i>					Izglī- tības iestā- dēm <i>Éta- blisse- ments d'in- struc- tion</i>	Pa- balsti <i>Se- cours</i>	Finan- ču ope- rācijas <i>Opé- ra- tions finan- cières</i>		Izde- vumu atmak- sas <i>Rem- bour- sement de dé- penses</i>	Nepa- redzēti <i>Recet- tes im- prévues</i>
					Ārstē- šanas nauda u. c. <i>Paie- ment pour traite- ment médic.</i>	Socia- lās pa- lidzi- bas <i>Assi- stance publi- que</i>	Ārstē- šanas nauda u. c. <i>Paie- ment pour traite- ment médic.</i>	Socia- lās pa- lidzi- bas <i>Assi- stance publi- que</i>	Izglī- tības iestā- dēm <i>Éta- blisse- ments d'in- struc- tion</i>						
Gadi <i>Années</i>	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13				
		Procentos — <i>Pourcentage</i>													
1	1920.	17,8	12,6	19,2	0,1	4,0	0,1	1,5	2,6	39,9	1,6	0,3	100,0		
2	1921.	41,9	4,5	13,9	0,1	4,0	0,3	1,5	23,2	10,1	0,3	0,2	100,0		
3	1922.	52,9	3,0	17,3	0,1	7,8	0,1	1,4	12,5	4,3	0,2	0,1	100,0		
4	1923.	46,7	5,6	25,3	0,1	7,1	0,1	1,8	10,0	2,8	0,2	0,3	100,0		
5	1924.	42,7	5,2	17,8	0,0	6,8	0,1	1,3	7,5	18,1	0,2	0,3	100,0		
6	1925.	46,5	3,2	19,2	0,0	7,8	0,1	1,0	7,3	14,5	0,2	0,2	100,0		
7	1926.	47,9	3,2	16,9	0,0	8,8	0,1	1,0	6,6	14,7	0,7	0,1	100,0		
8	1927.	51,7	3,9	19,2	0,0	10,0	0,2	1,0	8,0	4,8	1,1	0,1	100,0		
9	1928.	48,1	3,4	19,8	0,1	9,5	0,2	0,9	8,3	8,6	1,0	0,1	100,0		
10	1929.	46,4	3,8	23,3	0,0	9,6	0,2	0,9	7,0	7,9	1,1	0,1	100,0		
11	1930.	45,4	3,6	25,5	0,1	11,3	0,2	0,8	7,2	4,8	1,0	0,1	100,0		
12	1931.	46,6	3,5	23,0	0,0	10,2	0,2	0,9	7,5	7,0	1,0	0,1	100,0		
13	1932.	44,9	3,7	27,8	0,0	12,3	0,3	0,8	7,0	2,4	0,7	0,1	100,0		
14	1933.	44,1	3,5	29,1	0,0	10,9	0,3	0,9	7,0	3,4	0,7	0,1	100,0		
15	1934.	41,4	3,2	28,3	0,0	11,4	0,3	0,8	6,6	7,3	0,6	0,1	100,0		
		1934. gadā procentos pēc pilsētu grupām <i>Pourcentage par groupes des villes en 1934</i>													
16	Rīgā	40,7	3,1	32,0	0,0	11,5	0,2	0,7	3,6	7,6	0,6	0,0	100,0		
17	II. grupā <i>groupe</i>	38,4	2,6	26,2	0,0	13,9	0,8	0,6	10,9	5,6	0,9	0,1	100,0		
18	III. " "	44,1	3,8	14,0	0,0	12,1	0,2	0,8	15,4	9,0	0,2	0,4	100,0		
19	IV. " "	52,2	5,5	9,5	0,0	5,8	0,3	3,3	17,6	4,8	0,4	0,6	100,0		
20	V. " "	54,4	5,3	2,9	0,0	0,1	0,0	1,6	25,9	8,7	0,4	0,7	100,0		
		1934. gadā caurmērā uz vienu iedzīvotāju Ls <i>Moyenne par habitant en 1934 Ls</i>													
21	Rīgā	35,48	2,78	27,98	0,02	10,04	0,19	0,64	3,00	6,00	0,51	0,02	87,20		
22	II. grupā <i>groupe</i>	17,47	1,20	11,80	0,01	6,30	0,34	0,36	4,38	2,57	0,43	0,05	45,45		
23	III. " "	19,85	1,70	6,20	0,00	5,43	0,10	0,37	6,92	4,03	0,10	0,16	44,95		
24	IV. " "	17,02	1,78	3,11	0,02	1,88	0,10	1,08	5,72	1,56	0,13	0,18	32,58		
25	V. " "	15,90	1,56	0,82	0,00	0,02	0,01	0,47	7,57	2,56	0,12	0,21	29,34		
26	Kopā <i>Total</i>	27,36	2,15	18,72	0,02	7,55	0,20	0,50	4,34	4,82	0,40	0,06	66,18		

dokļi, no kuriem pilsētu pašvaldības saņem zināmas daļas, nav pavairojušies, bet gan samazinājušies.

Ienākuma nodoklis pilsētu pašvaldībām parasti dod lielākas summas nekā paredzēts budžetā. Saimnieciskās krīzes gados ieņēmumi no ienākuma nodokļa, tāpat kā no pārējiem, ir samazinājušies. Tas noticis arī 1934. gadā par 0,139 līdz 3,104 milj. Ls vai par 4,3%. Ienākuma nodoklis — 6,7% ir mazāka daļa no kopsomas nekā nekustamas mantas, un tomēr caurmērā uz vienu pilsētas iedzīvotāju

iznāk — 4,46 Ls liela ienākuma nodokļa summa. Pēc novērojumiem iepriekšējos gados Rīgā tā ir nesalīdzināmi lielāka nekā provincē, bet sevišķi mazajās lauku pilsētās, kur daļa iedzīvotāju nodarbojas ar lauksaimniecību, kuŗas ienākumus ar nodokli neapliek.

Tirdzniecības un rūpniecības nodokļi ir divi: 1) procentuālais peļņas un 2) pamatnodoklis no tirdzniecības un rūpniecības ziēm. Procentuālais peļņas nodoklis saimnieciskās krīzes gados ļoti strauji samazinās (kaut gan atsevišķos gados, kā, piemē-

№ 49. Nodokļi un nodevas 1920.—1934.

№ 49. Impôts et contributions de 1920 à 1934.

№.№	Pilsētu grupas Groupes des villes	Rīga	II.	III.	IV.	V.	Kopā Total
		1000 ls					
	Gadi Années	3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1920.	844	207	144	62	7	1 264
2	1921.	2 305	469	230	162	35	3 201
3	1922.	5 597	1 310	498	330	75	7 810
4	1923.	5 019	1 493	646	439	100	7 697
5	1924.	6 400	1 950	827	609	161	9 947
6	1925.	8 930	2 279	1 011	718	207	13 145
7	1926.	11 576	2 526	1 166	842	287	16 397
8	1927.	11 918	2 766	1 463	974	372	17 493
9	1928.	13 666	2 925	1 512	1 085	447	19 635
10	1929.	14 788	2 863	1 610	1 142	502	20 905
11	1930.	14 909	3 027	1 622	1 163	551	21 272
12	1931.	16 284	3 022	1 637	1 206	565	22 714
13	1932.	14 629	2 864	1 612	1 133	521	20 759
14	1933.	13 635	2 671	1 459	1 042	502	19 309
15	1934.	13 390	2 634	1 446	1 023	540	19 633
Procentos no budžetu kopsummas. Pourcentage de la somme totale du budget.							
16	1920.	17,2	13,0	37,0	31,8	43,8	17,8
17	1925.	44,2	54,8	43,7	58,6	55,8	46,5
18	1930.	45,5	43,0	44,2	51,5	50,4	45,4
19	1931.	45,0	38,8	43,2	53,7	50,9	44,4
20	1933.	44,1	41,1	42,4	54,1	51,5	44,1
21	1934.	40,6	38,4	44,2	52,2	54,4	41,4
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls). Moyenne par habitant (Ls).							
22	1920.	4,56	1,91	3,01	2,15	0,98	3,35
23	1925.	26,44	15,60	15,13	12,52	8,77	20,81
24	1930.	39,45	20,08	22,36	18,96	17,76	30,66
25	1931.	43,09	20,04	22,47	20,06	16,68	32,65
26	1933.	36,08	17,72	20,02	16,99	15,32	27,76
27	1934.	35,43	17,47	19,84	17,01	15,90	27,36

ram, 1932. g., tas realizējās ar pārpalikumu, jo budžetā bija paredzētas gaužam mazas ienākuma summas). Pārskata gadā 1,7 milj. ls apmērā tas palicis gandrīz bez pārmaiņām; no budžetu kopsummas procentuālais peļņas nodoklis ir 3,7% un uz katru iedzīvotāju iznāk — 2,48 ls. Rīgā šī summa ir lielāka, bet mazajās provinces pilsētās mazāka. Arī tirdzniecības un rūpniecības pamatnodoklis — no zīmēm 1934. gadā nav mainījies. Salīdzinot ar agrāk minētiem nodokļiem, tirdzniecības un rūpniecības pamatnodoklis dod mazus ieņēmumus. Pārējie, piemaksu vai daļu veidā no valsts nodokļiem, dod samērā mazas summas: vērtības pieauguma un aktu nodoklis katrs mazāk par 0,1 milj. ls.

Patstāvīgo nodokļu skaits ir ļoti liels — 24, tomēr ieņēmumu summas ir mazākas nekā no piemaksām vai daļām no valsts nodokļiem. Pārskata — 1934. gadā ieņēmumi no patstāvīgiem nodokļiem samazinājās par 0,4 līdz 7,57 milj. ls vai par 5,0%. No budžetu kop-

summas patstāvīgie nodokļi ir 16,5%. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk — 10,80 ls lielas patstāvīgo nodokļu summas. Iepriekšējos gados patstāvīgie nodokļi deva lielākus ieņēmumus, un tie bija arī lielāka daļa no budžetu kopsummas. Saimnieciskās krīzes laikā patstāvīgie nodokļi ir samazinājušies par 19,5%, bet valsts nodokļu daļas par — 12,6%. Caurmērā viena valsts nodokļu daļa dod 1,743 milj. ls lielus ieņēmumus, bet viens patstāvīgais nodoklis tikai 0,316 milj. ls, vai 6-kārtīgi mazāku summu. No šiem aprēķiniem un raksturojumiem ir redzams, ka patstāvīgie nodokļi un daļas no valsts nodokļiem ir ļoti dažādi. Vēl vairāk tas uzkrīt, ja novēro atsevišķos patstāvīgos nodokļus. Ir vairāki tādi patstāvīgie nodokļi, no kuriem ieņēmumi visās Latvijas pilsētās kopā nesasniedz 10.000 ls, un 1934. g. paredzētie ieņēmumi no rokas ratīņu stūmēju nodokļa ir tikai 80 ls. Par dažiem no tiem rodas jautājums, vai izdevumi tos iekasējot neiznāk dār-

№ 50. Nodokļi un
№ 50. Impôts et contri

№.№	Nodokļi un nodevas	Visās pilsētās — Toutes les villes				
		*) 1930.	*) 1931.	*) 1932.	1933.	1934.
		Ls				
1	2	3	4	5	6	7
1	Piemaksas vai daļa no valsts nodokļiem . . .	11 307 115	11 363 464	11 200 382	10 247 589	10 455 259
2	Ienākuma	3 754 418	3 599 196	3 582 267	3 243 015	3 104 295
3	Tirdzniecības un rūpniecības zīmēm	539 450	533 165	492 562	471 628	469 802
4	Vērtības pieauguma	187 353	136 950	78 708	135 372	72 130
5	Procentuālais peļņas	2 104 906	2 156 877	1 918 122	1 724 919	1 722 357
6	Nekustamas mantas	4 579 780	4 757 138	4 977 258	4 520 256	4 998 675
7	Aktu	141 208	180 138	151 465	152 399	88 000
8	Patstāvīgie nodokļi:	8 518 668	8 780 021	8 039 671	7 972 340	7 573 394
9	Dzīvokļu	1 680 269	1 686 592	1 606 084	1 656 795	1 507 443
10	Tirdzniecības uzņēmumu telpu	456 053	483 050	454 485	404 575	303 546
11	Siktirgotāju, iznēsātāju un izvadātāju	290	205	376	400	680
12	Utrupju	19 150	25 960	22 711	20 862	12 612
13	Reklāmu	144 861	134 821	127 895	149 525	205 735
14	Traktieru	1 136 432	1 245 752	1 214 891	1 245 821	1 227 049
15	Patentu	138 409	128 787	114 842	119 734	121 712
16	Izpriecu	1 659 334	1 575 066	1 082 855	1 243 020	1 033 042
17	Biljardu	3 028	3 385	3 159	3 581	3 472
18	Mūzikas instrumentu un orķestru	2 654	2 812	3 065	2 864	2 939
19	Mantu un pasažieru pārvadāšana	9 540	8 437	9 491	10 090	8 926
20	Rokas ratiņu	167	81	85	80	80
21	Zirgu un ekipāžu	96 838	91 180	82 805	86 709	81 752
22	Govju, kazu, aitu un cūku	31 499	30 674	31 226	29 255	30 281
23	Suņu	40 356	39 568	160 142	159 664	150 455
24	Siltumnīcu, dārzniecību u. t. t.	9 832	7 268	5 551	16 816	12 598
25	Laivu, motorlaivu un jachtu	4 424	4 714	6 404	4 748	4 918
26	Vasarnīcu un peldvietu	168 282	148 044	124 202	133 550	139 550
27	Pierakstišanās	45 408	32 209	28 021	27 185	28 300
28	Kravu	685 011	508 979	334 064	324 981	405 130
29	Tirgus	1 644 078	2 015 751	2 049 768	1 773 584	1 716 174
30	Gaļas sanitārās uzraudzības	456 472	524 678	511 026	480 398	505 100
31	Būvplānu apstiprināšanas	30 275	24 828	18 797	19 003	18 875
32	Dzimtsarakstu	56 006	57 180	47 726	59 100	53 025
33	Nodevas:	1 106 970	958 293	1 042 570	980 331	912 644
34	Kuģu un liellaivu pārziemošana ostās un piestātnēs	10	10	20	190	70
35	Aplicību un citu dokumentu	133 831	95 228	74 723	78 076	76 426
36	Par tiltu un celtuvju lietošanu	326 337	192 077	158 602	142 526	146 101
37	Par pilsētas svaru lietošanu	64 212	81 061	83 791	79 904	83 246
38	Par ires lietām	79 000	111 340	158 623	160 705	123 685
39	Par kanalizāciju	449 524	413 547	465 843	407 600	407 562
40	Par netirumu un atkritumu izvešanu	23 063	37 733	35 763	35 700	33 000
41	Par meliorāciju	—	—	—	1 000	500
42	Par ielu, ceļu, šoseju un trotuāru uzturē- šanu un ierīkošanu	6 092	11 386	16 153	14 200	14 380
43	Dūmvadu tīrīšana	2 564	4 702	4 457	4 012	2 912
44	Naktssargu uzturēšana	—	659	1 250	800	925
45	Zemes uzmērīšana un nekustamas mantas taksācija	22 139	9 716	42 584	54 540	23 367
46	Par šķūts un kļaušu atvietošanu	198	309	158	240	120
47	Par ielu nolietojumu auto satiksmē	—	525	603	838	350
48	Soda naudas	173 651	113 507	312 097	109 293	91 937
	Kopā	21 106 404	21 215 285	20 594 720	19 309 553	19 033 234

gāki nekā ieņēmumu kopsumma. Vismaz finan-
ciālais efekts no dažiem ir mazs.
Tirgus nodoklis visus pēdējos gadus no
pilsētu patstāvīgiem nodokļiem ir devis lie-

lākos ieņēmumus. Tirgus nodoklim, tāpat kā
visiem pārējiem nodokļiem, ir uzrādītas bruto
summas, resp. nav atskaitīti nodokļu iekasē-
šanas izdevumi. Tirgus nodoklis šai ziņā at-

*) Faktiskie ieņēmumi.

nodevas 1930.—1934.

butions de 1930 à 1934.

Starp tiem Rīgā — dont: Rīga					№№	Impôts et contributions
*) 1930.	*) 1931.	*) 1932.	1933.	1934.		
Ls						
8	9	10	11	12	13	14
8 533 200	8 687 407	8 524 399	7 750 000	7 985 000	1	Paiement supplém. ou partie de l'impôt d'Etat:
3 029 702	2 893 826	2 892 414	2 600 000	2 500 000	2	Sur le revenu
352 161	351 300	320 700	300 000	300 000	3	Sur les patentes commerc. et industrielles
151 681	97 590	57 208	100 000	50 000	4	Augmentation de la valeur
1 608 168	1 652 550	1 417 485	1 300 000	1 300 000	5	Bénéfice proportionnel
3 304 825	3 575 174	3 740 308	3 350 000	3 785 000	6	Immeubles
86 663	116 967	96 284	100 000	50 000	7	Dossiers
5 399 646	5 772 428	5 209 297	5 182 375	4 795 595	8	Impôts permanents:
1 095 072	1 136 348	1 013 741	1 100 000	950 000	9	Logements
344 851	378 289	347 051	300 000	200 000	10	Localités des entreprises commerc.
—	—	—	—	—	11	Marchands en détail, colporteurs etc.
18 163	24 722	22 048	20 000	12 000	12	Enchères
112 767	104 428	107 303	125 000	180 000	13	Reclame
573 732	670 147	730 731	743 015	744 385	14	Cabarets et restaurants
51 961	48 930	48 310	50 000	50 000	15	Patentes
1 273 926	1 256 748	845 603	1 000 000	800 000	16	Divertissements
900	950	1 000	1 000	1 000	17	Billard
1 505	1 567	1 640	1 500	1 500	18	Instruments musicaux et orchestre
—	—	—	—	—	9	Transport de march. et de voyageurs
—	—	—	—	—	20	Charrettes
43 695	41 549	35 220	41 000	35 000	21	Chevaux et équipages
—	—	—	—	—	22	Vaches, chèvres, moutons et porcs
20 047	20 798	115 236	120 000	110 000	23	Chiens
—	—	—	—	—	24	Serres-chauds, jardinages et autres
2 900	3 655	3 185	3 000	3 000	25	Bateaux, bateaux à moteur et yachts*
—	—	—	—	—	26	Villegiateurs et baigneurs
19 620	15 930	11 790	10 000	12 000	27	Enregistrements
510 082	365 728	230 825	225 000	300 000	28	Chargement
968 030	1 322 935	1 345 005	1 110 960	1 048 710	29	Marchés
308 004	328 195	309 992	282 400	303 000	30	Inspection sanitaire de viande
15 231	11 742	8 272	6 500	8 000	31	Attestation de plans de construction
39 160	39 767	32 345	43 000	37 000	32	Etat civil
870 571	725 598	732 742	660 530	571 981	33	Contributions sur:
—	—	—	—	—	34	Hivernage des navires et des bateaux
111 396	74 034	59 251	62 240	55 341	35	Certificats et autres documents
245 649	120 127	31 418	—	—	36	Ponts et prames
48 652	62 949	64 914	61 590	59 640	37	Utilisation de la balance publique
64 888	91 796	133 479	140 000	108 000	38	Affaires de loyer
375 352	336 899	374 592	310 000	310 000	39	Canalisations
23 063	37 733	35 763	35 700	33 000	40	Enlevement des immondices
—	—	—	—	—	41	Méliorations
—	—	—	1 000	1 000	42	Entretien et établ. des chemins, des rues, des chaussées et des trottoirs
—	—	—	—	—	43	Ramonage
—	—	—	—	—	44	Entretien des gardes de nuit
1 571	2 060	33 325	50 000	5 000	45	Arpentage de terres et taxation des immeubles
—	—	—	—	—	46	Voiturage et remplacement des services corveales
—	—	—	—	—	47	Usage des chemins par communication automob.
103 850	46 493	243 829	42 200	37 100	48	Amendes
14 907 267	15 231 926	14 710 267	13 635 105	13 389 676		Total

rodas īpatnējā stāvoklī, jo bez tirgus nodokļa iekasēšanas izdevumiem vēl lieli izdevumi iznāk tirgus uzturēšanai. Sevišķi tais pilsētās, kur ir sabūvētas īpašas tirgus halles, šo

būvju apkurināšanas, aptīrišanas, remontēšanas u. c. izdevumi ir lieli. Tirgus nodokli aprēķinot, tie nav ievēroti, bet gan uzrādīti izdevumos starp uzņēmumu zaudējumiem.

*) Recettes effectives.

Tādēļ neto tirgus nodokļa ieņēmumi ir mazāki nekā tie uzrādīti. 1934. gadā paredzētie ieņēmumi no tirgus nodokļa ir nedaudz samazinājušies par 0,057 līdz 1,717 milj. ls vai 3,2%. No budžetu kopsummas tirgus nodoklis ir 3,7%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk 2,47 ls. Ar tirgus nodokļa noteikumiem pārskata gadā notika dažas pārmaiņas. Šai nodokli ietilpst siktirgotāju, iznēsātāju un izvadātāju nodoklis, kuŗu 1934. gadā grozīja (Lik. kr. 1934. g. 234); tiem nodokļa lielumu un samaksas laiku nosaka pilsētas dome. Nodoklis ņemams līdz 60 ls gadā, un tas nedrīkst pārsniegt attiecīgās nodevas, kādas pilsēta ņem par tirgošanu savos tirgos. Ja nodokli nenomaksā noteiktā laikā, tas piedzenams divkārtīgos apmēros, Cik necik ievērojamas pārmaiņas pilsētu pašvaldību ieņēmumos tas neradīs, un ar minēto grozījumu ir kārtota tikai siktirgotāju aplikšana ar nodokļiem.

Dzīvokļu nodoklis ir pēc lieluma nākošais pilsētu patstāvīgais nodoklis. Šis nodoklis pastāv jau no valsts dibināšanas gadiem, un kaut gan šad un tad ir runāts par nodokļa atcelšanu vai atvietošanu ar citu vairāk piemērotāku, tomēr tas pastāv tālāk un dod pašvaldībām jūtamus ieņēmumus, no kuŗiem tās nemaz nevar atteikties. Saimnieciskās krīzes un arī pēdējā 1934. gadā dzīvokļu nodoklis ir nedaudz samazinājies: 1933. gadā no tā paredzēja ieņemt — 1,657 milj. ls un 1934. — 1,567 milj. ls, vai par 9,1% mazāk. Dzīvokļu

nodokli ņem procentuāli no īres cenām, un pēdējos gados, sevišķi lielajiem un luksus dzīvokļiem, kuŗiem uzlikta augstākās likmes, īres cenas ir samazinājušās. Likmes turpretim ir palikušas bez lielākām pārmaiņām. Ieņēmumi no dzīvokļu nodokļa 1934. gadā bija — 3,3% no budžetu kopsummas, pie kam uz katru iedzīvotāju iznāca — 2,17 ls liela summa. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju lielākās summas no dzīvokļu nodokļa iznāk Rīgā, tomēr arī mazajās lauku pilsētās starpība nav liela, un tās no Rīgas neatšķiras tik lielos apmēros, kā tas novērojams ar citiem nodokļiem, bet sevišķi no nekustamas mantas, procentuālā peļņas, ienākuma u. c. Provinces pilsētās dzīvokļa nodokļa likmes lētajiem dzīvokļiem ir augstākas nekā Rīgā; bieži gadās, ka pilsētas visus dzīvokļu īpašniekus apliek ar vienādu likmi —zemu procentu no īres summas.

Traktieŗu nodoklis ņemams pēc traktieŗu likuma no ēdienu un dzērienu veikaljiem, kas tirgojas ar un bez reibinošiem dzērieniem. Traktieŗu nodoklis ir vienīgais, kuŗu pilsētas pašvaldība uzliek pēc saviem ieskatiem. Ši nodokļa maksimālās likmes nav noteiktas, un pilsētas pašvaldība tās var uzlikt tādos apmēros, kādus tā atrod par vajadzīgu. Traktieŗu nodokli to īpašniekiem uzliek vienā kopējā summā, kuŗu tie sadala savā starpā. Ja traktieŗu īpašnieki nevar vienoties par nodokļa sadalīšanu, tad to izdara pilsētas pašvaldība. Pārskata

№ 51. Nodokļi un nodevas 1920.—1934.

№ 51. *Impôts et contributions de 1920 à 1934.*

№№	Gadi <i>Années</i>	Piemaksas vai daļas no valsts nodokļiem <i>Paiement supplém. ou partie de l'impôt d'Etat</i>	Patstāvīgie <i>Impôts permanents</i>	Nodevas <i>Contri- butions</i>	Soda naudas <i>Amendes</i>	Kopā <i>Total</i>
1	2	3	4	5	6	7
1	1920.	222	962	71	9,6	1 264
2	1921.	954	2 138	103	6,7	3 201
3	1922.	4 262	3 222	316	10	7 810
4	1923.	3 542	3 752	386	17	7 697
5	1924.	4 399	4 916	515	117	9 947
6	1925.	6 441	5 879	659	166	13 145
7	1926.	8 547	6 555	1 038	257	16 397
8	1927.	9 059	6 981	1 143	310	17 493
9	1928.	10 777	7 308	1 222	328	19 635
10	1929.	11 050	8 227	1 217	411	20 905
11	1930.	11 572	8 378	1 124	198	21 272
12	1931.	11 962	9 400	1 255	97	22 714
13	1932.	10 322	8 788	1 353	296	20 759
14	1933.	10 248	7 972	980	109	19 309
15	1934.	10 455	7 573	913	92	19 033

ta gadā traktieņu nodokli papildināja ar speciāliem noteikumiem par dzelzceļu bufetēm, no kurām „nodoklis ņemams ne vairāk par 25% no nomas naudas“ (Lik. kr. 1934. g. 281). Šis papildinājums ir izdarīts, lai regulētu dzelzceļu bufešu turētāju nodokļu apmērus, resp. lai pilsētu pašvaldības tos neuzliktu nesamērīgi lielus. Ieņēmumi no traktieņu nodokļa līdz ar apgrozījumu un peļņas samazināšanos ir svārstīgi: 1932. gadā paredzētās summas pilnos apmēros nerealizējās un deva iztrūkumu, un tādēļ nākošos gados paredzētās summas bija mazākas: 1933. gadā paredzēja ieņemt — 1,246 un 1934. — 1,227 milj. ls, vai traktieņu nodoklis pārskata gadā samazinājies par 1,5%. Salīdzinot ar pārējiem lielākiem patstāvīgiem nodokļiem, tā ir samērā neliela samazināšanās, jo tirdzniecības uzņēmumu telpu, izpriece, dzīvokļu, tirgus u. c. nodokļi ir samazinājušies daudz straujāk un par lielākām summām. No pilsētu pašvaldību budžetu kopsummas traktieņu nodoklis ir — 2,7%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,76 ls liela summa. Salīdzinot caurmēra summas uz vienu iedzīvotāju pa atsevišķām pilsētām, ir jākonstatē, ka traktieņu nodoklis ir gandrīz vienīgais, kas Rīgā dod mazākus ieņēmumus nekā mazajās lauku pilsētās. Pēdējās traktieņu nodoklis caurmērā uz katru iedzīvotāju dod 1½ reizes lielākus ieņēmumus nekā Rīgā. Mazo lauku pilsētu traktieņu patērē ne tikai pilsētās iedzīvotāji, bet arī apkārtējie lauku iedzīvotāji, un līdz ar to daļa no nomaksātās summas faktiski iznāk no apkārtējiem lauku iedzīvotājiem; šādu šķirošanu, saprotams, neizdara, jo nodoklis nomaksāts par labu pilsētu pašvaldībai un aprēķinot caurmēru ievēro tikai pilsētas iedzīvotājus.

Izpriece nodoklis ir samazinājies lielākos apmēros nekā kurš cits nodoklis: 1932. gadā paredzēja ieņemt 1,52 milj. ls, bet faktiski ieņēma tikai 1,08 milj. ls vai 72%. Arī pēdējā gadā no izpriece nodokļa ir paredzēts ieņemt — 1,03 milj. ls, vai par 0,21 milj. ls — 16,6% mazāk nekā iepriekšējā gadā. Salīdzinot ar lauku pilsētu saimnieciskās krīzes, šis nodoklis tagad dod gandrīz divkārti mazākus ieņēmumus. Izpriece nodokļa ārkārtējā samazināšanās notiek divos virzienos: 1) samazinājas izrikojumu un apmeklētāju skaits, kas maksā izpriece nodokli un 2) ieejas maksa izpriece izrikojumos pēdējos gados ir zemāka nekā tā bija līdz 1930.—1931. g. Izrikojumi, kas agrāk maksāja izpriece nodokli, tagad mēģina to pa daļai apiet, bet pastāvšie izpriece uzņēmumi, kā kino u. c., ir pazeminājuši biļešu cenas. Tomēr ar minēto summu izpriece nodoklis vēl nav raksturots, jo to maksā vēl citādā veidā. Kino

u. c. uzņēmumi, kas maksā izpriece nodokli lielā daudzumā, kā reklāmai, tā arī apgaismošanai patērē elektrisko strāvu, par kuŗu pilsētu pašvaldības parasti ņem daudz augstāku atlīdzību nekā mājturībai. Šai elektriskās strāvas patēriņā ir iekalkulēts arī nodoklis, kas pēc savas būtības ierindojams pie izpriece aplikšanas. No pilsētu pašvaldību budžetu kopsummas 1934. gadā izpriece nodoklis bija 2,2%, bet caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk 1,48 ls liela summa; iepriekšējos gados tā bija ievērojami lielāka. Rīgā izpriece nodoklis ir nesalīdzināmi lielāks nekā mazajās pilsētās; caurmērā uz vienu iedzīvotāju lielākās provinces pilsētās (Liepājā, Daugavpili, Jelgavā un Ventspili izpriece nodoklis ir par pusi mazāks, bet mazajās lauku pilsētās (ar iedzīvotāju skaitu līdz 2.000) 10-kārtīgi mazāks nekā Rīgā. Šais skaitļos nav ieskaitīta virsmaksa par elektriskās strāvas patēriņu, tādā gadījumā starpība būtu vēl lielāka.

Gaļas sanitārās pārraudzības nodeva, kas pēc 1921. gada noteikumiem nosaukta par nodokli un arī starp tiem ir ierindota, dod samērā mazākus ieņēmumus. Tiem nebija arī tendence samazināties, un pēdējā gadā no gaļas sanitārās pārraudzības nodokļa ir paredzēts ieņemt — 0,505 milj. ls, vai 25.000 ls — 5,2% apmērā vairāk nekā iepriekšējā gadā. Arī faktiskie ieņēmumi parasti ir bijuši lielāki nekā budžetā paredzētie. Tomēr salīdzinot ar budžetu kopsummu, šis nodoklis dod samērā mazus ieņēmumus, kas ir tikai 1,1%, bet uz katru iedzīvotāju iznāk — 0,73 ls. Rīgā ieņēmumi no gaļas sanitārās pārraudzības nodokļa ir 2—3-kārtīgi lielāki nekā provinces pilsētās. Pārskata — 1934. gadā attiecībā uz minēto nodokli ir izdarīti šādi grozījumi (Lik. kr. 1934. g. 72): „Nodevas lielumu par gaļas sanitāro pārraudzību un lopkautuves lietošanu noteic pilsētas dome, bet apstiprina Iekšlietu ministrija saziņā ar Zemkopības ministriju. Ja gaļas apskate un apzīmogošana jau notikusi vienā vietā ārpus pilsētas, tad pēc otrreizējās veterinārsanitārās ārkārtējās gaļas kontroles pilnībā nodeva ņemama ne augstāka par 25% līdz 40% no apstiprinātās takses.“

Kravu nodoklis pilsētu pašvaldībām iepriekšējos gados ir devis diezgan lielus ieņēmumus. Tagas tas samazinājies, bet 1934. gadā no kravu nodokļa paredzētās summas atkal ir pavairojušās par 0,08 līdz 0,405 milj. ls. No budžetu kopsummas kravu nodoklis ir 0,9%, bet caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk — 0,58 ls. Kravu nodoklis faktiski sastāv no vairāk atsevišķiem nodokļiem, kuŗus ņem no dažādām kravām, kā, piemēram, dzelzceļu pārvedumiem, no kravām, kuŗas ievēd Latvijas ostās

ar kuģiem ārzemju braucienos, piekrastu braucienos un pludināšanas nodoklis.

Tirdzniecības uzņēmumu telpu nodoklis pirms saimnieciskās krīzes deva gandrīz tikpat lielus ieņēmumus, kā no tirdzniecības un rūpniecības zīmēm (vai pamatnodoklis). Tagad tirdzniecības uzņēmumu telpu nodoklis ir samazinājies, kas vēl arvien turpinās. Pārskata gadā tas samazinājās par 0,1 līdz 0,304 milj. ls; no budžetu kopsummas tirdzniecības uzņēmumu telpu nodoklis ir samērā maza daļa, un arī uz vienu iedzīvotāju iznāk neliela summa. Šī nodokļa samazināšanās atkarājas no telpu īres cenām, kas tagad ir ievērojami mazākas nekā agrākos gados.

Pārējie 17 pilsētu pašvaldību patstāvīgie nodokļi visi kopā dod tikai ap 1,0% lielus ieņēmumus no visa budžeta. Pēdējos gados tie palikuši bez lielākām pārmaiņām, un 1934. gadā paredzēja ieņemt 0,875 milj. ls, vai uz katru iedzīvotāju iznāca — 1,26 ls. Caurmērā no viena pārējā patstāvīgā nodokļa pilsētu paš-

valdības paredzēja ieņemt — tikai ap 52.000 ls. Atsevišķie patstāvīgie nodokļi deva arī lielākus ieņēmumus, un lielākais no tiem bija reklāmu nodoklis, no kuŗa paredzēja ieņemt — 206.000 ls. Reklāmu nodoklis sevišķi strauji pavairojies pēdējos gados sakarā ar likmju pārkārtošanu, un tā lielākā daļa iznāk Rīgai. Samērā lielus ieņēmumus dod suņu nodoklis, no kuŗa 1934. gadā paredzēja ieņemt — 150.000 ls; arī suņu nodoklis ir pavairojies sākot ar 1932. gadu, kad palielināja likmes. Vasarnīcu un peldvietu nodoklis — 140.000 ls apmērā ir mazliet pavairojies; saimnieciskās krīzes gados tas strauji samazinājās, Vasarnīcu un peldvietu nodokli paredz tikai tās pilsētas, kur izbaruc vasarnieki. No patentu nodokļa pilsētas 1934. gadā paredzēja ieņemt — 122.000 ls, bet pārējie nodokļu ieņēmumi ir mazāki par 0,1 milj. ls: 1) siktirgotāju, iznēsātāju un izvadātāju nodoklis, 2) biljardu, 3) mūzikas instrumentu un orķestru, 4) mantas un pasažieru pārvadāšanas, 5) rokas ra-

№ 52. Pilsētu pašvaldību atsevišķu uzņēmumu peļņa 1920.—1934.

№ 52. Bénéfice des entreprises des municipalités de 1920 à 1934.

№ №	Gadi Années	Uzņēmumi Entreprises	Elektrīb. Iestādes Usines à électricité	Gāzes Iestādes Usines à gaz	Ūdens- vadi Aque- ducts	Tram- vaji Tram- ways	Auto- mobiļi Auto- mobiles	Lopkau- tuves Abat- toirs	Pārējie Autres	Kopā Total
			1000 ls							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
Visās pilsētās — Toutes les villes										
1	1920.	23	—	18	5	—	7	1 308	1 361	
2	1921.	430	—	52	44	—	13	560	1 099	
3	1922.	1 867	72	148	200	—	53	246	2 586	
4	1923.	3 209	173	224	235	—	72	256	4 169	
5	1924.	2 773	216	344	325	24	133	338	4 153	
6	1925.	3 475	211	887	398	52	143	265	5 431	
7	1926.	3 912	199	780	475	64	132	218	5 780	
8	1927.	4 456	161	884	498	45	133	322	6 499	
9	1928.	5 739	220	1 026	517	44	170	369	8 085	
10	1929.	7 871	173	1 266	706	61	182	253	10 512	
11	1930.	8 977	398	1 221	708	156	180	297	11 937	
12	1931.	9 916	554	1 312	925	145	146	299	13 297	
13	1932.	9 508	583	1 392	740	250	145	211	12 829	
14	1933.	9 219	681	1 425	728	348	140	168	12 709	
15	1934.	9 170	686	1 493	988	334	162	188	13 021	
R ī g ā										
16	1920.	17	—	16	5	—	4	766	808	
17	1921.	392	—	46	44	—	—	368	850	
18	1922.	1 774	71	130	200	—	—	50	2 225	
19	1923.	3 092	173	194	235	—	—	102	3 796	
20	1924.	2 607	216	313	325	24	12	63	3 560	
21	1925.	3 175	211	838	397	51	—	35	4 707	
22	1926.	3 401	200	698	475	60	—	50	4 884	
23	1927.	3 916	161	790	496	40	—	58	5 461	
24	1928.	5 096	220	932	517	40	—	75	6 880	
25	1929.	6 739	173	1 154	597	52	—	48	8 763	
26	1930.	7 555	398	1 117	647	141	—	68	9 926	
27	1931.	7 960	554	1 206	837	128	—	81	10 766	
28	1932.	7 508	571	1 274	646	236	1	37	10 273	
29	1933.	7 348	629	1 287	696	340	—	34	10 334	
30	1934.	7 244	644	1 328	958	328	—	53	10 555	

№ 53. Uzņēmumu peļņa 1920.—1934.

№ 53. Bénéfice des entreprises de 1920 à 1934.

№№	Pilsētu grupas Groupes des villes	I.	II.	III.	IV.	V.	Kopā Total
Gadi Années							
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1920.	808	519	29	4,7	0,5	1 361
2	1921.	849	187	49	12	1,7	1 099
3	1922.	2 225	217	119	23	2,1	2 586
4	1923.	3 796	233	86	51	3,2	4 169
5	1924.	3 560	258	265	64	6,6	4 153
6	1925.	4 707	358	289	69	8,1	5 431
7	1926.	4 884	541	236	107	13	5 781
8	1927.	5 461	582	330	113	13	6 499
9	1928.	6 880	620	400	168	17	8 085
10	1929.	8 763	1 132	422	173	22	10 512
11	1930.	9 926	1 295	491	191	34	11 937
12	1931.	10 766	1 834	503	163	31	13 297
13	1932.	10 274	1 854	516	154	31	12 829
14	1933.	10 335	1 700	487	162	25	12 709
15	1934.	10 556	1 792	458	187	28	13 021

tiņu un 6) laivu, motorlaivu un jachtu nodokļa ieņēmumi no katra ir mazāki par 10.000 ls.

Nodevas pilsētu pašvaldībām dod samērā mazus ieņēmumus, un 1934. gadā no tām paredzēja ieņemt — 0,913 milj. ls, vai, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, tās samazinājušās par 67.000 ls — 6,8%. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāca — 1,31 ls. Pārskata gadā ieņēmumus deva pavisam 14 dažādas nodevas, vai caurmērā katra — 65.000 ls. Lielākās summas ienāca no kanalizācijas nodevas — 0,408 milj. ls. Nodevu būtība ir tāda, ka ar tām parasti sedz pakalpojumu izdevumus un pilsētu pašvaldībām nekāda peļņa pāri nepaliek, tādēļ arī šiem ieņēmumiem pretīm stāv attiecīgi izdevumi. Par tiltu un celtuvju lietošanu pilsētu pašvaldības 1934. gadā paredzēja ieņemt — 0,146 milj. ls, par īres lietām — 0,124 milj. ls (pārskata gadā īres lietas nodeva parasto tiesu kompetencē), par pilsētas svaru lietošanu — 83.000 ls, apliecību un citu dokumentu nodeva — 76.000 ls u. c. nodevas, pie kam ieņēmumi no piecām nodevām nesasniedz 1.000 ls. Valsts budžetā ieņēmumus soda naudas skaita pie attiecīgo nodokļu un nodevu ieņēmumiem; dažas pilsētas tomēr pie šīs sistēmas neturas un soda naudas ir izdalījušas īpašā ieņēmumu postenī. Soda naudas dod samērā mazus ieņēmumus, kaut gan, salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tās stipri svārstās; sevišķi lielas summas ieņēma 1932. gadā.

Peļņa no nekustamas mantas un uzņēmumiem.

Bénéfice des immeubles et des entreprises.

Lielāko peļņu dod pilsētu pašvaldību uzņēmumi. Paredzētā peļņa arī saimnieciskās krīzes gados nav daudz samazinājusies, bet 1934. g., salīdzinot ar iepriekšējo, tā ir pat palielinājusies par 0,312 līdz 13,0 milj. ls — 2,5%. Pēdējā gadā paredzētie ieņēmumi no uzņēmumu peļņas bija — 28,3% no budžetu kopsummas, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 18,72 ls. Uzņēmumu peļņa ir lielākais postenis pēc nodokļiem un nodevām. Tik lielu peļņu pilsētas iegūst tādēļ, ka lielākā daļa uzņēmumu atrodas monopola stāvoklī — tie nav padoti vispārējai konkurencei, un tāpēc šai peļņai pa daļai ir arī nodokļu raksturs, sevišķi tas sakāms par elektrības stacijām, ūdensvada, gāzes u. c. iestādēm.

Atsevišķās pilsētu grupās uzņēmumu peļņa ir ļoti nevienāda: dabiski, ka lielākās summas ir Rīgā un arī provinces lielākās pilsētās; liela starpība novērojama arī caurmērā uz katru iedzīvotāju: 1934. gadā Rīgas pilsētas uzņēmumos paredzēja ieņemt — 27,93 ls, II. grupas pilsētās (Liepājā, Daugavpilī, Jelgavā un Ventspilī) — 11,80 ls, bet mazajās lauku pilsētās caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāca tikai — 0,82 ls liela summa. Uzņēmumu peļņa ievērojamos ieņēmumus dod tikai Rīgā un dažās provinces lielākās pilsētās, turpretim mazajās pilsētās tā ir maza. Procentos no budžetu

kopsummas Rīgā uzņēmumu peļņa bija 32,0%, II. grupas pilsētās — 26,2%, bet mazajās pilsētās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2.000, tā bija tikai — 2,8%. Mazajās pilsētās uzņēmumu peļņai nav gandrīz nekādas nozīmes, turpretim Rīgā tā ir ap $\frac{1}{3}$ daļu no budžeta.

Atsevišķu uzņēmumu peļņa ir ļoti svārstīga un nevienāda. Pilsētu pašvaldību uzņēmumu skaits ir diezgan liels, turpretim visa peļņa ienāk no 5—6 uzņēmumiem. Starp tiem lielākie ieņēmumi nāk no elektrības stacijām, vai 70,4% no visas uzņēmumu peļņas, no ūdensvadiem — 11,5%, tramvajiem — 7,6%, gāzes iestādēm — 5,3%, autobusiem — 2,6%, lopkautuvēm — 1,2%, bet no pārējiem uzņēmumiem tikai — 1,4%. Pārskata gadā ir pavairojušies ieņēmumi no tramvajiem, ūdensvadiem, lopkautuvēm, bet nedaudz samazinājušies no elektrības stacijām un autobusiem. Atsevišķos gadījumos uzņēmumu peļņa ir uzrādīta kā ieņēmums no attiecīgas koncesijas izdošanas, kā lopkautuves, elektrības stacijas, autobusu līnijas u. t. t.

Peļņa no nekustamas mantas pilsētu pašvaldību budžetā kādreiz bija ļoti ievērojama daļa no visiem ieņēmumiem. Tagad peļņai no nekustamas mantas ir samērā maza loma, un 1934. gadā tā bija — 3,3% no budžetu kopsummas, vai uz katru iedzīvotāju iznāca — 2,15 ls. Gada laikā no nekustamas mantas paredzētā peļņa ir nedaudz samazinājusies: 1933. g. tā bija — 1,532 un 1934. — 1,495 milj. ls, vai pār 2,4% mazāk. Tāpat kā ar citiem pilsētu pašvaldību ieņēmumiem, arī no nekustamas mantas lielākā peļņa ir Rīgā, bet mazajās lauku pilsētās tā ir maza, kaut gan procentuāli no budžetu kopsummas tā ir lielāka daļa; nekustamas mantas daļa no budžeta sevišķi maza ir II. grupas pilsētās (Liepājā, Daugavpilī, Jelgavā un Ventspilī).

Dažādas atlīdzības.

Diverses indemnités.

Par dažu iestāžu izmantošanu, kas nav skaitāmas pie uzņēmumiem, pilsētu pašvaldības ņem atlīdzības pēc nodevu principa, vai arī iekalkulējot zaudējumus. Lielākās atlīdzības pilsētas saņem no dziedniecības iestādēm ārstēšanas u. c. naudu veidā; arī izglītības iestādes dod ieņēmumus. Nelielas atlīdzības ienāk no dažām sociālās palīdzības un labierīcības iestādēm. Visas dažādās atlīdzības kopā 1934. gada budžetā deva — 5,795 milj. ls lielu summu vai 12,5%. No atsevišķām iestādēm paredzēja ieņemt šādas summas: no dziedniecības (ārstēšanas naudas) — 5,255 milj. ls, izglītības (mācības maksas) — 0,388

milj. ls, sociālās palīdzības (par dažādiem pakalpojumiem, kas pilsētām ar likumu nav uzlikti) — 0,139 milj. ls un no labierīcības iestādēm — tikai 13.000 ls.

Ārstēšanas naudas (un arī dažas citas atlīdzības, kuŗas saņem dziedniecības iestādes) dod lielākos ieņēmumus, kas ir — 11,4% no visa budžeta, bet uz katru iedzīvotāju iznāk — 7,55 ls. Lielākās ārstēšanas naudas ir Rīgā — 3,8 milj. ls, vai 11,5% no budžetu kopsummas, II. grupas pilsētās tās jau daudz mazākas — 0,95 milj. ls, bet no budžeta tā ir lielāka daļa — 13,9%; IV. grupas pilsētās dziedniecības iestādēs paredzētās atlīdzības ir 0,113 milj. ls — 5,8%; pavisam niecīgas šīs atlīdzības ir V. grupas pilsētās — 580 ls apmērā. Slimnīcas ir 10 pilsētu pašvaldībām; dažām ir vairākas slimnīcas, kā, piemēram, Rīgai, bet ir arī tādas pilsētas, kas slimnīcas uztur kopā ar apriņķa pašvaldību. Slimnīcu ieņēmumiem pretim ir vēl lielāki izdevumi, tā kā mūsu pilsētu pašvaldību slimnīcas visumā iegūst nevis peļņu, bet gan piemaksā.

Pārējās lielākās atlīdzības nāk no izglītības iestādēm, vai pareizāk no skolām. Pamatkola ir obligātoriska visiem bērniem, un tā ir par brīvu; jāmaksā vienīgi tai gadījumā, ja dzīves vieta ir ārpus pilsētas. Lielākās izglītības iestāžu atlīdzības nāk no vidusskolām. Rīga uztur diezgan daudz vidusskolu, un tāpēc tās ieņēmumi no mācības naudām ir lielākie. Pārējās pilsētu grupās no mācības naudām ieņēmumi ir pakāpeniski mazāki. Dažādas labierīcības un sociālās palīdzības iestāžu atlīdzības, salīdzinot ar ārstēšanas naudām, ir niecīgas.

Pabalsti.

Subvention.

Pabalstu summas ir diezgan pastāvīgas un lielas: pēdējo divu gadu budžetos tās paredzētas ap 3,0 milj. ls, vai 6,6 — 7% no kopsummas. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju 1934. gadā iznāca — 4,33 ls. Ievērojams ir tas, ka lielās pilsētās pabalsti ir samērā maza daļa no budžetu kopsummas, bet šī daļa palielinās provinces un sevišķi mazajās lauku pilsētās: Rīgā pabalsti ir tikai — 3,6% no budžeta, II. grupas pilsētās — 10,9%, III. — 15,4%, IV. — 17,6% un V. — 25,9%, pie kam dažos iepriekšējos gados šais lauku pilsētās, kur iedzīvotāju skaits nepārsniedz 2.000, pabalsti bija pat 29% no budžeta. Valsts pabalsti mazām pilsētām ir ļoti liela daļa no budžeta, un bez tiem pilsētu budžeti atsevišķos gadījumos būtu par $\frac{1}{3}$ daļu mazāki. Lielākās pabalstu summas pilsētu pašvaldības saņem no valsts skolotāju algošanai un izglītības iestādēm kopā — 2,86 milj. ls vai 95%. No pārējiem

№ 54. Finanču operāciju ieņēmumi 1920.—1934.
 № 54. Recettes des opérations financières de 1920 à 1934.

№№	Gadi Années	Kārtējie Ordinaires		Ārkārtējie Extraordinaires			Kopā Total
		Kapitālu un vērtspapīru rentes <i>Intérêts des capitaux et des valeurs mobilières</i>	Pārējie Autres	Aizņēmumi Emprunts	Kapitālu un vērtspapīru izlietošana <i>Utilisation des capitaux et des va- leurs mobi- lières</i>	Aktīvu reālizācija <i>Réalisation des actifs</i>	
1000 ls							
1	2	3	4	5	6	7	8
Visās pilsētās — Toutes les villes							
1	1920.	9	15	2 724	15	19	2 782
2	1921.	3	32	513	159	66	773
3	1922.	14	49	484	46	40	633
4	1923.	5	50	144	106	157	462
5	1924.	67	71	2 730	1 173	175	4 216
6	1925.	207	69	363	3 278	176	4 093
7	1926.	256	218	898	3 527	136	5 035
8	1927.	124	219	644	546	92	1 625
9	1928.	137	67	2 415	749	143	3 511
10	1929.	144	72	1 860	1 312	172	3 560
11	1930.	137	158	1 613	189	164	2 261
12	1931.	130	80	889	873	362	2 334
13	1932.	121	87	605	122	182	1 117
14	1933.	131	236	785	71	268	1 491
15	1934.	183	100	2 660	145	265	3 353
Rīgā							
16	1920.	7	6	1 950	15	13	1 991
17	1921.	2	2	251	153	2	410
18	1922.	12	1	140	3	4	160
19	1923.	3	1	—	1	3	8
20	1924.	64	45	2 000	926	8	3 043
21	1925.	202	1	—	3 126	51	3 380
22	1926.	249	178	479	3 517	86	4 509
23	1927.	112	141	—	478	48	779
24	1928.	118	23	2 000	652	22	2 815
25	1929.	115	39	573	1 217	26	1 970
26	1930.	84	121	800	99	24	1 128
27	1931.	80	52	75	629	168	1 004
28	1932.	86	66	250	17	78	497
29	1933.	53	73	461	—	72	659
30	1934.	95	57	2 196	50	94	2 492

valsts pabalstiem vēl atzīmējami sociālās palīdzības iestādēm, galvenā kārtā bezdarba apkaņošanai — 144.000 ls; pārējie valsts pabalsti ir niecīgi. Bez valsts pabalstiem 2.375 ls ir paredzēti no aprinķu valdēm un 5.000 ls no privātām personām un iestādēm. Tā kā samērā liela pabalstu summa nāk no viena avota un to izlieto vienam mērķim; šis valsts pabalsts obligātorisko skolu skolotāju algošanai ir noteikts ar likumu.

Finanču operācijas.
Opérations financières.

Ieņēmumi no finanču operācijām ir iedalīti divās grupās: vieni pieskaitāmi pie kārtējiem, kā kapitālu un vērtspapīru rentes, bet

otri — pie ārkārtējiem: aizņēmumi, kapitālu, vērtspapīru un pārējo aktīvu reālizācija. Ieņēmumi no kapitālu un vērtspapīru rentēm nav lieli, un tie svārstās ap 0,2—0,3 milj. ls; daudz lielākas summas dod ārkārtējie ieņēmumi. Pārskata 1934. gadā paredzētie ieņēmumi no finanču operācijām diezgan strauji pavairojās par 1,86 līdz 3,35 milj. ls. Lielākā pavairošanās notika Rīgā, jo tā aizņēmas Latvijas Bankā — 2,196 milj. ls jaunā ūdensvada būvei. 1934. gadā paredzētie ieņēmumi no finanču operācijām bija sekoši: aizņēmumi — 2,06 milj. ls pret 0,785 milj. ls iepriekšējā gadā, no kapitālu un vērtspapīru izlietošanas — 0,145 milj. ls; lielākās summas pēdējais postenis deva 1925. un 1926. gadā, kad pilsētām, bet sevišķi Rīgai, bija uzkrāju-

šies daudz līdzekļu, un tad tos izmantoja dažādu tekošu un ārkārtēju izdevumu segšanai. Aktīvu realizāciju paredzēja par 0,265 milj. ls. Visi tikko minētie ieņēmumi — kopsummā 3,07 milj. ls — ir ārkārtējas dabas; bez tiem vēl kapitālu un vērtspapīru rentes u. c. 0,283 milj. ls apmērā ir kārtējie ieņēmumi.

Ārkārtējie ieņēmumi, sākot ar 1927. gadu, ir samērā maza daļa no budžetu kopsummas: 1930. gadā — 1,066 milj. ls apmērā tie bija — 4,2%; 1932. gadā tie samazinājās līdz 0,909 milj. ls vai — 2,0%, 1933. gadā — 1,124 milj. ls — 2,6% un 1934. gadā — 3,07 milj. ls vai — 6,7% no budžetu kopsummas. Ārkārtējo ieņēmumu nozīme budžetu struktūrā visu laiku ir bijusi maza. Mūsu pilsētām nav kur aizņemties, jo tās līdz šim varēja izmantot vienīgi iekšzemes tirgu — ārzemes kapitāli tām nebija pieejami, galvenā kārtā, Rīgas nenokārtotā parāda dēļ. Tagad, kā zināms, ar Br. Lazara banku ir panākta vienošanās. Iekšzemē varēja aizņemties vienīgi no valsts, vai arī valsts kredītiestādēs, bet sakarā ar lielajām vajadzībām šie aizņēmumu avoti bija ierobežoti, tādēļ arī ārkārtējie ieņēmumi ir samērā mazi. Līdzīga aina novērojama arī pie valsts fināncēm.

Izdevumi. Dépenses.

Tāpat kā ieņēmumu, arī izdevumu struktūrā ir notikušas pārmaiņas, tomēr galveno

№ 55. Kārtējie un ārkārtējie izdevumi 1920.—1934.

№ 55. *Dépenses ordinaires et extraordinaires de 1920 à 1934.*

№.№	Gadi Années	Izdevumi Dépenses	Kārtējie Ordinaires	Ār- kārtējie Extra- ordinaires	Kopā Total	Ārkār- tējo % Extra- ordi- naires
		1000 ls				
1	1920.		6 781	304	7 085	4,3
2	1921.		6 993	686	7 679	8,9
3	1922.		13 684	1 069	14 753	7,2
4	1923.		14 467	2 005	16 472	12,2
5	1924.		19 137	4 132	23 269	17,8
6	1925.		24 182	4 106	28 288	14,5
7	1926.		28 722	5 503	34 225	16,1
8	1927.		30 590	3 269	33 859	9,7
9	1928.		34 058	6 807	40 865	16,7
10	1929.		37 773	7 318	45 091	16,2
11	1930.		40 004	6 863	46 867	14,6
12	1931.		43 791	7 342	51 133	14,4
13	1932.		40 886	5 317	46 203	11,5
14	1933.		39 230	4 506	43 736	10,3
15	1934.		39 134	6 900	46 034	15,0

№ 56. Ārkārtējie ieņēmumi un izdevumi 1920.—1934.

№ 56. *Recettes et dépenses extraordinaires de 1920 à 1934.*

№.№	Gadi Années	Ieņēmumi Recettes	Izdevumi Dépenses	± starpība ± différence
		1000 ls		
1	2	3	4	5
1	1920.	3 966	304	+ 3 662
2	1921.	1 753	686	+ 1 067
3	1922.	1 304	1 069	+ 235
4	1923.	433	2 005	- 1 572
5	1924.	4 079	4 132	- 53
6	1925.	3 817	4 106	- 289
7	1926.	4 561	5 503	- 942
8	1927.	1 282	3 269	- 1 987
9	1928.	3 307	6 807	- 3 500
10	1929.	3 344	7 318	- 3 974
11	1930.	1 966	6 863	- 4 897
12	1931.	2 124	7 342	- 5 218
13	1932.	909	5 317	- 4 408
14	1933.	1 124	4 506	- 3 382
15	1934.	3 070	6 900	- 3 830

posteņu nozīme paliek bez lielākām pārmaiņām. Varēja domāt, ka, sastādot jauno budžetu, varēs to viscauri samazināt, bet patiesībā piedzīvojām ko citu: tik plašos apmēros samazināt izdevumus, kā sākumā domāja, nevarēja. Tas izrādījās par neiespējamu ne tikai pilsētu pašvaldībās, bet arī lauku. Tagad pilsētu pašvaldības savā rīcībā un darbībā atbrīvotas no ierobežojumiem un iespaidojumiem, kuŗos tām bija jādzīvo un jāstrādā tai laikmetā, kad politiskās partijas visu noteica vai gribēja noteikt, visu vadīja vai gribēja vadīt. Atjaunotām un pārjaunotām pilsētu pašvaldībām ir dotas plašākas tiesības, un ir arī paplašināts to darba lauks, paplašināti pienākumi un uzdevumi. Lai gan darbs un pienākumi ir bijuši vairāk, tomēr tie lietderīgi pildīti.

Sakopotie skaitļi par pilsētu pašvaldību izdevumiem 1934. gadā jaunajam laikmetam nav vēl raksturīgi, jo lielai daļai pilsētu budžetus sastādīja un apstiprināja vēl priekš 15. maija. Lielākais izdevumu postenis, tāpat kā līdz šim, ir izglītības izdevumi vai 28,8%, nākošā vietā veselības aizsardzības izdevumi — 14,2%, sociālās palīdzības — 14,0%, administratīvie — 12,5%, labiercības izdevumi — 7,9%, finanču operācijas — 5,7%. Lielākas pārmaiņas pavairošanās ziņā notika ar kapitālu ieguldījumiem, un tie sasniedz — 15,0% no izdevumu kopsummas. Visi kapitālu ieguldījumi skaitāmi pie ārkārtējiem izdevumiem. Ārkārtējie izdevumi

№ 57. Pilsētu pašvaldību izdevumu budžeti 1920.—1934.
 № 57. Budgets des dépenses des municipalités de 1920 à 1934.

№№	Izdevumi Dépenses	Admini- strā- tīvie Admini- stratīves	So- ciālā palī- dzība Assi- stance sociale	Izglī- tība In- struc- tion	Veselī- bas aizsar- dzība Sauve- garde sani- taire	Labie- ricība Etab- lisse- ments de bon- ordre	Neku- stama manta Im- meu- bles	Uzņēmumi Entreprises			Finan- ču ope- rācijas Opéra- tions finan- cières	Kapi- tālu iegul- dījumi Place- ment du capital	Nepa- redzēti Dépen- ses impré- vues	Kopā Total
								Kopā Total	To starpā: Dont:					
									Tirgi Mar- chés	Lop- kautu- ves Abat- toirs				
Gadi Années	1000 ls													
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	1920.	1 070	1 327	1 551	1 353	662	193	379	42	10	197	304	50	7 086
2	1921.	1 029	1 591	1 783	1 407	686	8	149	58	36	220	686	120	7 679
3	1922.	2 041	2 996	3 791	2 274	982	7	237	123	62	1 163	1 069	193	14 753
4	1923.	2 283	2 375	5 126	2 153	1 416	11	299	223	29	623	2 005	181	16 472
5	1924.	2 938	2 492	6 487	2 862	2 185	19	409	285	15	1 410	4 132	335	23 269
6	1925.	3 778	3 410	8 381	3 540	2 585	9	516	372	14	1 800	4 106	163	28 288
7	1926.	4 404	4 180	10 094	4 202	3 713	18	615	459	51	1 355	5 503	141	34 225
8	1927.	4 562	4 747	10 600	4 740	3 566	16	649	386	69	1 603	3 269	107	33 859
9	1928.	5 354	4 691	11 085	5 656	3 786	22	661	377	77	2 672	6 807	131	40 865
10	1929.	5 257	5 665	12 334	6 698	5 001	15	670	411	14	1 993	7 318	140	45 091
11	1930.	5 521	6 164	13 184	7 337	4 450	15	779	438	52	2 422	6 863	132	46 867
12	1931.	6 004	6 861	14 531	8 061	4 391	74	1 196	647	87	2 511	7 342	162	51 133
13	1932.	5 836	7 288	13 779	7 025	3 528	1	711	535	22	2 588	5 317	130	46 203
14	1933.	5 642	6 694	13 630	6 512	3 657	2	725	490	38	2 227	4 506	141	43 736
15	1934.	5 738	6 444	13 266	6 539	3 643	1,0	704	468	57	2 639	5 900	160	46 034
Starp tiem Rīga — dont: Rīga														
16	1920.	589	916	1 070	1 004	495	183	305	26	—	118	210	7,0	4 897
17	1921.	611	1 226	1 208	1 087	520	—	98	34	30	63	489	101	5 403
18	1922.	1 271	2 373	2 338	1 664	671	—	159	76	57	974	826	146	10 422
19	1923.	1 427	1 729	3 037	1 618	1 021	—	221	166	23	367	1 663	153	11 236
20	1924.	1 849	1 709	3 947	2 237	1 613	—	323	219	—	955	2 969	299	15 901
21	1925.	2 429	2 462	5 626	2 779	1 904	—	433	306	4,3	1 290	3 187	108	20 218
22	1926.	2 898	3 064	6 922	3 320	2 993	—	514	385	37	751	4 591	85	25 138
23	1927.	2 948	3 414	7 103	3 693	2 696	—	525	297	51	845	2 032	44	23 300
24	1928.	3 603	3 118	7 372	4 519	2 779	—	545	283	68	1 353	5 804	59	29 152
25	1929.	3 381	3 808	8 396	5 255	3 824	—	546	313	5,2	704	5 497	77	31 488
26	1930.	3 574	4 227	8 870	5 655	3 366	—	664	341	43	1 094	5 306	46	32 802
27	1931.	3 925	4 807	9 985	6 341	3 248	74	988	547	68	1 224	5 496	105	36 193
28	1932.	3 926	5 110	9 526	5 568	2 581	—	586	437	—	1 275	3 999	40	32 611
29	1933.	3 837	4 602	9 681	5 155	2 714	—	600	394	21	876	3 351	78	30 894
30	1934.	3 943	4 283	9 335	5 082	2 674	—	574	362	41	1 436	5 537	90	32 954

visu laiku pilsētu pašvaldībās bija par lielām summām, bet sevišķi tas sakāms par 1928.—1931. gadu; arī dažos iepriekšējos gados tie sasniedza prāvas summas. Saimnieciskās krīzes gados 1932.—1933. g. tie nedaudz samazinājās, bet 1934. gadā atkal pavairojās, sasniedzot — 6,0 milj. ls. Izdevumu kopsummā ārkārtējiem izdevumiem visu laiku bija ļoti liela nozīme, un, piemēram, 1924. g. tie bija 17,8% no budžetu kopsummas; 1933. gadā ārkārtējie izdevumi bija tikai 10,3%, bet 1934. gadā atkal pavairojās līdz 15,0%. Ievērojot ārkārtējo izdevumu kustību, var pareizi novērtēt arī kārtējo izdevumu summas. Izrādās, ka kārtējie izdevumi sākot ar 1931. gadu visu laiku sama-

zinās; arī 1934. gadā kārtējie izdevumi samazinājās par 0,1 milj. ls, turpretim ārkārtējie un līdz ar to izdevumu kopsumma pavairojās.

Salīdzinot ārkārtējos ieņēmumus ar izdevumiem, novērojams, ka izņemot 1920.—1922. g. visu laiku ārkārtējie izdevumi pārsniedz ieņēmumus, pie kam tas notiek par ļoti ievērojamām summām, kuŗām visu laiku līdz pat 1931. g. bija tendence pavairoties. Saimnieciskās krīzes laikā tie nedaudz samazinājās, bet 1934. gadā ārkārtējo izdevumu un ieņēmumu starpība atkal ievērojami pavairojās. Tas nozīmē, ka dažādiem kapitālu ieguldījumiem pilsētu pašvaldības ir izlietojušas kārtējos ieņēmumus.

№ 58. Pilsētu pašvaldību izdevumi 1920.—1934. (procentos un uz vienu iedzīvotāju).

№ 58. Dépenses des municipalités de 1920 à 1934 (% et par habitant).

№№	Izdevumi Dépenses	Admini- strā- tīvie Admini- strati- ves	Sociā- lā palī- dzība Assis- tance soc.	Izglī- tība In- struc- tion	Veseli- bas aizsar- dzība Sau- vegar- de sani- taire	Lab- ieri- cība Eta- blisse- ments de bon- ordre	Nekus- tama manta Im- meu- bles	Uzņēmumi Entreprises			Finan- ču ope- rācijas Opé- ra-tions finan- cières	Kapi- tālu iegul- dījumi Place- ment du ca- pital	Nepa- redzēti Dē- penses impré- vues	Kopā Total
								Kopā Total	To starpā: Dont:					
									Tirgi Mar- chés	Lop- kau- tuves Abat- toirs				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Procentos — Pourcentage														
1	1920.	15,1	18,7	21,9	19,1	9,4	2,7	5,3	0,6	0,1	2,8	4,3	0,7	100,0
2	1921.	13,4	20,7	23,2	18,3	8,9	0,1	2,0	0,8	0,5	2,9	8,9	1,6	100,0
3	1922.	13,8	20,3	25,7	15,4	6,7	0,0	1,6	0,8	0,4	7,9	7,3	1,3	100,0
4	1923.	13,9	14,4	31,1	13,0	8,6	0,1	1,8	1,4	0,2	3,8	12,2	1,1	100,0
5	1924.	12,6	10,7	27,9	12,3	9,4	0,1	1,7	1,2	0,1	6,1	17,8	1,4	100,0
6	1925.	13,4	12,1	29,6	12,5	9,1	0,0	1,8	1,3	0,0	6,4	14,5	0,6	100,0
7	1926.	12,9	12,2	29,5	12,3	10,9	0,0	1,8	1,3	0,1	3,9	16,1	0,4	100,0
8	1927.	13,5	14,0	31,3	14,0	10,5	0,1	1,9	1,1	0,2	4,7	9,7	0,3	100,0
9	1928.	13,1	11,5	27,1	13,8	9,3	0,1	1,6	0,9	0,2	6,5	16,7	0,3	100,0
10	1929.	11,6	12,6	27,4	14,9	11,1	0,0	1,5	0,9	0,0	4,4	16,2	0,3	100,0
11	1930.	11,8	13,2	28,1	15,6	9,5	0,0	1,7	0,9	0,1	5,2	14,6	0,3	100,0
12	1931.	11,3	13,4	28,4	15,8	8,6	0,1	2,3	1,3	0,2	4,9	14,4	0,3	100,0
13	1932.	12,6	15,8	29,9	15,2	7,6	0,0	1,5	1,2	0,0	5,6	11,5	0,3	100,0
14	1933.	12,9	15,3	31,1	14,9	8,4	0,0	1,7	1,1	0,1	5,1	10,3	0,3	100,0
15	1934.	12,5	14,0	28,8	14,2	7,9	0,0	1,5	1,0	0,1	5,7	15,0	0,4	100,0
1934. gadā procentos pēc pilsētu grupām Pourcentage de 1934. par groupe de villes														
16	Rīgā	12,0	13,0	28,3	15,4	8,1	—	1,7	1,1	0,1	4,4	16,8	0,3	100,0
17	II. grupā groupe	11,9	17,6	27,2	13,6	8,1	—	0,9	0,7	0,0	9,9	10,5	0,3	100,0
18	III. "	14,1	15,7	28,7	11,6	8,3	0,0	0,8	0,7	0,1	9,0	11,2	0,6	100,0
19	IV. "	15,7	16,7	37,0	6,8	4,7	—	1,7	1,4	0,3	7,7	8,9	0,3	100,0
20	V. "	21,0	11,5	40,4	1,3	5,4	—	1,2	0,4	0,7	8,2	9,8	1,2	100,0
1934. gadā caurmērā uz vienu iedzīvotāju Ls Moyenne en 1934 par habitant Ls														
21	Rīgā	10,43	11,33	24,70	13,42	7,08	—	1,52	0,96	0,11	3,80	14,65	0,24	87,20
22	II. grupā groupe	5,41	8,00	12,37	6,17	3,66	—	0,39	0,34	0,00	4,50	4,79	0,16	45,45
23	III. "	6,35	7,05	12,80	5,22	3,78	0,01	0,35	0,32	0,03	4,03	5,05	0,37	44,95
24	IV. "	5,13	5,44	12,06	2,23	1,32	—	0,56	0,45	0,08	2,49	2,90	0,25	32,58
25	V. "	6,12	3,96	11,83	0,38	1,59	—	0,34	0,13	0,21	2,39	2,88	0,35	29,24
26	Kopā Total .	8,25	9,26	19,07	9,40	5,24	0,00	1,01	0,67	0,08	3,80	9,92	0,23	66,18

**Administratīvie izdevumi.
Dépenses administratives.**

Izdevumi pilsētu pašvaldību centrālo pārvalžu un dažu iestāžu uzturēšanai ar vispārīgu nozīmi skaitās par administratīviem, kā centrālās pilsētas iestādes, nodaļu pārvaldes, tiesību iestādes, līdzdalība citās saimniecībās un darbinieku sociālā apdrošināšana. Šiem izdevumiem pilsētu pašvaldību budžetos ir redzama vieta, tomēr ne tāda, kā pagastu pašvaldībās. Administratīvie izdevumi, tāpat kā pārējie, saimnieciskās krīzes laikā samazinājās, bet 1934. gadā tie par 0,007 milj. ls vai 1,7% pavoījās un sasniedza 5,738 milj. ls — 12,5% no visu izdevumu kopsummas.

Caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 8,25 ls lielas administratīvo izdevumu summas. Atsevišķās pilsētu grupās administratīvie izdevumi nav vienādi: Rīgā no budžeta tie ir tikai — 12,0%, turpretim provinces pilsētās tie ir lielāka daļa no budžeta — III. grupas pilsētās administratīvie izdevumi ir 14,1% no budžeta, IV. grupas pilsētās — 15,7%, bet V. grupas vai mazajās lauku pilsētās administratīvo izdevumu daļa ir daudz lielāka, vai — 21,0% no budžeta. Lielajās pilsētās administratīvie izdevumi ir mazāka daļa no budžeta nekā mazajās pilsētās. Aprēķinot administratīvo izdevumu summas uz katru iedzīvotāju, aina ir savādāka: lielākie izdevumi absolūtos skaitļos uz katru iedzīvotāju

№ 59. Administratīvie izdevumi 1920.—1934. (pēc rakstura).

№ 59. Dépenses administratives de 1920 à 1934.

№№	Izdevumi Dépenses	Centrālās pilsētu iestādes	Nodaļu pārvaldes	Nodokļi	Darbinieku sociālā apdrošināšana	Tiesību lietu iestādes	Līdzdal. cit. saimniecībās	Kopā Total
		Institutions centrales des villes	Entretien du personnel des sections	Impôts	Assurance sociale des employés	Institutions de justice	Participation à l'entretien d'autres exploitations	
Gadi Années		1000 ls						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1920.	267	378	0,1	31	12	381	1 069
2	1921.	389	298	0,3	75	32	235	1 029
3	1922.	699	508	0,1	209	73	552	2 041
4	1923.	785	590	2,0	312	95	499	2 283
5	1924.	985	791	89	375	135	563	2 938
6	1925.	1 373	971	1,0	541	251	641	3 778
7	1926.	1 415	1 183	0,5	673	272	860	4 403
8	1927.	1 513	1 219	13	695	265	857	4 562
9	1928.	1 718	1 343	13	1 004	272	1 004	5 354
10	1929.	1 736	1 408	9,1	804	278	1 022	5 257
11	1930.	1 771	1 549	5,0	957	286	953	5 521
12	1931.	2 048	1 588	—	975	288	1 105	6 004
13	1932.	1 745	1 570	—	1 244	276	1 001	5 836
14	1933.	1 676	1 531	—	1 277	288	870	5 642
15	1934.	1 632	1 629	—	1 332	282	863	5 738

ir Rīgā — 10,43 ls, provinces pilsētās administratīvie izdevumi uz vienu iedzīvotāju ir diezgan vienādi. Mazliet izceļas mazās lauku pilsētas, kur tie ir diezgan lieli. Vispār tie svārstās ap 5—6 ls. Lielie administratīvie izdevumi mazās lauku pilsētās ir izskaidrojami ar to saimniecības ipatnībām, kas tuvojas pagastu pašvaldībām.

Centrālām pilsētu iestādēm un nodaļu pārvaldēm starp administratīviem izdevumiem bija lielākās summas. Līdz 1934. gadam mūsu pilsētu pašvaldību pārvaldes aparāts bija ļoti smags: augstākais pārvaldes orgāns bija pilsētas dome, kas sastāvēja no politisko partiju priekštāvjiem; izpildu orgāns pilsētas valde un dažādas komisijas. Visām pilsētām kopā ņemot bija — 1.451 domnieks, 199 valdes locekļi un, saprotams, 60 pilsētu galvas. Ar likumu 1934. gadā apturēja domes kompetences, bet pilsētu valžu locekļu skaitu samazināja līdz 133. Pēc 1934. g. likuma līdz gada beigām 34 pilsētās iecēla jaunus pilsētas galvas. Starp 133 jaunajiem valdes locekļiem 20 pilsētās palika 22 vecie valdes locekļi, bet pārējās tos iecēla no jauna. Pārmaiņas notika arī pilsētu revīzijas komisijās. Darbam nepiemērotos pilsētas ierēdņus, pieņemtu partiju laiku, atbrīvoja, kā arī vispār pēc vajadzības samazināja pilsētu pašvaldību ierēdņu skaitu. Izdevumi pilsētu pašvaldību centrālām iestādēm samazinās: 1931. g. tie sasniedza maksimumu — 2,048 milj. ls, 1933. g. tie bija — 1,676 milj. ls un 1934. — 1,632

milj. ls, vai arī pārskata gadā šie izdevumi ir samazinājušies. Nodaļu pārvaldes izdevumiem saimnieciskās krīzes laikā nebija ievērojama tendence samazināties, un pārskata gadā tie pat pavairojušies no 1,531 līdz 1,629 milj. ls. Nākošie lielākie izdevumi ir līdzdalība citās saimniecībās — 0,863 milj. ls, kā policijas uzturēšana (ieکشlietu ministrija) — 0,576 milj. ls, kaŗaspēka novietošana (kaŗa ministrija) — 0,12 milj. ls, izglītības ministrija — 0,080 milj. ls u. c. iestādes. Pie administratīviem izdevumiem ir pieskaitīti tiesību iestāžu uzturēšana — 0,282 milj. ls, kā bāriņu tiesas, dzimtsarakstu nodaļas un īres valdes uzturēšana; pēdējā turpmāk vairs nebūs. Dažas pilsētas, bet galvenā kārtā Rīga, visus darbinieku sociālās apdrošināšanas izdevumus izdala atsevišķi, nepievienojot tos atsevišķām nozarēm vai izdevumu grupām. Arī šie izdevumi ir iedalīti administratīvos izdevumos. Kopējā darbinieku sociālās apdrošināšanas summa 1934. gadā bija — 1,332 milj.-ls.

**Izglītība.
Instruction.**

Izdevumi izglītībai ir lielākie, un no budžeta kopsummas tie ir 28,8%. Saimnieciskās krīzes laikā šie izdevumi nedaudz samazinājās, un arī pārskata gadā tie ir par 0,364 milj. ls vai 2,7% mazāki nekā iepriekšējā gadā. Kopējā izdevumu summa izglītībai bija — 13,266 milj. ls, kas caurmērā uz katru iedzivo-

№ 60. Izdevumi izglītības veicināšanai 1920.—1934.

№ 60. Dépenses pour encouragement de l'instruction de 1920 à 1934.

№.№	Gadi Années	Pilsētu grupas Groupes des villes	I.	II.	III.	IV.	V.	Kopā Total
			1000 ls					8
1	2		3	4	5	6	7	8
1	1920.		1 070	318	106	52	5	1 551
2	1921.		1 208	333	143	85	14	1 783
3	1922.		2 338	805	417	208	23	3 791
4	1923.		3 037	1 045	653	315	76	5 126
5	1924.		3 947	1 259	755	414	112	6 487
6	1925.		5 626	1 358	795	468	134	8 381
7	1926.		6 922	1 608	833	577	154	10 094
8	1927.		7 103	1 722	968	616	191	10 600
9	1928.		7 372	1 724	972	693	324	11 085
10	1929.		8 396	1 815	1 018	719	386	12 334
11	1930.		8 869	2 011	1 064	791	449	13 184
12	1931.		9 986	2 062	1 131	864	488	14 531
13	1932.		9 526	1 916	1 077	797	463	13 779
14	1933.		9 681	1 832	975	737	405	13 630
15	1934.		9 335	1 865	939	725	402	13 266

tāju ir — 19,07 ls. Atsevišķās pilsētu grupās izdevumi izglītībai pēc nozīmes budžetā nav vienādi: Rīgā, II. grupas pilsētās (Liepājā, Daugavpilī, Jelgavā, Ventspilī) un III. grupas pilsētās (ar iedzīvotāju skaitu no 5.000 līdz 15.000) tie ir diezgan vienādi, vai 28% no budžeta kopsummas. Turpretim mazākās

provincas un lauku pilsētās izdevumi izglītībai ir ievērojami lielāki: IV. grupas pilsētās (ar iedzīvotāju skaitu starp 2.000 un 5.000) tie ir 37,0%, bet pilsētās ar iedzīvotāju skaitu mazāku par 2.000 izdevumi izglītībai ir 40,4% no budžeta kopsummas. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju lielākās izdevumu summas izgli-

№ 61. Izglītības veicināšana 1920.—1934.

№ 61. Encouragement de l'instruction de 1920 à 1934.

№.№	Gadi Années	Izdevumi Dépenses	Skolas Ecoles	Ārpus- skolas izglītība Instruc- tion postsco- laire	Zinātne Science	Māksla Arts	Plemi- nekļi Monu- ments	Līdz- dalība Partici- pation	Skolas un uztura nauda ārpilsētas skolu audzēkņiem Rétribution scolaire et d'entretien aux écoliers de dehors de la ville	Pabalsti Sub- vention	Kopā Total
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1920.		1 471	35	5,1	33	—	0,6	—	6,5	1 551
2	1921.		1 723	30	2,9	19	—	0,2	0,1	7,8	1 783
3	1922.		3 616	73	12	57	—	1,1	—	32	3 791
4	1923.		4 910	94	13	73	0,4	4,1	—	32	5 126
5	1924.		6 224	130	14	77	0,4	3,6	—	38	6 487
6	1925.		7 988	201	22	85	0,6	4,0	—	81	8 381
7	1926.		9 482	331	27	84	1	4,8	—	164	10 094
8	1927.		9 952	337	27	78	—	6,4	0,9	199	10 600
9	1928.		10 373	378	27	75	—	7,1	0,9	224	10 085
10	1929.		11 514	434	32	81	—	7,2	2,8	263	12 334
11	1930.		12 274	456	32	85	—	7,9	1,5	327	13 184
12	1931.		13 580	499	29	94	0,3	7,1	—	321	14 531
13	1932.		12 872	489	29	91	—	6,3	—	292	13 779
14	1933.		12 814	472	35	80	—	8,8	—	220	13 630
15	1934.		12 459	477	42	85	—	9,2	3,2	191	13 266

tibai ir Rīgā—24,70 ls. Pārējās pilsētās ir par pusi vai vēl mazāki, un jo mazāks iedzīvotāju skaits, jo mazāki izdevumi. Atsevišķās pilsētu grupās tie svārstās starp 12 un 13 ls uz katru iedzīvotāju. Lielā izglītības izdevumu daļa uz katru iedzīvotāju mazajās pilsētās ir izskaidrojama ar to, ka šo pilsētu pašvaldību izdevumi ir stipri šauri, un tādēļ darbība ierobežojas obligātoriskos pienākumos, kas uzlikti ar likumu — pamatskolu uzturēšanā. Mazās pilsētas bieži savas skolas uztur kopā ar pagastu pašvaldībām. Rīgā lielle izglītības izdevumi uz katru iedzīvotāju izskaidrojami ar vidusskolu uzturēšanu, kas maz sastopams provinces pilsētās. Salīdzinot izdevumus izglītībai pilsētu un pagastu pašvaldībās, ir novērojama liela izšķirība: pagastu pašvaldības uztur tikai skolu ēkas, inventāru un izdara citus sīkākus izdevumus, bet obligātorisko skolu skolotājus algo valsts. Pilsētām bez tiem izdevumiem, kādi ir pagastu pašvaldībām, jāmaksā puse no skolotāju algām, otro pusi tās saņem no valsts. Šī puse, kas nāk no valsts, ietilpst pilsētu pašvaldību budžetos: ieņēmumu daļā pabalstos, bet izdevumu daļā starp izglītības veicināšanas summām. Tādēļ arī izdevumi izglītībai pilsētu pašvaldību budžetos ir ievērojami lielāki nekā pagastu pašvaldībās.

Skolu uzturēšanai pilsētu pašvaldības ir izdevušas lielākās summas. Saimnieciskās krīzes laikā tie nedaudz samazinājās, un arī pārskata gadā izdevumi skolām ir par 0,355 milj. ls vai 2,8% mazāki. Skolu uzturēšanai 1934. gadā izdeva — 12,459 milj. ls — 27,1% no budžeta kopsummas, un uz katru iedzīvotāju iznāca — 17,91 ls. Skolu uzturēšanai pilsētu pašvaldības izdod 94% no visiem izglītības veicināšanas izdevumiem un pārējiem, kā ārpusskolas izglītībai, zinātnei, mākslai, pieminekļiem un pabalstiem, izdod tikai — 0,807 milj. ls, kas ir 6% no izglītības izdevumu kopsummas.

Obligātorisko skolu uzturēšanai pilsētu pašvaldības izdod lielākās summas, un 1934. g. tās bija — 8,779 milj. ls, vispārīzglītojošām vidusskolām — 1,257 milj. ls, bērnu dārziem — 0,943, arodskolām — 0,551, fiziski un garīgi defektīvo skolām — 0,313 milj. ls, bet pārējie izdevumi komplektējas no dažādām sīkākām summām, kas saistīti ar skolu uzturēšanu. Obligātorisko skolu uzturēšanas izdevumi pārskata gadā ir samazinājušies par 0,219 milj. ls vai 2,4%. No budžeta kopsummas tie ir 19,1%, bet uz katru iedzīvotāju iznāk — 12,62 ls liela summa. Starp obligātoriskām skolām ir sastopami šādi veidi: pirmskolas, pamatskolas un papildskolas. Lielākie izdevumi ir pamatskolām — 8,523 milj. ls, papildskolām — 0,180 un pirmskolām — 0,096 milj.

№ 62. Obligātoriskās skolas 1920.—1934.

№ 62. Ecoles obligatoires de 1920 à 1934.

Nē.Nē	Izdevumi Dépenses	Pirm- skolas Ecoles primai- res	Pamat- skolas Ecoles élémen- taires	Papild- skolas Ecoles supplé- mentai- res	Kopā Total
Gadi Années					
1	2	3	4	5	6
1	1920. . . .	4,4	1 022	3,1	1 030
2	1921. . . .	7,6	1 153	2,6	1 163
3	1922. . . .	19	2 641	3,2	2 663
4	1923. . . .	25	3 553	29	3 607
5	1924. . . .	26	4 490	63	4 579
6	1925. . . .	51	5 541	122	5 714
7	1926. . . .	60	6 392	139	6 591
8	1927. . . .	73	6 729	151	6 953
9	1928. . . .	82	6 973	181	7 236
10	1929. . . .	92	7 380	187	7 659
11	1930. . . .	97	7 971	234	8 302
12	1931. . . .	117	8 819	360	9 296
13	1932. . . .	102	8 687	339	9 128
14	1933. . . .	100	8 728	170	8 998
15	1934. . . .	96	8 523	160	8 779

ls. Obligātorisko skolu izdevumos ir arī tā puse no skolotāju algām, ko pabalstu veidā saņem no valsts, tādēļ faktiskie izdevumi, kas gultas tikai uz pilsētu pašvaldībām, ir mazāki nekā augstāk minētie.

Pārējie skolu un citi izdevumi, kas tieši ar tām saistīti, ir 3,681 milj. ls. Lielākās summas izdod vispārīzglītojošo skolu uzturēšanai — 1,257 milj. ls. Šīs skolas vispār uztur valsts, vienīgi Rīgā un arī dažās provinces pilsētās ir vispārīzglītojošas skolas. Provinces pilsētas šādos gadījumos saņem no valsts ievērojamus pabalstus. Arodskolu uzturēšanai pilsētu pašvaldības izdod — 0,551 milj. ls, kā komercskolu uzturēšanai — 0,183 milj. ls, bet amatniecības un arodskolām — 0,360 milj. ls. Fiziski un garīgi defektīvo skolām izdod — 0,313 milj. ls un bērnu dārziem — 0,943 milj. ls. Bez šiem tiešiem izdevumiem skolu uzturēšanai ir vēl daži izdevumi, kas cieši saistīti ar skolām: vispārējie izdevumi — 0,039 milj. ls, skolēnu kopēdināšana — 0,353, skolas higiēna — 0,131 un pabalsti un stipendijas mazturīgiem skolēniem — 0,094 milj. ls.

Pārējie izdevumi izglītības veicināšanai ir samērā mazi. Lielākās summas 1934. gadā, tāpat kā iepriekšējos, izdeva ārpusskolas izglītībai — 0,477 milj. ls. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tā palikusi bez lielākām pārmaiņām. Starp ārpusskolas izdevumiem lielākās summas iznāk bibliotēkām un lasītāvām, bet pārējie ir niecīgi. Mākslai (tieši) izdeva 0,085 milj. ls, galvenā kārtā mūzejiem, skaņu mākslai un teātriem. Zinātnei izdeva 42.000 ls; šo summu izlietoja gandrīz vienīgi

archīva uzturēšanai. Pabalsti izglītībai dažos iepriekšējos gados bija lieli, un agrāk tos sadalīja pēc „partiju atslēgas“. Tagad tie ir samazinājušies līdz 0,191 milj. ls un izlieto kā pabalstus: skolām, mākslai, ārpuskolas izglītībai, pieminekļiem, baznīcai, stipendijām u. t. t. Visās šais izglītības un kultūras iestādēs pilsētu pašvaldību darbība tagad ir tapusi viengabalaināka un apzinīgāka.

daļa ir mazajās lauku pilsētās, kur iedzīvotāju skaits nepārsniedz 2.000. Šais pilsētās sociālās palīdzības izdevumi ir tikai — 11,5% no budžetu kopsummas. Nākošā vietā ir Rīga — 13,0%; provinces pilsētās izdevumi sociālai palīdzībai svārstās starp 15—17% no budžeta kopsummas. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju sociālās palīdzības izdevumi svārstās vēl plašākās robežās, un

№ 63. Sociālās palīdzības izdevumi 1920.—1934. (pēc mērķiem).

№ 63. *Dépenses pour assistance sociale de 1920 à 1934 (par buts).*

№№	Gadi Années	Izdevumi — Dépenses								
		Atklātā apgāde Assistance à domicile	Slēgtā apgāde Assistance dans les villes	Bezdar- ba apka- rošana Fonds pour la lutte contre le chô- mage	Žūpības apkaņo- šana Fonds pour la lutte contre l'ivrog- nerie	Tautas virtuves un tēj- nīcas Etablisse- ments national à thé	Padom- došanas biroji Bureau de ren- seignements	Līdz- dalība Partici- pation	Pabalsti Sub- ventions	Kopā Total
1000 ls										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1920.	474	815	17	—	7,5	—	—	13	1 327
2	1921.	407	995	165	—	7,6	—	1,1	15	1 591
3	1922.	921	1 670	344	—	13	—	1,6	46	2 996
4	1923.	660	1 449	208	—	13	—	1,9	43	2 375
5	1924.	806	1 583	90	—	—	—	2,1	10	2 492
6	1925.	1 318	1 952	134	—	—	—	2,1	4	3 411
7	1926.	1 570	2 428	151	—	—	17	—	14	4 180
8	1927.	1 876	2 604	104	67	22	31	—	43	4 747
9	1928.	1 754	2 519	107	146	14	62	—	88	4 691
10	1929.	2 075	2 787	401	156	28	98	—	120	5 665
11	1930.	2 222	2 856	590	155	25	119	—	197	6 164
12	1931.	2 546	2 992	874	152	3,5	122	—	170	6 861
13	1932.	3 160	2 849	952	6,7	4,7	114	—	201	7 288
14	1933.	3 240	2 808	355	23	2,4	93	—	173	6 694
15	1934.	3 094	2 715	393	18	—	87	—	137	6 444

Sociālā palīdzība.

Assistance sociale.

Vienīgie izdevumi, kas pirmajos saimnieciskās krīzes gados nesamazinājās, bija sociālai palīdzībai; vēl vairāk, 1932. gadā pret iepriekšējo gadu tie pat pavairojās. Tagad turpretim ir novērojamas samazināšanās tendences: 1934. gadā tie ir par 0,250 milj. ls vai 3,7% mazāki nekā iepriekšējā gadā, un pavisam sociālai palīdzībai izdeva — 6,444 milj. ls, kas ir 14,0% no budžetu kopsummas. Caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 9,26 ls liela summa. Sociālās palīdzības izdevumu daļa atsevišķās pilsētu grupās ir svārstīga un bez noteiktas tendences. Mazākā

tikai pēc tiem var spriest par sociālās palīdzības apmēriem atsevišķās pilsētās un pilsētu grupās. Rīgā sociālās palīdzības izdevumu daļa pret budžeta kopsummu bija mazāka kā provinces pilsētās, turpretim uz katru iedzīvotāju tā izdod daudz lielākas summas, vai Rīga sociālai palīdzībai arī relatīvi pret katru iedzīvotāju izdod — 11,33 ls, vai daudz lielāku summu, kā provinces un mazās lauku pilsētās. Otrās grupas pilsētās (Liepāja, Daugavpils, Jelgava un Ventspils) sociālai palīdzībai uz vienu iedzīvotāju izdod — 8,00 ls, bet pārējās provinces pilsētās izdevumi samazinās līdz ar iedzīvotāju skaitu, un V. grupas pilsētās (mazajās lauku, kur iedzīvotāju skaits nesāsniedz 2.000) izdod uz katru iedzīvotāju tikai — 3,36 ls.

Atklātā un slēgtā apgāde ir galvenie sociālās palīdzības veidi, un tai izdod — 5,809 milj. ls, kas ir $\frac{9}{10}$ daļa no visiem sociālās palīdzības izdevumiem un pārējiem tikai $\frac{1}{10}$ daļu. Atklātai apgādei pilsētu pašvaldības izdod ļoti lielas summas. Pārskata gadā tās par 0,146 līdz 3,004 milj. ls vai 4,5% samazinājās, un tomēr no budžetu kopsummas tās ir 6,7%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 4,45 ls. Lielākās summas izdod trūcīgo pilsoņu ārstēšanai un apbedīšanai — 1,541 milj. ls, nespējnieku un bērnu apgādei — 1,246 milj. ls, bezdarbnieku pabalstīšanai — 0,300 milj. ls un vēl daži citi sīkāki izdevumi. Slēgtās apgādes vai galvenā kārtā izdevumi patversmju uzturēšanai ir nedaudz mazāki. Arī tie pārskata gadā samazinājās par 0,093 līdz 2,715 milj. ls vai 3,3%, bet no budžetu kopsummas tie ir — 5,9% un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 3,90 ls. Nespējnieku patversmju uzturēšanai 1934. gadā izdeva — 1,258 milj. ls, bērnu patversmēm — 0,997, zīdaiņu patversmēm — 0,136, nakts-patversmēm — 0,054, bērnu dienas patversmēm — 0,038, mazgadīgo darba namiem — 0,058, un fiziski un garīgi defektīvo patversmēm — 0,174 milj. ls.

Pārējie sociālās palīdzības izdevumi ir: bezdarba apkaņošana, žūpības apkaņošana, padomdošanas biroji, pabalsti, un kopā 1934. gadā paredzēja izdot — 0,635 milj. ls, vai 9,9% no visiem sociālās palīdzības izdevumiem. Bezdarba apkaņošanai iepriekšējos gados izdeva lielas summas, bet saimnieciskās krīzes laikā šos izdevumus pārņēma valsts, un līdz ar to pilsētu pašvaldībās tie samazinājās. Pārskata gadā izdevumi bezdarba apkaņošanai par 0,098 līdz 0,393 milj. ls vai 10,7% pavairojās, kas notika galvenā kārtā ar darba apgādu uzturēšanas izdevumiem — 0,133 milj. ls. Izdevumi sabiedriskiem darbiem — 0,261 milj. ls apmērā palika gandrīz bez pārmaiņām. Padomdošanas biroju uzturēšanai pilsētu pašvaldības izdod 87.000 ls, no kuriem 70.000 ls ir aroda piemērotības biroja izdevumi. Žūpības apkaņošanai savā laikā pēc īpaša likuma izdošanas pilsētu pašvaldības paredzēja diezgan lielas summas, pie kam daļu līdzekļu tās saņēma no valsts; tagad žūpības apkaņošanas izdevumi ir samazinājušies līdz 18.000 ls. Bez tikko minētiem tiešiem izdevumiem pilsētu pašvaldības vēl pabalsta dažādas iestādes, kas darbojas sociālās palīdzības laukā. Šādām iestādēm un organizācijām pārskata gadā pabalstu veidā izdeva — 0,137 milj. ls: labdarības un pašpalīdzības iestādēm — 72.000 ls, nespējnieku un trūcīgo pilsoņu uzturēšanas un pabalstīšanas iestādēm — 50.000 ls, žūpības apkaņošanas organizāci-

jām — 5.760 un vēl citām. Sociālās palīdzības izdevumu samazināšanās pārskata gadā ir izskaidrojama ar to, ka saimnieciskās krīzes laikā tie bija sevišķi lieli, vai tai izdeva lielākas summas, nekā normālos laikos. Iestājoties normālai dzīvei un samazinoties bezdarbam, kas sevišķi jūtamā pēdējā laikā, dabiski, ka sociālās palīdzības izdevumi samazinās līdz normāliem apmēriem. Šī samazināšanās nenotiek tādēļ, ka atrautu palīdzību, bet gan tādēļ, ka mazinās trūkums.

Veselības aizsardzība.

Sauvegarde sanitaire.

Veselības aizsardzības izdevumi pārskata gadā — 6,539 milj. ls apmērā ir palikuši gandrīz bez pārmaiņām. No budžetu kopsummas tie ir — 14,2% un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk 9,40 ls. Atsevišķās pilsētās un to grupās tie ir ļoti svārstīgi: Rīgā veselības aizsardzībai izdod — 15,4% no budžeta kopsummas, turpretim provinces pilsētās tie ir ievērojami mazāki, un jo mazāks pilsētā ir iedzīvotāju skaits, jo mazāka daļa no budžeta ir veselības aizsardzības izdevumi. Otrās grupas pilsētās (Liepājā, Daugavpilī, Jelgavā un Ventspilī) veselības aizsardzības izdevumi ir 13,6%, III. grupas pilsētās ar iedzīvotāju skaitu no 5.000 līdz 15.000 šie izdevumi ir — 11,6%, IV. grupas pilsētās ar iedzīvotāju skaitu no 2.000 līdz 5.000 — 6,8%, bet mazajās lauku pilsētās veselības aizsardzības izdevumi ir tikai 1,3% no budžetu kopsummas. Vēl lielāka svārstīšanās ir salīdzinot veselības aizsardzības izdevumus caurmērā uz katru iedzīvotāju: Rīgā iznāk — 13,45 ls, II. grupas pilsētās — 6,17, III. — 5,22, IV. — 2,23 un V. — 0,38 ls uz katru iedzīvotāju. Veselības aizsardzības izdevumu lielā starpība atsevišķās pilsētu grupās ir izskaidrojama ar to, ka ļoti lielu daļu no tiem izlieto dziedzniecības iestāžu uzturēšanai, bet mazās provinces pilsētās nevar slimnīcas ierīkot un uzturēt, kādēļ veselības aizsardzības izdevumi ir mazi un pat niecīgi.

Dziedzniecības iestādēm pilsētu pašvaldības izdod lielākās summas, vai 91% no visiem veselības uzraudzības izdevumiem. Pārskata gadā dziedzniecības iestāžu vai galvenā kārtā slimnīcu izdevumi nedaudz pavairojās: par 0,054 līdz 5,943 milj. ls vai 0,9%. No budžetu kopsummas tie ir 12,9%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk 8,54 ls. Iepriekšējos gados slimnīcām izdeva vēl lielākas summas, bet saimnieciskās krīzes laikā tie diezgan strauji samazinājās. Starp dziedzniecības iestādēm vispirms minamas ūdensdziedzniecības — 0,051 milj. ls lieli izdevumi, ambulances un veselības punkti —

№ 64. Veselības aizsardzība un higiēna 1920.—1934.
 № 64. Sauvegarde sanitaire et hygiène de 1920 à 1934.

Izdevumi <i>Dépenses</i>	Veselības propaganda <i>Propagande de santé</i>	Pirtis un peldē- tavas <i>Etuves et éta- blisse- ments de bains</i>	Fizis- kā kul- tūra <i>Educa- tion phy- sique</i>	Pilsē- tas dzied- niecī- bas ies- tādēs nesais- tīta medi- ciniskā perso- nāla uzturē- šana <i>Entre- tien du per- sonnel médic. non affilié aux éta- blisse- ments muni- cipaux de santé</i>	Medi- ciniskā perso- nāla sagata- vošana <i>Prépa- ration du per- sonnel médic.</i>	Dzied- niecī- bas ies- tādes <i>Mai- son de santé</i>	Sani- tārā uzrau- dzība <i>Sur- veil- lance de santé</i>	Alzsar- dzība pret li- pīgām slimī- bām <i>Mésu- res de pré- ven- tion contre mala- dies conta- gieuses</i>	Kap- sētas, sekciju ies- tādes un liķu trans- ports <i>Sec- tion des ci- mitiè- res et trans- ports des morts</i>	Gādī- ba ne- laimes gadi- jumu novēr- šanai <i>Mésu- res de pré- ven- tion contre acci- dents</i>	Vete- rinārā hi- giēna <i>Hy- giène vétéri- naire</i>	Līdz- dalība <i>Parti- cipa- tion</i>	Pa- balsti <i>Sub- ven- tions</i>	Kopā <i>Total</i>	
															1000 ls
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1	1920.	—	35	—	13	—	1 218	21	49	13	—	5,1	0,3	—	1 353
2	1921.	—	36	—	9,1	—	1 298	20	34	4	—	5,7	0,1	1,9	1 407
3	1922.	—	56	0,6	4,5	—	2 115	34	48	9	0,6	5,9	0,5	0,6	2 274
4	1923.	—	23	6,9	3,8	—	2 011	39	51	6	—	7,4	0,6	3,3	2 153
5	1924.	—	30	11	6,1	—	2 651	56	65	10	2,1	21	0,3	8,2	2 862
6	1925.	—	37	43	10	—	3 247	72	81	10	1,6	29	0,3	7,8	3 540
7	1926.	—	72	49	12	10	3 795	86	93	21	3,1	48	0,3	12	4 202
8	1927.	—	97	51	16	10	4 200	90	102	46	12	52	4,9	60	4 740
9	1928.	0,1	105	46	17	11	5 087	95	100	42	19	55	6,4	73	5 656
10	1929.	0,1	111	50	29	6,2	6 089	103	87	45	18	59	2,3	99	6 698
11	1930.	0,1	108	50	32	6,2	6 703	113	94	66	28	63	3,7	71	7 337
12	1931.	—	171	65	27	6,2	7 337	113	98	65	23	66	1,3	89	8 062
13	1932.	—	120	71	24	6,2	6 404	102	85	38	23	59	0,7	92	7 025
14	1933.	—	111	94	26	6,2	5 889	102	84	39	22	62	1,0	75	6 512
15	1934.	—	98	94	25	4,8	5 943	104	88	35	21	63	0,0	63	6 539

0,027 milj. ls, laboratorijas, institūti un klini-
 kas — 0,047 milj. ls. Tikko minēto dziednie-
 cības iestāžu izdevumi ir samērā mazi. Lie-
 lākās summas izdod slimnīcu uzturēšanai —
 5,818 milj. ls apmērā. Jaukta tipa slimnīcu
 uzturēšanai izdeva — 3,811 milj. ls, bērnu —
 1,057, garā vājo — 0,916 milj. ls un tuberku-
 lozes — 0,235 milj. ls. Slimnīcu izdevumi nav
 tieši zaudējumi, kā tas ir pie citiem, piemē-
 ram, administratīviem u. t. t., bet daļu no
 slimnīcu izdevumiem ārstēšanas naudu vei-
 dā tās dabū atpakaļ. Salīdzinot ārstēšanas
 naudas ar slimnīcu izdevumiem, jākonstatē,
 ka pēdējie tomēr ir lielāki, un tādēļ visumā
 pilsētu pašvaldības slimnīcas ekspluatē ar
 zaudējumiem. Lielākie zaudējumi no slim-
 nīcām bija augstās konjunktūras laikā, kad

pilsētas varēja brīvāki ar saviem līdzekļiem
 rīkoties. Pēdējos gados tieši zaudējumi
 no slimnīcu uzturēšanas ir samazināju-
 šies: 1933. gadā tie bija 1,244 milj. ls, bet
 1934. — 0,800 milj. ls. Ar zaudējumiem slim-
 nīcas 1934. gadā ekspluatēja tikai trīs pilsē-
 tas: Rīga, Daugavpils un Bauska (šie zaudē-
 jumi ir aprēķināti pēc budžeta, atņemot no
 slimnīcu izdevumiem ārstēšanas naudas, un
 tādēļ ir iespējams, ka pilnīgi pareizi tie nav,
 jo nav ievērots tāds postenis, kā amortizā-
 cija un vēl daži citi); pārējās pilsētās slimnī-
 caš darbojas ar pārpalikumu. Lielākie zau-
 dējumi no slimnīcu ekspluatācijas ir Rīgai.
 Pārējie veselības aizsardzības izdevumi
 0,596 milj. ls apmērā vai 9,1% no visiem ir
 mazi; starp tiem minami pilsētu pirtis un

№ 65. Slimnīcu ieņēmumi un izdevumi 1920.—1934.

№ 65. Recettes et dépenses des hôpitaux de 1920 à 1934.

№ №	Gadi Années	Ieņēmumi	Izdevumi	± starpība
		Recettes	Dépenses	+ différence
1000 ls				
1	2	3	4	5
1	1920.	314	1 182	— 868
2	1921.	278	1 275	— 997
3	1922.	1 055	2 077	— 1 022
4	1923.	1 105	1 960	— 855
5	1924.	1 496	2 592	— 1 096
6	1925.	2 114	3 182	— 1 068
7	1926.	2 858	3 691	— 833
8	1927.	3 209	4 076	— 867
9	1928.	3 671	4 969	— 1 298
10	1929.	4 108	5 961	— 1 853
11	1930.	5 025	6 549	— 1 524
12	1931.	5 775	7 193	— 1 418
13	1932.	5 414	6 271	— 857
14	1933.	4 517	5 761	— 1 244
15	1934.	5 018	5 818	— 800

peldētavas, fiziskā kultūra, medicīniskā personāla sagatavošana, sanitārā uzraudzība, aizsardzība pret lipīgām slimībām, kapsētas, sekciju iestādes un liķu transports, gādība nelaiemes gadījumu novēršanai, veterinārā higiēna, pabalsti un līdzdalība. Katrs atsevišķi tie ir mazi izdevumi. Lielākās summas izdeva sanitārai uzraudzībai — 0,104 milj. ls, fiziskai kultūrai — sporta laukumi un bērnu

№ 66. Slimnīcu ieņēmumi un izdevumi 1934.

№ 66. Recettes et dépenses des hôpitaux en 1934.

№ №	Pilsētas Villes	Ieņēmumi	Izdevumi	± starpība
		Recettes	Dépenses	+ différence
Ls				
1	2	3	4	5
1	Rīga	3 691 092	4 572 156	— 881 064
2	Liepāja	505 425	504 421	+ 1 004
3	Daugavpils	144 900	147 685	— 2 785
4	Jelgava	137 425	115 534	+ 21 891
5	Ventspils	67 200	53 006	+ 14 194
6	Valmiera	205 370	183 955	+ 21 415
7	Cēsis	115 059	97 145	+ 17 914
8	Kuldīga	49 060	41 351	+ 7 709
9	Bauska	40 150	41 380	— 1 230
10	Valka	62 600	61 600	+ 1 000
11	Kopā Total	5 018 281	5 818 233	— 799 952

vasaras kolonijas — 0,004 milj. ls, pirtīm un peldētavām — 0,008 milj. ls u. c.

Labierīcība.

Etablissements de bon-ordre.

Labierīcībai, vārda šaurākā nozīmē, pilsetu pašvaldības pedējos gados izdots diezgan vienādas summas — 3,643 milj. ls apmērā vai 7,9% no budžeta un caurmērā uz katru iedzīvotāju — 5,24 ls. Atsevišķās pil-

№ 67. Labierīcība 1920.—1934.

№ 67. Etablissements de bon-ordre de 1920 à 1934.

№ №	Izdevumi Dépen- ses	Pilsē- tas jaun- izbūv. Con- struc- tions nou- velles des villes	Ceļi un dārzi Che- mins et jardins	Pilsē- tas ap- gaismō- šana Eclai- rage des villes	Akas un sūkņi Puits et pom- pes	Sanitā- rā lab- ierīci- ba Eta- blisse- ments sani- taire de bon- ordre	Meliō- rācija Amé- liora- tion	Pilsē- tas pulk- steņu uztur. Entre- tien des horlo- ges de ville	Gādība par uguns- grēku novērš. Mesures de pré- vention des in- cendies	Gādība par plū- du no- vēršanu Mesures de pré- vention des inon- dations	Upju krastu un klej- kāpu no- stiprin. Fortifi- cation des bords et des dunes mou- vantes	Uguns- kuri ziemā uz ielām Pa- balsti Sub- ven- tions	Kopā Total	
														Gadi Années
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	1920.	2,7	233	14	3,4	204	—	—	199	4,6	—	—	0,4	662
2	1921.	6,5	163	33	6,1	256	—	0,0	210	0,8	—	—	11	686
3	1922.	21	281	68	11	242	—	—	340	3,0	—	—	15	982
4	1923.	39	458	266	11	260	—	0,1	358	3,0	—	—	21	1 416
5	1924.	116	794	384	37	389	—	0,2	431	4,0	1,4	0,5	29	2 185
6	1925.	181	876	441	35	496	—	0,2	509	3,5	—	0,5	43	2 585
7	1926.	188	1 385	600	31	743	—	—	716	3,5	1,0	0,9	44	3 713
8	1927.	190	1 481	389	40	757	1,0	—	654	4,0	0,4	0,8	48	3 566
9	1928.	202	1 509	472	41	842	0,3	—	625	8,0	33,0	0,6	54	3 786
10	1929.	224	2 247	730	46	974	1,1	2,0	677	5,0	41,0	0,6	54	5 001
11	1930.	215	1 902	644	43	894	0,8	1,0	678	8,5	9,2	1,1	53	4 450
12	1931.	222	1 803	559	31	1 036	0,1	1,6	642	12,0	7,0	0,9	77	4 391
13	1932.	197	1 274	559	27	797	0,1	1,8	578	8,5	7,0	0,2	79	3 528
14	1933.	189	1 360	568	24	861	0,4	0,9	562	5,5	10	—	76	3 657
15	1934.	185	1 368	557	25	844	0,6	0,9	550	4,2	28	—	80	3 643

sētu grupās labierīcības izdevumi caurmērā uz katru iedzīvotāju ir svārstīgi: Rīgā ir lielākie vai 7,08 ls, provinces pilsētās tie samazinās un mazajās lauku pilsētās iznāk tikai — 1,50 ls. Procentos no budžetu kopsummas Rīgā, II. un III. grupas pilsētās tie — 8% apmērā ir diezgan vienādi, IV. grupas pilsētās — 4,7% un V. — 5,4%, vai to nozīme ievērojami mazāka. Izdevumi labierīcībai ierindojami tai katēgorijā, kur ir ārkārtējas vajadzības, un mazajās pilsētās tās katrā ziņā lielākas, bet šie izdevumi ierobežojas līdzekļu iespējamībās.

Starp labierīcības veidiem nav tādu, kas būtu lielā pārsvarā par citiem, kā tas bija pie izglītības veicināšanas, veselības uzraudzības u. c. izdevumiem. Lielākās summas ikgadus pilsētu pašvaldības izdod ceļiem un dārziem, kam pārskata gadā izdeva — 1,368 milj. ls. Lielākie izdevumi bija sauszemes satiksmes ceļiem — ielas, šosejas un ceļi — 0,933 milj. ls apmērā; dažos iepriekšējos gados tiem izdeva daudz lielākas summas, tomēr salīdzinot ar diviem pēdējiem gadiem, izdevumi sauszemes satiksmes ceļiem ir pavairojušies. Ūdensceļiem pārskata gadā izdeva — 0,225 milj. ls un lielāko daļu (90%) izlietoja tiltiem. Dārziem, parkiem, apstādījumiem un laukumiem izdeva — 0,210 milj. ls. Tuvāk stāv pilsētas jaunizbūves darbi, kā mērniecības izdevumi, plānu izgatavošana, jaunizbūves biroji un tml. izdevumi, vai kopsummā tie ir 0,185 milj. ls.

Sanitārās labierīcības izdevumi 1934. gadā bija — 0,644 milj. ls, un lielākās summas izlietoja kanalizācijas iestādes — 0,401 milj. ls, aptīrīšanas iestādes — 0,335, asenizācijas iestādes — 0,017 milj. ls. Šie nav tie izdevumi, jo par dažiem pakalpojumiem pilsētu pašvaldības saņem maksu, kā, piemēram, kanalizācijas nodevu un citas, tādēļ faktiski dažām minētām iestādēm neto izdevumi vai zaudējumi ir mazāki nekā tikko minētie, bet ir arī tādas iestādes, kas darbojas ar peļņu, resp. to ieņēmumi ir lielāki par izdevumiem.

Izdevumi pilsētas apgaismošanai un gādība par ugunsgrēku novēršanu ir nākošie lielākie izdevumi. Apgaismošanai 1934. gadā paredzēja izdot — 0,557 milj. ls, pie kam lielākās summas ir elektrības apgaismošanai — 0,432 milj. ls, gāzei — 0,124 milj. ls, bet pārējai (petrolejas) ļoti niecīga summa. Gādībai ugunsgrēku novēršanai paredzēja izdot — 0,550 milj. ls, pie kam 97% izdeva ugunsdzēsēju uzturēšanai. Bez tam vēl ugunsdzēsējiem izdeva pabalstu veidā — 0,090 milj. ls. Pārējie izdevumi lab-

ierīcībai, kā akām un sūkņiem, upju krastu un klejojošu kāpu nostiprināšanai, ir niecīgi.

Finanču operācijas.

Opérations financières.

Šie izdevumi komplektējas galvenā kārtā no parādu un procentu nomaksas. Saimnieciskās krīzes gados tie nesamazinājās, jo parādu un procentu nomaksu vajadzēja izdarīt, vai vismaz paredzēt budžetā tās summas, kas bija maksājamas. Pārskata gadā finanču operāciju izdevumi ir pavairojušies par 0,412 līdz 2,639 milj. ls vai 18,5%. No budžetu kopsummas tie ir 5,7%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 3,70 ls. Atsevišķās pilsētās un to grupās finanču operāciju izdevumi savā nozīmē budžetā un caurmērā uz katru iedzīvotāju svārstās.

Šiem izdevumiem mazākā nozīme budžetā ir Rīgā — 4,4% apmērā, lielākā ir II. grupas pilsētās — 9,0%, bet arī lauku pilsētās ar iedzīvotāju skaitu mazāku par 2.000 finanču operāciju izdevumi ir 8,2% no budžeta. Caurmērā uz katru iedzīvotāju lielākās summas ir II. grupas pilsētās — 4,50 ls, bet Rīgā tikai — 3,80 ls. Nākošos gados Rīgas pilsētas finanču operāciju izdevumi ievērojami pavairošies, jo būs jāmaksā 1914. gada obligāciju aizņēmums. Samērā lielie finanču operāciju izdevumi II. grupas pilsētās un provinces pilsētās vispār ir izskaidrojami ar tiem pēcķa aizņēmumiem, kurus izlietoja uzņēmumu ierīkošanai un pilsētu labierīcību paplašināšanai.

Parādu un procentu nomaksai izdeva 2,405 milj. ls, kas ir 91% no visiem finanču operāciju izdevumiem. Pārskata gadā tie pavairojušies par 0,399 milj. ls vai 19,6%. Lielākās summas — 1,571 milj. ls apmērā izdeva parādu nomaksai un procentu nomaksai — 0,821 milj. ls. No budžetu kopsummas parādu un procentu nomaksas izdevumi ir 5,2%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 3,46 ls, vai samērā ar citām Vakareiropas pilsētām nav lieli izdevumi parādu un procentu nomaksai. Bez parādu un procentu nomaksas 1934. gadā starp finanču operāciju izdevumiem Rīga bija paredzējusi 0,2 milj. ls lielu aizdevumu summu. Rīga ikgadus savā budžetā paredz dažas summas ģimeņu mājiņu būvēm, ņemot šos līdzekļus no būves fonda.

No pārējiem kārtējiem izdevumiem vēl ir palikuši neparedzēti — 0,160 milj. ls, zaudējumi no nekustamas mantas, kas samērā niecīgi — 1.000 ls, un zaudējumi no uzņēmumiem — 0,704 milj. ls. Pēdējie ir diezgan lieli, un tādēļ pie tiem jāpakavejas atsevišķi.

№ 68. Finanču operācijas 1920.—1934.
№ 68. Opérations financières de 1920 à 1934.

№.№	Gadi Années	Izdevumi — Dépenses									
		Iemak- sāto nodokļu atmaksa Acompte des impôts versés	Vērts- papīru procenti % des valeurs mobi- lières	Aizde- vumi Prêts	Parādu un procentu nomaksa Paiement des dettes et des intérêts			Kopā Total	Rezer- ves sum- mas Sommes de reserve	Naudas zīmju iespie- šana Frais de l'im- pres- sion des billets de banque	Kopā Total
					Parādu no- maksā Paie- ment des dettes	Pro- centu no- maksā Paie- ment des in- térêts	Parādu iekasē- šanas izdev. Dépen- ses pour encais- sement des dettes				
1000 ls											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1920.	0,2	—	25	51	94	1,7	147	20	5	197
2	1921.	2,5	—	—	127	73	0,8	200	17	—	220
3	1922.	1,6	612	—	311	221	0,4	533	16	—	1 163
4	1923.	4,2	—	—	344	261	0,3	602	17	—	623
5	1924.	3,4	—	—	1 034	344	—	1 378	30	—	1 411
6	1925.	1,4	490	—	784	486	—	1 270	38	—	1 800
7	1926.	14	—	—	788	505	—	1 294	47	—	1 355
8	1927.	7,0	—	—	1 036	492	—	1 528	67	—	1 603
9	1928.	46	—	—	1 957	605	—	2 561	64	—	2 672
10	1929.	10	—	—	1 168	743	21	1 932	51	—	1 993
11	1930.	7,6	—	—	1 408	930	4,6	2 342	72	—	2 422
12	1931.	5,9	1,6	—	1 454	975	13	2 441	62	—	2 511
13	1932.	5,2	—	50	1 712	741	28	2 481	52	—	2 588
14	1933.	8,5	—	160	1 211	772	23	2 006	53	—	2 227
15	1934.	7,0	—	200	1 571	821	13	2 405	27	—	2 639

Zaudējumi no uzņēmumiem ir divējādi:
 1) no tādiem uzņēmumiem, kuru ekspluatācija dod zaudējumus un 2) no uzņēmumiem, kuru ieņēmumi ir ieskaitīti nodokļos vai novēstās. Pie pēdējiem ir pieskaitāmi tirgi — 0,468 milj. ls liela zaudējumu summa, vai fak-

tiskie bruto izdevumi tirgus uzturēšanai un lopkautuves — 0,057 milj. ls liela zaudējumu summa. Ieņēmumi no šiem uzņēmumiem, kā no tirgus nodokļa, tā arī no nodokļa par gaļas sanitāro pārraudzību, ir lielāki par minētiem zaudējumiem, vai šie uzņēmumi faktiski dar-

№ 69. Uzņēmumu zaudējumi 1920.—1934.
№ 69. Pertes des entreprises de 1920 à 1934.

№.№	Gadi Années	Pilsētu grupas Groupes des villes	Rīgā	II.	III.	IV.	V.	Kopā Total
			1000 ls					
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	1920.	305	41	17	16	0,1	379	
2	1921.	98	29	9,1	12	0,8	149	
3	1922.	159	49	13	16	0,7	238	
4	1923.	221	53	11	12	1,5	299	
5	1924.	324	44	17	19	5,2	409	
6	1925.	433	39	17	21	5,9	516	
7	1926.	515	56	13	23	7,7	615	
8	1927.	524	49	18	43	15	649	
9	1928.	545	53	18	33	12	661	
10	1929.	546	50	29	34	11	670	
11	1930.	664	49	25	31	9,8	779	
12	1931.	988	133	32	32	11	1 196	
13	1932.	586	58	24	35	8	711	
14	1933.	600	60	24	34	7	725	
15	1934.	573	59	26	34	12	704	

bojas ar peļņu. Turpretim tie uzņēmumi, kuŗu ieņēmumi ir mazāki par izdevumiem un kas komerciāli neattaisnojas, faktiski dod zaudējumus, un starp tiem, vispirms, minama kuŗu ekspluatācija, dažās pilsētās augļu, sakņu un puķu dārzu ekspluatācija un dažī citi uzņēmumi.

Kapitālu ieguldījumi.

Placement des capitaux.

Šie izdevumi ir skaitāmi pie ārkārtējiem. Saimnieciskās krīzes laikā tie samazinājās un 1933. gadā bija tikai — 4,506 milj. ls un 1934. — 6,900 milj. ls, vai pavairojušies par 2,394 milj. ls — 53,1%. Pilnīgi saprotams, ka neviens cits izdevumu postenis pārskata gadā tik strauji un par tādu summu nepavairojās. Arī budžetu kopsummā kapitālu ieguldījumu nozīme gada laikā pavairojās no 10,3% līdz 15,0%. Caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 9,02 ls liela kapitālu ieguldījumu summa. Atsevišķās pilsētu grupās kapitālu ieguldījumu nozīme budžetu kopsummā ir svārstīga: lielākā daļa no visiem izdevumiem pārskata gadā tiem bija Rīgā — 16,8% apmērā, provinces pilsētās tā nesamērojami mazāka. Vēl lielāka starpība ir ar caurmēra summām uz katru iedzīvotāju: Rīgā bija 14,05 ls, bet mazajās lauku pilsētās,

kur iedzīvotāju skaits nepārsniedza 2.000, kapitālu ieguldījumi uz katru iedzīvotāju 1934. gadā bija tikai 2,88 ls. Savelkot kapitālu ieguldījumus kopā, 15 gadu laikā ir izdoti — 66,1 milj. ls, vai caurmērā tas iznāk — 13,6% no budžetu kopsummas. Ārkārtējo ieņēmumu tai pašā laikā ir tikai — 37,0 milj. ls, vai — 7,6% no budžetu kopsummas; tas nozīmē, ka 29,1 milj. ls dažādiem kapitālu ieguldījumiem ir ņemti no pilsētu pašvaldību kārtējiem ieņēmumiem. Atsevišķas pilsētu grupas kapitālieguldījumiem ir izdevušas stipri nevienādas summas. Lielākos kapitālu ieguldījumus ir izdarījuši Rīga — 51,0 milj. ls apmērā, vai 77,0% no kopsummas, II. grupas pilsētas — 6,5 milj. ls — 9,8%, III. grupas — 5,7 milj. ls — 8,6%, IV. grupas — 2,25 milj. ls — 3,4% un V. grupas pilsētās — 0,8 milj. ls, vai 1,2% no kopējās kapitālu ieguldījumu summas. Minētos 15 gados lielākie kapitālu ieguldījumi ir izdarīti uzņēmumos, vai 39,8 milj. ls — 60,3% no kopsummas, kapitālu nodibināšanai un papildināšanai — 10,4 milj. ls — 15,7%, labiercībām — 5,1 milj. ls — 7,8%, izglītības iestādēm — 3,8 milj. ls — 5,8%, veselības aizsardzības iestādēm — 3,3 milj. ls — 5,0%, nekustamas mantas iegādāšanai — 2,7 milj. ls — 4,1%; mazākie kapitālie ieguldījumi ir izdarīti sociālās palīdzības iestādēs — 0,86 milj. ls — 1,3%.

№ 70. Kapitālu ieguldījumi 1920.—1934. (pa pilsētu grupām).

№ 70. Placement des capitaux de 1920 à 1934 (par groupes des villes).

№.№	Gadi Années	Pilsētu grupas Groupes des villes	Rīgā	II.	III.	IV.	V.	Kopā Total
			1000 ls					
1	2		3	4	5	6	7	8
1	1920.		210	14	39	41	0,05	304
2	1921.		490	125	58	12	1	686
3	1922.		826	84	112	44	3	1 069
4	1923.		1 664	95	176	55	15	2 005
5	1924.		2 969	250	771	135	7	4 132
6	1925.		3 187	314	393	151	61	4 106
7	1926.		4 591	223	423	249	17	5 503
8	1927.		2 032	343	505	364	25	3 269
9	1928.		5 804	459	366	146	32	6 807
10	1929.		5 497	925	505	281	110	7 318
11	1930.		5 306	701	537	205	114	6 863
12	1931.		5 496	1 060	524	148	114	7 342
13	1932.		3 998	629	457	144	89	5 317
14	1933.		3 351	528	428	101	98	4 506
15	1934.		5 537	723	368	174	98	6 900
16		Kopā Total	50 958	6 473	5 662	2 250	784	66 127
			Procentos no budžeta Pourcentage du budget					
17	1932.		12,3	9,2	12,7	6,8	8,8	11,5
18	1933.		10,9	8,1	12,5	5,8	10,1	10,3
19	1934.		16,8	10,5	11,2	8,9	9,8	15,0

Nē 71. Kapitālu ieguldījumi 1920.—1934. (pēc mērķiem).
 Nē 71. Placement des capitaux de 1920 à 1934 (par buts).

Nē Nē	Gadi Années	Izdevumi — Dépenses							
		Nekus- tama manta un inventārs <i>Immeu- bles et inven- taire</i>	Labieri- cības <i>Etablis- sements de bon-ordre</i>	Veselības aizsar- dzība un higiēna <i>Sauve- garde sanitaire et hygiène</i>	Sociālā palīdzība <i>Assistance sociale</i>	Izglītības veicinā- šana <i>Encoura- gement de l'in- struction</i>	Uzņē- mumi un pasākumi <i>Entre- prises et établisse- ments</i>	Kapitāla nodibinā- šana un papildinā- šana <i>Fondation et supplé- ment de capitaux</i>	Kopā Total
1000 ls									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1920.	29	—	—	—	8,3	261	4,9	304
2	1921.	8,6	—	—	—	7,1	595	76	686
3	1922.	31	6,1	1,3	—	3,5	958	69	1 069
4	1923.	35	8,4	6,0	15	85	1 771	85	2 005
5	1924.	159	206	13	116	102	3 284	253	4 132
6	1925.	268	644	130	8,5	246	2 561	248	4 106
7	1926.	192	420	682	6,8	560	3 087	555	5 503
8	1927.	311	29	143	10	169	1 922	687	3 269
9	1928.	338	443	366	1,5	384	4 434	840	6 807
10	1929.	378	261	456	147	672	4 106	1 298	7 318
11	1930.	244	407	535	234	141	4 204	1 098	6 863
12	1931.	269	760	635	104	147	4 132	1 296	7 342
13	1932.	191	1 179	131	107	199	2 464	1 046	5 317
14	1933.	153	446	100	66	417	2 289	1 035	4 506
15	1934.	125	330	92	48	708	3 760	1 837	6 900
16	Kopā Total	2 731	5 139	3 290	863	3 848	39 828	10 428	66 127

Kapitālu ieguldījumus pilsētu pašvaldības arī pēdējos gados izdarīja dažādās labierīcības iestādēs un peļņas uzņēmumos; lielākās summas ieguldītas peļņas uzņēmumos. Kapitālu nodibināšanai un papildināšanai pilsētas arī ikgadus paredz diezgan lielas summas. Pārskata gadā tās pavaicājušas par 0,302 līdz 1,837 milj. ls, kas ir 4,0% no budžeta un 2,64 ls uz katru iedzīvotāju. Bez rezerves kapitāla papildināšanas agrākos gados un arī tagad pilsētu pašvaldības uzkrāj arī citus kapitālus, piemēram, agrāk ievērojami liels bija būvju fonds. Pārskata gadā kapitālu pavaicošana ir izskaidrojama ar ievērojamiem pārpalikumiem, sevišķi tas sakāms par Rīgu. Kapitālu ieguldījumi izglītības iestādēs pārskata gadā arī ir prāvi — 0,708 milj. ls; lielākās summas ir ieguldītas obligātoriskās skolās. Labierīcību iestādēs ieguldītie kapitāli 1934. gadā ir nedaudz samazinājušies par 0,116 līdz 0,330 milj. ls. Lielākās summas lietoja sanitāro labierīcību vajadzībām, kā arī satiksmes ceļiem, dārziem, parkiem, apstādījumiem, laukumiem, tiltiem u. c. līdzīgām vajadzībām. Kapitālu ieguldījumi nekustamā mantā pārskata gadā bija — 0,125 milj. ls lieli. Veselības aizsardzības iestādēs ieguldīti — 0,092 milj. ls, un lielākās summas iznāk slimnīcām. Sociālās palīdzības iestādēs pārskata gadā ieguldīti — 0,048 milj. ls, vai galvenā kārtā nespējnieku patversmēs.

Uzņēmumos ir ieguldītas lielākās summas un pārskata gadā kapitālu ieguldījumi bija — 3,760 milj. ls, vai par 1,471 milj. ls — 64,3% lielāki nekā iepriekšējā gadā. No budžeta kapitālu ieguldījumi uzņēmumos bija — 8,2%, bet uz katru iedzīvotāju caurmērā zināca — 5,41 ls. Lielākie kapitālu ieguldījumi uzņēmumos pārskata gadā bija Rīgā — 3,070 milj. ls apmērā, vai apmēram 82% no visiem. Pārējās pilsētās šie izdevumi ir mazi: II. grupas pilsētās — 0,571 milj. ls, III. — 0,082, IV. — 0,021 un V. — 0,017 milj. ls. Kapitālu ieguldījumi Rīgas pilsētas uzņēmumos 4—5-kārtīgi pārsniedz visas pārējās pilsētas kopā ņemot. Ūdensvadu izbūvē 1934. gadā paredzēja ieguldīt — 2,155 milj. ls, pie kam Rīgā zināca — 1,020 milj. ls; nākošā vietā ir elektrības iestādes — 1,137 milj. ls, tramvajos — 0,323 milj. ls, gāzes iestādēs — 0,073 milj. ls, lopkautuvēs — 44.000 ls, tirgos — 12.925 ls, asenizācijas uzņēmumos — 4.500 ls, veļas mazgātavās — 4.000 ls, centrālās darbnīcās — 3.000 ls, lauksaimniecības uzņēmumos — 2.971 ls un kino — 1.507 ls. No šī uzņēmumu saraksta redzams, ka ikgadus ir diezgan liela dažādība, kā pilsētu pašvaldības izdara kapitālieguldījumus. Garākais uzņēmumu saraksts ir II. grupas pilsētām.

Laikā no 1920. līdz 1934. gadam — 15 gadu laikā pilsētu pašvaldības savos uzņēmumos ir izdarījušas kapitālieguldījumus — 39,8

№ 72. Kapitālu ieguldījumi 1920.—1934.

№ 72. Placement des capitaux

№№	Gadi	Ls								
		1920	1921	1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
	Uzņēmumi									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Elektrības iestāde	213 988	325 893	913 647	1 521 758	2 409 863	1 782 823	2 045 810	1 729 386	1 768 440
2	Gāzes iestāde	—	—	—	—	60 000	—	—	50 000	105 000
3	Ūdensvads	—	23 671	6 600	1 200	132 600	70 214	118 003	22 504	361 012
4	Tramvajs	—	—	—	—	—	—	—	—	57 837
5	Tvaikoņi	—	—	—	—	66 000	34 000	50 000	43 000	16 000
6	Auto	2 464	—	—	—	—	—	—	—	—
7	Pārējie satiksmes līdzekļi	2 500	365	—	—	—	500	—	—	—
8	Tirgi	—	1 452	7 038	233 897	322 728	642 514	758 400	31 549	2 034 686
9	Lauksaimniecības uzņēmumi	11 029	—	762	—	2 000	3 000	5 900	5 405	5 000
10	Lopkautuves	—	—	13 123	9 590	21 809	12 627	27 607	28 343	16 200
11	Aptiekas	—	—	—	4 000	—	—	—	5 700	—
12	Dzirnavas	3 700	228	—	—	108 710	—	—	—	—
13	Akmeņu lauztuves	—	—	—	—	—	15 000	31 143	—	—
14	Reibinošu dzērienu tirgot.	—	—	—	—	—	—	2 000	—	—
15	Spiestuves	—	—	—	—	—	—	—	—	—
16	Cementa cauruļu rūpniecība	—	—	—	—	—	—	7 000	2 815	3 650
17	Malkas un būvmateriālu sagatavošana	3 952	94 772	7 815	489	160 000	—	—	—	—
18	No pārtikas vielu iegādās.	23 820	148 226	8 746	—	—	—	—	—	—
19	Kūdras fabrika	—	—	—	—	—	—	41 000	—	—
20	Svērtuves	—	—	—	—	—	800	—	3 100	3 400
21	Asenizācija	—	—	—	—	—	—	—	—	—
22	Centrālās darbnīcas	—	—	—	—	—	—	—	—	63 000
23	Veļas mazgātavas	—	—	—	—	—	—	—	—	—
24	Kino	—	—	—	—	—	—	—	—	—
25	Zāgētavas	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Kopā	261 453	594 607	957 731	1 770 934	3 283 710	2 561 478	3 086 863	1 921 802	4 434 225

milj. ls apmērā, vai ikgadus iznāk — 2,655 milj. ls. Pirmajos valsts pastāvēšanas gados tā bija mazāka; augstās konjunktūras laikā, kad ieņēmumu budžeti realizējās ar ievērojamiem pārpalikumiem, kapitālu ieguldījumi sasniedza maksimumu, un ikgadējās summas pārsniedza 4,0 milj. ls. No atsevišķiem uzņēmumiem pirmā vietā ir elektrības iestādes, kur 15 gadu laikā ir ieguldīti — 24,0 milj. ls, vai 60,2% no visiem kapitālu ieguldījumiem uzņēmumos. Nākošā vietā ir tirgi, kur 15 gados ieguldīti — 6,7 milj. ls — 16,9%, ūdensvados — 4,9 milj. ls vai 12,3%, tramvajos — 1,627 milj. ls — 4,1%, gāzes iestādēs — 0,540 milj. ls — 1,4%, tvaikoņos — 0,476 milj. ls — 1,2%, lopkautuvēs — 0,326 milj. ls — 0,8%. Kapitālu ieguldījumus pilsētu pašvaldības ir izdarījušas 25 dažādos uzņēmumos; starp tiem sastopami arī tādi, kur ieguldītās summas ir niecīgas, sevišķi tas sakāms par mazajām pilsētām.

Rīgas pilsēta savos uzņēmumos 15 gadu laikā ir ieguldījusi — 32,7 milj. ls. Šai laikā ir izdarītas daudz lielas būves, modernizēta uzņēmumu tehniskā iekārta un ierīkoti jau-

ni. Tomēr šī summa vēl pilnīgi neraksturo kapitālu ieguldījumu kopsummā, jo daži kapitālu ieguldījumi, kā, piemēram, blokmāju būves, ir izdarītas no būvju fonda, kas izdevumos parādījās kapitālu uzkrāšanas un paplašināšanas veidā. Lielākos kapitālu ieguldījumus Rīga izdarīja elektrības iestādē — 18,8 milj. ls vai 57,4%, tirgus būvē (galvenā kārtā centrālā) — 6,5 milj. ls — 19,9%, ūdensvadā — 4,3 milj. ls — 13,1%, tramvajā — 1,345 milj. ls — 4,1%. Bez šiem uzņēmumiem Rīgas pilsēta kapitālu ieguldījumus ir izdarījusi arī daudz citos. Visumā ir novērojams, ka pēckara gados uzņēmumiem pilsētu pašvaldības piegriez izcilu vēribu.

Pilsētu pašvaldību parādi.

Dettes des municipalités.

Pilsētu pašvaldībām atsevišķos gados, sakarā ar lielākiem kapitālu ieguldījumiem, rodas lieli izdevumi, kurus tās nevar segt ar kārtējiem ieņēmumiem. Šie izdevumi ir saistīti ar lielākām būvēm, labierīcībām, bet sevišķi ar pilsētu pašvaldību uzņēmumiem.

(pa atsevišķiem uzņēmumiem).
de 1920 à 1934 (par entreprises).

1929	1930	1931	1932	1933	1934	Kopā Total	To starpā Rīgā Dont Riga	Années
Ls								Entreprises
12	13	14	15	16	17	18	19	20
2 348 208	2 222 795	2 423 726	1 870 969	1 280 591	1 137 025	23 994 922	18 768 813	Usines à électricité
67 000	100 000	35 000	12 000	37 800	72 720	539 520	496 720	Usines à gaz
632 128	456 165	219 651	173 420	522 353	2 154 725	4 894 246	4 271 988	Aqueducs
129 750	37 350	587 110	149 219	342 755	323 000	1 627 021	1 345 433	Tramways
70 000	83 200	73 735	28 000	11 860	—	475 795	475 795	Bateaux à vapeur
40 000	89 000	15 893	4 606	1 922	—	153 885	144 893	Automobiles
—	—	—	—	—	—	3 365	—	Autres moyens de communic.
689 017	1 126 172	690 300	171 350	12 594	12 925	6 734 622	6 491 012	Marchés
45 000	45 000	19 475	10 490	—	2 971	156 032	89 500	Entreprises agricoles
19 790	28 270	37 823	32 775	34 300	43 574	325 831	25 000	Abattoirs
—	—	8 000	2 400	—	—	20 100	—	Pharmacies
—	10 000	—	—	25 586	—	148 224	—	Moulins
—	—	—	—	—	—	46 143	—	Carrières de pierres
—	—	—	—	—	—	2 000	—	Etablissements de vente pour boissons enivrantes
—	6 000	3 400	860	—	—	10 260	—	Imprimeries
—	—	—	—	—	—	13 465	—	Industrie de tuyaux de ciment
—	—	1 500	—	2 000	—	270 528	254 772	Prép. de bois et de mat. de constr.
190	—	5 000	3 000	2 000	—	190 982	148 806	Acquisition des denrées ali- mentaires
—	—	—	—	—	—	41 000	41 000	Fabriques de tourbe
300	—	—	400	—	—	8 000	—	Balances publiques
—	—	11 345	4 800	4 000	4 500	24 645	—	Assénisation
63 900	—	—	—	4 000	3 000	133 900	130 900	Ateliers central
500	—	—	—	—	4 001	4 501	—	Blanchisseries
—	—	—	—	4 000	1 507	5 507	—	Cinématographes
—	—	—	—	3 000	—	3 000	—	Scieries
4 105 783	4 203 952	4 131 958	2 464 289	2 288 761	3 759 948	39 827 494	32 684 632	Total

ierīkojot jaunus un paplašinot un moderni-
zējot vecos. Labumus no šādiem izdevumiem
pilsētu iedzīvotāji bauda ne tikai vienā gadā,
bet arī nākošos un bieži pat nākošos desmit
gados. Tāpēc arī būtu nepareizi, ja pilsētu
pašvaldības šādus izdevumus segtu ar attie-
cīgā gada līdzekļiem, bet tie jāsadala pa vai-
rākiem gadiem. Izdevumu sadalīšanu panāk
ar aizņēmumiem, kurus noslēdz zināmām
vajadzībām, bet nomaksā pakāpeniski, pēc
aizņēmuma līguma noteikumiem, kas saska-
ņoti, sevišķi termiņa noteikšanā, ar aizdevu-
ma izlietošanu. Kara un revolūcijas laikā
mūsu pilsētas ārkārtīgi cieta no kara darbī-
bas, un pēc kara izbeigšanās labiercības bija
izpostītas, pilsētu uzņēmumi nolietoti, ēkas
neremontētas, bet pilsētu pašvaldību līdzekļi
sašaurinājušies līdz pēdējai iespējai. Šais ap-
stākļos vajadzība pēc ilgtermiņa aizņemu-
miem bija ļoti liela, bet visi objektīvie ap-
stākļi bija nelabvēlīgi aizņēmumu noslēgša-
nai. Reālizēt lielāku aizņēmumu ārzemēs jau-
najām valstīm bija grūti, tās kredīta spējas
un uzticība nebija novērtētas, pie kam Rīgai
vēl skaitījās pirms kara — 1914. g. nenokār-

totais ārzemju aizņēmums. Iekšzeme bija
nabaga ar ietaupījumiem un brīviem kapitā-
liem, tādēļ samobilizēt cik necik lielākus aiz-
devumus pret pilsētām pieņemamiem notei-
kumiem nebija nemaz iespējams. Un tomēr
visi aizdevumi, kurus pilsētu pašvaldības da-
būjušas, ir realizēti mūsu pašu naudas iestā-
dēs. Šie aizņēmumi nebija un nevarēja būt
lieli. Arī aizdevumu līguma noteikumi, kā
termins, realizēšanas veids u. t. t., atšķiras
no parastajiem pašvaldību ilgtermiņa aizņē-
mumiem. Tie, vispirms, nebija obligāciju aiz-
ņēmumi, bet pilsētu pašvaldības pret savas
nekustamas mantas iekļāšanu, vai vienkāršu
uzticību, bieži nodrošinot aizņēmumu no-
maksu ar dažu nodokļu ienākumiem, saņē-
ma aizdevumus Latvijas Bankā, Hipotēku
bankā, finanču ministrijā un citās naudas
un valsts iestādēs. Iekļājot savu nekustamu
 mantu Latvijas Hipotēku bankā, pilsētu paš-
valdības saņēma parastos ķīlu zīmju aizde-
vumus uz vispārējiem noteikumiem. Aizde-
vumi, kurus finanču ministrija izsniedz no
dzīves atjaunošanas fonda, ir uz īsākiem un
garākiem termiņiem; pēdējie arī jānodrošina

№ 73. Pilsētu pašvaldību parādi 1922.—1935. g. 1. janv.
 № 73. *Dettes des municipalités au 1 janv. de 1922 à 1935.*

№№	1. janvārī au 1 janvier	Valstij (Fin. min.) <i>Etat</i>	Latvijas Bankai <i>Banque de Lettonie</i>	Valsts Zemes bankai <i>Banque Foncière de l'Etat</i>	Latvijas Hipotēku bankai <i>Banque Hypothé- caire de Lettonie</i>	Privātām kredit- iestādēm <i>Institut. de crédit privés</i>	Citi aizņēmumi <i>Autres emprunts</i>	Kopā <i>Total</i>
		Ls						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1922.	3 305 702	117 976	—	—	14 655	619 558	4 057 892
2	1923.	3 138 696	170 559	10 000	—	255	456 115	3 775 625
3	1924.	3 657 925	170 559	—	—	255	206 209	4 034 948
4	1925.	4 157 295	2 190 559	3 000	28 250	130 000	176 940	6 686 044
5	1926.	4 602 126	1 881 563	12 365	315 114	126 400	132 996	7 070 564
6	1927.	4 713 282	1 410 281	11 643	529 199	135 400	81 803	6 881 606
7	1928.	5 033 294	803 000	45 096	1 353 093	246 702	126 257	7 607 442
8	1929.	3 525 349	3 341 500	68 247	3 206 407	471 487	120 919	10 733 910
9	1930.	3 715 170	3 124 975	62 476	4 091 992	960 117	118 374	12 073 104
10	1931.	4 369 307	2 480 500	50 039	5 435 420	1 386 314	52 450	13 774 030
11	1932.	6 101 092	1 809 000	49 929	5 845 688	1 527 677	230 799	15 564 185
12	1933.	7 067 243	954 500	51 979	6 413 447	1 306 705	258 935	16 052 809
13	1934.	7 533 793	728 788	91 571	6 487 652	943 750	196 240	15 981 794
14	1935.	7 727 754	1 742 830	91 450	6 566 801	835 945	11 873 433	28 838 213
Procentos — <i>Pourcentage</i>								
15	1922.	81,4	2,9	—	—	0,4	15,3	100,0
16	1923.	83,1	4,5	0,3	—	0,0	12,1	100,0
17	1924.	90,7	4,2	—	—	0,0	5,1	100,0
18	1925.	62,2	32,8	0,0	0,4	1,9	2,7	100,0
19	1926.	65,1	26,6	0,2	4,4	1,8	1,9	100,0
20	1927.	68,5	20,5	0,2	7,7	1,9	1,2	100,0
21	1928.	66,2	10,5	0,6	17,8	3,2	1,7	100,0
22	1929.	32,9	31,1	0,6	29,9	4,4	1,1	100,0
23	1930.	30,8	25,9	0,5	33,9	7,9	1,0	100,0
24	1931.	31,7	18,0	0,3	39,5	10,1	0,4	100,0
25	1932.	39,2	11,6	0,3	37,6	9,8	1,5	100,0
26	1933.	44,0	6,0	0,3	40,0	8,1	1,6	100,0
27	1934.	47,1	4,6	0,6	40,6	5,9	1,2	100,0
28	1935.	26,8	6,0	0,3	22,8	2,9	41,2	100,0

ar nekustamu mantu. Finanču ministrijas aizdevumu nomaksu ir iespējams pagarināt, jo šeit valsts ievēro arī pašvaldību vispārējo finansiālo stāvokli. Latvijas Bankas izsniegtos aizdevumus nevar skaitīt pie ilgtermiņa aizdevumiem, jo tos arī atmaksā 2—5 gados. Vienīgais ilgtermiņa aizdevums, kādus pilsētu pašvaldības saņēma pirms kara, un citās valstīs saņēma arī tagad, ir Rīgas pilsētas 1914. g. aizņēmums Anglijā, realizētais caur Br. Lazardu banku Londonā (Lazard Brothers & Co). Šī parāda lieta līdz 1934. gadam nebija nokārtota; to izdarīja pagājušā gada 4. augustā, bet galīgo summu noteiks tikai šogad.

Rīgas pilsētas 1914. g. 4¹/₂% obligāciju aizņēmums bija domāts elektriskās spēkstacijas, ūdensvada un kanalizācijas paplašināšanai, ēku būvei kaņepēka novietošanai, pilsētas lombarda parādu samaksai un tā apgādāšanai ar apgrozības līdzekļiem, kā arī dažām citām pilsētas vajadzībām. Aizņēmuma sum-

mu noteica līdz 12.499.898 Kr. rbļ. nōmin., kurus pielīdzināja 1.322.740 angļu mārciņām, 33.333.048 franču frankiem un 26.983.896 vācu markām. Arī atsevišķo obligāciju vērtība bija uzrādīta minētās valūtās; parāda dzēšana bija paredzēta 39 gadu laikā, sākot ar 1915. g. 14. maiju, pie kam pilsētai bija tiesība dzēst parādu arī agrāk, paziņojot par to obligāciju turētājiem 6 mēnešus iepriekš. Aizņēmumu Rīgas pilsēta realizēja caur Br. Lazardu banku Londonā, saņemot 87% no nōminālvērtības — 1,15 milj. mārciņu vai 10,875 milj. Kr. rbļ. Par šo darījumu noslēgtais līgums paredzēja, ka 600.000 angļu mārciņas Rīgas pilsētai saņēma vēlāk par 1914. g. 14. maiju, bet pārējo summu 1915. g. 14. februārī. Naudu pilsētai izmaksāja Krievijas rubļos, pielīdzinot 1 angļu mārciņu 9,45 rubļiem. Līgumā starp citu bija noteikums, kas Rīgas pilsētai uzlika par pienākumu kuponu un tirāžēto obligāciju izpirkšanai nepieciešamos naudas līdzekļus angļu mārciņās pārvest

Br. Lazardu bankai Londonā, vai citai bankas noteiktai iestādei. Šo noteikumu dēļ aizņēmumam nebija piemērojams likums par agrāko līgumu un parādu nokārtošanu (Lik. kr. 1923. g., 23), kurā paredzēts, ka agrākie līgumi ārzemju valūtā izpildāmi viņos paredzētā valūtā, ja tie attiecas uz darījumiem, kuŗu izpildīšana paredzēta ārzemēs.

Krievijas valdība 1914. gada 10. martā apstiprināja līguma noteikumus, kas starp Rīgas pilsētu un Br. Lazardu banku bija noslēgti jau mēnesi iepriekš — 1914. g. 11. februāri. Drīz pēc tam Br. Lazardu banka, kuŗai vienīgai piederēja tiesība atklāt ārzemēs parakstīšanos uz aizņēmumu, uzaicināja pirkēt Rīgas aizņēmumu, nosakot kursu — 91,5%, vai Br. Lazardu komisija bija 4,5% no nōminālvērtības, kas ir 562.500 Kr. rbj., vai — 59.523 angļu mārciņas. Rīga par savu aizņēmumu maksāja — 5,1%. Par saņemto naudu Rīgas pilsēta maksāja auglus un izpirka tirāzētās obligācijas līdz 1917. g. Tad kaŗa un revolūcijas apstākļu dēļ maksājumus pārtrauca. Kapitāla atlikums maksājumu pārtraukuma dienā līdzinājās £ 1.281.840,—/—.

Sarakstīšanās par Br. Lazardu bankas parādu kārtošanu iesākās jau drīz vien pēc Latvijas valsts nodibināšanās, kas turpinājās visu laiku ar pārtraukumiem. Pagājušā gada jūnija beigās starp finanču ministriju no vienas puses un Anglijas diplomātisko misiju un Br. Lazardu bankas pārstāvi no otras puses sarunas norisinājās straujā tempā, kuŗu rezultātā izdevās noslēgt iepriekšējo līgumu: 1) izstāvošā kapitāla nōminālo summu 1.281.840,— angļu mārciņas samazina par 40%, 2) visi iepriekšējā laikā uzkrājušies augļi ir dzēsti, 3) par parādu summu — 769.104 angļu mārciņām jāmaksā — 4% lieli augļi; obligācijas izpērkamas līdz 1984. g. 15. novembrim; dzēšana sākas 1944. g. 15. novembrī, uzpērkot obligācijas brīvā tirgū vai arī tirāzā pēc nōminālvērtības; Latvijas valdība uzņemas galvojumu, ka Rīgas pilsēta kārtīgi pildīs savas saistības, 4) vienošanās attiecas uz visām obligācijām, izņemot tās, kas pieder Latvijas pilsoņiem un bezpavalstniekiem. No parādu summas valsts maksā 15%; likumā par valsts piedalīšanos Rīgas pilsētas astotā aizņēmuma (1913./1914. gadā) kārtošanā, ir teikts, piecpadsmit procenti no visiem periodiskiem maksājumiem, kuŗus izdarīs Rīgas pilsēta savā 1913./1914. g. aizņēmuma kapitāla un procentu samaksai pēc izlīguma ar parādzīmju turētājiem, sedzami no valsts līdzekļiem. Attiecīgās summas uzņemas katru gadu valsts budžetā, un tās uzskatāmas par ne-

atmaksājamu valsts pabalstu Rīgas pilsētai šī parāda nokārtošanai.“ Tādā kārtā Rīgas pilsēta panāca 1934. gada 4. augustā izlīgumu dzēšanā kapitāla samazināšanai par 40% vai 512.736 angļu mārciņām; angļu likmes pazemināšanu par 0,5%, vai no 4,5% līdz 4%; anulēti visi līdz vienošanās dienai uzkrājušies augļi; dzēšanai nepieciešamās obligācijas var uzpirkt brīvā tirgū. No parāda un to angļu kopsomas — 28,6 milj. ls valstij jāmaksā 15%.*)

Rīgas pilsētas 1914. g. aizņēmuma jautājums bija ļoti sasāpējis — tas traucēja mūsu saimnieciskos sakarus ar Angliju, un 1934. g. pat jaunā tirdzniecības līguma parakstīšana bija saistīta ar Br. Lazardu bankas parādu nokārtošanu, ar ko varēja sašaurināties mūsu eksportprecēm tik svarīgs ārzemju tirgus. Un tomēr bij. Saeima parāda nokārtošanu nevarēja izdarīt, jo katra atsevišķa partija vadījās no savām interesēm. Ievērojot iedzīvotāju labumu, valsts prestižu un cieņu, parāda nokārtošanu izdarīja ātri un izdevīgi.

Līdz šim Br. Lazardu bankas parāds starp pārējiem aizņēmumiem pro memoria figūrēja ar vienu latu. Tagad pēc panāktās vienošanās par parāda kārtošanu £ 769.104,—/— apmērā, tas, pārrēķinot pēc kursa — viena mārciņa līdzinās 15,23 ls, iznāk — 11.713.433 lati. Faktiski šo summu pilsētas pašvaldība bija parādā arī agrākos gados, bet tā kā tas bija nenokārtots, tad starp Rīgas pilsētas parādiem to neskaitīja. Tādēļ 1934. gadā ir it kā liela parādu pavairošanās, kam tomēr ir grāmatvedības raksturs. Šai parādu nokārtošanai ir arī tās sekas, ka Rīgas pilsēta starp saviem 1935. gada izdevumiem paredz 478.000 ls lielu summu 1914. gada parāda procentu nomaksai.

Ši gada maija mēnesi iesākās obligāciju apzīmogošana un pieteikto obligāciju kopsoma bija £ 1.217.200,—/— pēc nōminālā kursa, vai £ 730.320,—/— pēc samazināta kursa, tā kā daļa obligāciju nav pieteiktas. Tomēr šo summu vēl nevar uzskatīt par galīgo, jo daži obligāciju turētāji tās ir pieteikuši pēc termiņa notecēšanas. Procentu nomaksai vajadzīgā summa līdz 1944. gadam ir 467.000 ls, bet no 1945. gada — 590.000 ls.

Pilsētu pašvaldību parādu summas līdz 1927. gadam pavairojās samērā gausi: 1922. gada sākumā kopējais parāds bija — 4,1 milj. ls un 1928. g. — 7,6 milj. ls. Sākot ar minēto gadu līdz saimnieciskās krīzes sākumam, 1932. g. pilsētu parādi divkārtējās, sasniedzot 15,6 milj. ls. 1932.—1933. gadam parādi palika gandrīz bez pārmaiņām, jo jaunus aiz-

*) Plašāki materiāli par Rīgas pilsētas 1914. gada aizņēmumu Anglijā kārtošanas sarunu gaitu atrodami „Ekonomistā”, 1934. g. № 19, lpp. 668—672, V. Gališa rakstā.

№ 74. Pilsētu pašvaldību parādi 1928.—1935. g. 1. janv.
№ 74. Dettes des municipalités au 1 janvier 1928 à 1935.

№№	Pilsētas Villes	1928.	1929.	1930.	1931.	1932.	1933.	1934.	1935.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Rīga	2 941 251	5 000 681	5 208 514	5 657 990	6 316 603	6 021 144	5 702 511	18 291 919
2	Liepāja	1 127 390	2 168 995	2 472 635	3 006 902	3 338 874	3 532 981	3 548 654	3 313 590
3	Daugavpils	476 563	240 932	384 145	437 067	459 386	544 749	696 366	782 049
4	Jelgava	578 655	672 797	776 652	997 267	1 058 444	1 097 773	1 054 390	1 271 568
5	Ventspils	207 819	75 364	198 854	224 890	335 422	456 448	449 832	466 496
6	Rēzekne	282 943	357 579	368 982	344 055	343 950	355 613	378 421	389 902
7	Valmiera	168 807	215 597	227 454	290 752	299 625	314 198	308 060	301 094
8	Rīgas Jūrmala	67 331	63 491	95 108	85 024	313 875	456 623	516 924	491 432
9	Cēsis	442 139	436 689	446 123	496 372	468 146	507 393	423 205	416 113
10	Tukums	131 154	164 807	164 807	160 491	166 578	164 911	146 453	149 910
11	Kuldīga	66 791	60 577	65 391	99 383	120 079	128 629	143 525	148 100
12	Jēkabpils	112 828	101 282	120 896	174 354	230 022	249 144	238 338	241 266
13	Ludza	14 000	68 500	20 000	116 767	166 766	172 855	204 144	236 785
14	Sloka	40 469	32 832	48 524	23 124	29 528	35 654	37 575	47 801
15	Grīva	—	15 000	32 461	62 285	70 283	72 577	70 684	77 778
16	Bauska	58 508	60 295	111 235	134 462	138 728	139 354	144 427	161 732
17	Rūjiena	20 185	17 580	17 973	18 411	25 210	25 567	27 535	26 412
18	Saldus	—	—	30 000	43 208	48 794	48 107	44 783	42 498
19	Krāslava	84 172	84 172	84 172	100 812	131 469	100 165	97 824	91 502
20	Talsi	124 017	138 178	137 823	121 439	138 431	135 048	131 692	126 555
21	Alūksne	—	10 500	22 500	22 514	33 124	37 956	35 501	38 830
22	Smiltene	13 978	—	71 793	80 463	81 176	82 163	83 364	85 099
23	Gulbene	20 545	—	700	1 217	1 171	1 119	1 052	984
24	Aizpute	—	77 102	73 426	73 219	104 409	112 810	101 932	114 680
25	Valka	244 160	264 021	309 577	315 222	305 848	315 904	347 386	377 568
26	Līvāni	—	—	8 873	12 066	12 867	12 532	16 089	15 313
27	Krustpils	20 312	46 083	66 699	124 018	176 562	187 642	190 427	184 332
28	Limbaži	2 292	24 000	28 146	23 328	22 638	28 638	24 792	21 482
29	Auce	20 800	36 932	35 810	34 481	50 588	60 573	108 105	103 385
30	Pļaviņas	9 765	27 625	26 220	45 152	46 559	44 955	38 432	65 793
31	Jaunjelgava	9 459	—	—	11 734	23 334	23 257	23 295	23 148
32	Madona	108 618	—	5 400	13 016	17 573	16 760	20 754	30 055
33	Dobele	3 999	17 212	57 567	48 870	47 412	46 964	59 771	56 324
34	Strenči	—	—	10 000	9 240	11 624	44 342	48 342	53 467
35	Sabīle	75 287	37 787	42 419	43 685	39 840	41 805	39 910	43 986
36	Kārsava	10 000	—	17 120	17 120	24 317	28 601	30 962	34 907
37	Preiļi	—	4 000	3 829	4 948	7 111	6 639	6 536	7 966
38	Subate	10 142	12 642	9 381	7 141	6 680	15 445	14 537	19 790
39	Kandava	9 100	7 913	10 000	11 464	23 868	27 405	29 372	30 643
40	Varakļāni	23 466	5 000	5 000	10 642	12 352	12 352	12 352	22 352
41	Balvi	—	—	—	4 897	4 728	4 728	4 728	8 280
42	Sigulda	—	—	800	800	2 639	7 550	8 828	10 044
43	Mazsalaca	—	—	1 450	1 199	1 442	2 363	2 183	1 664
44	Vīļāni	—	—	500	1 300	1 600	1 579	1 591	1 647
45	Priekule	900	900	900	—	—	—	—	—
46	Ogre	2 400	123 089	148 055	150 159	147 899	148 560	157 122	162 073
47	Viesīte	—	5 000	20 000	27 798	32 711	36 709	36 317	36 317
48	Ilūkste	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Valdemārpils	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Grobiņa	60 000	40 000	50 000	54 000	56 867	66 732	54 525	53 724
51	Ape	8 197	8 806	6 385	5 444	4 895	4 980	4 099	3 189
52	Kemeri	—	9 000	22 300	14 838	31 235	43 161	84 387	127 535
53	Ainaži	1 000	950	950	400	4 700	4 368	4 938	4 791
54	Salacgrīva	—	—	1 000	4 000	3 833	3 544	3 544	3 544
55	Piltene	8 000	—	—	3 000	14 816	14 632	11 650	9 999
56	Durbe	—	—	1 675	1 600	7 554	7 108	6 628	6 111
57	Lejasciems	—	—	—	—	—	—	—	—
58	Zilupe	—	—	—	—	—	—	3 000	2 889
59	Jaunlatgale	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Gostipi	—	—	—	—	—	—	—	1 800
61	Kopā Total	7 607 442	10 733 910	12 073 104	13 774 030	15 564 185	16 052 809	15 981 794	28 838 213

ņemumus šejienes naudas tirgū gandrīz nemaz nebija iespējams dabūt, un 1934. g. sākumā kopējā parādu summa bija 16,0 milj. ls liela. Strauja parādu pavairošanās notika

1934. gadā par 12,8 līdz 28,8 milj. ls; šī pavairošanās ir sakarā ar Br. Lazardu bankas parādu nokārtošanu — 11,7 milj. ls, bet pārējie 1,1 milj. ls ir faktiskā parādu pavairošanās

№ 75. Pilsētu pašvaldību parādi 1922.—1935. g. 1. janv. (Grupu sadalījumā.)

№ 75. Dettes des municipalités au 1 janvier 1922 à 1935 (par groupes).

№№	1. janvārī au 1 janvier	Rīgā	II	III	IV	V	Kopā Total
		Ls					
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1922.	2 559 312	1 252 996	123 214	122 370	—	4 057 892
2	1923.	2 046 565	1 430 836	154 185	144 039	—	3 775 625
3	1924.	2 056 692	1 687 494	137 723	138 039	15 000	4 034 948
4	1925.	4 058 181	1 802 970	467 120	291 166	66 607	6 686 044
5	1926.	3 800 687	2 130 057	643 049	374 164	122 607	7 070 564
6	1927.	3 304 059	2 085 941	857 888	487 111	146 607	6 881 606
7	1928.	2 941 251	2 390 427	1 326 462	740 810	208 492	7 607 442
8	1929.	5 000 681	3 158 088	1 516 354	803 700	255 087	10 733 910
9	1930.	5 208 514	3 832 286	1 589 746	1 107 914	334 644	12 073 104
10	1931.	5 657 990	4 666 126	1 852 607	1 223 632	373 675	13 774 030
11	1932.	6 316 603	5 192 126	2 208 852	1 405 893	440 711	15 564 185
12	1933.	6 021 144	5 631 951	2 457 597	1 419 514	522 603	16 052 809
13	1934.	5 702 511	5 749 242	2 467 329	1 497 161	565 551	15 981 794
14	1935.	18 291 919	5 833 703	2 500 181	1 565 692	646 718	28 838 213
Procentos — <i>Pourcentage</i>							
15	1922.	63,1	30,9	3,0	3,0	—	100,0
16	1925.	60,7	27,0	7,0	4,3	1,0	100,0
17	1929.	46,6	29,4	14,1	7,5	2,4	100,0
18	1930.	43,1	31,7	13,2	9,2	2,8	100,0
19	1931.	41,1	33,9	13,4	8,9	2,7	100,0
20	1932.	40,6	33,4	14,2	9,0	2,8	100,0
21	1933.	37,5	35,1	15,3	8,8	3,3	100,0
22	1934.	35,7	36,0	15,4	9,4	3,5	100,0
23	1935.	63,4	20,2	8,7	5,4	2,3	100,0
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) <i>Moyenne par habitant en Ls</i>							
24	1922.	13,8	11,6	2,6	4,2	—	10,7
25	1925.	12,0	12,3	7,0	5,1	2,8	10,6
26	1929.	13,2	20,9	20,8	13,1	8,2	15,6
27	1930.	13,8	25,4	21,8	18,1	10,8	17,4
28	1931.	15,0	30,9	25,4	20,0	12,0	19,9
29	1932.	16,7	34,4	30,3	22,9	13,9	22,4
30	1933.	15,9	37,4	33,7	23,1	16,0	23,1
31	1934.	15,1	38,1	33,9	24,9	16,7	23,0
32	1935.	48,4	38,7	34,3	26,0	19,0	41,5
Procentos no budžetu kopsummas <i>Pourcentage de la somme totale du budget</i>							
33	1922.	24,6	48,9	11,0	22,3	—	27,5
34	1923.	18,2	49,3	10,8	19,8	—	22,9
35	1924.	12,9	45,6	5,8	13,4	5,6	17,3
36	1925.	20,1	43,3	20,2	23,8	18,0	23,6
37	1926.	15,1	45,9	25,9	24,1	29,2	20,7
38	1927.	14,2	40,3	28,4	26,9	26,9	20,3
39	1928.	10,1	39,1	43,4	40,7	28,5	18,6
40	1929.	15,9	45,8	42,9	35,9	27,3	23,8
41	1930.	15,9	54,4	43,3	49,1	30,6	25,8
42	1931.	15,6	59,9	48,9	54,5	33,7	26,9
43	1932.	19,4	75,7	61,2	66,8	43,2	33,7
44	1933.	19,5	86,6	71,5	73,7	53,6	36,7
45	1934.	17,9	83,9	75,3	76,4	57,0	34,7
46	1935.	55,3	85,1	76,3	79,9	65,1	62,6

summa. Ievērojot, ka 1932.—1933. gadam parādi palika bez lielām pārmaiņām, tad 1934. gada faktiskā pavairošanās 1,1 milj. ls apmērā arī ir uzskatāma par ievērojamu. Salīdzinot ar 1923. gada sākumu, tagad pilsētu pašvaldību parādi ir pavairojušies 7,6-kārtīgi.

Valsts, galvenā kārtā finanču ministrija, līdz šim bija aizdevusi pilsētu pašvaldībām lielākas summas, un tās turpināja pavairoties saimnieciskās krīzes gados. Pagājušā 1934. gadā valsts aizdevumi pilsētu pašvaldībām ir pavairojušies par 0,2 līdz 7,7 milj. ls. Agrā-

kos gados, piemēram, 1924. gada sākumā, šie valsts aizdevumi bija 90,7% no visiem, tagad turpretim to nozīme ir samazinājusies, sevišķi maza tā bija 1930. gada sākumā — 30,8% apmērā. Nākošos gados valsts aizdevumu nozīme palielinājās, un 1934. g. tie bija jau 47,1% no parādu kopsummas. Pagājušā gadā saprotamu iemeslu dēļ valsts aizdevumu nozīme strauji samazinājās līdz 26,8%. Rīgas pilsētas 1914. g. aizņēmums Anglijā ir pāri par $\frac{2}{5}$ daļām no pilsētu pašvaldību parādu kopsummas un 64% no Rīgas pilsētas parādiem. Tādēļ samazinājās ne tikai valsts aizdevumu, bet arī pārējo parādu nozīme. Valsts vai finanču ministrijas no dzīves atjaunošanas fonda izsniegtos aizdevumus paredzēja izlietot skolu būvēm, labierīcībām un dažādiem uzņēmumiem. Tos parasti izsniedza uz 10 gadiem, pie kam no visiem ņēma 1% tekošu izdevumu segšanai (bija arī tādi, par kuriem šo procentu nemaksāja); no aizdevumiem, kurus izlietoja peļņas uzņēmumu ierīkošanai vai paplašināšanai, valsts ņēma arī rentes. Bez finanču ministrijas aizdevumiem no dzīves atjaunošanas fonda liela daļa pilsētu ir parādā arī tautas labklājības m-jai (bezdarba apkaņošanas fondam). Iepriekšējos gados, kamēr valsts vēl nebija pārņēmusi bezdarba apkaņošanu, to plašākos apmēros izdarīja pilsētu pašvaldības, saņemot līdzekļus no valsts pabalstu un aizņēmumu veidā.

Latvijas Hipotēku banka sāk aizdot pilsētu pašvaldībām līdz ar savu nodibināšanos, bet lielākos apmēros pilsētu uzņēmumu financēšanu tā iesāk 1926. un 1927. gadā, Latvijas Hipotēku bankas aizdevumi visu laiku ir pavairojušies, un 1934. gadā tas notika par 0,079 līdz 6,567 milj. ls. Iepriekšējos gados Latvijas Hipotēku bankas nozīme starp pārējiem parādiem visu laiku pavairojās un 1934. gada sākumā sasniedza — 40,6%. Pārskata gadā šo aizņēmumu nozīme samazinājās līdz 22,8%. Latvijas Hipotēku banka izsniedz aizdevumus uz vispārējiem noteikumiem pret nekustamas mantas ieķīlāšanu (12, 18, 28, 41 gadu) un arī pret diezgan dažādām augļu likmēm. Latvijas Hipotēku bankai 1935. gada sākumā bija parādā — 50 pilsētu pašvaldības (finanču ministrijai — 51 pilsēta). Valsts Zemes banka pilsētu pašvaldībām ir izsniegusi samērā mazas summas — pa lielākai daļai izpirkšanas maksas.

Latvijas Bankas aizdevumi pilsētu pašvaldībām nav lieli, bet tie ir svārstīgi. Lielākās summas Latvijas Banka pilsētu pašvaldībām aizdeva 1928. un 1929. gadā; tad pilsētu finanses atradās bēdīgā stāvoklī, un gada beigās aizņēmumu summas Latvijas Bankā bija — 3,34 un 3,12 milj. ls, kas ir 31,1% un 25,8% no parādu kopsummas. Atsevišķos gados Lat-

vijas Bankas aizdevumu nozīme pilsētu pašvaldībām ir sasniegusi gandrīz $\frac{1}{3}$ daļu. Pēc Latvijas Bankas aizdevumu diezgan straujas samazināšanās, pārskata — 1934. gadā tie atkal par 1,0 līdz 1,74 milj. ls pavairojās. Latvijas Banka ir aizdevusi tikai 5 pilsētām, bet lielākā summa ir aizdota Rīgai — 1,676 milj. ls, Liepājai — 0,099, Jelgavai — 0,058 milj. ls, bet pārējām pilsētām pavisam niecīgas summas. Rīgai Latvijas Banka pārskata gadā jaunā fidejvada būvei atvēleja 3 milj. ls lielu kredītu par 7% uz 5 gadiem, no kuŗa ir izmantoti 1,576 milj. ls. Iepriekšējie kredīti, saņemtie 1928. un 1929. gadā, arī bija izsniegti uz 5 gadiem par 7 $\frac{1}{2}$ %: šī gada 1. janvārī tie bija jau nomaksāti.

Privātās kredītiestādēs, ieskaitot arī pašvaldību naudas iestādes, aizņemtās summas nav lielas, kā arī atsevišķos gados tās ir svārstījušās. Pārskata — 1934. g. privātās naudas iestādēs aizņemtās summas samazinājās par 0,108 līdz 0,886 milj. ls; no parādu kopsummas tās ir — 2,9%. Pilsētu pašvaldību naudas iestādēs 1935. g. sākumā parādi bija — 0,075 milj. ls: Rīgā — 0,279 milj. ls, Jelgavā — 0,224 Liepājā — 0,15 milj. ls, bet pārējās 3 pilsētās bija niecīgas summas. Pilsētu pašvaldību naudas iestādēs aizdod par 8% uz nenoteiktu laiku. Pārējās privātās naudas iestādēs, savstarpīgās kredītbiedrībās, krājaizdevu s-bās u. c., pilsētu pašvaldības 1935. g. sākumā bija aizņēmušās — 0,161 milj. ls. Bez parādiem tikko minētām naudas iestādēm, atsevišķas pilsētu pašvaldības ir parādā viena otrai, piemēram Rīgas Jūrmala parādā Rīgai par nodotiem pontoniem 160.000 ls, kas jānomaksā 10 gadu laikā.

Atsevišķās pilsētās parādi ir ļoti nevienādi: parasti pilsētās ar lielu iedzīvotāju skaitu tie ir lielāki. Saprotams, ka ir arī izņēmumi. Rīgai visu laiku bija lielākie parādi; tai sekoja Liepāja. Turpretim Daugavpilij ir mazāki parādi nekā Jelgavai, lai gan iedzīvotāju ir vairāk. Rīgas parādi 1934. gada sākumā bija — 35,7%, bet beigās — 63,4% no to kopsummas; lielā pavairošanās notika sakarā ar Br. Lazardu bankas parādu kārtēšanu. Otrās grupas pilsētās (Liepājā, Daugavpilī, Jelgavā un Ventspilī ar iedzīvotāju skaitu no 15.000 līdz 100.000) parādu kopsumma 1934. gada sākumā bija — 36,0% un beigās — 20,2%. Pilsētās ar mazu iedzīvotāju skaitu parādu summas un to nozīme pastāvīgi samazinās.

Pareizāku parādu ainu par atsevišķām pilsētām dabūjam tad, kad salīdzinām ar iedzīvotāju skaitu, vai arī budžeta summu. Pilsētu parādi caurmērā uz vienu iedzīvotāju strauji pavairojušies: 1925. g. sākumā tie bija — 10,6 ls, 1934. — 23,6 un 1935. — 41,8 ls (iedzīvotāju skaits atsevišķās pilsētās ir ņemts pēc

№ 76. Pilsētu pašvaldību parādi 1935. g. 1. janvārī.

№ 76. *Dettes des municipalités au 1 janvier 1935.*

№ №	Pilsētas Villes	Finanču mini- strija <i>Mini- stère des Finan- ces</i>	Tautas labklāji- bas mini- strija <i>Mini- stère de la Pré- voyance Soc.</i>	Latvijas banka <i>Banque de Lettonie</i>	Latvijas Hipo- tēku banka <i>Banque Hypo- thécaire de Lettonie</i>	Valsts Zemes banka <i>Banque Fon- cière de l'Etat</i>	Pilsētu pašvald. kredit- iestādes. <i>Institut. de crédit municip- ales</i>	Privātās kredit- iestādes <i>Institut. de crédit privés</i>	Citi aiz- devēji <i>Autres em- prunts</i>	Kopā <i>Total</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Rīga	2550 743	595 561	1575 724	1577 458	—	279 000	—	11713 433	18 291 919
2	Liepāja	1040 420	167 825	99 000	1847 895	8 450	150 000	—	—	3 313 590
3	Daugavpils	96 262	58 525	—	607 262	—	—	20 000	—	782 049
4	Jelgava	470 194	28 988	58 000	490 686	—	223 700	—	—	1 271 568
5	Ventspils	224 794	34 200	—	204 502	3 000	—	—	—	466 496
6	Rēzekne	266 527	19 000	—	104 375	—	—	—	—	389 902
7	Valmiera	85 146	9 430	—	206 518	—	—	—	—	301 004
8	Rīgas Jūrmala	176 271	5 600	—	143 884	5 677	—	—	160 000	491 432
9	Cēsis	88 026	6 143	—	268 884	660	7 650	44 750	—	416 113
10	Tukums	84 460	4 394	—	57 282	3 774	—	—	—	149 910
11	Kuldīga	48 641	300	—	99 159	—	—	—	—	148 100
12	Jēkabpils	230 734	1 069	—	4 454	5 009	—	—	—	241 266
13	Ludza	178 996	14 508	—	43 281	—	—	—	—	236 785
14	Sloka	40 769	6 612	—	420	—	—	—	—	47 801
15	Grīva	50 815	3 875	—	23 088	—	—	—	—	77 778
16	Bauska	76 340	—	6 000	79 392	—	—	—	—	161 732
17	Rūjiena	20 559	—	—	5 853	—	—	—	—	26 412
18	Salduš	26 111	—	—	16 387	—	—	—	—	42 498
19	Krāslava	36 877	—	—	54 625	—	—	—	—	91 502
20	Talsi	74 658	—	—	51 897	—	—	—	—	126 555
21	Alūksne	12 457	—	—	26 373	—	—	—	—	38 830
22	Smiltene	20 875	—	—	14 924	—	1 800	47 500	—	85 099
23	Gulbene	—	—	—	984	—	—	—	—	984
24	Aizpute	83 435	—	—	25 780	5 465	—	—	—	114 680
25	Valka	229 296	—	4 106	112 866	28 300	—	3 000	—	377 568
26	Līvāni	—	—	—	15 313	—	—	—	—	15 313
27	Krustpils	160 698	1 781	—	15 916	5 937	—	—	—	184 332
28	Limbaži	15 720	—	—	5 762	—	—	—	—	21 482
29	Auce	20 592	—	—	82 793	—	—	—	—	103 385
30	Pļaviņas	11 215	600	—	42 784	5 989	—	5 205	—	65 793
31	Jaunjelgava	11 504	—	—	11 644	—	—	—	—	23 148
32	Madona	4 773	—	—	24 949	333	—	—	—	30 055
33	Dobeles	23 259	—	—	31 604	1 461	—	—	—	56 324
34	Strenči	36 917	—	—	13 000	1 400	—	2 150	—	53 467
35	Sabīle	14 829	—	—	18 414	9 843	—	900	—	43 986
36	Kārsava	29 410	—	—	5 497	—	—	—	—	34 907
37	Preiļi	6 849	—	—	1 117	—	—	—	—	7 966
38	Subate	7 000	—	—	—	—	12 790	—	—	19 790
39	Kandava	15 671	—	—	14 972	—	—	—	—	30 643
40	Varakļāni	22 352	—	—	—	—	—	—	—	22 352
41	Balvi	4 728	—	—	3 552	—	—	—	—	8 280
42	Sigulda	1 275	950	—	7 819	—	—	—	—	10 044
43	Mazsalaca	364	—	—	1 300	—	—	—	—	1 664
44	Viļāni	—	—	—	1 647	—	—	—	—	1 647
45	Priekule	—	—	—	—	—	—	—	—	—
46	Ogre	33 463	3 206	—	87 904	—	—	37 500	—	162 073
47	Viesīte	36 317	—	—	—	—	—	—	—	36 317
48	Īlūkste	—	—	—	—	—	—	—	—	—
49	Valdemārpils	—	—	—	—	—	—	—	—	—
50	Grobīpa	6 867	—	—	46 857	—	—	—	—	53 724
51	Ape	3 099	—	—	90	—	—	—	—	3 189
52	Kēmeri	66 500	1 900	—	52 983	6 152	—	—	—	127 535
53	Ainaži	—	—	—	4 791	—	—	—	—	4 791
54	Salacgrīva	3 467	—	—	77	—	—	—	—	3 544
55	Piltene	3 594	—	—	6 405	—	—	—	—	9 999
56	Durbe	4 729	—	—	1 382	—	—	—	—	6 111
57	Lejasciems	—	—	—	—	—	—	—	—	—
58	Zilupe	2 889	—	—	—	—	—	—	—	2 889
59	Jaunlatgale	—	—	—	—	—	—	—	—	—
60	Gostīpi	1 800	—	—	—	—	—	—	—	1 800
61	Kopā Total	6763 287	964 467	1742 830	6566 801	91 450	674 940	161 005	11873 433	28 838 213

№ 77. Pilsētu pašvaldību parādi 1922.—1935. g. 1. janv. (Apgabalu sadalījumā.)

№ 77. Dettes des municipalités au 1 janvier de 1922 à 1935 (par provinces).

№№	Apgabali Provinces	Rīga	Vidzeme	Kurzeme	Zemgale	Latgale	Kopā Total	
								Ls
1. janvāri au 1 janvier								
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	1922.	2 559 312	180 852	784 429	302 299	231 000	4 057 892	
2	1923.	2 046 565	225 309	900 445	322 620	280 686	3 775 625	
3	1924.	2 056 692	219 505	998 052	358 316	402 383	4 034 948	
4	1925.	4 058 181	618 510	1 157 004	435 634	416 715	6 686 044	
5	1926.	3 800 687	710 197	1 473 962	542 173	543 545	7 070 564	
6	1927.	3 304 059	920 279	1 529 780	544 440	583 048	6 881 606	
7	1928.	2 941 251	1 149 886	1 679 304	925 545	911 456	7 607 442	
8	1929.	5 000 681	1 234 180	2 606 816	1 085 967	806 266	10 733 910	
9	1930.	5 208 514	1 490 458	3 083 123	1 348 809	942 200	12 073 104	
10	1931.	5 657 990	1 600 675	3 682 790	1 658 883	1 173 692	13 774 030	
11	1932.	6 316 603	1 852 740	4 228 954	1 824 780	1 341 108	15 564 185	
12	1933.	6 021 144	2 125 798	4 571 705	1 906 707	1 427 455	16 052 809	
13	1934.	5 702 511	2 178 023	4 562 503	1 896 317	1 642 440	15 981 794	
14	1935.	18 291 919	2 268 970	4 356 382	2 141 218	1 779 724	28 838 213	
Procentos — Pourcentage								
15	1922.	63,1	4,5	19,3	7,4	5,7	100,0	
16	1925.	60,7	9,3	17,3	6,5	6,2	100,0	
17	1929.	46,6	11,5	24,3	10,1	7,5	100,0	
18	1930.	43,2	12,3	25,5	11,2	7,8	100,0	
19	1931.	41,1	11,6	26,7	12,1	8,5	100,0	
20	1932.	40,6	11,0	27,2	11,7	8,6	100,0	
21	1933.	37,5	13,2	28,5	11,3	9,5	100,0	
22	1934.	35,7	13,6	28,5	11,9	10,3	100,0	
23	1935.	63,4	7,9	15,1	7,4	6,2	100,0	
Caurmēra uz vienu iedzīvotāju (Ls) Moyenne par habitant (en Ls)								
24	1922.	13,82	5,44	9,99	8,77	5,93	10,75	
25	1925.	12,02	10,74	11,25	7,32	5,64	10,89	
26	1929.	13,28	18,68	25,60	15,98	10,06	15,47	
27	1930.	13,78	22,56	30,28	19,85	11,76	17,40	
28	1931.	14,97	24,28	36,17	24,42	14,64	19,85	
29	1932.	16,71	28,04	41,53	26,86	16,58	22,41	
30	1933.	15,93	32,17	44,90	28,06	17,43	23,08	
31	1934.	15,09	33,57	44,81	27,91	19,77	22,97	
32	1935.	48,40	34,98	42,78	31,51	21,42	41,46	

1930. g. skaitīšanas datiem, un aprēķinot pēc 1935. g. skaitīšanas, caurmēra skaitļi var grozīties). Līdz 1934. gadam Rīgā uz vienu iedzīvotāju iznāca — 15,1 ls liela summa, vai mazāka nekā provinces pilsētās, pie kam II. grupas pilsētās (Liepāja, Daugavpils, Jelgava un Ventspils) uz katru iedzīvotāju iznāca — 38,1 ls. Tagad 1935. g. sākumā Rīgā caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāca — 48,4 ls liela summa. Dažās pilsētās uz katru iedzīvotāju iznāk daudz lielākas summas par caurmēru. Sevišķi tas sakāms par mazām provinces pilsētām. Lielajās pilsētās, kā, piemēram, Liepājā, uz katru iedzīvotāju iznāk 58 ls, Rīgas Jūrmalā — 61 ls u. t. t., tomēr šīs summas nav sevišķi pārspilētas, salīdzinot ar caurmēru. Turpretim Valkā uz katru iedzīvotāju iznāk — 113 ls liela parādu summa, Ogrē — 125 ls un lielākā ir Ķemeros —

135 ls apmērā. Pēdējās divas ir vasarnieku vietu pilsētas, kurām ienāk lielāki līdzekļi nekā pārējām pilsētām, bet tām jāgādā arī par labierīcībām, un tādēļ tām līdzekļi ir jāaizņemas. Parādu izcelšanās bieži ir saistīta ar lielākām būvēm (skolas ēkas), vai dažādu uzņēmumu ierīkošanu. Ir arī tādas pilsētas, kuršu parādi irniecīgi un 5 pilsētām (Priekulei, Viesītei, Ilūkstei, Lejasciemam un Jaunlatgalei) parādu nemaz nav.

Budžetu un parādu attiecības arī dod interesantu ainu; pirms kara mūsu pilsētu pašvaldību parādi bija nesalīdzināmi lielāki. Lielākas summas iznāca uz katru iedzīvotāju, un parādi bija 174% no budžeta, vai gandrīz divkārtīgi par to lielāki. Atsevišķās pilsētās šīs attiecības bija pat pārspilētas, piemēram, Ventspilī, kurā saņēma lielu aizdevumu tilta būvei. Tagad mūsu pilsētu parādi ir mazi:

1933. gadā tie vēl bija tikai — 36,6% no budžeta kopsummas, tiesa, 1934. gadā tie strauji pavairojās un jau sasniedza — 62,6% no budžeta, tomēr šī pavairošanās bija saistīta ar jau minēto priekškaļa parādu kārtošanu. Mūsu pilsētu pašvaldības šo aizņēmumu maz izmantoja un lielākās summas izlietoja kaļa vajadzībām. Un tomēr ja arī skaita minēto parādu, tad tomēr mūsu pilsētu pašvaldības visumā nevar atzīt par apgrūtinātām ar parādiem, Rīgā parādi 1935. gada sākumā bija — 55,5% no budžeta, Liepājā — 111,7% (vai parādi pārsniedz budžetu, Rīgā turpretim bija tikai puse no budžeta summas). Pārējās pilsētās šīs parāda attiecības pret budžetu ir ļoti dažādas un neseko caurmēra summām uz katru iedzīvotāju. Grobiņā parādi ir 4 kārtīgi lielāki par budžetu, bet caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk tikai — 48 ls. Krustpili parādi pārsniedz budžetu — 2,05 kārtīgi, Valkā — 2,2, Ogrē — 2,1, Jēkabpili — 1,75 kārtīgi u. t. t. Dažās pilsētās, kaut gan uz vienu iedzīvotāju sevišķi lielas summas neiznāca, tomēr budžetu tās pārsniedza vairāk kārtīgi. Tas atkarājās no pilsētu pašvaldības saimniecības īpatnībām un intensīvitātes. Parādu nomaksa tais pilsētās, kur tie vairāk kārtīgi pārsniedz budžetu, ir grūtāka nekā pārējās.

Aizņēmumu avoti atsevišķās pilsētās ir ļoti dažādi. Rīgai ir lielākie parādi, un tā arī ir izmantojusi visas galvenās iestādes — aizdevības. Lielas pārgrozības 1934. g. Rīgā notika ar jau minēto Br. Lazardu bankas parāda nokārtošanu. Sakarā ar jaunā ūdensvada izbūvi, tā saņēma 1934. gadā jaunus aizņēmumus Latvijas Bankā un Latvijas Hipotēku bankā. Mūsu galvas pilsētas parādi 1934. gadā ir samazinājušies no 1,602 līdz 1,577 milj. ls, kas saņemti laikā no 1926. līdz 1930. gadam, maksājot par šiem aizņēmumiem 6% un 1% pārvaldes izdevumus; neliela summa ir aizdota uz 12 gadiem, bet pārējā daļa uz pusēm sadalās uz 28 un 41 gadu. Finanču ministrijas valsts saimniecības departamenta aizdevumi Rīgai 1934. gadā ir samazinājušies no 2,582 milj. ls līdz 2,551 milj. ls. No tiem 1931. gadā 1,0 milj. ls ir izsniegti bez procentiem, 711.670 ls ir izsniegti 1929. g. par 4% un 1% tekošiem izdevumiem, 231.344 ls arī ir izsniegti 1929. g. par 6% un 1% tekošiem izdevumiem, 607.729 ls ir saņemti sākot ar 1932. gadu par 1%. Visi saimniecības departamenta parādi ir izsniegti uz 10 gadiem. No tautas labklājības m-jas saņemtie aizdevumi pārējos gados ir pavairojušies šādos apmēros: 1933. g. sākumā to bija — 0,324 milj. ls, 1934. — 0,560 un 1935. — 0,596 milj. ls. Šie aizdevumi saņemti sākot ar 1932. gadu par 1% izdevumu segšanai uz 10 gadiem.

Galvas pilsētas parādi Rīgas pilsētas diskonto-bankai pēdējos gados ir samazinājušies šādā kārtā: 1933. — 0,518 milj. ls, 1934. — 0,359 un 1935. — 0,270 milj. ls, saņemti tie 1929. gadā par 8% uz nenoteiktu laiku. Beidzot Rīgas pilsētas 1914. g. aizņēmums Anglijā — pagaidām 11,7 milj. ls. Bez tam vēl starp grāmatvedības parādiem skaitās aizņēmumi no dažādiem kapitāliem; līdz šim šīs summas ir uzskatītas kā kapitālu izlietošana. Liepājas parādi pēdējos gados bija sekojoši: 1933. gada sākumā — 3,53 milj. ls, 1934. — 3,55 un 1935. — 3,31 milj. ls. Samazināšanās notika ar Latvijas Hipotēku bankas aizdevumu no 2,004 līdz 1,848 milj. ls, kas saņemti uz 12—18 gadiem; Latvijas Bankas samazinājušies no 0,107 līdz 0,090 milj. ls. Finanču ministrijas valsts saimniecības departamenta aizdevumi 1,04 milj. ls apmērā ir palikuši bez pārmaiņām; par tiem maksā 6% un 1% izdevumu segšanai. Tautas labklājības m-jas aizdevumi gada laikā ir pavairojušies no 0,126 līdz 0,168 milj. ls — izsniegti tie uz tādiem pašiem noteikumiem, kā Rīgai. Liepājas pilsētas krāj-kasē aizņēmumi samazinājušies no 0,172 līdz 0,15 milj. ls; saņemti tie par 6% uz nenoteiktu laiku. Liepājas pilsēta arī ir aizņēmusies (izlietojusi) no saviem kapitāliem — rezerves, zemes pirkšanas un pensiju kases, pie kam par pēdējo maksā 5% (no 80.000 ls). Daugavpils parādi pēdējos gados pavairojās: 1933. gadā tie bija — 0,545 milj. ls, 1934. — 0,696 un 1935. — 0,782 milj. ls. Par lielākām summām ir pavairojušies aizņēmumi Latvijas Hipotēku bankā: no 0,535 līdz 0,607 milj. ls, kas aizdoti līdz 28 gadiem. Finanču ministrijas saimniecības departamentā aizņēmumi samazinājušies no 115.000 līdz 96.000 ls, kas aizdoti uz parastiem noteikumiem. Tautas labklājības m-jā gada laikā parādi pavairojušies no 26.000 līdz 58.500 ls; bezprocentīgais aizņēmums bij. Pilsētas sabiedriskā bankā — 20.000 ls apmērā ir palicis bez pārmaiņām. Jelgavas pilsētas parādi 1933. gada sākumā bija — 1,095 milj. ls, 1934. — 1,054 un 1935. — 1,272 milj. ls vai pēdējā gadā tie pavairojušies. Jelgava 1934. g. aizņēmas Latvijas Bankā — 58.000 ls par 7% uz 6 gadiem. Latvijas Hipotēku bankā Jelgavas parādi pavairojušies no 0,361 līdz 0,401 milj. ls, kas aizdoti uz 12—24 gadiem; arī finanču ministrijas saimniecības departamentā parādi pavairojušies no 0,422 līdz 0,47 milj. ls. Tautas labklājības ministrijā aizņemtās summas bija — 29.000 ls. Jelgavas pilsētas krāj-kasē ir aizdevusi 0,224 milj. ls par 8% uz nenoteiktu laiku. Tāpat kā dažas citas pilsētas, arī Jelgava ir aizņēmusies (izlietojusi) no pensiju fonda 20.000 ls, par kuļiem maksā 6%; šī summa starp parādiem nav ieskaitīta. Vents-

№ 78. Pilsētu uzņē
№ 78. Entreprises muni

№№	Uzņēmumi	Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises			Peļņa ls —	
		1932.	1933.	1934.	1932.	1933.
1	2	3	4	5	6	7
1	Elektrības iestādes	40	42	43	9 508 121	9 219 413
2	Gāzes iestādes	1	2	2	582 950	680 983
3	Ūdensvads	5	5	5	1 392 090	1 425 318
4	Satiksmes līdzekļi:					
4	Tramvaji	2	2	2	740 304	727 740
5	Auto	6	5	5	249 816	347 806
6	Kuģi	1	1	1	—	—
7	Pārējie	2	2	2	2 435	1 682
8	Lopkautuves	51	53	55	144 511	139 667
	Lauksaimniecības uzņēmumi:					
9	Lauku mājas un muižas	6	6	6	33 245	21 214
10	Augļu, sakņu un puķu dārzi	10	10	9	4 433	5 607
11	Dzirnavas	6	6	5	6 773	8 743
12	Zāģētavas	3	3	3	5 392	2 376
13	Ameņu lauztuves	2	3	2	765	740
14	Ķieģeļu cepli	3	3	3	10 215	7 787
15	Spiestuves	1	1	1	1 448	2 025
	Naudas iestādes:					
16	Bankas	2	2	2	34 000	34 000
17	Krājķases	4	3	3	3 915	2 170
18	Lombardi	3	3	3	—	—
	Starpniecības uzņēmumi:					
19	Nekustamas mantas tālākiznomāšana	17	17	15	12 299	6 862
20	Spirta izdalīšana	2	2	2	1 400	1 800
21	Tirgi	56	59	60	—	—
22	Malkas un būvmateriālu sagatavošana	3	3	3	5 846	6 928
23	No pārtikas vielu iegādāšanas	2	2	2	4 020	4 037
24	Svērtuves	8	7	7	—	—
25	Aptiekas	4	4	4	45 971	36 883
26	Kino	1	1	1	7 898	3 360
27	Veļas mazgātavas	1	1	1	1 905	2 147
28	Asenizācijas uzņēmumi	4	4	4	28 004	18 494
29	Centrālās darbnīcas	2	3	3	920	871
30	Elevatori	—	—	1	—	—
31	Kopā	248	255	255	12 828 676	12 708 653

pils parādi 1934. gadā ir pavairojušies no 0,45 līdz 0,47 milj. ls; pie kam Latvijas Hipotēku bankas parādi pavairojušies no 0,193 līdz 0,205 milj. ls, finanču ministrijas saimniecības departamentā — 0,219 līdz 0,225 milj. ls, bet pārējie palikuši bez pārmaiņām: tautas labklājības ministrijā — 34.000 ls un Valsts Zemes bankā — 3.000 ls.

Pārējās provinces pilsētās ar parādiem notika samērā nelielas pārmaiņas. No mazajām pilsētām par lielu summu parādi pavairojās Ķemeros: no 84.000 līdz 128.000 ls, kas notika sakarā ar Latvijas Hipotēku bankas aizdevumu pavairošanos no 25.000 līdz 53.000 ls un finanču m-jas — no 51.500 līdz 66.500 ls. Samērā lieli parādi ir Ogrēi — 162.000 ls apmērā, no kuriem 88.000 ls saņemti no Latvijas Hipotēku bankas, no finanču m-jas — 33.500 ls un no Rīgas krāšanas un aizdošanas kases — 37.500 ls.

Ar pilsētu pašvaldību parādiem 1934. gadā

ir notikušas lielākas pārmaiņas: kārtējie aizņēmumi pēc ilgāka laika — 1932. un 1933. gadā sāk atkal pavairoties. Pilsētām rodas iespēja apmierināt dažas ārkārtīgas vajadzības ar aizņēmumu palīdzību. Svarīgākais tomēr ir Rīgas pilsētas 1913./1914. g. aizņēmuma Anglijā nokārtošana. Šī sarežģītā lieta, kuŗu bez panākumiem cilāja 14—15 gadus, un kas bija piedauzības akmens mūsu saimniecisko lietu kārtošanā, atrada vieglu un ātru atrisinājumu. Ar izlīgumu Rīga panāca izdevīgākus noteikumus par visiem iepriekšējiem projektiem, bet obligāciju turētāji saņēms atkal par savu kapitālu augļus.

**Pilsētu pašvaldību uzņēmumi.
Entreprises municipales.**

Ļoti liels pilsētu pašvaldību skaits ekspluatē dažādus uzņēmumus; pārsvarā ir rūpniecības, bet sastopami arī tirdzniecības, satiksmes, lauksaimniecības u. c. uzņēmumi. Ko-

mumi 1932.—1934.

cipales de 1932 à 1934.

Bénéfice	Zaudējumi ls			N.№	Entreprises
	Pertes				
1934.	1932.	1933.	1934.		
8	9	10	11	12	13
9 170 155	—	—	—	1	Usines à électricité
686 135	—	—	—	2	Usines à gaz
1 492 586	—	—	—	3	Aqueducs
987 913	—	—	—	4	Moyens de communication:
334 444	—	—	—	5	Tramways
—	92 375	141 048	135 548	6	Automobiles
1 589	—	—	—	7	Bateaux à vapeur
161 604	21 798	37 943	56 545	8	Autres
21 702	338	300	—	9	Abattoirs
11 701	7 802	4 322	4 274	10	Entreprises agricoles:
8 405	—	—	—	11	Exploitations agricoles et domaines
5 028	—	—	—	12	Vergers, potagers et jardins fleuristes
789	—	—	—	13	Moulins
6 900	—	—	—	14	Scieries
2 719	—	—	—	15	Carrières de pierres
33 000	—	—	—	16	Tuiliers
1 230	—	—	—	17	Imprimeries
—	—	5 904	—	18	Institutions de crédit:
7 051	—	—	110	19	Banques
3 672	—	—	—	20	Caisse d'épargne
—	534 648	490 120	468 065	21	Mont-de-piété
6 949	—	—	—	22	Bureaux intermédiaires:
5 641	—	—	—	23	Arrangement d'immeubles
—	1 405	1 053	4 185	24	Distribution de l'eau-de-vie
32 988	—	—	—	25	Marchés
2 232	—	—	—	26	Prép. de bois et de mat. de constr.
732	—	—	—	27	Acquisition des denrées alimentaires
20 204	279	1 208	—	28	Balances publiques
274	51 879	43 546	34 035	29	Pharmacies
15 000	—	—	—	30	Cinématographes
13 020 643	710 524	725 444	703 838	31	Blanchisseries
					Assénisation
					Ateliers central
					Total

pējais dažādo uzņēmumu skaits ir 29. Jāpiezīmē, ka dažas nozares, ko privātā saimniecībā skaita par peļņas uzņēmumiem, pēc pilsētu pašvaldību budžetu schēmas ir ierindotas starp veselības, labierīcības vai citām iestādēm, piemēram, pirtis un peldētavas skaitās pie veselības aizsardzības iestādēm. Dažādie uzņēmumi darbojas 57 pilsētām, un tikai trim no visām pastāvošām uzņēmumu nav. Lopkautuves arī skaitās par uzņēmumiem, un tās ir 55 — pilsētu pašvaldībām, tirgi — 51, elektrības iestādes — 43 pilsētu pašvaldībām; pārējie uzņēmumi noorganizēti mazākos apmēros. Attiecībā uz minētiem un arī pārējiem uzņēmumiem ir jānorāda to lielā dažādība: dažās pilsētās elektrības iestādes aptver veselu kompleksu uzņēmumu, kā elektrības staciju, tīklu, elektrības piederumu pārdošanu u. t. t., bet starp mazajām pilsētām ir sastopamas tādas, kas ir izdekušas elektrības stacijas ekspluatēšanas tiesību koncesiju

kādai privātai personai, un arī šai gadījumā skaitās elektrības iestāde, resp. cits kāds uzņēmums. Šai gadījumā skaita, ka uzņēmums pie pilsētu pašvaldības pastāv, ja budžetā ir ieņēmumi un izdevumi, resp. peļņa vai zaudējumi.

Uzņēmumi pilsētu pašvaldībām dod ļoti lielus ieņēmumus, resp. peļņu, atņemot no bruto ieņēmumiem bruto izdevumus. Starp izdevumiem nav skaitīti dažādi ārkārtēji izdevumi, un tie pārvietoti kapitālu ieguldījumos. Bruto izdevumos nav ieskaitīta amortizācija un kapitālu augļi, tā kā uzrādītā peļņa ir mazliet lielāka par faktisko vai komerciālo. Pārskata gadā no uzņēmumu ekspluatācijas pilsētu pašvaldības peļņa — 13,0 milj. ls, kas ir 28,3% no budžetu kopsummas, un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 18,72 ls, Rīgā — 27,03 ls, bet mazajās lauku pilsētās — 0,82 ls. Uzņēmumu peļņu pārsniedz vēl tikai nodokļi un nodevas, vai tā pēc saviem apmēriem starp

№ 79. Elektribas iestā

№ 79. Stations électri

№№	Ieņēmumu un izdevumu posteņi	Gadi				
		1925.	1926.	1927.	1928.	1929.
		Ls				
1	2	3	4	5	6	7
1	Ienākumi:	6 330 548	7 182 322	8 040 935	9 747 527	12 601 591
2	No strāvas pārdošanas	6 149 429	6 984 643	7 773 577	9 401 864	11 848 247
3	Skaitītāju u. c. aparātu	9 090	14 420	23 240	22 590	24 422
4	Privātdarbi	70 960	37 741	44 920	76 800	103 135
5	Dažādi	9 417	19 818	21 616	34 827	265 924
6	No strāvas tālākizdalīšanas	91 652	125 700	177 582	211 446	359 863
7	Izdevumi:	2 905 677	3 324 105	3 642 742	4 069 676	4 743 231
8	Pārvalde	491 070	623 743	680 222	759 104	991 563
9	to starpā: Atalgojumi	414 380	542 047	583 634	604 598	727 102
10	Spēkstacija:	2 065 232	2 182 599	2 351 853	2 409 856	2 687 120
11	to starpā: Atalgojumi	336 375	423 679	436 793	443 415	471 030
12	Rīcības materiāli	1 591 851	1 584 140	1 730 201	1 718 406	1 926 308
13	Katli un mašīnas	27 478	41 420	45 111	62 665	84 577
14	Kabeļu tīkls:	267 276	415 384	426 744	673 620	665 651
15	to starpā: Atalgojumi	159 639	229 830	232 575	244 100	270 548
16	Kabeļi	45 297	96 380	67 684	90 574	159 623
17	Transformatori	29 800	6 000	79 100	48 000	53 500
18	Strāvas pirkšana	42 570	70 263	83 836	99 950	173 274
19	Amortizācija	24 301	3 900	81 719	111 184	191 369
20	Dažādi	15 228	28 216	18 368	15 962	34 254
21	Peļņa	3 427 245	3 858 617	4 400 513	5 677 951	7 860 315
22	Zaudējums	2 374	400	2 320	100	1 955
23	Uzņēmumu skaits	19	20	22	25	31

pilsētu pašvaldību ieņēmumiem atrodas otrā vietā. Tomēr minēto 29 uzņēmumu nozīme nav vienāda: ir sastopami tādi uzņēmumi, kas pilsētu pašvaldībām dod zaudējumus, lielākā daļa uzņēmumu dod samērā niecīgu peļņu un tikai nedaudz uzņēmumu dod pilsētām peļņas lielāko daļu. Lielāko peļņu dod elektribas iestādes, vai 74,1% no peļņas kopsummas, nākošā vietā ir ūdensvads — 10,0%, tramvajs — 5,8% un gāzes iestādes — 4,5%, vai kopā šie 4 uzņēmumi pilsētu pašvaldībām dod — 95% no visas peļņas, bet pārējie 25 uzņēmumi tikai — 5%.

Elektribas iestādēm starp pārējiem uzņēmumiem ir izcilus nozīme. To peļņa — 9,170 milj. ls apmērā ir $\frac{3}{4}$ no kopējās uzņēmumu peļņas. Elektribas iestāžu peļņā bez parastās komerciālās peļņas ir arī nodokļa elements, jo dažādi izprieceas uzņēmumi maksā augstākas likmes nekā par mājturībā, rūpniecības uzņēmumos un citur patērēto strāvu. Elektribas iestādes ir 43 pilsētām; 9 pilsētām koncesionētas. Mazām pilsētām, kur iedzīvotāju skaits ir mazāks par 2.000, tikai pusei ir elektribas iestādes, vai no 27 pilsētām 14 ir elektribas iestādes. Desmit gadus atpakaļ elektribas iestādes bija tikai 27 pilsētām un 8 koncesionētas.

Elektribas iestāžu apgrozījumi ir strauji pavairojušies: vēl 1925. gadā tie bija 6,331 milj.

ls, maksimumu sasniedza 1931. — 14,682, saimnieciskās krīzes gados nedaudz samazinājās un 1933. g. bija — 13,056 milj. ls, bet pārskata gadā atkal diezgan ievērojami pavairojās, sasniedzot — 13,365 milj. ls. Lielākā daļa ieņēmumu ir no strāvas pārdošanas un 1934. gadā — 12,403 milj. ls — 93%. No skaitītāju un citu aparātu iznomāšanas saņem — 0,137 milj. ls, privātiem darbiem — 0,269, dažādi — 0,066 un no strāvas izdalīšanas tālāk — 0,480 milj. ls. Elektribas iestāžu izdevumi, salīdzinot tos ar ieņēmumiem, ir mazi: 1925. gadā tie bija — 2,906 milj. ls, 1930. — 5,297, 1933. — 3,883 un 1934. — 4,212 milj. ls; pēdējā gadā izdevumi ir strauji pavairojušies, vai par lielāku summu nekā ieņēmumi, un tādēļ tirā peļņa ir nedaudz mazāka. Lielākie izdevumi ir spēkstacijai — 2,377 milj. ls, no kuriem atalgojumiem ir 0,500 milj. ls, rīcības materiāliem — 1,745, katliem un mašīnām — 0,091 milj. ls. Pārvaldes izdevumi 1934. gadā bija — 1,010 milj. ls, no kuriem lielākās summas izdeva atalgojumiem. Kabeļu tīkla izdevumi bija — 0,524 milj. ls, no kuriem lielākās summas bija atalgojumiem un kabeļiem. Pilsētās, kur ir tikai elektriskās strāvas izdalīšana, tā jāpērk, un 1934. gadā par to paredzēja izdot — 0,281 milj. ls. Amortizācijai arī paredzēti atskaitījumi, bet tie ir ļoti niecīgi un faktisko nodilšanu nesedz. Lielākie apgrozījumi, kā ieņēmumi, tā arī izdevumi, bija Rīgai.

des 1925.—1934.

ques de 1925 à 1934.

					Années	
1930.	1931.	1932.	1933.	1934.	N ^o .N ^o	
Ls					Recettes et dépenses	
8	9	10	11	12	13	14
14 262 189	14 682 130	13 318 837	13 085 540	13 364 703	1	Recettes:
13 288 507	13 688 339	12 408 552	12 202 783	12 402 918	2	De la vente du courant
93 580	93 048	108 634	123 144	137 302	3	Loyer des compteurs à électricité et d'autres appareils
235 200	270 770	262 174	243 484	269 071	4	Travaux privés
248 097	117 807	93 438	70 153	65 948	5	Diverses
396 805	512 166	446 039	445 976	489 464	6	De la distribution du courant
5 297 006	4 774 381	3 819 336	3 883 202	4 212 488	7	Dépenses:
1 014 413	991 651	984 530	993 490	1 009 675	8	Administration
864 280	817 337	768 577	806 788	821 930	9	dont: Appointements
3 253 941	2 798 166	1 926 827	2 047 693	2 376 702	10	Station de force:
541 731	616 262	568 578	537 239	499 578	11	dont: Appointements
2 322 909	1 991 822	1 203 433	1 380 462	1 744 893	12	Matériel d'exploitation
115 206	127 064	118 972	96 346	91 136	13	Chaudières et machines
655 823	653 870	643 483	579 983	524 036	14	Réseau de câbles:
290 538	336 285	325 745	332 326	332 929	15	dont: Appointements
157 409	200 915	241 324	182 104	133 473	16	Câbles
44 900	49 065	27 720	28 990	21 520	17	Transformateurs
195 996	299 159	252 587	250 795	280 509	18	Achat du courant
135 810	20 370	1 100	2 030	13 810	19	Amortissements
41 023	11 165	10 809	9 211	7 756	20	Dépenses diverses
8 965 183	9 907 979	9 499 501	9 202 338	9 152 215	21	Bénéfice
—	230	—	—	—	22	Perte
32	32	36	42	43	23	Nombre des entreprises

Ūdensvadi darbojas tikai 5 pilsētām, un tomēr peļņa no tiem ir otrā vietā. Ūdensvadu peļņa visu laiku ir pavorojusies: 1925. gadā tā bija 0,887 milj. ls, 1933. — 1,425 un 1934. — 1,403 milj. ls; arī pārskata gadā tā ir pavorojusies par 0,068 milj. ls. Tik strauja peļņas pavorošanās, kā varēja novērot pie elektrības iestādēm, šeit tomēr nav. Ūdensvadu kopējais ieņēmums 1925. gadā bija — 1,424 milj. ls, 1933. — 1,990 un 1934. — 2,042 milj. ls, vai ieņēmumu summas arī nav sevišķi strauji pavorojušās, pie kam atsevišķos gados tās ir pat svārstījušās. Gandrīz visi ūdensvada ieņēmumi nāk no ūdens pārdošanas — 2,014 milj. ls un samērā nelielas summas no privātiem darbiem. Ūdensvadu izdevumi 10 gadu laikā ir palikuši gandrīz bez pārmaiņām: 1925. gadā tie bija — 0,537 milj. ls un 1934. — 0,549 milj. ls; tiesa, 1930. gadā tie sasniedza — 0,699 milj. ls, bet pēc tam tie strauji samazinājās. Lielākie ir vispārīgie izdevumi — 0,299 milj. ls, rīcības izdevumi — 0,153 milj. ls, uzturēšanas — 0,006 milj. ls un dažī sīkāki. Ūdensvads minētām 5 pilsētām, bet sevišķi Rīgai, dod ievērojamu peļņu, lielāku kā daudzi patstāvīgie nodokļi.

Gāzes iestādes ir tikai Rīgā un Liepājā. Rīgas gāzes iestādes peļņa visu laiku, arī saimnieciskās krīzes gados, ir pavorojusies. Bruto ieņēmumi turpretim ir arī svārstījušies, resp. samazinājušies: 1932. gadā tie bija

— 1,340 milj. ls, 1933. — 1,298 un 1934. — 1,220 milj. ls. Vairāk kā 2/3 daļas no visiem ieņēmumiem nāk no gāzes pārdošanas, un 1934. gadā no tās ieņēma — 0,839 milj. ls; no ražošanas atkritumiem un blakus produktiem ieņēma — 0,312 milj. ls, bet pārējie ieņēmumi, kā gāzes mērītāju īre, privātdarbi u. c., dod nelielus ieņēmumus. Peļņas pavorošanās pēdējos gados notika sakarā ar izdevumu strauju samazināšanos: 1932. gadā tie bija — 0,766 milj. ls, 1933. — 0,669 un 1934. — 0,576 milj. ls, pie kam visvairāk samazinājās ražošanas izdevumi, kas 1932. gadā bija 0,391, 1933. — 0,346 un 1934. — 0,262 milj. ls. Vispārīgie izdevumi, starp kuriem lielā pārsvarā algas, ir samazinājušies par nelielām summām: 1931. gadā tie bija 0,298 milj. ls un 1934. — 0,239 milj. ls. Citi izdevumi ir samērā mazi.

Autobusu ekspluatācija Rīgā dod diezgan lielus ieņēmumus. Pa daļai Rīgas pilsēta pati ekspluatē dažas autobusu līnijas, bet tās dod samērā nelielus ieņēmumus: bruto peļņa 1934. gadā paredzēta 0,290 milj. ls, izdevumi — 0,167 un tīrā peļņa 0,033 milj. ls. Daudz lielāki ieņēmumi ir no koncesijām, un pēdējos gados neto tie bija šādi: 1931. gadā 0,080 milj. ls, 1932. — 0,215, 1933. — 0,310, 1934. — 0,295 milj. ls (izsniegtās koncesijas dod 0,325 milj. ls lielus ieņēmumus un kontrole izmaksā — 0,030 milj. ls). Arī dažām citām pilsētām ir paredzēti ieņēmumi no auto ekspluatācijas, bet

№№	Ieņēmumu un izdevumu posteņi	Gadi				
		1925.	1926.	1927.	1928.	1929.
		Ls				
1	2	3	4	5	6	7
1	Ieņēmumi:	1 424 205	1 368 350	1 456 705	1 643 362	1 933 055
2	No ūdens pārdošanas	1 412 785	1 351 300	1 438 100	1 624 650	1 893 772
3	Privātdarbi	7 950	13 050	14 200	11 500	33 205
4	Dažādi	3 470	4 000	4 405	7 212	6 078
5	Izdevumi:	537 329	588 089	572 977	617 395	668 066
6	Vispārējie izdevumi	237 197	257 582	273 500	287 322	314 174
7	to starpā: Atalgojumi	223 220	242 165	251 221	263 373	289 229
8	Ricibas izdevumi	191 590	169 945	187 853	187 498	194 997
9	Uzturēšanas izdevumi	104 287	154 498	104 207	134 849	152 616
10	to starpā: Rezervuāri, katli, mašīnas	41 270	32 360	37 422	31 062	32 502
11	Ielu tīkls	22 442	70 617	27 984	63 937	60 900
12	Privātdarbi	5 800	8 000	8 000	8 150	27 714
13	Amortizācija	1 612	5 264	5 917	5 541	5 779
14	Dažādi	2 643	800	1 500	2 185	500
15	Peļņa	886 876	780 261	883 728	1 025 967	1 265 589
16	Zaudējums	—	—	—	—	600

tie ir samērā mazi un pa daļai ar gadījuma raksturu.

Pārējie pilsētu pašvaldību uzņēmumi dod samērā mazu peļņu, un ieņēmumu struktūrā tiem nav nekādas nozīmes. No šiem pārējiem uzņēmumiem lielākie apgrozījumi bija šādiem: aptiekas paredzēja pārdot medikamentus par 0,178 milj. ls, no lauku un muižu ekspluatēšanas paredzēja bruto ieņemt — 0,128 milj. ls, augļu un sakņu dārzniecībām — 0,071 milj. ls, grāmatspiestuvēm — 0,045, un tirā peļņa no naudas iestādēm — 0,034 milj. ls u. c. uzņēmumi.

Ar lielākiem zaudējumiem darbojas trīs pilsētu pašvaldību uzņēmumi: tvaikoņi, tirgus un lopkautuves uzņēmumi. Pēdējie divi uzņēmumi atrodas īpatnējā stāvoklī, jo to ieņēmumus skaita pie nodokļiem un bruto izdevumus uzrāda kā zaudējumus. Faktiski arī tirgus un lopkautuve darbojas ar ievērojamu peļņu. Tirgus uzturēšanas izdevumi pilsētu valdēm 1934. gadā ir paredzēti šādi: algas — 0,281 milj. ls, ēku un gruntsgabalu uzturēšana — 0,174 un dažādi — 0,013 milj. ls, vai kopā 0,468 milj. ls, un šī summa ir uzrādīta kā zaudējums no tirgus. Ieņēmumi no tirgus nodokļa veidā 1934. gadā bija — 1,435 milj. ls un no tirgus nodokļa iekasēšanas tiesību iznomāšanas — 0,211 milj. ls, vai kopā — 1,646 milj. ls. Salīdzinot šo ieņēmumu summu ar izdevumiem, iznāk, ka faktiski tirgus ir devis — 1,178 milj. ls lielu peļņu. Līdzīgs stāvoklis ir ar lopkautuvēm: šeit izdevumu kopsumma 1934. gadā bija paredzēta — 0,505 milj. ls, bet ieņēmumi komplektējās no nodevas par gaļas

sanitāro pārraudzību — 0,505 milj. ls, lopu kaušanas u. c. atlīdzībām — 0,476 milj. ls, lopkautuves iznomāšanas — 0,112 milj. ls, dažādiem — 0,022 milj. ls, vai kopā — 1,115 milj. ls, un kopējā lopkautuvju peļņa būtu 0,611 milj. ls, bet tā kā nodoklis no gaļas sanitārās pārraudzības ir pieskaitīts pie nodokļiem, tad lopkautuvju peļņa ir 0,162 milj. ls un zaudējumi — 0,057 milj. ls.

Tvaikoņu ekspluatācija Rīgai dod zaudējumus, kas dažos iepriekšējos gados bija lieli; šie tvaikoņi ir pilsoņu ērtības labā, jo uztur satiksmi pāri Daugavai. Lielākie zaudējumi no tvaikoņu ekspluatācijas bija paredzēti 1931. gadā — 0,294 milj. ls apmērā; pēdējos gados ar taupību tie samazināti un 1934. gadā deva — 0,136 milj. ls lielu zaudējumu summu. Bruto ieņēmumi no Rīgas tvaikoņu ekspluatācijas katru gadu samazinās: 1930. gadā paredzēja ieņemt — 0,400 milj. ls, 1933. — 0,251 un 1934. — 0,203 milj. ls; gandrīz visi ieņēmumi nāk no braukšanas maksām. Bruto izdevumi arī samazinās: 1931. gadā tie bija 0,610 milj. ls, 1932. — 0,392 un 1934. — 0,339 milj. ls. Samazinājušies ir kustības izdevumi, kas 1931. gadā bija — 0,428 milj. ls un 1934. — 0,207 milj. ls, kas nāk galvenā kārtā uz algu rēķina — tās tai laikā ir samazinājušās no 0,325 līdz 0,145 milj. ls. Nedaudz samazinājušies kurināmais materiāls un smērējļas. Arī pārvaldes izdevumi ir samazinājušies. Uzturēšanas un remonta izdevumi palikuši bez lielākām pārmaiņām. Tvaikoņu ekspluatācijas izdevumi tomēr vēl arvien ir lielāki par ieņēmumiem no braukšanas maksām.

Iestādes 1925.—1934.
de 1925 à 1934.

					Années	
1930.	1931.	1932.	1933.	1934.	N.º	
Ls					Recettes et dépenses	
8	9	10	11	12	13	14
1 919 589	1 977 421	2 004 472	1 989 862	2 042 083	1	Recettes:
1 887 975	1 944 694	1 975 774	1 962 904	2 014 355	2	De la vente de l'eau
23 500	21 450	18 500	17 500	18 278	3	Travaux privés
8 114	11 277	10 198	9 458	9 450	4	Diverses
698 580	665 729	612 382	564 544	549 497	5	Dépenses:
353 494	363 239	318 671	304 025	299 335	6	Générales
302 534	322 678	298 283	286 587	281 084	7	dont: Appointements
207 240	186 266	184 378	156 975	153 435	8	Dépenses d'exploitation
131 070	114 801	108 133	102 544	95 827	9	Dépenses d'entretien
38 732	26 212	23 230	23 494	23 719	10	dont: réservoirs, chaudières et machines
44 100	52 130	39 600	34 909	31 913	11	Réseau de rues
17 000	9 915	8 334	8 492	5 624	12	Travaux privés
—	—	—	—	—	13	Amortissement
6 776	1 423	1 200	1 000	900	14	Diverses
1 221 009	1 311 692	1 392 090	1 425 318	1 492 586	15	Bénéfice
—	—	—	—	—	16	Perte

Atalgojumi pilsētu pašvaldībās.
Traitement dans les institutions municipales.

Tālākie aprēķini zīmējas nevis uz algu likmēm, bet gan uz atalgojumu kopsummām, kuŗas izmaksātas pilsētu pašvaldību darbiniekiem. Atalgojumiem kā valsts, tā arī pašvaldību iestādēs ir ļoti redzama vieta izdevumu kopsummā, tādēļ nepieciešams tos novērtēt atsevišķi no pārējiem izdevumiem. Līdz pat 1933. gadam atalgojumu kopsumma pavairojās, un tas notika tieši saimnieciskās krīzes sākumā 1931.—1932. gados. Izskaidrojams tas ar to, ka dažas pilsētas sāka ekspluatēt lielākus uzņēmumus, vai tieši šai laikā Rīga pārņēma pilsētas pārvaldē tramvaju, bet līdz ar to strauji pavairojās atalgojumu kopsumma. 1930. gadā tā bija — 23,0 milj. ls, 1931. — 25,7, 1932. — 27,6, 1933. — 27,7 un 1934. — 27,1 milj. ls, un tikai pārskata gadā atalgojumu kopsumma samazinājās par 0,6 milj. ls vai 2,1%. Caurmērā uz katru iedzīvotāju pilsētu pašvaldību darbinieku atalgojumiem iznāk — 38,05 ls. Laikā no 1930. līdz 1933. gadam lielākā atalgojumu pavairošanās bija Rīgā, kas pa daļai bija saistīta ar tramvaja pārņemšanu. Pārskata gadā turpretim Rīgā notika lielāka atalgojumu samazināšanās — par 0,722 līdz 19,808 milj. ls vai 3,5%. Pārējās pilsētu grupās atalgojumi pārskata gadā ir palikuši bez lielākām pārmaiņām, vai arī pavairojušies, piemēram, II. grupas pilsētās (Liepājā, Daugavpili, Jelgavā un Ventspilī) tie pavairojušies par 3,7%; nedaudz mazāk atalgojumi pavairojušies IV. un V. grupas pilsētās. Atalgojumu summas, kas iznāk caurmērā uz katru iedzī-

votāju, ir nevienādas: lielākās ir Rīgā — 52,05 ls, provinces pilsētās tās nesamērojami mazākas, un līdz ar iedzīvotāju skaitu samazinās caurmēra atalgojumi: II. grupas pilsētās caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 26,51 ls liela atalgojumu summa, III. grupas pilsētās (ar iedzīvotāju skaitu no 5.000 līdz 15.000) — 22,15 ls, IV. grupas pilsētās (ar iedzīvotāju skaitu no 2.000 līdz 5.000) — 17,59 ls un V. grupas pilsētās (ar iedzīvotājiem mazāk par 2.000) iznāk 15,06 ls liela atalgojumu summa uz katru iedzīvotāju.

Pa pilsētu pašvaldību iestādēm atalgojumi sadalās diezgan nevienādi. Salīdzinot visus iestādes uzturēšanas izdevumus ar atalgojumiem, dabūjam šādu ainu: izglītības iestādēs (skolās) atalgojumi ir lielākā daļa no uzturēšanas izdevumiem vai — 76,0%; parējo izglītības iestāžu vajadzībām paliek mazāk par 1/4 daļu. Dažos iepriekšējos gados atalgojumu daļa izglītības iestādēs bija mazāka, vai tai laikā pilsētu pašvaldības lielākos apmēros apmierināja citas vajadzības. Atalgojumu daļa administratīvās iestādēs — 72,0% apmērā arī ir liela, kas pilnīgi saprotami un dabiski. Iepriekšējos gados šī daļa bija mazāka, un iespējams, ka tai laikā pilsētu pašvaldības vairāk iegādājās inventāru, vai arī izdeva citām vajadzībām. Veselības aizsardzības iestādēs atalgojumi un pārējie izdevumi ir gandrīz vienādi, jo atalgojumiem 1934. gadā izdeva—51,5% no visiem uzturēšanas izdevumiem. Starp veselības aizsardzības izdevumiem lielākās summas iznāk slimnīcām, kur jāmaksā medicīniskam personālam, kā arī jāuztur slimnieki. Labiercības iestādes at-

№ 81. Atalgojumi pilsētu pašvaldībās 1925.—1934.
 № 81. Traitement dans les institutions municipales de 1925 à 1934.

№№	Grupās Groupes	I.	II.	III.	IV.	V.	Kopā Total
Gadi — Années		3	4	5	6	7	8
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1925.	10 354	2 365	1 127	622	156	14 624
2	1926.	12 275	2 771	1 303	721	189	17 259
3	1927.	13 251	2 958	1 560	808	236	18 813
4	1928.	14 350	3 121	1 671	890	366	20 398
5	1929.	15 751	3 682	1 714	991	454	22 592
6	1930.	16 471	4 027	1 766	1 101	524	23 889
7	1931.	17 919	4 179	1 848	1 184	581	25 711
8	1932.	20 209	3 980	1 744	1 103	558	27 594
9	1933.	20 620	3 855	1 629	1 042	516	27 662
10	1934.	19 898	3 997	1 614	1 058	525	27 092
Procentos no budžetu kopsummas Pourcentage de la somme général du budget							
11	1925.	51,2	56,9	48,7	50,8	42,0	51,7
12	1926.	48,8	59,8	52,5	46,5	45,1	50,4
13	1927.	56,9	57,1	51,6	44,7	43,4	55,6
14	1928.	49,3	51,1	54,6	48,0	50,1	49,9
15	1929.	50,0	53,4	48,5	44,3	48,5	50,1
16	1930.	50,2	57,2	48,1	48,7	47,9	51,0
17	1931.	49,5	53,6	48,7	52,7	52,4	50,3
18	1932.	62,0	58,0	48,4	52,4	54,8	59,7
19	1933.	66,7	59,3	47,4	54,1	52,9	63,2
20	1934.	60,4	58,3	49,3	54,0	52,9	58,9
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (Ls) Moyenne par habitant (en Ls)							
21	1925.	30,66	16,19	16,87	10,85	6,51	23,16
22	1931.	47,43	27,72	25,86	19,31	18,89	37,01
23	1932.	53,47	26,40	23,44	18,00	17,66	39,72
24	1933.	54,66	25,57	22,86	16,99	15,75	39,76
25	1934.	52,65	26,51	22,15	17,89	15,46	38,95

algojumiem izdod tikai apmēram $\frac{1}{3}$ daļu, bet pārējo izlieto tieši labierīcību ierīkošanai. Tomēr ir iespējams, ka atalgojumu daļa ir lielāka, ja pielaiž, ka arī starp tiešiem labierīcību ierīkošanas izdevumiem var būt algu postepi. Mazākā atalgojumu daļa ir sociālās palīdzības iestādēs, starp kuņām pārsvarā ir patvermes, vai arī atklātā apgāde, bet šīm iestādēm personāls, salīdzinot ar visiem uzturēšanas izdevumiem, ir mazs, un tādēļ arī atalgojumiem izdod tikai — 17,6% no visiem uzturēšanas izdevumiem. Atalgojumu attiecības pilsētu pašvaldību uzņēmumos ir grūti aprēķināt, jo šeit ir tikai bruto izdevumi, un līdz ar to procentu apmēri nav salīdzināmi ar citām iestādēm; arī pa atsevišķiem uzņēmumiem šīs attiecības ir ļoti dažādas.

Administratīvās iestādēs atalgojumu kopsummas pēdējos gados samērā šaurās robežās svārstījās, bet pārskata gadā tās pavairojās par 0,153 līdz 4,120 milj. ls. No atalgojumu kopsummas tie ir 15,2%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 5,93 ls. Rīgā administratīvo iestāžu atalgojumi uz vienu iedzīvotāju — 7,59 ls apmērā ir lielāki nekā provinces pilsētās, lai gan mazajās lauku pilsētās uz vienu iedzīvotāju iznāk lielākas summas nekā lielajās provinces pilsētās. Nodaļu pārvaldē un centrālās administratīvās iestādēs ir lielāki atalgojumi; izdevumi darbinieku sociālajai apdrošināšanai arī skaitīti pie atalgojumiem.

Izglītības iestādēs ir lielākie atalgojumi. Saimnieciskās krīzes gados tie palika bez lielākām pārmaiņām un vienīgi pārskata gadā samazinājās par 0,317 līdz 10,195 milj. ls vai — 3,0%. No visu atalgojumu kopsummas tie ir 37,6%. Mazās provinces pilsētās izglītības iestāžu atalgojumu daļa ir lielāka un sasniedz 60—70%. Caurmērā uz katru iedzīvotāju izglītības iestādēs iznāk — 14,66 ls liela atalgojumu summa, pie kam Rīgā 18,28 ls, bet pārējās pilsētās 10 ls.

Uzņēmumos atalgojumi 1931.—1932. gadam ļoti strauji pavairojās, bet pēdējā gadā tie atkal nedaudz samazinās. 1931. gadā tie bija — 4,781 milj. ls, 1932. — 6,863, 1933. — 6,089 un 1934. — 6,774 milj. ls, vai pārskata gadā sama-

№ 82. Atalgojumi pilsētu pašvaldības iestādēs 1925.—1934.

№ 82. *Traitement dans les institutions municipales de 1925 à 1934.*

№№	Iestādes <i>Institutions</i>	Gadi <i>Années</i>	Administratīvās <i>Administratives</i>	Sociālās palīdzības <i>Assistance publique</i>	Izglītības veicinā- šanas <i>Instruc- tion</i>	Veselības aizsardzī- bas un higiēnas <i>Sauve- garde sanitaire et hygiène</i>	Labierī- cības <i>Etablis- sements de bon- ordre</i>	Nekusta- mu īpašu- mā pārval- dīšanas un uzturēšan. <i>Gestion et entretien des im- meubles</i>	Uzņēmū- mu un pa- sākumu eksploatā- cijas <i>Exploita- tion des entreprises et éta- blissem.</i>	Kopā <i>Total</i>
			1000 Ls							
1	2		3	4	5	6	7	8	9	10
1	1925.		2 408	580	6 354	1 734	879	147	2 522	14 624
2	1926.		2 860	714	7 305	2 134	1 076	185	2 985	17 259
3	1927.		3 001	828	8 156	2 301	1 116	168	3 243	18 813
4	1928.		3 472	836	8 449	2 872	1 160	161	3 448	20 398
5	1929.		3 407	985	9 256	3 326	1 387	200	4 031	22 592
6	1930.		3 677	1 070	9 520	3 714	1 352	233	4 323	23 889
7	1931.		3 908	1 068	10 615	3 918	1 183	237	4 781	25 710
8	1932.		4 001	1 071	10 581	3 644	1 200	234	6 863	27 594
9	1933.		3 976	1 153	10 512	3 516	1 286	230	6 989	27 662
10	1934.		4 129	1 137	10 195	3 370	1 254	233	6 774	27 092
Procentos — <i>Pourcentage</i>										
11	1925.		16,5	4,0	43,4	11,9	6,0	1,0	17,2	100,0
12	1931.		15,2	4,2	41,3	15,2	4,6	0,9	18,6	100,0
13	1932.		14,5	3,9	38,3	13,2	4,4	0,8	24,9	100,0
14	1933.		14,4	4,2	38,0	12,7	4,6	0,8	25,3	100,0
15	1934.		15,2	4,3	37,6	12,5	4,6	0,9	25,0	100,0

zinājušies par 0,215 milj. ls — 3,1%. Atalgojumu daļa uzņēmumos ir 25,0% no to kopsummas pilsētu pašvaldībās. Caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 9,74 ls, pie kam Rīgā — 14,03 ls, bet provinces pilsētās tie pakāpeniski samazinājās, un mazajās lauku pilsētās atalgojumi uzņēmumos ir tikai — 0,70 ls uz katru iedzīvotāju.

Pārējās iestādēs atalgojumi ir mazi. Veselības aizsardzības iestādēs — 3,370 milj. ls apmērā izdod lielākās summas; pārskata gadā tās ir samazinājušās par 4,2%. Caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 4,84 ls liela atalgojumu summa, Rīgā — 7,14, bet mazajās lauku pilsētās — 0,21 ls. Labierīcības iestādēs atalgojumi pārskata gadā samazinājās par 2,5% līdz 1,254 milj. ls; uz katru iedzīvotāju iznāca — 1,80 ls, pie kam Rīgā tās bija ievērojami lielākas, bet provinces pilsētās mazākas. Sociālās palīdzības iestādēs, kur atalgojumi vispār ir mazi, tie pārskata gadā samazinājās par 1,4% līdz 1,137 milj. ls; uz katru iedzīvotāju iznāca — 1,63 ls, pie kam līdzīgi visiem citiem atalgojumiem tie Rīgā ir lieli, bet provincē mazi. Nekustamas mantas pārvaldīšanā atalgojumiem izdeva — 0,233 milj. ls. Zīmīgi, ka gandrīz visās iestādēs, izņemot administrā-

tīvās, atalgojumi pārskata gadā ir samazinājušies, kas noticis sakarā ar lielāku taupību lielajās pilsētās.

№ 83. Atalgojumu procenti pret iestāžu uzturēšanas izdevumiem.

№ 83. *% du traitement par rapport au dépenses à l'entretien des institutions.*

№№	Iestādes <i>Institutions</i>	Gadi <i>Années</i>	Administratīvās <i>Administratives</i>	Sociālās palīdzības <i>Assistance publique</i>	Izglītības veicinā- šanas <i>Instruc- tion</i>	Veselības aizsar- dzības un higiēnas <i>Sauve- garde sanitaire et hy- giène</i>	Labierī- cības <i>Etablis- sem. de bon- ordre</i>
			3	4	5	6	7
1	2		3	4	5	6	7
1	1925.		63,7	17,0	75,8	49,0	34,0
2	1926.		64,9	19,2	72,4	50,8	29,0
3	1927.		65,8	23,2	76,9	48,5	31,3
4	1928.		64,8	22,1	76,2	50,8	30,6
5	1929.		64,8	19,7	75,0	49,7	27,7
6	1930.		66,6	24,0	72,2	50,6	30,4
7	1931.		65,1	15,6	73,1	48,6	26,9
8	1932.		68,6	14,7	76,8	51,9	34,0
9	1933.		70,5	17,2	77,1	54,0	35,2
10	1934.		72,0	17,6	76,9	51,5	34,4

Igaunijas pilsētu pašvaldību finanses.
Finances des municipalités de l'Estonie.

Igaunijas pilsētu pašvaldībām ir daudz kopēja ar mūsu pilsētām. Vispirms, tām jau kopēja tuvākā priekškaņa vēsture, kad tās darbojās pēc vieniem un tiem pašiem likumiem, otrs, arī pēckara gados to attīstība gāja līdztekus. Tomēr ir arī savas atšķirības. Igaunijā pilsētu pašvaldības ir divējādas: pilntiesīgas (ja tā var teikt) un sašaurinātām tiesībām, vai pilsētas un miestu. Igaunijā pilsētu pašvaldību saimniecības gads sākas 1. aprīlī un beidzas nākošā kalendāra gada 31. martā. Igaunijas pilsētu pašvaldību finanču

Igaunijā pastāv 18 pilsētas un 17 miestu, vai kopā — 35 pilsētu pašvaldības, bet pie mums — 60; arī pilsētu iedzīvotāju skaits pie mums ir divkārti lielāks. Tādēļ arī ieņēmumu un izdevumu kopsūmas Igaunijas pilsētās ir ievērojami mazākas, un tās var salīdzināt tikai caurmērā uz vienu iedzīvotāju. Lielākie ieņēmumi Igaunijas pilsētu pašvaldībām bija 1930./31. s. g., kad tie sasniedza — 17,4 milj. ls, nākošos gados tie strauji samazinājās — 1931./32. s. g. līdz — 14,4 un 1932./33. — 13,4 milj. ls, vai arī pēdējā gadā tie samazinājušies par 7%. Gandrīz līdzīga ir arī mūsu pilsētu pašvaldību ieņēmumu kustība, un šai ziņā nekādas lielas izšķirības nav.

№ 84. Igaunijas pilsētu un miestu ieņēmumi un izdevumi 1922.—1932./33.

№ 84. *Recettes et dépenses des villes et des bourgs d'Estonie des exercices de 1922 à 1932/33.*

№№	Gadi <i>Exercices</i>	Ieņēmumi — <i>Recettes</i>			Izdevumi — <i>Dépenses</i>			Atlikums (+) vai Reste + iztrūkums (—) ou déficit —		
		pilsētas <i>villes</i>	miesti <i>bourgs</i>	kopā <i>total</i>	pilsētas <i>villes</i>	miesti <i>bourgs</i>	kopā <i>total</i>	pilsētas <i>villes</i>	miesti <i>bourgs</i>	kopā <i>total</i>
		1000 ls								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1922.	6 345	.	.	6 126	.	.	+ 219	.	.
2	1923.	9 846	.	.	9 700	.	.	+ 146	.	.
3	1924.	10 714	574	11 288	10 583	602	11 185	+ 131	- 28	+ 103
4	1925.	11 781	596	12 377	11 295	573	11 868	+ 486	+ 33	+ 509
5	1926.	14 306	671	14 977	14 258	638	14 896	+ 48	+ 23	+ 81
6	1927./28.*)	16 901	457	17 358	16 670	425	17 095	+ 231	+ 32	+ 263
7	1928./29.	15 203	487	15 690	15 005	477	15 482	+ 198	+ 10	+ 208
8	1929./30.	16 756	624	17 380	16 826	603	17 429	- 70	+ 21	+ 49
9	1930./31.	16 781	663	17 444	16 646	640	17 286	+ 135	+ 23	+ 158
10	1931./32.	13 854	529	14 383	13 865	512	14 377	- 11	+ 18	+ 7
11	1932./33.	12 853	537	13 390	12 876	509	13 385	- 13	+ 28	+ 15

statistikas principi ir mazliet citādi, jo tur apstrādā faktiskos ieņēmumus un izdevumus, bet mēs budžetus. Tomēr šim atšķirībam nav izšķirošas nozīmes, jo pamata noteikumi ir vienādi — abās valstīs budžeti ir apstrādāti vai aprēķināti pēc neto principa. Arī pilsētu un miestu jautājums viegli un vienkārši atrisināms, ja ievēro, ka līdz 1928. gadam arī pie mums bija miestu pašvaldības, kad tās visas pārvērta par pilntiesīgām pilsētām. Tādēļ Igaunijas pilsētu un miestu pašvaldības ir skaitītas kopā, un tad tās ir salīdzināmas ar mūsu pilsētām. Nelielas grūtības ir tikai ar skaitļu termiņiem: par mūsu pilsētām ir iespējams publicēt budžetus par 1934. gadu, turpretim Igaunijas pilsētu pašvaldību ieņēmumi un izdevumi attiecas tikai uz 1932./33. s. g., bet arī tas ir pārvarams, ja salīdzināšanai ņem arī mūsu pilsētu pašvaldību skaitļus.

Igaunijas pilsētu un arī miestu pašvaldību ieņēmumu struktūra ir līdzīga mūsējai: lielākais ieņēmumu postenis — 48% apmērā ir nodokļi; pie mums tas 1933. gadā bija 44%, vai nedaudz mazāks. Uzņēmumu peļņas nozīme Igaunijas pilsētu pašvaldībās bija — 8,2%, bet pie mums tā ievērojami lielāka — 29%. Ja arī to skaitītu kopā ar nekustamas mantas peļņu, tad Igaunijā tā būtu — 16,4%, bet pie mums — 32,6%. Ārkārtējiem ieņēmumiem Igaunijas pilsētu pašvaldībās visu laiku bija liela nozīme, un 1926. gadā tā sasniedza pat — 28,3%; arī pēdējā gadā ārkārtējo ieņēmumu nozīme — 13,2% apmērā ir ļoti liela. Starp ārkārtējiem ieņēmumiem ir galvenā kārtā aizņēmumi, vai arī kapitālu izlietošana. Mūsu pilsētu pašvaldībās ārkārtējo ieņēmumu nozīme tik liela nekad nav bijusi, izņemot pašus pirmos miera gadus — 1920./1921., kad tās darbojās ļoti grūtos ap-

*) Sākot ar 1927. gadu pilsētu pašvaldību saimniecības gads skaitās no 1. aprīļa līdz 31. martam nākošā gadā. 1927./1928. s. g. satur 15 mēnešus.

stākļos un faktiski finanču jautājums vēl nemaz nebija nokārtots. 1933. gadā ārkārtējie ieņēmumi mūsu pilsētu pašvaldībās bija tikai — 2,0% no budžetu kopsummas; pat absolūtos skaitļos pie mums tie bija mazāki nekā Igaunijā, vai 1,1 un 1,8 milj. ls. Pēdējā 1934. gadā ārkārtējie ieņēmumi mūsu pilsētu pašvaldībās pavairojās, bet par Igaunijas pilsētu pašvaldībām par šo laiku nekādu ziņu vēl nav.

nu). Igaunijas pilsētu pašvaldības savus ārkārtējos izdevumus veic ar aizņēmumiem (ārkārtējiem ieņēmumiem). No pārējiem izdevumiem ir atzīmējami izglītības veicināšanai izlietotās summas, kas Igaunijas pašvaldībās ir tikai 17,6% no budžeta, bet pie mums tā 1933. gadā sasniedza 31,1%, vai ir ievērojami lielākas. Veselības aizsardzības iestādēm Igaunijas pašvaldības izdeva — 12,0%, bet mūsu — 14,0% no budžeta. Sociālās palīdzī-

№ 85. Igaunijas pilsētu un miestu ieņēmumi.

№ 85. Recettes des villes et des bourgs d'Estonie.

№№	Ieņēmumi Recettes	No- dokļi Im- pôts	Starp tiem dont :					Nekus- tamas mantas peļņa Béné- fice net des im- meubles	Uzņē- mumu peļņa Béné- fice net des entre- prises	Finanču opera- cijas Opéra- tions finan- cières	Dažādi ieņē- mumi Re- cettes diver- ses	Kārtējie ieņē- mumi Recettes ordi- naires	Ārkār- tējie ieņē- mumi Recettes extra- ordi- naires	Kopā Total
			Man- tas Sur les biens	Tirdz- niecības un rūp- niecības Taxes com- merc. et industr.	Patstā- vīgie Per- man- entes	Citi Autres	1000 ls							
Gadi Exercices														
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
1	1924. . .	5 432	2 895	1 748	299	490	665	435	1 838		8 370	2 429	10 799	
2	1925. . .	5 783	3 054	1 949	341	439	867	569	2 360		9 579	2 709	12 288	
3	1926. . .	6 000	3 225	1 901	372	502	832	1 020	2 887		10 739	4 239	14 978	
4	1927./28. . .	7 500	3 870	2 564	447	619	1 335	1 274	1 490	3 045	14 644	2 840	17 484	
5	1928./29. . .	6 784	4 031	1 830	446	477	1 067	1 006	1 582	2 535	12 974	2 717	15 691	
6	1929./30. . .	7 151	4 269	1 883	481	518	1 067	1 107	1 355	3 026	13 706	3 675	17 381	
7	1930./31. . .	7 140	4 352	1 932	270	586	1 126	1 109	1 922	3 083	14 380	3 068	17 448	
8	1931./32. . .	6 999	4 410	1 829	242	518	1 025	1 021	430	2 822	12 297	2 086	14 383	
9	1932./33. . .	6 440	4 232	1 696	230	282	959	1 103	352	2 766	11 620	1 770	13 390	
Procentos — Pourcentage														
10	1924. . .	50,8	26,8	16,2	2,8	4,5	6,2	4,0	17,0		77,5	22,5	100,0	
11	1925. . .	47,1	24,8	15,9	2,8	3,6	7,1	4,6	19,2		78,0	22,0	100,0	
12	1926. . .	40,1	21,5	12,7	2,5	3,4	5,5	6,8	19,3		71,7	28,3	100,0	
13	1927./28. . .	42,9	22,1	14,7	2,6	3,5	7,6	7,3	8,5	17,4	83,7	16,3	100,0	
14	1928./29. . .	43,2	25,7	11,7	2,8	3,0	6,8	6,4	10,1	16,2	82,7	17,3	100,0	
15	1929./30. . .	41,2	24,6	10,8	2,8	3,0	6,1	6,4	7,8	17,4	78,9	21,1	100,0	
16	1930./31. . .	40,9	24,9	11,1	1,5	3,4	6,4	6,4	11,0	17,7	82,4	17,6	100,0	
17	1931./32. . .	48,7	30,7	12,7	1,7	3,6	7,1	7,1	3,0	19,6	85,5	14,5	100,0	
18	1932./33. . .	48,1	31,6	12,7	1,7	2,1	8,2	8,2	2,6	20,7	86,8	13,2	100,0	

Izdevumi abās valstīs ir salīdzināmi tikai pa daļai, jo izdevumu posteņi ar vienādiem nosaukumiem pēc būtības ir ar nevienādu saturu. Ārkārtējie izdevumi Igaunijas pilsētu pašvaldībās ir gandrīz vienādi ar ārkārtējiem ieņēmumiem. Salīdzinot ar mūsu ārkārtējiem izdevumiem vai kapitālu ieguldījumiem, abās valstīs tie visumā nozīmes ziņā ir vienādi: 1932./33. s. g. Igaunijas ārkārtējie izdevumi bija 14,4% no kopsummas, bet pie mums 15,0%. Ievērojot, ka ārkārtējie ieņēmumi pie mums ir daudz mazāki, tas nozīmē, ka kapitālu ieguldījumus (ārkārtējos izdevumus) pa lielākaļ daļai mēs izdarām ar kārtējiem ieņēmumiem (ar nodokļiem un uzņēmumu peļ-

bas un labierīcības izdevumi Igaunijas pilsētu pašvaldībās turpretim ir lielāki nekā pie mums.

Igaunijas pilsētu pašvaldības uzdod faktiskos ieņēmumus un izdevumus, un tādēļ ir arī redzams, kā pilsētu pašvaldību ieņēmumu budžeti — finanču plāni realizējas. Sākot ar 1924. gadu līdz 1928./29. s. g. ieņēmumi visu laiku pārsniedza izdevumus, un atsevišķos gados tie bija ievērojami. Vienīgi 1929./30. s. g. bija neliels iztrūkums. Saimnieciskās krīzes gados pārpalikumi ievērojami samazinājās, un atsevišķās pilsētās bija arī iztrūkumi. Kā zināms pēc iepriekšējiem skaitļiem, arī mūsu pilsētas pēdējā un arī šai gadā darbo-

№ 86. Igaunijas pilsētu un miestu izdevumi.
№ 86. Dépenses des villes et des bourgs d'Estonie.

№№	Izdevumi Dépenses	Izpildu organi u. c. Organes execu- tifs	Uguns- dzēsēji Pom- piers	Labieri- cība Services publi- ques	Izglītība Instruc- tion	Sociāla palī- dzība Assi- stance publique	Veseli- bas aizsar- dzība Sauve- garde sanī- taire	Finanču operā- cijas Opéra- tions finan- cières	Citi iz- devumi Autres dépenses	Kārtējie izde- vumi Dépen- ses or- dinaires	Ārkār- tējie iz- devumi Dépen- ses ex- traordi- naires	Kopā Total
Gadi Années												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1924. . .	725		1 545	2 240		2 323	978	107	7 918	2 780	10 698
2	1925. . .	781		1 766	2 368		2 771	1 118	158	8 962	2 820	11 782
3	1926. . .	839		2 083	2 364		3 279	1 373	210	10 148	4 747	14 895
4	1927./28. . .	1 670	214	2 414	3 301	2 336	2 116	1 832	256	14 139	3 080	17 219
5	1928./29. . .	1 460	172	2 354	2 493	2 221	1 814	1 993	206	12 713	2 770	15 483
6	1929./30. . .	1 592	178	2 597	2 649	2 688	1 998	1 787	231	13 720	3 709	17 429
7	1930./31. . .	1 599	175	2 549	2 613	2 658	1 876	2 493	288	14 251	3 035	17 286
8	1931./32. . .	1 425	166	2 460	2 562	2 498	1 734	1 136	265	12 246	2 131	14 377
9	1932./33. . .	1 338	175	2 472	2 356	2 364	1 608	970	169	11 452	1 933	13 385
Procentos — Pourcentage												
10	1924. . .	6,0		14,4	20,9		21,7	9,1	1,0	74,0	26,0	100,0
11	1925. . .	6,7		15,0	20,1		23,5	9,5	1,3	76,1	23,9	100,0
12	1926. . .	5,6		14,0	15,9		22,0	9,2	1,4	68,1	31,9	100,0
13	1927./28. . .	9,7	1,2	14,0	19,2	13,6	12,3	10,6	1,5	82,1	17,9	100,0
14	1928./29. . .	9,5	1,1	15,2	16,1	14,3	11,7	12,9	1,3	82,1	17,9	100,0
15	1929./30. . .	9,2	1,0	14,9	15,2	15,4	11,5	10,2	1,3	78,7	21,3	100,0
16	1930./31. . .	9,3	1,0	14,7	15,1	15,4	10,9	14,4	1,7	82,5	17,5	100,0
17	1931./32. . .	9,8	1,2	17,1	17,8	17,4	12,1	7,9	1,9	85,2	14,8	100,0
18	1932./33. . .	10,0	1,3	18,5	17,6	17,7	12,0	7,2	1,3	85,6	14,4	100,0

№ 87. Lietuvas pilsētu un miestu ieņēmumi 1932.—1933. g.
№ 87. Recettes des villes et des bourgs de Lithuanie en 1932 et 1933.

№№	Ieņēmumi	Gadi		Années
		1932.	1933.	
1000 ls				
Recettes				
1	2	3	4	5
1	Nekustamas mantas nodokļi	961	1 183	Impôts sur les immeubles
2	Profesionālo nodokļi	1 635	1 351	Impôts profess.
3	Dažādi nodokļi	1 025	1 195	Impôts divers
4	Nodevas	728	527	Droits
5	Tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumi.	976	1 056	Recettes des entrepr. com. et indust.
6	Īpašumi un kapitāli	1 028	864	Recettes des biens et des capitaux
7	Parādu atmaksas	81	113	Recettes proven. du rembours. des dettes
8	Dažādi ieņēmumi	216	212	Recettes diverses
9	Ārkārtējie ieņēmumi	1 446	1 917	Recettes extraordinaires
10	to starpā: Aizņēmumi	1 235	826	dont: Emprunts
11	Kopā	8 096	8 418	Total
Procentos Pourcentage				
12	Nekustamas mantas nodokļi	11,9	14,1	Impôts sur les immeubles
13	Profesionālo nodokļi	20,2	16,0	Impôts profess.
14	Dažādi nodokļi	12,7	14,2	Impôts divers
15	Nodevas	9,0	6,3	Droits
16	Tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumi.	12,0	12,5	Recettes des entrepr. com. et indust.
17	Īpašumi un kapitāli	12,7	10,3	Recettes des biens et des capitaux
18	Parādu atmaksas	1,0	1,3	Recettes proven. du rembours. des dettes
19	Dažādi ieņēmumi	2,7	2,5	Recettes diverses
20	Ārkārtējie ieņēmumi	17,8	22,8	Recettes extraordinaires
21	to starpā: Aizņēmumi	15,2	10,0	dont: Emprunts
22	Kopā	100,0	100,0	Total

jas ar pārpalikumu, kas rodas ar ievēroto taupību un racionālo saimniecību, kas tagad ir iespējama pēc atsvabināšanās no partiju patvaļīgās un izšķērdīgās saimniekošanas. Visumā Igaunijas pilsētu pašvaldību finanses ar nelielām tikko aizrādītām īpatnībām ir līdzīgas mūsu pilsētu pašvaldību saimniecībai.

Lietuvas pilsētu pašvaldību finanses.

Finances des municipalités de Lithuanie.

Par Lietuvas pilsētu pašvaldību financēm mūsu izdevumos šis ir pirmais publicējums. Visas ziņas par tām ir ņemtas no Lietuvas statistikas gada grāmatas. Lietuvā 1933. gadā pastāvēja 32 pilsētu pašvaldības, pie kam 10 bija pirmās šķiras, 21 — otrās un Klaipēda. Kopā visās minētās pilsētās bija 570.489 iedzīvotāji. Tālākie savilkumi attiecas vienīgi uz I. un II. grupas pilsētām, un Klaipēda tur ne-

ietilpst. Salīdzinot budžetu summas atsevišķās valstīs, iznāk, ka lielākie budžeti caurmērā uz vienu iedzīvotāju ir mūsu pilsētu pašvaldībām — 66,17 ls apmērā, bet mazākie Lietuvas pilsētām — 15,79 ls; Igaunijas pilsētās caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 38,26 ls.

Nodokļi Lietuvas pilsētās, tāpat kā mūsu un Igaunijas, ir lielākais ieņēmumu avots, un 1933. gadā tie bija — 44,3%, bet kopā ar nodevām — 50,6% no ieņēmumu kopsummas. Caurmērā uz katru iedzīvotāju Lietuvas pilsētās iznāca — 7,00 ls, bet kopā ar nodevām — 8,00 ls liela nodokļu summa, Igaunijā — 18,40 un pie mums — 27,36 ls. Diezgan lielus ieņēmumus deva arī tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumu peļņa, vai 12,5% no budžetu kopsummas. Ieņēmumi no īpašumiem un kapitāliem Lietuvas pilsētās ir prāvi, un tie lielāki nekā pie mums. Ārkārtējie ieņēmumi Lietuvas pilsētās 1933. gadā bija — 22,8% no

№ 88. Lietuvas pilsētu un miestu izdevumi 1932.—1933.

№ 88. Dépenses des villes et des bourgs de Lithuanie en 1932 et 1933.

№№	Gadi	1932.	1933.	Années
		1000 ls		
	Izdevumi			
1	2	3	4	5
1	Administratīvie	1 247	1 069	Administratives
2	Agronomiskā palīdzība	3	2	Agriculture
3	Izglītība un māksla	1 510	1 078	Instruction et arts
4	Sociālā apgāde	834	762	Assistance sociale
5	Veselības aizsardzība	712	835	Santé publique
6	Aresta telpas	25	29	Maisons d'arrêt
7	Policijas uzturēšana	74	81	Police d'Etat et municipale
8	Kareivju iesaukšana	7	8	Appel des conscrits
9	Satiksmes ceļi	781	594	Voies de communication
10	Līdzdalība pilsētu uzturēšanā	1 614	2 106	Entretien des villes
11	Gādība par ugunsgrēku novēršanu	482	318	Mesures contre incendies
12	Pašvaldības obligācijas	677	692	Obligations municipales
13	Kredīti	60	26	Crédit
14	Īpašumu pārvaldīšana	—	695	Gestion des biens
15	Kopā	8 026	8 295	Total
		Procentos		
		Pourcentage		
16	Administratīvie	15,6	12,9	Administratives
17	Agronomiskā palīdzība	0,0	0,3	Agriculture
18	Izglītība un māksla	18,8	13,0	Instruction et arts
19	Sociālā apgāde	10,4	9,2	Assistance sociale
20	Veselības aizsardzība	8,9	10,1	Santé publique
21	Aresta telpas	0,3	0,3	Maisons d'arrêt
22	Policijas uzturēšana	0,9	1,0	Police d'Etat et municipale
23	Kareivju iesaukšana	0,1	0,1	Appel des conscrits
24	Satiksmes ceļi	9,7	7,2	Voies de communication
25	Līdzdalība pilsētu uzturēšanā	20,1	25,4	Entretien des villes
26	Gādība par ugunsgrēku novēršanu	6,0	3,8	Mesures contre incendies
27	Pašvaldības obligācijas	8,4	8,3	Obligations municipales
28	Kredīti	0,8	0,3	Crédit
29	Īpašumu pārvaldīšana	—	8,4	Gestion des biens
30	Kopā	100,0	100,0	Total

visiem, vai ievērojami lielāka daļa nekā mūsu pilsētās. Igaunijas un Lietuvas pilsētu pašvaldības ārkārtējie ieņēmumi ir apmēram tikpat lieli, kā izdevumi. Šai ziņā tās ievērojami atšķiras no mūsu pilsētu pašvaldībām, kas dažādiem kapitālu ieguldījumiem (ārkārtējos izdevumos) izdod ļoti lielas summas, bet ārkārtējie ieņēmumi ir samērā mazi, tā kā mūsu pilsētu pašvaldības savus ārkārtējos izdevumus sedz no kārtējiem ieņēmumiem.

Lietuvas pilsētu izdevumus ir grūti salīdzināt ar mūsu izdevumiem, jo attiecīgie vienādie izdevumu posteņi pēc būtības nav vienādi un tiem dažāds saturs. Lietuvas pil-

sētas lielākās summas izdod tiem pašiem mērķiem, kā mūsu un Igaunijas pilsētās, kā: izglītībai, veselības aizsardzībai, sociālai apgādei, administratīviem izdevumiem u. t. t. Tomēr Lietuvas pilsētās ir arī daži tādi izdevumi, kuŗu nav pie mums un Igaunijas pilsētās, kas izskaidrojams ar Lietuvas pilsētu pašvaldību dažām īpatnībām. Visumā Lietuvas pilsētās ir daudz mazāki ieņēmumi un izdevumi ne tikai kā mūsu pilsētās, bet arī par Igaunijas pilsētām. Saprrotams, arī Lietuvā starp atsevišķām pilsētām ir liela izšķirība, tomēr ņemot kopsummā, tie ir mazāki nekā mūsu lauku pilsētās.

III. Valsts finanses.

III. *Finances de l'Etat.*

Valsts budžeta pieņemšana mūsu likumdevējās iestādēs parasti nokavējās, un tos pieņēma tikai pēc 3 un vairāk mēnešu saimniekošanas bez jaunā saimniecības plāna. Šī saimniecības gada budžetu pieņēma laikā resp. 30. martā, tā kā jaunā saimniecības periodā bija iespējams izmantot jauno saimniecības plānu. Tagadējā budžetā arī ārēji ir izdarīti ļoti ievērojami tehniski grozījumi — atsevišķo iestāžu ieņēmumi un izdevumi ir labāk pārredzami un salīdzināmi, bet pašā iedalījumā ir šādas pārmaiņas: no ārkārtējiem ieņēmumiem ir nodalīti kapitālu ieguldījumu ieņēmumi; tas pats ir ar ārkārtējiem izdevumiem, kur nodalīti kapitālu ieguldījumu izdevumi.

Ievērojamākas ir tomēr tās pārmaiņas, kas notikušas ar valsts budžetu pēc būtības. „Pie mūsu valsts budžetiem sevišķs iezīmējums ir tas, ka pēdējos gados mūsu valsts budžeti, sākot jau ar 1930. gadu, sāka uzrādīt iztrūkumu, un šie iztrūkumi parādījās gadu pēc gada, lai gan agrāk 8 gadus no vietas mūsu budžeti deva atlikumu, un mēs uzkrājām pāri par 100 milj. ls valsts rezerves fondā. Iztrūkumu segšanai iztērēts tikpat kā viss tas, kas bija vēl palicis pāri mūsu valsts rezerves fondā.“ Jaunais budžets „atšķiras no pagājušā gada budžeta jau vispirmā kārtā ar to, ka tas ir lielāks par pagājušā gada budžetu. Bet galvenais, un kas sevišķi uzsvērts, ir tas, ka šis jaunais budžets ir līdzsvarots un saskaņots tā, lai mums nebūtu vairs jāņem palīgā pazīstamās kredītooperācijas. Šogad ir izdevies, lai gan budžets lielāks par iepriekšējā gada budžetu, izdevumus ietvert paredzamo ieņēmumu robežās.“ „Jaunais budžets ir tā paredzēts, lai, saskaņā ar valdības nodomiem un apņemšanos un arī mūsu iespējām, mēs rastu izdevību nostipri-

nāt un paplašināt mūsu saimniecisko rosību visās nozarēs, laukos un pilsētās, saskaņojot un izlīdzinājot, kā arī līdzsvarojot; pavairot eksportu un pirkstspējas iekšzemē; vairojot tautas ienākumus, strādāt ar tālredzīgu un lietderīgu taupību, lai labvēlīgā virzienā risinātos valsts un pašvaldību budžetu uzdevumi; lai izbeigtos deficīts, lai varētu izbeigt šos deficitus kā valsts, tā pašvaldību budžetos; lai atkal sāktu uzkrāties rezerves un lai vairotu tālāk tautas garīgos spēkus, paplašinot valdības darbību izglītības, skolu, mākslas un visas kultūras laukos, lai varētu stiprināt mūsu valsts dzīvo spēku veselībā, izturībā un skaitlī; lai uzturētu drošību un kārtību iekšzemē un lai arī mēs varētu sekmiņīgi strādāt līdz labu attiecību izkopšanā un miera nostiprināšanā tautu un valšku starpā.“*)

Ieņēmumi.

Recettes.

1935./36. s. g. budžeta kopsumma pret iepriekšējo ir pavairojusies par 8,8 līdz 151,0 milj. ls — 5,8%. Iepriekšējā gadā daudzi nodokļu ieņēmumi realizējās lielākos apmēros nekā budžetā bija paredzēts; sastādot jauno budžetu šos faktiskos ieņēmumus ievēroja. Salīdzinot ar 1922./23. s. g., tagad valsts budžets ir pavairojies par 13%, un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 77,41 ls. Lielākie valsts ieņēmumi bija 1928./29. s. g. — 210,0 milj. ls, kad uz katru iedzīvotāju iznāca — 102,65 ls. Valsts ieņēmumu struktūrā lielas pārmaiņas nav notikušas: lielākais ieņēmumu avots, tāpat kā iepriekšējos gados, ir nodokļi, vai 54,0% no kopsummas, nākošā vietā ir valsts monopoli — 23,3%, nodevas un citas atlīdzības ir — 7,3%, valsts meži, zemes,

*) No Ministru Prezidenta Dr. K. Ulmaņa 8. aprīļa radiofona runas, pēc „Brīvās Zemes“ š. g. № 83 atferējuma.

№ 89. Valsts budžeta pieņemšana likumdevējās iestādēs.
№ 89. Sanction du budget d'Etat par les institutions législatives.

№№	Budžetu gadi <i>Exercices</i>	Pamata budžets <i>Budget fondamental</i>	Papildu un pārkārtotie budžeti <i>Budgets supplémentaires et reorganisés</i>			
			papildu — <i>supplémentaire</i>		pārkārtotie — <i>reorganisés</i>	
			I.	II.	pārgrozījumi <i>modification</i>	pārkārtotais b. <i>reorganisation</i>
1	2	3	4	5	6	7
1	1918./20.	1923. 28. III.
2	1920./21.	1923. 28. III.
3	1921./22.	1923. 28. III.
4	1922./23.	1922. 26. VII.	1922. 26. VII.	1923. 28. III.	1922. 19. XII.	—
5	1923./24.	1923. 28. VII.	1924. 9. II.	—	—	—
6	1924./25.	1924. 25. VI.	1925. 31. I.	—	—	—
7	1925./26.	1925. 18. VI.	—	—	1926. 31. III.	—
8	1926./27.	1926. 25. VI.	1927. 3. II.	—	1927. 22. III.	—
9	1927./28.	1927. 1. VI.	1927. 28. XII.	—	1928. 7. IV.	—
10	1928./29.	1928. 7. IV.	1928. 28. XII.	—	—	—
11	1929./30.	1929. 31. V.	1929. 24. XII.	—	—	—
12	1930./31.	1930. 28. IV.	—	—	—	—
13	1931./32.	1931. 30. VI.	—	—	—	1932. 11. I.
14	1932./33.	1932. 30. VI.	1932. 29. XII.	—	—	—
15	1933./34.	1933. 13. VII.	—	—	—	—
16	1934./35.	1934. 28. III.	—	—	1934. 15. VI., 28. VII.	1934. 31. XII.
17	1935./36.	1935. 30. III.	—	—	—	—

ūdeņi un ēkas — 5,3%, valsts uzņēmumi — 3,5%, aizņēmumi — 3,0% u. c. ieņēmumi. Visi lielākie ieņēmumu avoti absolūtos skaitļos ir pavairojušies, bet lielāka samazināšanās ir notikusi ar aizņēmumiem, kā arī daži citi ieņēmumi samazinājušies niecīgos apmēros.

Nodokļi.

Impôts.

Lielākais mūsu valsts ieņēmumu avots visus pēdējos gadus ir nodokļi, un, izņemot dažus, tie pārsniedza pusi. Arī 1935./36. s. g. budžetā 81,6 milj. ls apmērā tie ir — 54,0% no

№ 90. Valsts budžeti 1918./1920.—1935./1936.

№ 90. Budgets d'Etat de 1918/1920 à 1935/36.

№№	Budžetu gadi <i>Exercices</i>	Pamata budžets <i>Budget fondamental</i>	Papildu un pārkārtotie budžeti <i>Budgets supplémentaires et reorganisés</i>			Budžeta kopsumma <i>Somme générale des budgets</i>
			Papildu <i>Supplémentaire</i>		Pārkārtotie <i>Reorganisés</i>	
			I.	II.		
1	2	3	4	5	6	7
1	1918./20.	Latv. rbj. Roubles lett. 358 881 525	.	.	—	Latv. rbj. Roubles lett. 358 881 525
2	1920./21.	" 3 234 914 382	.	.	—	" 3 234 914 382
3	1921./22.	" 9 855 893 800	.	.	—	" 9 855 893 800
4	1922./23.	" Latos Ls 149 309 393	30 337 273	30 889 120	—	" Latos Ls 210 535 786
5	1923./24.	" 172 474 577	15 999 960	—	—	" 188 474 537
6	1924./25.	" 193 726 975	19 279 113	—	—	" 213 006 088
7	1925./26.	" 160 949 256	—	—	—	" 160 949 256
8	1926./27.	" 165 927 276	4 000 000	—	—	" 169 927 276
9	1927./28.	" 159 096 756	4 500 000	—	—	" 163 596 756
10	1928./29.	" 164 109 650	43 611 360	—	—	" 207 721 010
11	1929./30.	" 164 955 851	21 535 869	—	—	" 186 491 720
12	1930./31.	" 178 649 186	—	—	—	" 178 649 186
13	1931./32.	" 177 824 000	—	—	161 379 221	" 161 379 221
14	1932./33.	" 133 532 807	15 061 610	—	—	" 148 594 417
15	1933./34.	" 140 712 464	—	—	—	" 140 712 464
16	1934./35.	" 150 952 351	—	—	142 162 832	" 142 162 832
17	1935./36.	" 150 975 099	.	.	—	" 150 975 099

№ 91. Valsts ieņēmumi 1918./20.—1935./36.

№ 91. Recettes de l'Etat des exercices de 1918/20 à 1935/36.

№№	Ieņēmumi Recettes	I. Nodokļi Impôts	II. No- devas un citas atļidzi- bas Contributions et autres indem- nisa- tions	III. Valsts mono- pōli Mono- pōles d'Etat	IV. Valsts meži, zemes, ūdeņi un ēkas Forêts, terres, eaux et bâti- ments	V. Valsts uzpē- mumi Entre- prises de l'Etat	VI. Valsts kredit- iestāžu un kapitālu peļņa Béné- fices d. institu- tions de crédit et d. capi- taux d'Etat	VII. Valsts aktīvu reāliza- cija Réalisa- tion des actifs de l'Etat	VIII. Valsts aizpē- mumi Em- prunts de l'Etat	IX. Dažādi ieņē- mumi Recettes diverses	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1918./20.	7 639	353	41	120	12	41	111	51 268	1 032	60 617
2	1920./21.	16 481	1 044	9 650	206	16	128	611	68 353	897	97 386
3	1921./22.	31 440	3 142	9 416	3 881	1 229	14	2 039	14 435	891	66 487
4	1922./23.	63 726	5 170	19 359	22 959	11 797	207	8 270	8	2 341	133 837
5	1923./24.	78 423	5 722	35 024	22 625	6 046	509	5 329	47	3 038	156 763
6	1924./25.	90 402	8 020	42 160	14 407	2 699	105	2 181	34	4 151	164 159
7	1925./26.	88 532	9 122	33 052	10 665	2 568	3 968	2 313	38	2 650	152 908
8	1926./27.	90 230	9 510	34 223	14 531	3 306	7 576	1 924	58	3 771	165 129
9	1927./28.	100 037	11 424	30 095	17 025	5 263	6 747	1 248	55	3 379	175 273
10	1928./29.	103 640	11 216	32 064	17 584	9 120	7 504	1 126	25 049	2 652	209 955
11	1929./30.	110 410	11 799	31 578	14 255	10 366	8 125	1 747	3 944	2 822	195 046
12	1930./31.	100 424	10 891	25 968	13 472	7 150	11 436	454	63	2 736	172 594
13	1931./32.	75 941	8 900	31 161	1 892	3 335	2 792	448	5	2 261	126 735
14	1932./33.	71 175	9 065	33 132**)	3 385	788	1 562	1 141	6 314	3 548	130 110
15	1933./34.	72 427	9 095	26 692	7 266	1 084	2 820	711	5 941	3 452	129 488
16	1934./35.*)	75 389	10 850	32 893	7 967	3 432	2 518	216	6 500	2 398	142 163
17	1935./36.*)	81 554	10 941	35 251	8 064	5 231	2 110	192	4 500	3 147	150 990

budžeta kopsummas. Nodokļu nozīme ieņēmumu struktūrā 1935./36. s. g. ir pavairojusies, jo iepriekšējā gadā tie bija tikai — 53,0%; summas ziņā turpretim nodokļi pret 1934./35. s. g. ir pavairojušies par 6,2 milj. ls — 8,2%. Caurmērā uz katru iedzīvotāju 1935./36. s. g. iznāca — 41,81 ls; lielākā nodokļu summa uz katru iedzīvotāju bija 1929./30. s. g. — 58,11 ls apmērā. Saimnieciskās krīzes gados ieņēmumi no nodokļiem diezgan strauji samazinājās. Lielākos nodokļu ieņēmumus visu laiku deva muitas, un lai gan saimnieciskās krīzes gados tie ir samazinājušies, tomēr vēl arvien tās dod lielākos ieņēmumus. Pēdējā gadā tās pavairojās no 18,2 līdz 19,4 milj. ls un starp ieņēmumiem ir 19,22%. Nākošā vietā ir akcīzes — 12,84%, zīmognodoklis — 7,28%, nekustamas mantas nodoklis — 5,23%, progresīvais ienākuma nodoklis (kopā ar krīzes piemaksu) — 4,17%, tirdzniecības un rūpniecības — 2,87%; pārējo nodokļu nozīme ir samērā maza. Salīdzinot ar 1922./23. s. g. lielāka pavairošanās novērojama, izņemot dažus sīkus nodokļus, ar ap-

drošināšanas, 7-kārtīga, progresīvo ienākuma nodokli — 3,2-kārtīga, zīmognodokli — 3,1, nekustamas mantas — 2,6, akcīzes — 1,8 kārtīga, bet muitas nodokļi ir par 27% pret 1922./23. s. g. samazinājušies. Viens no interesantākiem un raksturīgākiem nodokļiem ir progresīvais ienākuma nodoklis; tādēļ to apskatīs arī sīkāk, pie kam ne tikai ieņēmumus no minētā nodokļa, bet arī šī nodokļa maksātāju skaitu, ienākumu summu, uzlikto nodokli u. t. t.

Progresīvais ienākuma nodoklis
Impôt progressif sur le revenu

kā jau zināms, tagad komplektējas no divām daļām: no tās daļas, kas paredzēta nodokļu nolikumā un piemaksas krīzes apkaņošanai; tādēļ arī ieņēmumi no šī nodokļa saimnieciskās krīzes laikā ir ievērojami lielāki nekā pirms tās. Apskatot ienākuma nodokļa ieņēmumus, jākonstatē maksātāju skaits, apliecināmie ienākumi, ienākuma summas un uzlik-

*) Budžets — Budget.

**) Ls 3.895.470, — atlikums no iepriekšējo gadu metālmonētas kalšanas, kas pēc Valsts kontroles pārskata bija ieskaitīts „dažādos ieņēmumos“.

№ 92. Valsts ieņēmumi 1918./20.—1935./36. (procentos).

№ 92. Recettes de l'Etat des exercices de 1918/20 à 1935/36 (pourcents).

№№	Ieņēmumi Recettes	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	Kopā Total
		Nodokļi Impôts	Nodevas un citas at- līdzības Contributions et autres indem- nisations	Valsts mono- pōli Mono- potes d'Etat	Valsts meži, zemes, ūdeņi un ēkas Forêts, terres, eaux et bâti- ments	Valsts uzņē- mumi Entre- prises de l'Etat	Valsts kredit- iestāžu un kapi- tālu peļņa Bénéfi- ces d. institu- tions de crédit et d. capi- taux d'Etat	Valsts aktīvu reālizā- cija Réalisa- tion des actifs de l'Etat	Valsts aizņē- mumi Em- prunts de l'Etat	Dažādi ieņē- mumi Recettes diverses	
Saimniecības gadi Exercices		1000 ls									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Procentos — Pourcents											
1	1918./20.	12,6	0,6	0,1	0,2	0,0	0,0	0,2	84,6	1,7	100,0
2	1920./21.	16,9	1,1	9,9	0,2	0,0	0,2	0,6	70,2	0,9	100,0
3	1921./22.	47,3	4,7	14,2	5,8	1,3	0,0	3,1	21,7	1,3	100,0
4	1922./23.	47,6	3,9	14,5	17,2	8,8	0,1	6,2	0,0	1,7	100,0
5	1923./24.	50,0	3,7	22,4	14,4	3,9	0,3	3,4	0,0	1,9	100,0
6	1924./25.	55,1	4,9	25,7	8,8	1,6	0,1	1,3	0,0	2,5	100,0
7	1925./26.	57,9	6,0	21,6	7,0	1,7	2,6	1,5	0,0	1,7	100,0
8	1926./27.	54,6	5,8	20,7	8,8	2,0	4,6	1,2	0,0	2,3	100,0
9	1927./28.	57,1	6,5	17,2	9,7	3,0	3,9	0,7	0,0	1,9	100,0
10	1928./29.	49,4	5,3	15,3	8,4	4,3	3,6	0,5	11,9	1,3	100,0
11	1929./30.	56,6	6,1	16,2	7,3	5,3	4,2	0,9	2,0	1,4	100,0
12	1930./31.	58,2	6,3	15,0	7,8	4,1	6,6	0,3	0,1	1,6	100,0
13	1931./32.	59,9	7,0	24,6	1,5	2,6	2,2	0,4	0,0	1,8	100,0
14	1932./33.	54,7	7,0	25,5	2,6	0,6	1,2	0,9	4,8	2,7	100,0
15	1933./34.	55,9	7,0	20,6	5,6	0,8	2,2	0,6	4,6	2,7	100,0
16	1934./35. *)	53,0	7,6	23,1	5,6	2,4	1,8	0,2	4,6	1,7	100,0
17	1935./36. *)	54,0	7,3	23,3	5,3	3,5	1,4	0,1	3,0	2,1	100,0
Piaugums 1922./1923. = 100 — Augmentation 1922/1923 = 100.											
18	1925./26.	139	176	171	46	22	1 917	28	475	113	114
19	1930./31.	158	211	134	59	61	5 525	5	787	117	129
20	1931./32.	119	172	161	8	28	1 349	5	62	97	95
21	1932./33.	112	175	171	15	7	755	14	78 925	152	97
22	1933./34.	114	176	138	32	9	1 362	9	74 263	147	97
23	1934./35. *)	118	210	170	35	29	1 216	3	81 250	102	106
24	1935./36. *)	128	212	182	35	44	1 019	2	56 250	134	113
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — Moyenne par habitant											
25	1920./21.	10,38	0,65	6,05	0,13	0,01	0,08	0,38	42,82	0,56	61,01
26	1925./26.	47,90	4,94	17,92	5,78	1,39	2,15	1,25	0,02	1,44	82,88
27	1929./30.	58,11	6,21	16,62	7,50	5,46	4,27	0,92	2,08	1,48	102,65
28	1930./31.	52,86	5,73	13,67	7,09	3,76	6,02	0,34	0,03	1,44	90,84
29	1932./33.	37,46	4,77	17,44	1,78	0,42	0,82	0,60	3,32	1,87	68,48
30	1933./34.	35,12	4,70	14,05	3,82	0,57	1,48	0,37	3,13	1,82	68,15
31	1934./35. *)	39,08	5,71	17,31	4,19	1,81	1,88	0,11	3,42	1,26	74,82
32	1935./36. *)	41,81	5,61	18,07	4,14	2,68	1,08	0,10	2,31	1,61	77,41

tais nodoklis. Attiecībā uz aplikto nodokli apskatīti tikai tie daļi, kas izriet no nodokļu nolikuma, izslēdzot piemaksu krīzes apkaņošanai, bet faktiskos ieņējumus konstatēs ienākuma nodokli kopā ar piemaksu krīzes apkaņošanai. Ienākuma nodokļa aplikšanu izdara šādi: pirmais ir tikai pamataplīkums, pēc tam izdara papildu aplikumu un beidzot ikkatrus 3 gadus izdara aplikšanu ārpus vis-

pārējā termiņa. Papildu aplikumu summas ir samērā mazas, turpretim aplikumi ārpus vispārējā termiņa dod ap 10% no pamataplīkuma. Tā kā pēdējie aplikumi atkarojas tikai pa trim gadiem vienu reizi, tad tie nav salīdzināmi ar blakus stāvošiem gadiem; lai tas būtu iespējams, tad ienākuma nodokļa aplikumus ārpus vispārējā termiņa neieskaita kopsummā. Šādus aplikumus ārpus vispārējā

*) Budžets — Budget.

termiņa izdarija 1930./31. un 1932./33. s. g. Papildu aplikumu summas ir samērā mazas, un tās ir tabulās ieskaitītas; parasti trūkst tikai pēdējais gads, kad papildu aplikumi nav vēl izdarīti; vēlāk to papildina.

Maksātāju skaits saimnieciskās krīzes gados samazinājās: 1931./32. s. g. ienākuma nodokli maksāja — 27.964 pilsoņi, 1933./34. — 23.521 un 1934./35. — 22.819 (pēdējais gads ir bez papildu aplikumiem). Ienākuma nodokļa maksātāju skaita samazināšanās turpinās jau

Zemgalē un Latgalē ienākuma nodokļa maksātāju skaits ir pavairojies. Rīgā ir lielākais ienākuma nodokļa maksātāju skaits, vai 63,7% no visiem, nākošā vietā ir Kurzeme — 11,3%, Latgalē — 9,1%, bet pārējos apgabalos ienākuma nodokļa maksātāju daļa ir maza. Pēc nodokļu nolikuma ienākuma nodokli lauksaimnieki nemaksā, un tādēļ lielākais maksātāju skaits ir apgabalos ar lielākām pilsētām, piemēram, Kurzemē, Latgalē, bet mazāks Vidzemē (bez Rīgas) un Zemgalē.

№ 93. Nodokļi 1918./20.—1935./36.

№ 93. Impôts des exercices de 1918/20 à 1935/36.

№№	Nodokļi Impôts	Progresīvais ienākuma § 1 Progressif sur les revenus	Naudas kapitālu § 2 Capitaux	Nekus-tamas mantas § 3 Im-meu-bles	Manto-jumu un dā-viņā-jumu § 4 Suc-ces-ion et do-nation	Tirdz-niecī-bas un rūp-niecī-bas § 6 Com-merce et in-dustrie	Ārkār-tējie peļņas § 7 Béné-fices extra-ord.	Zi-mog-no-deva § 8 Droits de timbre	Apro-dro-šinā-šanas § 10 Assu-rances	Muitas § 11 Dou-anes	Akcī-zes § 12 Accise	Pa-tentu § 13 Pa-tes	Dažādi Diver-ses	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	1918./20.	—	78	1 339	10	392	862	639	31	1 283	2 832	172	1	7 639
2	1920./21.	511	170	641	26	1 329	867	1 941	65	4 818	5 859	201	53	16 481
3	1921./22.	853	490	930	26	2 450	388	1 997	1	18 375	5 606	260	64	31 440
4	1922./23.	1 990	576	3 021	81	3 055	222	3 538	—	39 543	10 885	619	196	63 726
5	1923./24.	2 141	202	2 899	171	3 624	226	5 159	214	48 724	14 301	689	73	78 423
6	1924./25.	2 893	488	3 684	243	4 102	153	6 721	325	54 451	16 670	625	47	90 402
7	1925./26.	3 397	703	3 951	330	4 151	155	7 597	533	50 328	16 819	555	13	88 532
8	1926./27.	4 556	688	4 337	405	4 703	145	7 955	635	48 654	17 620	532	—	90 230
9	1927./28.	5 520	530	4 385	495	4 661	154	8 566	717	55 981	18 424	604	—	100 037
10	1928./29.	4 017	560	3 893	618	4 415	89	8 820	777	61 295	18 483	673	—	103 640
11	1929./30.	4 073	657	4 794	858	4 775	210	9 923	849	63 954	19 643	674	—	110 410
12	1930./31.	4 571	755	4 920	917	4 825	225	8 679	935	54 968	18 986	643	—	100 424
13	1931./32.	5 242	588	5 441	860	4 473	168	7 823	957	32 769	17 056	564	—	75 941
14	1932./33.	7 367	495	7 344	918	3 805	1 264	8 803	256	23 497	16 871	555	—	71 175
15	1933./34.	6 014	511	7 542	892	3 539	100	8 933	601	26 043	17 490	762	—	72 427
16	1934./35.**)	5 700	500	7 150	800	3 203	125	9 900	600	28 589	18 202	620	—	75 389
17	1935./36.**)	6 300	600	7 900	800	4 328	25	11 000	1 505	29 025	19 391	680	—	81 554

vairāk gadus; pēdējā laikā tas novērojams nelielos apmēros, un, jādoma, ka drīz iestāsies lūzums un samazināšanās apstāsies, un tad varēs sagaidīt maksātāju skaita pavairošanos. Atsevišķos apgabalos un pilsētās lielāko skaita samazināšanos pēdējā un arī iepriekšējos gados varēja novērot Rīgā: 1931./32. s. g. Rīgā bija vēl 18.147 maksātāji, 1933./34. — 15.149 un 1934./35. — 14.519 (bez papildus aplikumiem, vai maksātāju skaits var apmēram par 100 pavairoties). Salīdzinot ar 1931./32. s. g., tagad maksātāju skaits Rīgā ir samazinājies par 20%, bet pret iepriekšējo gadu — par 4%. Maksātāju skaita samazināšanās novērojama arī Liepājā no 1.635 līdz 1.573;

Ienākuma nodokļa maksātāji ir iedalīti šādās grupās: namsaimnieki, tirgotāji, rūpnieki, brīvās profesijas, algoti darbinieki un pārējie. Saimnieciskās krīzes laikā šo grupu maksātāju skaits samazinājās, izņemot brīvās profesijas. Lielāka samazināšanās notika ar algotiem darbiniekiem; tā vēl arvien turpinās. Saimnieciskās krīzes laikā samazinājās ne tikai algoto darbinieku skaits, bet arī atalgojumi, un pilsoņiem, kas iepriekšējos gados maksāja ienākuma nodokli, tagad pie samazinātiem ienākumiem tas vairs nebija jāmaksā. Diezgan lielos apmēros ir samazinājies arī tirgotāju ienākuma nodokļa maksātāju skaits; rūpnieku un namsaimnieku

**) Budžets — Budget.

Nē 94. Nodokļi 1918./20.—1935./36. (procentos).

Nē 94. Impôts des exercices de 1918/20 à 1935/36 (pourcents).

Nē.Nē	Nodokļi Impôts	Progresīvais ienākuma § 1 Progressif sur les revenus	Naudas kapitālu § 2 Capitaux	Nekustamās mantas § 3 Immeubles	Mantojumu un dāvinājumu § 4 Succession et donation	Tirdzniecības un rūpniecības § 6 Commerce et industrie	Ārkārtējie peļņas § 7 Bénéfices extraord.	Zīmogu- no- devu § 8 Droits de timbre	Apdrošināšanas § 10 Assurances	Muitas § 11 Douanes	Akcīzes § 12 Accises	Patentu § 13 Patentes	Dažādi Di-verses	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Procentos no ieņēmumu kopsummas Pourcents de la somme générale des recettes														
1	1918./20.	—	0,18	2,31	0,02	0,65	1,42	1,05	0,05	2,12	4,67	0,28	0,00	12,60
2	1920./21.	0,52	0,17	0,66	0,03	1,36	0,89	1,99	0,07	4,05	6,02	0,21	0,05	16,92
3	1921./22.	1,28	0,74	1,40	0,04	3,69	0,58	3,00	0,00	27,64	8,43	0,39	0,10	47,29
4	1922./23.	1,49	0,43	2,26	0,06	2,28	0,17	2,64	—	29,54	8,13	0,46	0,15	47,61
5	1923./24.	1,37	0,18	1,85	0,11	2,31	0,14	3,29	0,14	31,08	9,12	0,44	0,05	50,08
6	1924./25.	1,76	0,30	2,24	0,15	2,50	0,09	4,09	0,20	33,17	10,16	0,38	0,03	55,07
7	1925./26.	2,22	0,46	2,58	0,22	2,72	0,10	4,37	0,35	32,91	11,00	0,36	0,01	57,90
8	1926./27.	2,76	0,42	2,63	0,24	2,85	0,09	4,82	0,38	29,46	10,67	0,32	—	54,64
9	1927./28.	3,15	0,30	2,50	0,28	2,66	0,09	4,89	0,41	31,04	10,51	0,34	—	57,07
10	1928./29.	1,91	0,27	1,86	0,29	2,10	0,04	4,20	0,37	29,20	8,80	0,32	—	49,36
11	1929./30.	2,69	0,34	2,46	0,44	2,45	0,11	5,09	0,43	32,79	10,07	0,35	—	56,62
12	1930./31.	2,65	0,44	2,85	0,53	2,80	0,13	5,08	0,54	31,85	11,00	0,37	—	58,19
13	1931./32.	4,14	0,46	4,29	0,68	3,53	0,13	6,17	0,76	25,86	13,46	0,44	—	59,32
14	1932./33.	5,66	0,38	5,64	0,71	2,93	0,97	6,76	0,30	18,06	12,96	0,43	—	54,70
15	1933./34.	4,64	0,39	5,82	0,69	2,73	0,08	6,90	0,47	20,11	13,51	0,59	—	55,93
16	1934./35.*)	4,61	0,35	5,08	0,56	2,25	0,09	6,96	0,42	20,11	12,80	0,44	—	53,02
17	1935./36.*)	4,17	0,40	5,23	0,53	2,87	0,02	7,28	1,00	19,22	12,84	0,45	—	54,01
Pieaugums 1922./23. = 100 — Augmentation 1922/23 = 100														
18	1925./26.	171	122	131	407	136	70	215	249	127	155	90	7	139
19	1930./31.	230	131	163	1 132	158	101	245	437	139	174	104	—	158
20	1931./32.	263	102	180	1 062	146	76	221	447	83	157	91	—	119
21	1932./33.	370	86	243	1 133	125	569	249	120	59	155	90	—	112
22	1933./34.	302	89	250	1 101	116	45	252	281	66	161	123	—	114
23	1934./35.*)	286	87	237	988	105	56	280	280	72	167	100	—	118
24	1935./36.*)	317	104	262	988	142	11	311	703	73	178	110	—	128
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (Ls) — Moyenne par habitant (Ls)														
25	1920./21.	0,32	0,11	0,40	0,02	0,83	0,54	1,22	0,04	3,02	3,67	0,13	0,03	10,23
26	1925./26.	1,84	0,38	2,14	0,18	2,25	0,08	4,12	0,29	27,28	9,12	0,30	0,01	47,90
27	1929./30.	2,14	0,35	2,52	0,45	2,51	0,11	5,22	0,45	33,66	10,34	0,36	—	58,11
28	1932./33.	3,88	0,28	3,87	0,48	2,00	0,67	4,63	0,13	12,37	8,88	0,29	—	37,46
29	1934./35.*)	3,00	0,26	3,76	0,42	1,68	0,07	5,21	0,32	15,05	9,58	0,33	—	39,68
30	1935./36.*)	3,23	0,31	4,05	0,41	2,22	0,01	5,64	0,77	14,88	9,94	0,35	—	41,81

skaitis saimnieciskās krīzes laikā samazinājies nelielos apmēros, bet 1934./35. s. g. tas ir pat pavairojies. Ienākuma nodokļa maksātāji, nodarbināti brīvās profesijās, saimnieciskās krīzes laikā ir pavairojušies. Lai gan algoto darbinieku skaits strauji samazinājās: 1931./32. s. g. to bija — 11.792 un 1934./35. — 7.733 maksātāji, tomēr šī ir lielākā maksātāju grupa, vai 33,9% no kopskaita. Lielākais algoto darbinieku skaits ir Rīgā, vai 5/7 daļas no visiem, un vispār, to visvairāk ir pilsētās. Tirgotāji ir nākošā lielākā

ienākuma nodokļa maksātāju grupa — 5.410, vai 23,7% no kopskaita. Namsaimnieki-ienākuma nodokļa maksātāji bija — 13,8%, rūpnieki — 7,2% un brīvās profesijas — 6,2%; diezgan liels ir pārējo skaits, vai 15,2% no visiem maksātājiem.

Pilsoņu ienākumi ir iedalīti šādās grupās: no kapitāliem, pilsētu nekustamiem īpašumiem, tirdzniecības, rūpniecības, darba algām, brīvās profesijām, cita veida ienākumi un aplikumi pēc dzīves izdevumiem. Saimnieciskās krīzes gados pilsoņu ienākumi

*) Budžets — Budget.

diezgan strauji samazinājās: 1931./32. s. g. bija — 150,2 milj. ls, 1933./34. — 108,6 un 1934./35. — 107,1 milj. ls. Visvairāk samazinājās darba algas: 1931./32. s. g. tās bija — 75,0 milj. ls un 1934./35. — 41,4 milj. ls, vai par 44,8%. Strauji samazinājušies ienākumi no tirdzniecības — no 33,6 līdz 25,5 milj. ls vai par — 24,1%. Ar pārējiem ieņēmumu avotiem tik strauja samazināšanās nenotika, bet daži avoti ir palikuši pat bez kaut kādām

Apliekamie ienākumi pēc avotiem atšķiras no ienākumu summām pēc maksātājiem, vai tām summām, pēc kuņām nosaka ienākuma nodokli. Pēdējās ir nedaudz mazākas. Ienākuma summas saimnieciskās krīzes laikā ir samazinājušās: 1931./32. s. g. tās bija — 120,2 milj. ls, 1933./34. — 90,9 un 1934./35. — 90,5 milj. ls (pēdējā summa ir bez papildu aplikuma). Lielākās ienākumu summas bija algotiem darbiniekiem — 26,7 milj. ls, tirgo-

№ 95. Ienākuma nodokļa maksātāju skaits, ienākumu summa un uzliktais nodoklis.

№ 95. *Nombre des contribuables de l'impôt sur le revenu, somme des revenus et impôt perçu.*

№№	Ienākuma grupas <i>Groupes des revenu</i>	Maksāšanas gadi <i>Exercices</i>	Maksātāju skaits <i>Nombre des contribuables</i>	Ienākumu summa <i>Somme de revenu</i>	Uzliktais nodoklis <i>Impôt perçu</i>	Maksātāju skaits <i>Nombre des contribuables</i>	Ienākumu summa <i>Somme de revenu</i>	Uzliktais nodoklis <i>Impôt perçu</i>	Caurmērā uz vienu maksātāju ls	
									<i>Moyenne par contribuable en Ls</i>	
									Ienākumu summa <i>Somme de revenu</i>	Uzliktais nodoklis <i>Impôt perçu</i>
				1000 ls	%					
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Līdz Ls 10000 <i>Au-dessous de</i>	1934./35.	21 823	72 479	1 853	95,6	80,1	63,8	3 321	85
2		1933./34.	22 522	73 861	1 870	95,8	81,2	66,2	3 280	83
3		1932./33.	25 779	86 865	2 230	95,1	78,6	62,4	3 370	87
4		1931./32.	26 391	91 338	2 392	94,4	76,0	59,0	3 461	91
5	No Ls 10001—30000 . . . <i>De</i>	1934./35.	918	13 836	698	4,0	15,3	24,0	15 072	760
6		1933./34.	927	13 669	691	3,9	15,0	24,4	14 745	745
7		1932./33.	1 212	18 237	927	4,5	16,5	26,0	15 047	765
8		1931./31.	1 416	21 421	1 087	5,1	17,8	26,8	15 128	768
9	Vairāk par Ls 30000 . . . <i>Au dessus de</i>	1934./35.	78	4 195	354	0,4	4,6	12,2	53 782	4 538
10		1933./34.	72	3 405	266	0,3	3,8	9,4	47 291	3 694
11		1932./33.	115	5 363	414	0,4	4,9	11,6	46 635	3 600
12		1931./32.	157	7 424	576	0,5	6,2	14,2	47 287	3 669
13	Kopā — <i>Total</i>	1934./35. *)	22 819	90 510	2 905	100,0	100,0	100,0	3 966	127
14		1933./34.	23 521	90 935	2 827				3 866	120
15		1932./33.	27 106	110 465	3 571				4 075	132
16		1931./32.	27 964	120 183	4 055				4 298	145
				119 452					4 101	143

pārmaiņām. Ienākumi no darba algām ir 38,6% no kopsummas, bet priekš saimnieciskās krīzes tie bija pat 50%. Nākošā vietā ir ienākumi no tirdzniecības — 23,8%, no pilsētas nekustamas mantas — 10,5%, no rūpniecības — 8,5%, no brīvām profesijām — 5,8% u. t. t. Lielākie ienākumi pēc avotiem bija Rīgā, vai apmēram — 71,2% no visiem; 1931./32. s. g. šī daļa sasniedza pat — 73%. Kurzemē ienākumu summa ir 10,1 milj. ls, Latgalē — 7,5 un Vidzemē (bez Rīgas) — 6,8 milj. ls.

tājiem — 21,6 milj. ls, namsaimniekiem — 17,8 milj. ls, bet pārējām grupām ievērojami mazāki apliktie ienākumi. Caurmērā viens apliktais ienākums 1931. gadā bija — 4.298 ls un 1934. — 3.966 ls. Lielākās summas bija namsaimniekiem — 5.663 ls, bet mazākās algotiem darbiniekiem — 3.452 ls. Apliktais nodokļu summas atsevišķām maksātāju grupām viena no otras daudz neko neatšķiras. Atsevišķo maksātāju apliktie ienākumi ir ļoti dažādi, un tie svārstās plašās robežās. Maksātāju skaits ar maziem ienākumiem ir liels,

*) Bez papildus aplikuma. *Sans imposition supplémentaire.*

bet ar lieliem ienākumiem mazs. Maksātāju skaits ar ienāumiem no 2.000 līdz 3.000 ls 1934./35. m. g. bija — 13.123, vai 57,4% no visiem, turpretim pilsoņu skaits, kuŗu ienākumi pārsniedz 50.000 ls, 1934. gadā bija tikai 18. Maksātāju skaits ar ienākumiem līdz 10.000 ls 1934./35. m. g. bija — 21.823, vai 95,6% no visiem. Lielākai daļai ienākuma nodokļa maksātājiem ir samērā nelieli ienā-

ja ievēro, ka ienākumi pāri par 30.000 ls bagātās zemēs nav skaitāmi pie lieliem ienākumiem. Caurmērā uz vienu maksātāju 1934./35. s. g. iznāca — 4.000 ls liela ienākumu summa, pie kam maksātāju grupai, kuŗai ienākumi nepārsniedza 10.000 ls, tie bija caurmērā 3.321 ls, vai šie maksātāji komplektējas galvenā kārtā no pilsoņiem ar nelielām ienākumu summām. Ar vidējiem ienā-

№ 96. Ienākuma nodokļa maksātāju skaits un uzliktais nodoklis 1930./31.—1934./35.

№ 96. Nombre des contribuables de l'impôt sur le revenu et impôt perçu de 1930/31 à 1934/35.

№ №	Maksātāju grupas Groupes de contribuables	Namsaimnieki Propriétaires de maisons	Tirgotāji Commerçants	Rūpnieki Industriels	Brīvās profesijas Professions libres	Algoti darbinieki Employés salariés	Pārējās Autres	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Maksātāju skaits — <i>Nombre des contribuables</i>								
1	1931./32.	3 483	6 530	1 790	1 282	11 792	3 087	27 964
2	1932./33.*)	3 155	5 938	1 740	1 380	11 372	3 521	27 106
3	1933./34.	2 980	5 328	1 600	1 443	8 426	3 744	23 521
4	1934./35.*)	3 144	5 410	1 647	1 427	7 733	3 458	22 819
Uzliktais nodoklis (1000 ls) — <i>Impôt perçu</i>								
5	1931./32.	908	995	352	250	1 235	315	4 055
6	1932./33.*)	809	791	244	241	1 152	334	3 571
7	1933./34.	645	640	225	245	777	295	2 827
8	1934./35.*)	727	682	299	211	720	266	2 905
Maksātāju skaits procentos — <i>Pourcentage des contribuables</i>								
9	1931./32.	12,5	23,3	6,4	4,6	42,2	11,0	100,0
10	1932./33.	11,6	21,9	6,4	5,1	42,0	13,0	100,0
11	1933./34.	12,7	22,7	6,8	6,1	35,8	15,9	100,0
12	1934./35.	13,8	23,7	7,2	6,2	33,9	15,2	100,0
Uzliktais nodoklis procentos — <i>Pourcentage d'impôt perçu</i>								
13	1931./32.	22,4	24,5	8,7	6,2	30,4	7,8	100,0
14	1932./33.	22,7	22,1	6,8	6,7	32,3	9,4	100,0
15	1933./34.	22,8	22,6	8,0	8,7	27,5	10,4	100,0
16	1934./35.	25,0	23,5	10,3	7,3	24,8	9,1	100,0
Caurmērā uz vienu maksātāju (latos) — <i>Moyenne par contribuable (en Ls)</i>								
17	1930./31.	258	167	194	190	105	116	150
18	1931./32.	261	152	197	195	105	102	145
19	1932./33.	256	133	140	175	101	95	132
20	1933./34.	216	120	141	170	92	79	120
21	1934./35.	231	126	182	148	93	77	127

kumi. Maksātāju skaits ar vidējiem ienākumiem ir daudz mazāks, un 1934./35. m. g. to bija — 918, vai 4,0% no visiem; maksātāju skaits ar lieliem ienākumiem, kas pārsniedz 30.000 ls, bija 78, vai 0,4% no visiem. Šī pēdējā maksātāju grupa saimnieciskās krīzes laikā ir samazinājusies par pusi, turpretim pēdējā pārskata gadā to skaits nedaudz pārvairojies. Vispār tomēr jāatzīmē, ka maksātāju skaits ar lielākiem ienākumiem pie mums ir ļoti niecīgs, vēl jo vairāk,

kumiem caurmēra summas bija — 15.072 ls un ar lieliem — 53.782 ls.

Uzliktais ienākuma nodokļa summas ir ņemtas bez krīzes apkaŗošanas piemaksas. Tas darīts tāpēc, lai tās varētu salīdzināt ar iepriekšējiem gadiem, kad tādas piemaksas nepastāvēja. Pēdējā laikā uzliktais ienākuma nodoklis ir pārvairojies: 1933./34. m. g. tas bija 2,827 milj. ls, bet 1934./35. — 2,905 milj. ls. Visvairāk tas pārvairojies Rīgā. Uzliktais ienākuma nodoklis pārvairojies arī

*) Bez papildu aplikuma. Sans imposition supplémentaire.

Kurzemē, Zemgalē un Latgalē, turpretim Vidzemē tas samazinājies. Lielākās uzliktās ienākuma nodokļa summas bija Rīgā — 2,216 milj. ls, Kurzemē — 0,246, bet mazākās Zemgalē — 0,140 milj. ls. Aprīņķos vai apgabalos, kur nav lielo pilsētu, vai bez lielākiem tirdzniecības un rūpniecības centriem, ienākuma nodokļa summas ir mazas, jo lauksaimniekus ar ienākuma nodokli neapliek.

to ienākumu summa bija — 15,3% un maksātāju skaits — 4,0% no visiem. Maksātājiem ar lieliem ienākumiem 1934./35. m. g. uzlika — 0,354 milj. ls, vai 12,2% no kopsummas, bet to ienākumi bija tikai 4,6% un maksātāju skaits — 0,4% no visiem. No šiem skaitļiem ir redzams, ka, ienākumiem pavairojoties, samazinās maksātāju skaits, bet pavairojas uzliktās nodokļa summas.

№ 97. Ienākuma nodokļa maksātāju skaits pa aprīņķiem.

№ 97. *Nombre des contribuables de l'impôt sur le revenu — par districts.*

№№	Aprīņķi, pils. un apgabali <i>Districts, villes et provinces</i>	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>				
		*) 1930./31.	1931./32.	*) 1932./33.	1933./34.	*) 1934./35.
1	2	3	4	5	6	7
1	Rīgas pilsēta	17 592	18 147	17 733	15 149	14 519
2	Rīgas apr.	721	738	759	613	618
3	Cēsu „	318	313	290	240	228
4	Valmieras apr.	515	496	476	452	429
5	Valkas „	372	371	349	294	275
6	Madonas „	262	265	269	178	187
7	Liepājas pilsēta	1 899	1 865	1 821	1 635	1 573
8	Liepājas apr.	135	146	144	109	116
9	Aizputes „	158	155	142	144	145
10	Kuldīgas „	300	341	332	302	272
11	Ventspils „	389	321	303	271	270
12	Talsu „	256	213	235	207	211
13	Tukuma „	315	357	310	274	333
14	Jelgavas pilsēta	855	819	800	745	681
15	Jelgavas apr.	237	234	257	241	237
16	Bauskas „	303	375	311	263	262
17	Jēkabpils „	341	338	273	243	264
18	Ilūkstes „	119	132	141	125	125
19	Daugavpils pilsēta	797	855	784	778	792
20	Daugavpils apr.	449	306	325	349	349
21	Rēzeknes „	714	672	595	475	512
22	Ludzas „	202	239	213	194	182
23	Jaunlatgales „	281	266	244	240	239
24	Kopā Total	27 530	27 964	27 106	23 521	22 819
25	Rīga	17 592	18 147	17 733	15 149	14 519
26	Vidzeme	2 188	2 183	2 143	1 777	1 737
27	Kurzeme	3 137	3 041	2 977	2 668	2 587
28	Zemgale	2 170	2 255	2 092	1 891	1 902
29	Latgale	2 443	2 338	2 161	2 036	2 074

Sadalot uzliktās ienākuma nodokļa summas pēc atsevišķo maksātāju ienākuma lieluma dabūjam tādu ainu: uzliktais nodoklis maksātājiem, kuriem ienākumi nepārsniedz 10.000 ls, ir 1,853 milj. ls liels, vai 63,8% no kopsummas; šo pašu maksātāju ienākuma summa bija — 80,1%, bet skaits — 95,6%. Caurmērā vienam šādam maksātājam ir uzliktas 85 ls liels ienākuma nodoklis. Uzliktais nodoklis tiem maksātājiem, kuriem ienākumi svārstās starp 10.000 un 30.000 ls, bija 0,698 milj. ls, vai 24,0% no kopsummas, turpretim

Pilsoņu skaits ar lieliem ienākumiem ir mazs, bet iem uzliktais ienākuma nodoklis ir liela daļa no kopsummas. Ienākuma nodokļa maksātāji ar lieliem ienākumiem — pāri par 30.000 ls, katrs caurmērā nomaksāja — 4.538 ls. Pārskata — 1934./35. m. g. 2 lielākiem ienākuma nodokļa maksātājiem uzlika 0,111 milj. ls lielu nodokli (bez piemaksas krīzes apkaņošanai), un minēto maksātāju ienākumi katram pārsniedza 0,2 milj. latas.

*) Bez papildu aplikuma. *Sans imposition supplémentaire.*

№ 98. Ienākuma nodokļa maksātāju skaits 1934./35. s. g. pēc grupām.
№ 98. Nombre des contribuables de l'impôt sur le revenu en 1934/35 par groupes.

№№	Maksātāju grupas <i>Groupes des contribuables</i>	Namsaimnieki <i>Propriétaires de maisons</i>	Tirgotāji <i>Commerçants</i>	Rūpnieki <i>Industriels</i>	Brīvās profesijas <i>Professions libres</i>	Algoti darbinieki <i>Employés salariés</i>	Pārējās grupas <i>Autres groupes</i>	Kopā <i>Total</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Rīgas pilsēta	2 086	2 703	979	817	5 504	2 430	14 519
2	Rīgas apr.	70	171	63	69	195	50	618
3	Cēsu „	7	84	23	17	91	6	228
4	Valmieras apr.	59	159	43	22	143	3	429
5	Valkas „	23	84	17	30	75	46	275
6	Madonas „	7	73	11	22	68	6	187
7	Liepājas pilsēta	161	506	110	62	427	307	1 573
8	Liepājas apr.	—	35	14	2	26	39	116
9	Aizputes „	43	26	15	7	38	16	145
10	Kuldīgas „	33	107	23	25	72	12	272
11	Ventspils „	19	115	25	10	95	6	270
12	Talsu „	2	115	26	33	27	8	211
13	Tukuma „	44	126	59	16	52	36	333
14	Jelgavas pilsēta	143	211	43	66	193	25	681
15	Jelgavas apr.	23	66	17	7	72	52	237
16	Bauskas „	45	96	47	15	54	5	262
17	Jēkabpils „	51	112	18	37	36	10	264
18	Ilūkstes „	16	54	14	6	33	2	125
19	Daugavpils pilsēta	151	85	11	48	211	286	792
20	Daugavpils apr.	94	76	7	22	96	54	349
21	Rēzeknes „	62	199	33	52	122	44	512
22	Ludzas „	5	74	14	7	69	13	182
23	Jaunlatgales „	—	133	35	35	34	2	239
24	Kopā Total	3 144	5 410	1 647	1 427	7 733	3 458	22 819
25	Rīga	2 086	2 703	979	817	5 504	2 430	14 519
26	Vidzeme	166	571	157	160	572	111	1 737
27	Kurzeme	258	904	213	139	685	388	2 587
28	Zemgale	322	665	198	147	440	130	1 902
29	Latgale	312	567	100	164	532	399	2 074

№ 99. Ienākumi pēc avotiem 1931./32.—1934./35. m. g.
№ 99. Revenus par matières d'impôt pour les exercices de 1931/32 à 1934/35.

№№	Ienākumu avoti <i>Matières d'impôt</i>	No								Kopā <i>Total</i>
		kāpitaļiem <i>De capitaux</i>	pilsētu nekustamīem īpašumiem <i>D'immeubles des villes</i>	tirdzniecības <i>Du commerce</i>	rūpniecības <i>De l'industrie</i>	darba algām <i>De salaires</i>	brīvām profesijām <i>De professions libres</i>	cita veida ienākumi avotiem <i>D'autres sources de revenu</i>	Pēc dzīves izdevumiem <i>Par dépenses du coût de la vie</i>	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1931./32.	2 411	13 108	33 636	9 949	74 976	5 996	2 474	7 623	150 173
2	1932./33.	2 272	13 882	27 564	8 441	60 488	6 530	3 280	12 203	134 660
3	1933./34.	1 834	11 522	23 060	7 564	44 114	6 247	2 726	11 513	108 580
4	1934./35.	1 497	11 227	25 532	9 128	41 376	5 955	2 656	9 690	107 061
Procentos — <i>Pourcentage</i>										
5	1931./32.	1,6	8,7	22,4	6,6	49,9	4,0	1,7	5,1	100,0
6	1932./33.	1,7	10,8	20,5	6,8	44,8	4,8	2,4	9,1	100,0
7	1933./34.	1,7	10,6	21,2	7,0	40,6	5,8	2,5	10,6	100,0
8	1934./35.	1,4	10,5	23,8	8,5	38,6	5,6	2,5	9,1	100,0

Ienākuma nodokļa faktiskie ieņēmumi saimnieciskās krīzes gados ir lielāki nekā pirms tās, un izskaidrojams tas ar to, ka tagad pastāv īpaša piemaksa krīzes apkarošanai. Šī piemaksa ir gandrīz tikpat liela kā ienākuma nodoklis: 1932./33. m. g. tā bija — 3,220 (progresīvais ienākuma nodoklis — 4,147) milj. ls un 1933./34. m. g. — 2,501 (ienākuma nodoklis — 3,422) milj. ls. Ienākuma nodokļa ieņēmumi komplektējas no vairāk

pārskats par savu darbību — 0,586 milj. ls apmērā; arī šie ieņēmumi nāk galvenā kārtā no Rīgas, jo visas lielās akciju s-bas atrodas galvas pilsētā.

Pēdējā valsts budžetā 1935./36. s. g. ienākuma nodokļa summa, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, ir pavairojusies līdz 6,3 milj. ls, kas ir 4,17% no visiem valsts ieņēmumiem. Šai summā ietilpst arī 0,2 milj. ls, kurus agrāk izmaksāja apriņķu pašvaldībām, bet

№ 100. Ienākumi pa apriņķiem 1931./32.—1934./35.

№ 100. Revenus par districts pour les exercices de 1931/32 à 1934/35.

№№	Saimniecības gadi				
	Apriņķi, pils. un apgabali <i>Districts, villes et provinces</i>	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.
1	2	3	4	5	6
1	Rīgas pilsēta	110 726	97 992	77 902	76 173
2	Rīgas apr.	3 241	3 166	2 492	2 486
3	Cēsu „	1 385	1 217	932	871
4	Valmieras apr.	2 224	2 121	1 758	1 684
5	Valkas „	1 458	1 338	1 093	1 019
6	Madonas „	1 110	1 118	726	727
7	Liepājas pilsēta	8 519	7 656	6 469	6 312
8	Liepājas apr.	486	456	339	395
9	Aizputes „	521	453	445	495
10	Kuldīgas „	1 390	1 236	1 023	962
11	Ventspils „	1 421	1 227	1 135	1 185
12	Talsu „	793	912	674	713
13	Tukuma „	3 274	3 332	2 831	1 003
14	Jelgavas pilsēta	960	973	884	2 588
15	Jelgavas apr.	1 199	1 031	858	906
16	Bauskas „	1 161	954	816	793
17	Jēkabpils „	1 022	905	771	865
18	Ilūkstes „	394	460	398	425
19	Daugavpils pilsēta	3 527	3 289	2 850	3 192
20	Daugavpils apr.	1 068	1 088	1 125	1 116
21	Rēzeknes „	2 459	2 091	1 613	1 781
22	Ludzas „	911	816	657	619
23	Jaunlatgales „	924	829	789	751
24	Kopā Total	150 173	134 660	108 580	107 061
25	Rīga	110 726	97 992	77 902	76 173
26	Vidzeme	9 418	8 960	7 001	6 787
27	Kurzeme	13 130	11 940	10 085	10 062
28	Zemgale	8 010	7 655	6 558	6 580
29	Latgale	8 889	8 113	7 034	7 459

postēniem: pats nodoklis (kopā ar krīzes piemaksām) 1933./34. m. g. bija — 5,656 milj. ls, sodi — 0,004, soda naudas — 0,118, piedzišanas izdevumi — 0,058, nenoskaidrotas un pārmaksātas summas — 0,087 milj. ls. Ienākuma nodokļa lielākie ieņēmumi 1933./34. m. g. bija Rīgas pilsētā — 4,127 milj. ls apmērā, bez tam atzīmējama Liepājas un Daugavpils pilsēta. Apriņķos ienākuma nodoklis dod samērā mazas summas, kas parasti nepārsniedz 0,1 milj. ls. Bez šīm summām atsevišķi vēl ir izdalīti ieņēmumi no ienākuma nodokļa, ko maksā uzņēmumi, kam jānod

tagad pēc to likvidēšanas ieskaitīti valsts ieņēmumos. Pret 1922./23. s. g. tā pavairojusies 3,17-kārtīgi, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāc — 3,23 ls.

Naudas kapitālu nodokļi ikgadus dod ap 0,5—0,6 milj. ls lielus ieņēmumus. Iepriekšējos gados augstās konjunktūras laikā šie ieņēmumi bija ievērojami lielāki. Pēdējā 1935./36. s. g. budžetā naudas kapitālu nodokļi — 0,6 milj. ls apmērā bija — 0,40% no valsts ieņēmumu kopsummas, un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 0,31 ls.

Starp naudas kapitālu nodokļiem lielākās summas ieņem no noguldījumu augļiem. Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, tagad tās ļoti ievērojami ir samazinājušās: 1930./31. s. g. ieņēma — 0,433 milj. ls, bet 1933./34. s. g. tikai — 0,18 milj. ls; pēdējā 1935./36. s. g. ieņēmumi no naudas kapitālu nodokļiem ir

mantas pilsētās, atsavināšanas nodeva un 1% pamatnodoklis. Ieņēmumi no nekustamas mantas nodokļiem saimnieciskās krīzes laikā nav samazinājušies, bet gan pavairojušies, jo maksāja īpašu piemaksu krīzes apkaņošanai. 1930./31. s. g. nekustamas mantas nodokļi deva — 4,92 milj. ls, 1933./34. —

№ 101. Ienākumi pēc avotiem 1934./35. budž. gadā.

№ 101. Revenus par matières d'impôt pour l'exercice 1934/35.

№№	Ienākumu avoti Matières d'impôt	No kap- itāliem De ca- pitaux	No pil- sētu ne- kusta- miem īpašu- miem D'im- meubles des villes	No tirznie- cības Du com- merce	No rūpnie- cības De l'indu- strie	No darba algām De salaires	No brīvām profes- sijām De pro- fessions libres	No cita veida ienā- kuma avotiem D'au- tres sources de revenu	Pēc dzīves izdevu- miem Par dé- penses du coût de la vie	Kopā Total
		1000 ls								
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
	Pilsētas, apriņķi un apgabali Villes, districts et provinces	1000 ls								
1	Rīgas pilsēta	1 227	9 026	16 254	6 607	31 041	3 872	2 034	6 112	76 173
2	Rīgas apr.	37	259	492	213	1 132	176	83	94	2 486
3	Cēsu „	7	47	254	68	399	79	10	7	871
4	Valmieras apr.	8	129	539	179	684	106	21	18	1 684
5	Valkas „	6	61	316	70	396	59	16	95	1 019
6	Madonas „	1	42	214	46	361	45	18	—	727
7	Liepājas pilsēta	78	295	1 818	383	1 932	346	196	1 264	6 312
8	Liepājas apr.	0	18	133	41	114	11	—	78	395
9	Aizputes „	2	40	175	45	149	23	6	55	495
10	Kuldīgas „	13	85	299	93	321	83	11	57	962
11	Ventspils „	15	99	396	200	384	72	2	17	1 185
12	Talsu „	4	2	289	94	123	99	20	82	713
13	Tukuma „	9	123	336	166	242	57	6	64	1 003
14	Jelgavas pilsēta	21	256	485	120	958	135	30	583	2 588
15	Jelgavas apr.	8	77	235	103	312	52	13	106	906
16	Bauskas „	12	94	276	110	217	38	27	19	793
17	Jēkabpils „	1	42	278	49	219	84	8	184	865
18	Ilūkstes „	—	44	161	60	127	25	8	—	425
19	Daugavpils pilsēta	40	290	851	135	1 038	205	64	569	3 192
20	Daugavpils apr.	2	43	409	73	344	73	25	147	1 116
21	Rēzeknes „	5	83	764	132	497	160	24	116	1 781
22	Ludzas „	1	72	173	39	244	38	29	23	619
23	Jaunlatgales „	—	—	385	102	142	117	5	—	751
24	Kopā Total	1 497	11 227	25 532	9 128	41 376	5 955	2 656	9 690	107 061
25	Rīga	1 227	9 026	16 254	6 607	31 041	3 872	2 034	6 112	76 173
26	Vidzeme	59	538	1 815	576	2 972	465	148	214	6 787
27	Kurzeme	112	539	3 110	856	3 023	634	235	1 553	10 062
28	Zemgale	51	636	1 771	608	2 075	391	92	956	6 580
29	Latgale	48	488	2 582	481	2 265	593	147	855	7 459

pavairojušies līdz 0,22 milj. ls, vai apmēram 150 iemaksas no 60 maksātājiem katra — 3.660 ls. Krīzes apkaņošanas nodokli no izložu vinnestiem 1935./36. s. g. paredz — 0,2 milj. ls, pie kam no Sarkanā Krusta — 0,16 un pārējiem — 0,04 milj. ls. Pēdējā 1935./36. s. g. nedaudz ir pavairojušies ieņēmumi no dividendu un procentu papīru nodokļiem.

Nekustamas mantas nodokļus ņem no lauku nekustamas mantas, no nekustamas

7,542 un 1935./36. s. g. paredzēja ieņemt — 7,9 milj. ls, vai 5,23% no valsts ieņēmumu kopsummas, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 4,05 ls. Salīdzinot ar 1922./23. s. g., nekustamas mantas nodokļi pavairojušies — 2,62-kārtīgi.

Nodoklis no nekustamas mantas pilsētās dod lielākos ieņēmumus, un tas komplektējas no divām daļām: no piemaksas krīzes

apkaŗoŗanai un paŗa nodokļa. Piemaksa krizes apkaŗoŗanai ir ievērojami lielāka nekā pats nodoklis, jo 1935./36. s. g. tā bija 3,0 milj. ls, 1934./35. s. g. — 3,0 milj. ls un 1933./34. — 3,115 milj. ls. No paŗa nodokļa 1935./36 s. g. paredzēja ieņemt — 1,8 milj. ls, vai kopā nodokli no nekustamas mantas pilsētās 1935./36. s. g. paredzēja ieņemt — 4,8 milj. ls; 1930./31. s. g. ieņēma tikai 1,83

bet no katra caurmērā ienāks ap 11,11 ls. 1933./34. s. g. ņis nodoklis deva — 0,875 milj. ls, bet 1935./36. s. g. no tā paredzēja ieņemt — 1,30 milj. ls; no valsts budzeta tas ir maza daļa — 0,86%, bet caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk 0,67 ls. Salīdzinot ar 1922./23. s. g., lauku nekustamas mantas nodoklis gandrīz nemaz nav pavairojies. Atsavināŗanas nodeva un 1% pamatnodoklis saimnieciskās

№ 102. Uzliktais ienākuma nodoklis pa apriņķiem.

№ 102. Impôt imposé sur le revenu — par districts.

№№	Apriņķi, pils. un apgab. <i>Districts, villes et provinces</i>	Saimniecības gadi	*)		*)		
		<i>Exercices</i>	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	1934./35.
1	2		3	4	5	6	7
1	Rīgas pilsēta		3 192 729	3 165 690	2 785 105	2 173 371	2 215 554
2	Rīgas apr.		70 070	76 068	69 634	54 555	54 348
3	Cēsu „		29 237	31 060	24 605	18 393	17 054
4	Valmieras apr.		51 771	49 781	45 589	37 385	37 376
5	Valkas „		28 944	30 171	26 458	22 507	21 122
6	Madonas „		21 270	22 030	21 493	13 989	13 970
7	Liepājas pilsēta		234 670	218 088	187 716	152 135	154 648
8	Liepājas apr.		9 424	9 290	8 045	6 427	8 622
9	Aizputes „		12 777	11 122	8 750	8 312	10 535
10	Kuldīgas „		29 011	31 405	24 153	20 294	20 137
11	Ventspils „		52 407	34 333	25 286	27 635	35 621
12	Talsu „		21 484	19 490	19 605	15 227	16 675
13	Tukuma „		22 758	24 260	20 245	16 425	19 565
14	Jelgavas pilsēta		77 195	66 684	70 874	58 861	57 240
15	Jelgavas apr.		22 191	23 586	20 278	18 532	20 780
16	Bauskas „		15 635	22 255	17 987	15 267	15 231
17	Jēkabpils „		22 601	21 105	16 511	16 147	18 039
18	Ilūkstes „		5 793	7 602	9 519	7 093	9 143
19	Daugavpils pilsēta		75 931	77 533	69 925	61 542	71 228
20	Daugavpils apr.		28 099	22 120	21 806	20 882	21 398
21	Rēzeknes „		56 620	53 993	44 443	33 694	38 850
22	Ludzas „		16 227	17 957	15 624	12 827	11 685
23	Jaunlatgales „		18 942	19 308	17 082	15 489	16 036
24	Kopā Total		4 115 786	4 054 931	3 570 733	2 826 989	2 904 857
25	Rīga		3 192 729	3 165 690	2 785 105	2 173 371	2 215 554
26	Vidzeme		201 292	209 110	187 779	146 829	143 870
27	Kurzeme		359 773	323 728	273 555	230 030	246 238
28	Zemgale		166 173	165 492	155 414	132 325	139 998
29	Latgale		195 819	190 911	168 880	144 434	159 197

milj. ls. No valsts ieņēmumu kopsummas nodoklis no nekustamas mantas pilsētās tagad ir — 3,15%. Caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāk — 2,46 ls, bet salīdzinot ar 1922./23. s. g., tagad tas pavairojies — 3,25-kārtīgi.

Pārējie nekustamas mantas nodokļi pēdējos gados nav tik strauji pavairojuŗies: nodoklis no lauku nekustamas mantas dod samērā mazus ieņēumus, jo lielākā nodokļa daļa paliek lauku pašvaldībām. Pavisam 1935./36. s. g. ir paredzēts 117.000 objektu,

krizes gados ir samazināŗies, un 1933./34. s. g. tas deva — 1,709 milj. ls; pēdējā 1935./36 s. g. budzētā no tā paredzēts ieņemt — 1,8 milj. ls, vai apmēram no 6.300 objektiem caurmērā — 285,71 ls. No valsts ieņēmumu kopsummas atsavināŗanas nodeva un 1% pamatnodoklis ir 1,10%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 0,92 ls liela summa. Salīdzinot ar 1922./23. s. g. tas ir diezgan strauji pavairojies.

Mantojumu un dāvinājumu nodoklis visu laiku, sākot ar 1929./30. s. g. ir bijis diezgan

*) Bez papildaplūkuma — *Sans imposition supplémentaire.*

pavienāds un svārstījies ap 0,8—0,9 milj. ls; 1933./34. s. g. tas deva 0,802 milj. ls lielus ieņēmumus, bet pēdējo divu gadu budžetos ap 0,8 milj. ls. Pēdējā 1935./36. s. g. apmēram no 3.100 maksātājiem no katra paredzēja ieņemt — 258,06 ls. No valsts budžetu kopsummas mantojumu un dāvinājumu nodoklis 1935./36. s. g. bija — 0,53%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 0,41 ls; salī-

minētiem nodokļiem paredzēja ieņemt jau — 4,328 milj. ls, vai 2,86% no visiem valsts ieņēmumiem, pie kam uz katru iedzīvotāja iznāca — 2,22 ls liela summa. Salīdzinot ar 1922./23. s. g. ar tirdzniecības un rūpniecības nodokļiem nav novērojama liela pavairošanās; saimnieciskās krīzes gados tie bija tik pat lieli kā 10 gadus atpakaļ.

Papildu nodoklis no tirdzniecības un rūp-

Nē 103. Uzliktais nodoklis pēc maksātāju grupām 1934./35. m. g.

Nē 103. Impôt imposé sur le revenu — par groupe des contribuables en 1934/35.

№№	Maksātāju grupas <i>Groupes des contribuables</i>	Nam-	Tirgo-	Rūp-	Brīvās	Algoti	Pārējās	Kopā <i>Total</i>
		saim- nieki <i>Propriétaires de maisons</i>	tāji Com- mer- çants	nieki <i>Indu- striels</i>	profesi- jas <i>Profes- sions libres</i>	darbi- nieki <i>Mains gagées</i>	grupas <i>Autres groupes</i>	
		Ls						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Pilsētas, apriņķi un apgabali <i>Villes, districts et provinces</i>							
1	Rīgas pilsēta	613 195	440 684	234 205	148 688	558 955	219 827	2 215 554
2	Rīgas apr.	6 860	11 798	5 753	13 060	14 234	2 643	54 348
3	Cēsu „	620	6 776	1 712	1 202	6 495	249	17 054
4	Valmieras apr.	10 182	10 191	3 827	1 568	11 482	126	37 376
5	Valkas „	2 498	7 656	2 016	1 667	5 575	1 710	21 122
6	Madonas „	805	5 658	1 126	1 377	4 319	685	13 970
7	Liepājas pilsēta	20 154	61 284	10 650	9 545	40 016	12 999	154 648
8	Liepājas apr.	—	4 459	1 057	104	1 755	1 247	8 622
9	Aizputes „	4 872	1 377	1 465	261	1 992	568	10 535
10	Kuldīgas „	2 795	7 288	2 771	1 992	4 613	678	20 137
11	Ventspils „	1 158	22 067	4 534	1 025	6 184	653	35 621
12	Talsu „	59	8 337	3 732	2 457	1 546	544	16 675
13	Tukuma „	2 442	7 399	3 033	1 031	4 105	1 555	19 565
14	Jelgavas pilsēta	10 456	20 473	3 020	8 970	13 099	1 222	57 240
15	Jelgavas apr.	2 760	6 370	4 500	478	4 953	1 719	20 780
16	Bauskas „	2 502	6 104	1 955	1 015	3 290	365	15 231
17	Jēkabpils „	4 121	6 935	1 407	3 460	1 484	632	18 039
18	Ilūkstes „	985	3 638	2 180	365	1 892	83	9 143
19	Daugavpils pilsēta	27 625	7 935	3 112	4 269	14 445	13 842	71 228
20	Daugavpils apr.	5 883	5 564	458	1 227	5 843	2 423	21 398
21	Rēzeknes „	6 260	15 642	3 881	3 829	7 430	1 808	38 850
22	Ludzas „	320	4 863	818	275	4 938	471	11 685
23	Jaunlatgales „	—	9 161	2 294	2 789	1 682	110	16 036
24	Kopā <i>Total</i>	726 552	681 659	299 506	210 654	720 327	266 159	2 904 857
25	Rīga	613 195	440 684	234 205	148 688	558 955	219 827	2 215 554
26	Vidzeme	20 965	42 079	14 434	18 874	42 105	5 413	143 870
27	Kurzeme	29 038	104 812	24 209	15 384	56 106	16 689	246 238
28	Zemgale	23 266	50 919	16 095	15 319	28 823	5 576	139 998
29	Latgale	40 088	43 165	10 563	12 389	34 338	18 654	159 197

dzinot ar 1922./23. s. g. šis nodoklis ir pavairojies 10-kārtīgi.

Tirdzniecības un rūpniecības nodokļi ir trejādi — pamatnodoklis, papildu tirdzniecības un rūpniecības nodoklis un aprozijumu nodoklis. Ieņēmumi no minētiem nodokļiem saimnieciskās krīzes gados strauji samazinājās: 1930./31. s. g. tie deva — 4,825 milj. ls lielus ieņēmumus, bet 1933./34. — 3,539 milj. ls; pēdējā 1935./36. s. g. budžetā no

niecības nodokļa visu laiku deva lielākos ieņēmumus, un 1930./31. s. g. tie bija — 4,013 milj. ls lieli; nākošos gados līdz ar visiem tirdzniecības un rūpniecības nodokļiem samazinājās arī ieņēmumi no papildu nodokļa, un 1933./34. s. g. tie bija tikai — 2,833 milj. ls lieli. Pēdējā 1935./36. s. g. budžetā no papildu nodokļa paredzēja ieņemt — 3,5 milj. ls, vai 2,32% no ieņēmumu kopsummas, pie kam uz katru iedzīvotāju iznāca — 1,70 ls liela summa. Atsevišķie apgabali un lielākās

№ 104. Ienākuma nodoklis pēc ienākuma lieluma un maksātāju skaita

№ 104. Impôt sur le revenu par groupes de revenu et nombre des

№№	Ienākuma grupas Groupes de revenu	Maksātāju skaits Nombre des contribuables				Ienākumi — Somme	
						1000 ls	
		1931./32.	*) 1932./33.	1933./34.	*) 1934./35.	1931.	*) 1932.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Ls 2 000 — 3 000	14 531	14 990	13 761	13 123	34 008	35 163
2	" 3 001 — 4 000	5 040	4 705	3 815	3 758	17 433	16 307
3	" 4 001 — 6 000	4 317	3 924	3 163	3 142	20 943	19 105
4	" 6 001 — 8 000	1 686	1 472	1 199	1 200	11 659	10 113
5	" 8 001 — 10 000	817	688	584	600	7 295	6 177
6	" 10 001 — 20 000	1 182	1 018	804	790	15 875	13 544
7	" 20 001 — 30 000	234	194	123	128	5 546	4 693
8	" 30 001 — 40 000	79	61	38	45	2 674	2 111
9	" 40 001 — 50 000	36	29	14	15	1 576	1 327
10	" 50 001 — 100 000	38	20	17	15	2 489	1 215
11	" 100 001 — 200 000	2	4	2	1	226	481
12	Vairāk par Ls 200 000	2	1	1	2	459	229
13	An dessus de Kopā Total . .	27 964	27 106	23 521	22 819	120 183	110 465

№ 105. Ienākuma nodokļi valsts ieņēmumos 1932./33. un 1933./34. saimn. gados (latos).

№ 105. Impôt sur le revenu comme revenu d'Etat — des exercices 1932/33 et 1933/34 (en Ls).

№№	Nodokļi un saimniecības gadi Impôts et exercices	Progresīvais ienākuma nodoklis Impôt progressif sur le revenu		Piemaksa krīzes apkaņošanai Paiement en sus pour la lutte contre la crise		Kopā Total	
		1932./33.	1933./34.	1932./33.	1933./34.	1932./33.	1933./34.
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Pilsētas un apriņķi Villes et districts						
1	Rīgas pilsēta	2 712 763	2 265 928	2 225 371	1 860 932	4 938 134	4 126 860
2	Rīgas apr.	80 765	68 121	60 993	48 978	141 758	117 099
3	Cēsu "	30 158	22 288	21 505	14 923	51 663	37 211
4	Valmieras apr.	49 701	45 739	38 229	30 042	87 930	75 781
5	Valkas "	30 970	24 310	22 374	17 343	53 344	41 653
6	Madonas "	24 795	16 799	16 519	11 046	41 314	27 845
7	Liepājas pilsēta	202 257	174 731	172 301	141 512	374 558	316 243
8	Liepājas apr.	8 810	7 373	6 635	4 958	15 445	12 331
9	Aizputes "	9 917	8 316	8 133	5 745	18 050	14 061
10	Kuldīgas "	29 063	22 664	21 771	15 561	50 834	38 225
11	Ventspils "	31 944	29 426	20 846	19 714	52 790	49 140
12	Talsu "	22 312	18 371	18 179	14 328	40 491	32 699
13	Tukuma "	23 700	22 403	18 991	15 883	42 691	38 286
14	Jelgavas pilsēta	86 775	69 648	60 322	51 675	147 097	121 323
15	Jelgavas apr.	28 128	19 610	17 697	14 321	45 825	33 931
16	Bauskas "	21 084	16 930	16 616	12 458	37 700	29 388
17	Jēkabpils "	20 147	15 927	14 664	9 810	34 811	25 737
18	Ilūkstes "	10 720	10 729	6 565	5 927	17 285	16 656
19	Daugavpils pilsēta	68 415	70 960	52 706	44 020	121 121	114 980
20	Daugavpils apr.	23 710	23 373	16 132	12 897	39 842	36 270
21	Rēzeknes "	51 314	42 419	37 730	26 869	89 044	69 288
22	Ludzas "	19 116	17 184	11 706	9 124	30 822	26 308
23	Jaunlatgales "	22 211	15 625	14 425	10 458	36 636	26 083
24	Visi uzņēmumi Latvijā, kuriem jānodod pārskats par savu darbību Total des entreprises obligées de présenter des aperçus sur leur activité	538 273	393 315	319 897	192 912	858 170	586 227
25	Kopā Total	4 147 048	3 422 189	3 220 307	2 591 436	7 367 355	6 013 625

*) Bez papildaplikuma — Sans imposition supplémentaire.

1931./32.—1934./35. m. g.
contribuables de 1931/32 à 1934/35.

de revenu		Uzliktais nodoklis — <i>Impôt imposé</i>			
1000 ls					
1933.	*) 1934.	1931./32.	*) 1932./33.	1933./34.	*) 1934./35.
9	10	11	12	13	14
31 838	30 645	612	627	564	548
13 215	12 974	436	406	331	325
15 312	15 198	635	580	467	464
8 263	8 285	416	369	298	300
5 233	5 377	293	248	210	216
10 721	10 505	765	652	518	507
2 948	3 331	322	275	173	191
1 283	1 536	174	139	84	100
638	663	112	96	46	47
1 020	990	209	98	82	84
224	115	24	53	24	12
240	891	57	28	30	111
90 935	90 510	4 055	3 571	2 827	2 905

pilsētas dod stipri nevienādas papildu nodokļa summas. Lielākie ieņēmumi visu laiku bija no Rīgas, un 1933./34. s. g. 2,120 milj. ls apmērā tie bija — 3/4 daļas no papildu nodokļa kopsummas. Pārējās pilsētas un apgabali deva tikai 25%. Sevišķi mazi ieņēmumi no papildu nodokļa ir uz laukiem, un, pieskaitot tiem pat provinces pilsētas (izņemot Liepāju, Daugavpili un Jelgavu), pa-

pildu nodokļu ieņēmumi pārējās provinces pilsētās un no laukiem — 0,441 milj. ls apmērā bija tikai — 15,6% no tā kopsummas. Papildu nodoklis savukārt ir iedalāms: no uzņēmumiem, kam jānod pārskaits par darbību un no uzņēmumiem, kam nav jānod pārskaits par darbību. Dažos iepriekšējos gados šīs summas bija gandrīz vienādas, piemēram, 1930./31. s. g. u. t. t. Pēdējos gados papildu nodoklis no uzņēmumiem, kuriem jānod pārskaits par savu darbību, ir mazāks, vai 44% no papildu nodokļa kopsummas. Papildu nodoklis no uzņēmumiem, kam jānod pārskaits par savu darbību, 1930./31. s. g. bija — 2,005 milj. ls, 1932./33. — 1,314 un 1933./34. — 1,245 milj. ls, vai visus pēdējos gadus tas diezgan strauji samazinās. Lielākie papildu nodokļa ieņēmumi no uzņēmumiem, kam jānod pārskaits par darbību, bija Rīgā, vai 1933./34. s. g. tie bija — 1,184 milj. ls lieli — 95% no šiem ieņēmumiem. Uz pārējām pilsētām un apgabaliem palika — 0,061 milj. ls vai nepilni — 5%. Papildu nodoklis no uzņēmumiem, kuriem nav jānod pārskaits par savu darbību, deva ieņēmumus šādos apmēros: 1930./31. s. g. — 2,009 milj. ls, 1932./33. — 1,759 un 1933./34. — 1,587 milj. ls, vai arī pēdējā gadā kaut arī nelielos apmēros, tas ir samazinājies. Šī nodokļa sadalīšanās pa atsevišķām pilsētām un apgabaliem ir citāda nekā papildu nodoklis no uzņēmumiem, kuriem jānod pārskaits par savu

№ 106. Ieņēmumu nodokļi valsts ieņēmumos 1932./33.—1933./34. m. g.

№ 106. *Montant des impôts comme revenu d'Etat des exercices 1932/33 et 1933/34.*

№№	Ieņēmumi	Maksājumu gadi		Exercices
		1932./33.	1933./34.	
		Ls		Recettes
1	2	3	4	5
1	Nodoklis:	6 899 667	5 655 999	<i>Impôts:</i>
2	Progresīvais ienākuma nodoklis	3 797 966	3 162 899	<i>Impôt progressif sur le revenu</i>
3	Piemaksa krīzes apkarošanai	3 101 701	2 493 100	<i>Paiement en sus pour la lutte contre la crise</i>
4	Sodi	118 363	93 962	<i>Peine pécuniaire</i>
5	Soda naudas:	181 650	118 224	<i>Amendes:</i>
6	Progresīvais ienākuma nodoklis	122 022	82 326	<i>Impôt progressif sur le revenu</i>
7	Piemaksa krīzes apkarošanai	59 628	35 898	<i>Paiement en sus pour la lutte contre la crise</i>
8	Piedzīšanas izdevumi:	61 817	58 395	<i>Recouvrements:</i>
9	Progresīvais ienākuma nodoklis	47 931	42 025	<i>Impôt progressif sur le revenu</i>
10	Piemaksa krīzes apkarošanai	13 886	16 370	<i>Paiement en sus pour la lutte contre la crise</i>
11	Nenoskaidrotas un pārmaksātas summas:	105 858	87 045	<i>Sommes inéclaircies et surpayées:</i>
12	Progresīvais ienākuma nodoklis	60 766	40 977	<i>Impôt progressif sur le revenu</i>
13	Piemaksa krīzes apkarošanai	45 092	46 068	<i>Paiement en sus pour la lutte contre la crise</i>
14	Kopā	7 367 355	6 013 625	<i>Total</i>
15	Progresīvais ienākuma nodoklis	4 147 048	3 422 189	<i>Impôt progressif sur le revenu</i>
16	Piemaksa krīzes apkarošanai	3 220 307	2 591 436	<i>Paiement en sus pour la lutte contre la crise</i>

№ 107. Naudas kapitālu nodokļi 1918./20.—1935./36.

№ 107. Impôts sur les capitaux des exercices 1918/20 à 1935/36.

№№	Nodokļi Impôts	Procent- papīru kuponu Cou- pons des valeurs mobili- ères	Divi- dendu Divi- dende	Nogul- dījuma augļu Intérêts des dépôts	Speciālo tekošo rēķinu Com- ptes courants spéc.	Vin- nestu Billets gagnants	Obligā- ciju Obliga- tions	Vien- reizējais 20% no- doklis Impôts d'une fois de 20%	1% nodoklis par valūtu kas izvesta uz ārzemēm Impôt d'un % sur va- leur export. à l'étrang.	Kopā Total
Saimniecības gadi Exercices		3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1918./20.	—	—	64	3	5	6	—	—	78
2	1920./21.	22	3	25	5	2	4	—	109	170
3	1921./22.	15	2	9	4	1	10	9	440	490
4	1922./23.	7	15	20	5	2	39	2	486	576
5	1923./24.	5	61	41	4	2	88	1	—	202
6	1924./25.	8	98	205	11	10	156	0	—	488
7	1925./26.	77	142	224	29	5	226	—	—	703
8	1926./27.	10	161	256	28	4	229	—	—	688
9	1927./28.	15	192	293	22	5	3	—	—	530
10	1928./29.	27	175	333	19	2	4	—	—	560
11	1929./30.	40	205	384	24	2	2	—	—	657
12	1930./31.	62	235	433	20	4	1	—	—	755
13	1931./32.	64	160	340	12	3	9	—	—	588
14	1932./33.	62	84	264	19	66**)	0,3	—	—	495
15	1933./34.	54	71	180	14	192**)	—	—	—	511
16	1934./35.*)	40	70	180	10	200**)	0,5	—	—	500
17	1935./36.*)	57	110	220	13	200**)	—	—	—	600
Procentos no ieņēmumu kopsummas En % de la somme générale des recettes										
18	1922./23.	0,01	0,01	0,01	0,01	0,00	0,08	0,00	0,36	0,43
19	1925./26.	0,05	0,09	0,15	0,02	0,00	0,15	—	—	0,46
20	1929./30.	0,02	0,11	0,20	0,01	0,00	0,00	—	—	0,34
21	1932./33.	0,05	0,07	0,20	0,01	0,05	0,00	—	—	0,38
22	1934./35.*)	0,08	0,05	0,13	0,00	0,14	0,00	—	—	0,35
23	1935./36.*)	0,04	0,07	0,15	0,01	0,13	—	—	—	0,40
Pieaugums 1922./23. = 100 — Augmentation 1922/23 = 100										
24	1925./26.	1 100	947	1 120	580	250	579	—	—	122
25	1929./30.	571	1 367	1 920	480	100	5	—	—	114
26	1932./33.	886	560	1 320	380	3 300	1	—	—	86
27	1934./35.*)	571	467	900	200	10 000	1	—	—	87
28	1935./36.*)	814	733	1 100	260	10 000	—	—	—	104
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — Moyenne par habitant (Ls)										
29	1925./26.	0,04	0,08	0,12	0,02	0,00	0,12	—	—	0,38
30	1929./30.	0,02	0,11	0,20	0,02	0,00	0,00	—	—	0,35
31	1932./33.	0,03	0,04	0,14	0,01	0,04	0,00	—	—	0,26
32	1934./35.*)	0,02	0,04	0,09	0,01	0,10	0,00	—	—	0,26
33	1935./36.*)	0,03	0,06	0,11	0,01	0,10	—	—	—	0,31

darbību. Papildu nodoklis no uzņēmumiem, kuriem nav jādod pārskats par savu darbību, no Rīgas dod 0,946 milj. ls lielus ieņēmumus, vai 59,6%; no provinces ienāk apmēram 2/5 daļas no šī nodokļa. Lielākās summas dod Liepāja — 0,134 milj. ls un Vidzeme — 0,141 milj. ls. Pārējos apgabalos un pilsētās ieņēmumi ir mazi.

Pārskata gadā papildu nodoklis ir pavairojies līdz 3,500 milj. ls, vai 2,32% no ieņēmumu

kopsummas; pie kam uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,70 ls liela summa. Papildu nodoklis apmēram no 700 uzņēmumiem, kuŗi dod pārskatu par savu darbību, un caurmērā no katra uzņēmuma — 2.428,57 ls, vai kopā 1.700 milj. ls. No apmēram 32.000 uzņēmumiem, kuŗi nedod pārskatu par savu darbību, caurmērā katrs — 50,93 ls, vai kopā — 1.630 milj. ls. Nodokļu daļa sakarā ar aprinķu pašvaldību likvidēšanu — 0,170 milj. ls.

*) Budžets — Budget.

***) Vinnestu nodoklīm pieskaitīts krīzes nodoklis bezdarba apkaŗošanai no vinnestiem 1932./33. — Ls 64.810,—, 1933./34. — Ls 200.000,— un 1934./35. — Ls 200.000,—. A l'impôt sur billets gagnants est additionné l'impôt de crise p. la lute contre le chômage des billets de 1932/33 = Ls 64.810; de 1933/34 = Ls 200.000 et de 1934/35 = Ls 200.000.

N° 108. Nekustamas mantas nodokļi 1918./20.—1935./36.
N° 108. Impôts sur immeubles — des exercices 1918/20 à 1935/36.

N ^o .N ^o	Nodokļi Impôts	Nodoklis no lauku neku- stamas mantas <i>Impôts sur immeubles à la campagne</i>	Nodoklis no nekustamas mantas pilsētās <i>Impôts sur immeubles dans les villes</i>	Atsavināša- nas un 1% pamat- nodoklis <i>Expropria- tion et impôt fon- damental</i>	Vienreizējs nodoklis no lauku neku- stamas mantas <i>Impôt d'une fois sur im- meubles à la campagne</i>	Vienreizējs nodoklis no pilsētu un miestu neku- stamas mantas <i>Impôt d'une fois sur im- meubles dans les vil- les et les bourgs</i>	Nodoklis no mežiem <i>Impôt sur forêts</i>	Kopā <i>Total</i>
Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1918./20.	—	0	80	1 259	—	—	1 339
2	1920./21.	—	—	128	298	215	0	641
3	1921./22.	230	150	186	57	307	—	930
4	1922./23.	947	1 479	501	27	67	—	3 021
5	1923./24.	594	1 360	923	14	8	—	2 899
6	1924./25.	894	1 585	1 184	20	1	—	3 684
7	1925./26.	931	1 898	1 100	19	3	—	3 951
8	1926./27.	987	1 995	1 355	—	—	—	4 337
9	1927./28.	798	1 986	1 601	—	—	—	4 385
10	1928./29.	360	1 800	1 733	—	—	—	3 893
11	1929./30.	906	1 883	2 005	—	—	—	4 794
12	1930./31.	907	1 830	2 183	—	—	—	4 920
13	1931./32.	562	2 576**)	2 303	—	—	—	5 441
14	1932./33.	969	4 861**)	1 514	—	—	—	7 344
15	1933./34.	875	4 868**)	1 799	—	—	—	7 542
16	1934./35. *)	850	4 600**)	1 700	—	—	—	7 150
17	1935./36. *)	1 300	4 800**)	1 800	—	—	—	7 900
Procentos no ieņēmumu kopsummas <i>En % de la somme générale des recettes</i>								
18	1922./23.	0,71	1,11	0,87	0,02	0,05	—	2,96
19	1925./26.	0,61	1,24	0,72	0,01	0,00	—	2,58
20	1929./30.	0,46	0,97	1,08	—	—	—	2,46
21	1932./33.	0,75	3,73	1,16	—	—	—	5,64
22	1934./35. *)	0,60	3,34	1,19	—	—	—	5,03
23	1935./36. *)	0,86	3,18	1,19	—	—	—	5,23
Pieaugums 1922./23. = 100 — <i>Augmentation 1922./23. = 100</i>								
24	1925./26.	98	128	220	70	4	—	131
25	1929./30.	96	127	400	—	—	—	159
26	1932./33.	102	329	302	—	—	—	243
27	1934./35. *)	90	311	339	—	—	—	237
28	1935./36. *)	137	325	359	—	—	—	262
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — <i>Moyenne par habitant (Ls)</i>								
29	1920./21.	—	—	0,08	0,19	0,13	—	0,40
30	1925./26.	0,50	1,03	0,60	0,01	0,00	—	2,14
31	1929./30.	0,48	0,99	1,05	—	—	—	2,52
32	1932./33.	0,51	2,56	0,80	—	—	—	3,87
33	1934./35. *)	0,45	2,42	0,89	—	—	—	3,76
34	1935./36. *)	0,67	2,46	0,92	—	—	—	4,05

Tirdzniecības un rūpniecības pamatnodoklis no zīmēm saimnieciskās krīzes laikā samazinājies niecīgos apmēros. Pārskata gadā tirdzniecības un rūpniecības pamatnodoklis atkal pavairojas un sasniedz —

0,700 milj. ls, vai apmēram no 51.000 maksātājiem ir paredzēts caurmērā ieņemt 12,75 ls, bet nodokļa daļa sakarā ar aprīņu pašvaldību likvidēšanu — 0,060 milj. ls. No valsts ieņēmumu kopsummas tirdzniecības un rūp-

*) Budžets — *Budget*. **) Pieskaitīta piemaksa pilsētu nekustamas mantas nodoklim krīzes apkošanai: 1931./32. — Ls 830.196, 1932./33. — Ls 3.088.190, 1933./34. — Ls 2.600.000, 1934./35. — Ls 3.000.000. — *Additionné le paiement en sus de l'impôt sur immeubles d. l. villes p. la lutte contre la crise de 1931/32 = Ls 830.196; de 1932/33 = Ls 3.088.190; de 1933/34 = Ls 2.600.000; de 1934/35 = Ls 3.000.000.*

№ 109. Tirdzniecības un rūpniecības nodokļi 1918./20.—1935./36.

№ 109. Impôts sur commerce — des exercices 1918/20 à 1935/36.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Nodokļi Impôts					Kopā Total
		Pamatnodoklis Impôt fon- damental	Papildu nodoklis Impôt supplémen- taire	Apgrozi- jumu nodoklis Impôt sur le chiffre des affaires des entrepr.	Nodokļi no naudas maiņas ope- rācijām Impôt sur les opérations de change de l'argent	Ārzemju tirdzniecības ceļotāju nodoklis Impôts des voyageurs- commer- çants étran- gers	
1000 ls							
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1918./20.	335	57	—	—	—	392
2	1920./21.	341	886	44	58	—	1 329
3	1921./22.	324	1 714	394	18	—	2 450
4	1922./23.	526	2 152	368	9	—	3 055
5	1923./24.	593	2 800	231	—	—	3 624
6	1924./25.	615	3 249	238	—	—	4 102
7	1925./26.	669	3 351	131	—	—	4 151
8	1926./27.	688	3 904	111	—	—	4 703
9	1927./28.	690	3 841	130	—	—	4 661
10	1928./29.	653	3 558	204	—	—	4 415
11	1929./30.	690	3 852	233	—	—	4 775
12	1930./31.	680	4 013	132	—	—	4 825
13	1931./32.	600	3 743	130	—	—	4 473
14	1932./33.	579	3 074	152	—	—	3 805
15	1933./34.	575	2 833	128	—	3	3 539
16	1934./35.*)	500	2 600	100	—	3,5	3 203
17	1935./36.*)	700	3 500	125	—	3	4 328
Procentos no ieņēmumu kopsummas Pourcentage de la somme totale des recettes							
18	1922./23.	0,39	1,61	0,27	0,01	—	2,28
19	1925./26.	0,44	2,19	0,09	—	—	2,72
20	1929./30.	0,35	1,88	0,12	—	—	2,45
21	1932./33.	0,45	2,36	0,12	—	—	2,93
22	1934./35.*)	0,35	1,82	0,07	—	0,02	2,26
23	1935./36.*)	0,46	2,32	0,08	—	0,00	2,86
Pieaugums 1922./23. = 100 — Augmentation 1922/23 = 100							
24	1925./26.	127	156	36	—	—	136
25	1929./30.	131	179	63	—	—	156
26	1932./33.	110	143	41	—	—	125
27	1934./35.*)	95	121	27	—	—	105
28	1935./36.*)	133	163	34	—	—	142
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — Moyenne par habitant (ls)							
29	1920./21.	0,21	0,55	0,09	0,04	—	0,89
30	1925./26.	0,36	1,82	0,07	—	—	2,25
31	1929./30.	0,36	2,03	0,12	—	—	2,51
32	1932./33.	0,30	1,62	0,08	—	—	2,00
33	1934./35.*)	0,26	1,37	0,05	—	0,00	1,68
34	1935./36.*)	0,36	1,79	0,07	—	0,00	2,22

niecības pamatnodoklis ir samērā maza daļa — 0,46%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 0,36 ls.

Apgrozījumu (traktieru u. c.) nodoklis ir niecīgs; saimnieciskās krīzes laikā tas samazinājās un 1933./34. s. g. deva — 0,128 milj. ls lielus ieņēmumus. Pēdējos divos kā arī pārskata gadā tas palicis bez lielākām pārmaiņām, un 1935./36. s. g. paredz ieņemt — 0,126 milj. ls, vai apmēram no 160 maksātā-

jiem caurmērā no katra 781,26 ls. Vēl ir viens niecīgs vai ārzemju tirdzniecības ceļotāju nodoklis, no kuŗa 1935./36. s. g. ir paredzēts ieņemt 3.000 ls, vai apmēram 10 iemaksas, katra — 300 ls apmērā.

Pārskata 1935./36. s. g. ir novērojama diezgan strauja tirdzniecības un rūpniecības nodokļa pavairošanās, kas nozīmē, ka vairojas ne tikai valsts ieņēmumi, bet ir arī lielāka rosība mūsu tirdzniecībā un rūpniecībā.

*) Budžets — Budget.

Starp ārkārtējiem peļņas nodokļiem tagad pastāv tikai viens vai vērtības pieauguma nodoklis. Atskaitot pašus pirmos valsts pastāvēšanas gadus un 1932./33. s. g., šis nodoklis dod samērā mazas summas. Arī 1932./33. s. g. pie ārkārtējā peļņas nodokļa piešķaitīja atvilkumus nō valsts darbinieku algām. Minētā gadā starp izdevumiem algas uzrādīja bruto summā, resp. ieskaitot arī krizes atvilkumus. Nākošos saimniecības gados šīs summas uzrādīja neto summās, resp. bez krizes atvilkumiem, un tādēļ arī

kurus noslēdz pie notāriem, to maksā arī no rakstiem un iesniegumiem valsts iestādēs (zīmognodokli ietilpst daļa no rakstu nodevas), ar zīmognodokli apmaksājami arī vekseļi proporcionāli pēc valūtas u. t. t.; vispār ar zīmognodokli ir jāapmaksā ļoti dažādi darījumi. Tādēļ arī pie nelielas likmju paaugstināšanas ievērojami pavairojas ieņēmumi no zīmognodokļa. Zīmognodokli ieņem no zīmju pārdošanas un iemaksas skaidrā naudā. Pēdējā 1935./36. s. g. no zīmēm paredzēja ieņemt — 8,4 milj. ls; pie

№ 110. Papildnodoklis valsts ieņēmumos 1933./34. s. g.
№ 110. Impôt supplémentaire comme revenu d'Etat en 1933/34.

№ №	Pilsētas un apgabali <i>Villes et districts</i>	Uzņēmumi, kuriem <i>Entreprises</i>		Kopā <i>Total</i>
		jādod pārskats par savu darbību <i>qui doivent présenter des comptes-rendu sur leur activité</i>	nav jādod pār- skats par savu darbību <i>qui ne doivent pas présenter des comptes-rendu sur leur activité</i>	
Latos — en Ls				
1	2	3	4	5
1	Rīga	1 183 589	945 716	2 129 305
2	Liepāja	32 531	134 130	166 661
3	Jelgava	9 688	38 640	48 328
4	Daugavpils	1 601	44 978	46 579
5	Vidzeme	11 213	140 690	151 903
6	Kurzeme	3 239	85 043	88 282
7	Zemgale	2 716	83 630	86 346
8	Latgale	666	114 610	115 276
9	Kopā Total	1 245 243	1 587 437	2 832 680
10	1932./33.	1 314 404	1 759 191	3 073 595
11	1931./32.	1 794 855	1 948 639	3 743 494
12	1930./31.	2 004 656	2 008 779	4 013 435
13	1929./30.	1 739 647	2 112 833	3 852 480

nekādu ārkārtējo peļņas nodokļu vairs nav. Pēdējā 1935./36. s. g. sakarā ar likuma grozīšanu, ieņēmumi no vērtības pieauguma nodokļa strauji samazinājās.

Zīmognodoklis, vai pēc mūsu likumu terminoloģijas, zīmognodeva, ir viens no lielākākiem nodokļiem. Visu laiku ieņēmumi no šī nodokļa bija ievērojami lieli, kas valsts budžetā ieņēma redzamu vietu. Saimnieciskās krīzes laikā zīmognodoklis nav vis samazinājies, bet gan pavairojies. Arī 1935./36. s. g. tas pavairojies par 1,1 līdz 11,0 milj ls un ir 7,28% no valsts ieņēmumu budžeta. Caurmērā uz katru iedzīvotāju no zīmognodokļa iznāk — 5,64 ls liela summa. Ieņēmumu pavairošanās no zīmognodokļa ir izskaidrojama ar likmju paaugstināšanu. Zīmognodokli ņem no dažādiem darījumiem,

kam no 15,5 milj. zīmognomarku pārdošanas, vērtībā no 5 līdz 50 sant., paredzēts ieņemt — 2,291 milj. ls, 2,920 milj. gabalu zīmognomarku no 1 līdz 10 ls — 5,580 milj. ls, 102.800 vekseļu blanketu, vērtībā no 100 līdz 1.000 ls, — 0,181 milj. ls, 18.511 vekseļu blanketu, vērtībā no 1.100 līdz 20.000 ls, — 0,333 milj. ls, 150.000 gabalu vienkāršu vekseļu blanketu, katrs 4 santimi, — 6.000 ls. Pārdotie vekseļu blanketi neraksturo vekseļu apgrozību, jo lielāka apgrozība ir ar vienkāršiem blanketiem, kas nomaksāti ar zīmognomarkām. Zīmognodokli naudā 1935./36. s. g. apmaksās — 2,6 milj. ls apmērā.

Apdrošināšanas nodokļi pēdējā 1935./36. s. g. ir ievērojami pavairojušies un sasniedz 1,505 milj. ls. Šie ieņēmumi komplektējas sekojošā kārtā: nodevas no apdrošinājumiem

pret uguni — 0,3 milj. ls, no apdrošināšanas uzņēmumu gada ieņēmumu prēmijām — 10% apmērā — 0,9 milj. ls, 15% prēmijas piemaksas no ugunsapdrošinājumiem — 0,255 milj. ls, 10% prēmijas piemaksas no pārējām apdrošināšanas nozarēm — 0,05 milj. ls. No valsts ieņēmumu kopsummas apdrošinā-

tas nodokļi bija 1/3 daļa no valsts ieņēmumu kopsummas, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca ap 33 ls. Tagad muitas nodokļu svars starp valsts ieņēmumiem ir samazinājies un 1932./33. s. g. tie bija tikai 18%; arī caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk tikai ap 12 ls. Salīdzinot ar 1922./23. s. g. tagad ieņē-

Nē 111. Procentuālais peļņas nodoklis (papildnodoklis) valsts ieņēmumos no uzņēmumiem, kas nedod pārskatu par savu darbību.

Nē 111. Impôt sur le bénéfice (impôt supplémentaire) comme revenu de l'Etat des entreprises qui ne doivent pas présenter des comptes-rendu sur leur activité.

1933./34. budžeta gadā iemaksāts — Versements par l'exercice 1933/34								
№№	Pilsētas un apriņķi <i>Villes et districts</i>	Nodoklis <i>Impôt</i>	Sods <i>Peine pécuniaire</i>	Nodoklis un sods kopā <i>Total de l'impôts et de la peine pécuniaire</i>	Soda nauda <i>Amende</i>	Piedzīšanas izdevumi <i>Recouvrements</i>	Nenoskaidrotas un pārmaksātas summas <i>Sommes inéclaircies et surpayées</i>	Pavisam <i>Total général</i>
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Rīgas pilsēta	846 717	29 734	876 451	29 060	27 001	13 204	945 716
2	Rīgas apr.	39 269	6 125	45 394	1 602	1 704	276	48 976
3	Cēsu „	13 812	1 353	15 165	192	478	170	16 005
4	Valmieras apr.	30 708	2 349	33 057	615	700	302	34 674
5	Valkas „	21 629	1 624	23 253	371	509	272	24 405
6	Madonas „	14 460	1 417	15 877	241	420	92	16 630
7	Liepājas pilsēta	125 518	2 430	127 948	1 637	4 341	204	134 130
8	Liepājas apr.	9 287	524	9 811	224	339	111	10 485
9	Aizputes „	6 429	790	7 219	140	179	96	7 634
10	Kuldīgas „	17 702	2 715	20 417	286	605	115	21 423
11	Ventspils „	25 124	1 939	27 063	332	506	23	27 924
12	Talsu „	16 831	232	17 063	156	294	64	17 577
13	Tukuma „	14 844	714	15 558	261	400	187	16 406
14	Jelgavas pilsēta	34 823	1 425	36 248	754	1 456	182	38 640
15	Jelgavas apr.	17 307	2 129	19 436	496	601	412	20 945
16	Bauskas „	14 341	550	14 891	275	339	77	15 582
17	Jēkabpils „	16 103	2 660	18 763	344	622	103	19 832
18	Ilūkstes „	9 106	1 185	10 291	236	337	1	10 865
19	Daugavpils pilsēta	41 850	733	42 583	929	1 367	99	44 978
20	Daugavpils apr.	33 328	3 114	36 442	616	1 228	502	38 788
21	Rēzeknes „	31 920	2 111	34 031	892	1 127	189	36 239
22	Ludzas „	12 863	443	13 306	292	407	62	14 067
23	Jaunlatgales „	20 846	3 174	24 020	442	827	227	25 516
24	1933./34.	1 414 817	69 470	1 484 287	40 393	45 787	16 970	1 587 437
25	1932./33.	1 558 762	69 712	1 628 474	54 539	43 232	32 946	1 759 191
26	1931./32.	1 757 308	78 068	1 835 376	54 888	42 115	16 260	1 948 639
27	1930./31.	1 838 023	68 483	1 906 506	52 012	34 790	15 471	2 008 779
28	1929./30.	1 868 551	75 326	1 943 877	69 216	41 804	57 936	2 112 833

šanas nodokļi ir 1,00%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 0,77 ls. Salīdzinot ar 1922./23. s. g., tie pavairojušies 7-kārtīgi.

Muitas nodokļi valstij dod ļoti lielus ieņēmumus: sevišķi lieli tie bija 1927./28.—1930./31. s. g., kad tie sasniedza 55—64 milj. ls. Saimnieciskās krīzes laikā muitas nodokļi samazinājās, un mazākās summas tie deva 1932./33. s. g. — 23,5 milj. ls apmērā. Pēdējos gados ieņēmumi no muitas nodokļiem atkal pavairojās. Augstas konjunktūras laikā mui-

mumi no muitas nodokļiem ir apmēram par 1/4 daļu mazāki. Muitas nodokļi ir sekojoši: ievadmitu, izvedmitu un muitas kancelejas nodoklis; pēdējo 2 gadu budžetos ir arī ieņēmumi no importa atļaujām, bet tie pēc mūsu valsts ieņēmumu nomenklatūras ir ieskaitīti pie tirdzniecības un rūpniecības nodokļiem un tur tos arī apskatīs.

Ievadmuita visu laiku ir devusi lielākus ieņēmumus, un pēdējos gados tā ir apmēram 96% no visiem muitas nodokļiem, vai pārējie

muitas nodokļi ir — 4%. Ieņēmumi no ievadmuitas galvenā kārtā noteiktas muitas nodokļu ieņēmumus, tādēļ minētos gados arī ievadmuitas ieņēmumi bija lieli, un piemēram 1929./30. s. g. tie sasniedza — 55,6 milj. ls, vai 28,50% no visiem valsts ieņēmumiem, pie kam uz katru iedzīvotāju caurmērā iznāca — 29,26 ls liela summa. Saimnieciskās krīzes gados ieņēmumi no ievadmuitas samazinājās līdz 24,9 milj. ls; pēdējos gados ieņēmumi no ievadmuitas atkal pavairojās, un 1935./36. s. g. no tās paredzēja ieņemt — 27,825 milj. ls, vai 18,43% no valsts ieņēmumiem, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 14,26 ls liela summa. Neskatoties uz ievadmuitas ieņēmumu pavairošanos, tie ir par 12% mazāki nekā 1922./23. s. g.

Ievadmuitas ieņēmumus ņem no importa precēm pēc muitas tarifa 217 muitas pantiem; paredzētais preču skaits šinīs pantos ir daudz lielāks. Un kaut gan preču ir vairāki tūkstoši (nedalot tos pat pēc šķirnēm), tomēr lielākos ieņēmumus dod samērā neliels preču skaits. Apskatot atsevišķās preces, tās nešķiros pēc muitas tarifa pantiem, bet gan pēc precēm, apvienojot tās, kaut arī atsevišķās preces, ievērojot dažas speciālas īpašības, būtu ierindotas dažādos pantos. Ievadmuitas ieņēmumi no atsevišķām precēm pēdējos gados ir svārstīgi. Ir dažas preces, kas iepriekšējos gados deva lielākos ievadmuitas ieņēmumus, tagad tie ir samazinājušies līdz niecīgai summai. Šo ieņēmumu struktūra ir krasi grozījusies, bet sevišķi tas attiecas uz atsevišķām precēm. Šīs pārmaiņas ievadmuitas nodokļa ieņēmumu struktūrā atkarājas no mūsu saimnieciskās un tirdznieciskās politikas. Ražojot preces iekšzemē, nav vairs nekādas vajadzības tās importēt. Piemēram, agrākos gados no atsevišķām precēm cukura ievadmuita deva lielākos ieņēmumus, bet tagad līdz ar cukura ražošanu pašu zemē ievadmuitas no šī priekšmeta vairs nav. Ieņēmumi no cukura ievadmuitas 1931. gadā bija — 6,158 milj. ls, 1932. — 5,579, 1933. — 2,996 un 1934. — 1,851 milj. ls; 1935./36. s. g. budžeta projektā ieņēmumi no šīs ievadmuitas starp atsevišķām precēm nemaz nav paredzēti. 1932. gadā ievadmuitas no cukura turpretim deva — 23,7% no visiem muitas ieņēmumiem. Arī no dažām pārējām precēm ievadmuitas ieņēmumi ir strauji samazinājušies: naftas destilācijas produkti no 2,2 līdz 1,9 milj. ls, bet procentos no 8,4% līdz 7,1% no visiem muitas ieņēmumiem, kokvilnas audumu, svaigu augļu, ogu u. c. Bet ir arī daudz preču, no kurām muitas ieņēmumi ir strauji pavairojušies, piemēram, no tabakas no 2,7 līdz 3,1 milj. ls, vai no 10,4% līdz 11,5%, kokvilnas un zīda dziedziņu mui-

N° 112. Ārkārtējās peļņas nodokļi.

N° 112. Impôts sur le bénéfice extraordinaire.

№№	Nodokļi Impôts	Vērtības pieauguma Impôts sur l'aug- menta- tion de la valeur	Vien- reizējs kaņa peļņas Impôts d'une fois sur le béné- fice de guerre	**) Krīzes no- doklis Impôt de crise	Kopā Total
1	2	3	4	5	6
1	1918./20.	37	825	—	862
2	1920./21.	191	676	—	867
3	1921./22.	266	122	—	388
4	1922./23.	120	102	—	222
5	1923./24.	134	92	—	226
6	1924./25.	124	29	—	153
7	1925./26.	131	24	—	155
8	1926./27.	144	1	—	145
9	1927./28.	134	20	—	154
10	1928./29.	89	—	—	89
11	1929./30.	207	3	—	210
12	1930./31.	225	0	—	225
13	1931./32.	168	0,1	—	168
14	1932./33.	126	—	1 138	1 264
15	1933./34.	100	—	—	100
16	1934./35. *)	125	—	—	125
17	1935./36. *)	25	—	—	25
Procentos no ieņēmumu kopsummas					
En % de la somme totale des recettes					
18	1922./23.	0,09	0,08	—	0,17
19	1925./26.	0,08	0,02	—	0,10
20	1929./30.	0,11	0,00	—	0,11
21	1932./33.	0,10	—	0,87	0,97
22	1934./35. *)	0,09	—	—	0,09
23	1935./36. *)	0,01	—	—	0,01
Pieaugums 1922./23. = 100					
Augmentation 1922/23 = 100					
24	1925./26.	109	24	—	70
25	1929./30.	173	3	—	95
26	1932./33.	105	—	—	569
27	1934./35. *)	104	—	—	56
28	1935./36. *)	21	—	—	11
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls)					
Moyenne par habitant (Ls)					
29	1920./21.	0,12	0,42	—	0,54
30	1925./26.	0,07	0,01	—	0,08
31	1929./30.	0,11	0,00	—	0,11
32	1932./33.	0,07	—	0,00	0,07
33	1934./35. *)	0,07	—	—	0,07
34	1935./36. *)	0,01	—	—	0,01

*) Budžets — Budget.

**) 1932./33. s. g. Valsts kontroles pārskatā uzrādīts dažādos ieņēmumos Ls 7 217 357. — No tiem Ls 1 137 951 ir krīzes nodoklis, kas te pārskaitīts no § 90 uz § 7.

№ 113. Muitas nodokļi 1918./20.—1935./36.

№ 113. Droits de douanes des exercices de 1918/20 à 1935/36.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Nodokļi Droits		Muitas kancel. nodoklis Impôts de chan- cellerie douanière	Transit- muita Droits de transit	Kopā Total
		Ievadmuita Droits d'entrée	Izvedmuita Droits de sortie	1000 ls		
1	2	3	4	5	6	7
1	1918./20.	1 195	86	—	2	1 283
2	1920./21.	3 726	1 080	—	12	4 818
3	1921./22.	14 723	3 640	0	12	18 375
4	1922./23.	31 777	7 432	334	0	39 543
5	1923./24.	39 097	8 910	717	—	48 724
6	1924./25.	44 811	8 825	815	—	54 451
7	1925./26.	44 982	4 580	766	—	50 328
8	1926./27.	43 729	4 180	745	—	48 654
9	1927./28.	47 391	7 735	855	—	55 981
10	1928./29.	51 286	9 070	939	—	61 295
11	1929./30.	55 596	7 369	989	—	63 954
12	1930./31.	52 528	1 571	869	—	54 968
13	1931./32.	31 646	604	519	—	32 769
14	1932./33.	22 735	381	381	—	23 497
15	1933./34.	24 934	688	421	—	26 043
16	1934./35. *)	27 727	500	362	—	28 589
17	1935./36. *)	27 825	800	400	—	29 025
Procentos no ieņēmumu kopsummas Pourcentage de la somme totale des recettes						
18	1922./23.	23,74	5,55	0,25	0,00	29,54
19	1925./26.	29,42	2,09	0,50	—	32,91
20	1929./30.	28,50	3,78	0,51	—	32,79
21	1932./33.	17,48	0,29	0,29	—	18,06
22	1934./35. *)	19,50	0,35	0,26	—	20,11
23	1935./36. *)	18,48	0,58	0,26	—	19,22
Pieaugums 1922./23. = 100. Augmentation 1922/23 = 100						
24	1925./26.	142	62	229	—	127
25	1929./30.	175	99	296	—	162
26	1932./33.	72	5	114	—	59
27	1934./35. *)	87	7	108	—	72
28	1935./36. *)	88	11	120	—	73
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) Moyenne par habitant (ls)						
29	1925./26.	24,38	2,48	0,42	—	27,28
30	1929./30.	29,38	3,88	0,52	—	33,66
31	1932./33.	11,97	0,30	0,20	—	12,37
32	1934./35. *)	14,59	0,26	0,19	—	15,04
33	1935./36. *)	14,26	0,41	0,21	—	14,88

tas no 1,0 līdz 2,3 milj. ls, vai no 6,1% līdz 8,4%, mašīnu u. c. priekšmetu muitas no 0,6 līdz 1,04 milj. ls, vai no 2,3% līdz 3,0%; arī muitas ieņēmumi uz daudziem citiem priekšmetiem ir ievērojami pavairojušies. 1935./36. s. g. paredzētie muitas ieņēmumi ir apmēram šādi: tabaka — 3,000 milj. ls, nafta, destill. produkti — 2,200 milj. ls, zīda diedziņi, vērpti, šķeterēti — 2,200 milj. ls.; rīsi, rieksti, garšvielas, kafija, kakao pupas un mizas — 2,050

milj. ls, kokvilnas audumi — 1,700 milj. ls, augļi, ogas, svaigi, mērcēti — 1,500 milj. ls, vilna, kārsta, vilnas dzijņas un dzijas — 1,150 milj. ls, akmens, kūdra, ogles, kokss, degakmens — 0,900 milj. ls; zivis, ikri, dzīvi kustiņi — 0,600 milj. ls; braucamie rīki un citi satiksmes līdzekļi — 0,600 milj. ls, alizarīns, alizarīna laka u. c. — 0,580 milj. ls; gumija, izstrād., neizstrād. — 0,500 milj. ls; ķīmiski un farmaceitiski produkti un preparāti —

*) Budžets — Budget.

0,500 milj. ls, mašīnas un aparāti — 0,500 milj. ls; instrumenti un aparāti astronomijai un optikai u. c. — 0,400 milj. ls; augu šķiedras — 0,400 milj. ls; skārds un skārda izstrād. — 0,400 milj. ls; augļi, ogas, kaltēti — 0,300 milj. ls; pape, papes izstrād., papīrs — 0,300 milj. ls; augu eļļas, glicerīns — 0,250 milj. ls, tauki, tauku izstrādājumi — 0,250 milj. ls; sēklas — 0,200 milj. ls, vasks, vazelīns, parafīns — 0,200 milj. ls; stiepuju izstrādājumi — 0,200 milj. ls, dažādas citas preces — 6,965 milj. ls.

Izvedmuitas ieņēmumi pēdējos 5 gados ir ļoti mazi, un tie svārstās no 0,4 līdz 0,8 milj. ls. Iepriekšējos gados līdz 1929./30. s. g. tie bija lieli un 1928./29. s. g. sasniedza pat 9,070 milj. ls; arī pirmajos valsts pastāvēšanas gados izvedmuita deva lielu daļu no valsts ieņēmumiem. Mazākie ieņēmumi no izvedmuitas bija 1932./33. s. g. — 0,381 milj. ls apmērā; pēdējos gados tie atkal nedaudz pavairojās un 1935./36. s. g. budžetā paredz ieņemt — 0,8 milj. ls. Visu laiku lielākos ieņēmumus deva izvedmuita uz koka materiāliem. Pārējo preču izvedmuita bija samērā mazāka. 1935./36. s. g. izvedmuitu paredzēja ieņemt no sekojošām precēm: no koku materiāliem — 0,380 milj. ls, nemītām ādām — 0,180 un dažādām precēm — 0,240 milj. ls.

Muitas kancelejas nodoklis ir samērā mazs; arī iepriekšējos gados tas nav devis cik necik ievērojamas summas. Šo nodokli ņem pēc 1923. gadā izsludinātiem noteikumiem 0,15 ls no katriem 10 ls. No muitas kancelejas nodokļa 1933./34. s. g. ieņēma — 0,421 milj. ls, 1934./35. — 0,362 un 1935./36. — 0,400 milj. ls. Salīdzinot ar augstās konjunktūras laikiem, tas ir samazinājies, bet pēdējā gadā pavairojās.

Ar akcīzes nodokļiem ir aplikti vairāki priekšmeti: tabaka, alus, porteri un iesala kvass, raugs, sērkociņi, dažī apgaismošanas produkti, bezalkoholiskie dzērieni, smēreļļas, čaulītes, liķieņi, iesala ekstrakts, vīni, spirts, tēja un medus dzērieni; visi šie priekšmeti ir minēti pēc akcīzes nodokļu ieņēmumu lieluma, vai no tabakas akcīzes ieņem lielākās summas, bet no medus dzērieni mazākās. Akcīzes nodokļi visu laiku valstij ir devuši ievērojamas summas, pie kam saimnieciskās krīzes gados tās nav daudz samazinājušās, bet pēdējos 4 gados novērojama diezgan strauja pavairošanās. Pa daļai tas panākts ar akcīzes likmju (jau iepriekšējos gados) paaugstināšanu. 1933./34. s. g. akcīzes nodokļi deva — 17,400 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 18,202 un 1935./36. s. g. — 19,391 milj. ls, vai no valsts ieņēmumu kopsummas tie bija — 12,84%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 9,94 ls liela sum-

ma. Salīdzinot ar 1922./23. s. g., akcīzes nodokļi ir pavairojušies — 1,78-kārtīgi.

Tabakas akcīzes visus gadus ir devušas lielākos ieņēmumus, un pēdējos gados tās ir sasniegušas maksimumu: 1933./34. s. g. tabakas akcīzes deva 12,073 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 13,0 un 1935./36. — 13,0 milj. ls, vai 8,61% no visiem valsts ieņēmumiem, pie kam uz katru iedzīvotāju iznāca — 6,67 ls liela summa. Salīdzinot ar 1922./23. s. g., tabakas akcīzes ir pavairojušās — 2,2-kārtīgi. Pēdējā 1935./36. s. g. no atsevišķiem priekšmetiem tabakas akcīzes nodokli paredzēja ieņemt šādos apmēros: par 503.000 kg smēķējamās tabakas — 2,507 milj. ls, par 23.325 kg Latvijā audzēto tabaku — 0,022, par 10.000 kg vietējo špaucamo tabaku — 0,016, par 25 milj. gabalu vietējās tabakas papirosu — 0,075, par 1.025 milj. gabalu papirosu — 10,222, par 1,6 milj. gabalu cigāru — 0,062 un par 0,25 milj. gabalu cigarešu un cigariļļu — 0,007 milj. ls. Lielākie akcīzes nodokļa ieņēmumi ir no papirosiem, vai 4/5 daļas no kopsummas, bet gandrīz visa pārējā daļa iznāk uz tabaku. Cigāru un cigarešu akcīze dod niecīgus ieņēmumus. Šie akcīzes nodokļu ieņēmumi paredzēti 17 tabakas fabrikās.

Alus, portera un iesala kvasa akcīzes nodokļa ieņēmumi iepriekšējos gados ir svārstījušies lielos apmēros, kas izskaidrojams gandrīz vienīgi ar žūpības apkaņošanas likumu un tā grozīšanu. Pēdējos gados akcīzes ieņēmumi no šiem priekšmetiem diezgan strauji pavairojās: 1933./34. s. g. tie bija — 1,594, 1934./35. — 1,500 un 1935./36. 1,800 milj. ls. No valsts ieņēmumu kopsummas alus, portera un iesala kvasa akcīzes ieņēmumi ir 1,10% un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 0,62 ls liela summa. Šo akcīzi ieņem no 30 alus darītavām par 1,780 milj. kg pārstrādātā iesala.

Rauga akcīzes ieņēmumi pēdējos gados ir ievērojami lielāki nekā iepriekšējos gados, kas izskaidrojams ar akcīzes likmju paaugstināšanu. 1933./34. s. g. rauga akcīze deva — 1,105 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 1,100 un 1935./36. s. g. — 1,200 milj. ls. Rauga patēriņš pēdējos gados bija sekojošs: 1933. gadā — 412 t un 1934. — 445 t, vai novērojama neliela pavairošanās. 1935./36. s. g. paredzēts, ka 4 rauga fabrikas ražos — 480 t rauga ar 2,50 ls lielu akcīzi uz katru kg.

Sērkociņu akcīze divos iepriekšējos gados palika bez lielākām pārmaiņām, un tās strauja pavairošanās novērojama 1935./36. s. g. 1933./34. s. g. sērkociņu akcīze deva — 0,562 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 0,560 un 1935./36. — 0,860 milj. ls, vai sērkociņu akcīze dod 0,57% no visiem valsts ieņēmumiem, bet caurmērā uz katru iedzī-

№ 114. Ieņēmumi no muitas
№ 114. Recettes des droits

№№	Gadi Preču nosaukums	1931.	1932.	1933.	1934.	1934. % 0/0
		1000 ls				
1	2	3	4	5	6	7
1	Cukurs	6 158	5 579	2 996	2 714	10,1
2	Tabaka	3 230	2 871	2 718	3 087	11,5
3	Naftas destilācijas produkti	2 658	2 062	2 189	1 901	7,1
4	Kokvilnas un zīda diedziņi	1 044	1 198	1 584	2 236	8,4
5	Kokvilnas audumi	3 808	1 565	1 554	1 463	5,5
6	Vilna	715	1 000	1 294	1 334	5,0
7	Augļi un ogas, svaigi	1 830	887	771	658	2,5
8	Akmeņogles, kokss u. c.	—	351	695	750	2,8
9	Alizarīns u. c. organ. sintet. krāsvielas	266	328	671	711	2,7
10	Mašīnas, dažādi aparāti, instrumenti un to piederumi	618	420	608	1 040	3,9
11	Ārstniecības līdzekļi	593	402	514	545	2,0
12	Zivis un ikri	75	260	417	300	1,1
13	Kafija	290	274	403	432	1,6
14	Braucamie rīki u. c satiksmes līdzekļi	675	199	343	728	2,7
15	Rīss	244	167	324	264	1,0
16	Kakao	154	200	316	576	2,2
17	Gumija, izstrādāta	422	264	312	341	1,3
18	Skārds un tā izstrādājumi	434	262	308	211	0,8
19	Augu eļļas un glicerīns	185	143	302	296	1,1
20	Dzelzs, tērauds un to izstrādājumi	469	271	290	323	1,2
21	Papīrs un tā izstrādājumi	670	305	289	269	1,0
22	Kaltēti augļi un ogas	550	293	276	212	0,8
23	Tauki un to izstrādājumi	217	186	275	119	0,4
24	Vasks, vazelīns, parafīns	182	189	252	175	0,7
25	Antracēns, naftalīns, fenols, benzols u. c.	25	180	249	164	0,6
26	Augi, stādi un to daļas	162	139	219	232	0,9
27	Rieksti un mandeļi	329	205	213	194	0,7
28	Stiepuļes un stiepuļu preces	397	270	212	160	0,6
29	Augu šķiedras: kokvilna, džuta, līni un kaņepāji	—	59	202	639	2,4
30	Tēja	183	168	201	187	0,7
31	Apīpi un apīpu ekstrakts	227	149	129	213	0,8
32	Čuguna izstrādājumi	229	107	177	258	1,0
33	Gumija, neapstrādāta	242	176	194	302	1,1
34	Sāls	50	43	125	253	0,9

notāju iznāk — 0,44 ls. Pēdējā gadā sērskociņu akcīzi paredzēja ieņemt no 4 fabrikām par 77,7 milj. kastītēm sērskociņu šejienes tirgum un par katru ņemt 0,012 ls lielu akcīzi.

Akcīze no citiem apgaismošanas produktiem 1933./34. s. g. bija — 0,438 milj. ls, 1934./35. — 0,300 un 1935./36. — 0,800 milj. ls, vai 0,53% no visiem valsts ieņēmumiem, pie kam uz katru iedzīvotāju iznāca — 0,41 ls. Akcīze no citiem apgaismošanas produktiem sevišķi strauji ir pavairojusies pēdējā gadā, kas izskaidrojams ar akcīzes uzlikšanu petrolejai; 1935./36. s. g. no šīs akcīzes paredzēja ieņemt — 0,5 milj. ls, vai par 600 t petrolejas no katras tonnas 60 ls un no 15.470 t petrolejas no katras tonnas — 30 ls. Iepriekšējā gadā šādu ieņēmumu nebija. No akcīzes uz benzīnu 1935./36. s. g. paredzēts ieņemt 0,3 milj. ls, vai par 500 t benzīna no katras tonnas 60 ls. Līdz ar to vislielākā akcīzes nodokļa pavai-

rošanās notika ar citiem apgaismošanas priekšmetiem.

Bezalkoholisko dzērienu akcīze 1933./34. s. g. deva — 0,480 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 0,650 un 1935./36. — 0,500 milj. ls, vai no valsts ieņēmumu kopsummas tā ir samērā maza daļa un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 0,26 ls. Bezalkoholisko dzērienu patēriņš ir diezgan svārstīgs, un līdz šim tas atkarīgs galvenā kārtā no diviem faktoriem: no klimatiskiem apstākļiem un no pārgrozības žūpības apkaļošanas likumā. Karstās vasarās parasti bezalkoholisko dzērienu patēriņš ir ievērojami lielāks nekā aukstās un slapjās. Tanī laikā, kad valsts un pašvaldības intensīvi apkaļoja alkohola lietošanu, tad bezalkoholisku dzērienu patēriņš bija lielāks. 1935./36. s. g. paredzēja no 122 augļu un minerālūdeņu iestādēm par 4,167 milj. ltr. ņemt no katra litra 0,12 ls lielu akcīzi.

**nodokļiem.
de dounaes.**

<i>Années</i>	<i>Dénomination des marchandises</i>
	- 8
Sucre	
Tabac	
Produits de la distillation de naphte	
Filé de coton et de soie	
Tissus de coton	
Laine	
Eruits et baies frais	
Houilles, coke etc.	
Alizarine et autres matières color. organ. synthét.	
Machines, divers appareils, instruments et accessoires	
Articles médicaux	
Poissons et caviar	
Café	
Véhicules et autres moyens de communication	
Riz	
Cacao	
Articles en caoutchouc	
Tôle et articles en tôle	
Huiles végétales et glycérine	
Fer, acier et articles en fer et en acier	
Papier et produits de papier	
Fruits et baies séchés	
Graisses et leurs produits	
Cire, vaseline et paraffine	
Anthracène, naphthaline, phénole, benzole etc.	
Plantes et leurs parties	
Noix et amandes	
Fil et articles en fil	
Filaments végétaux: coton, jute, filasse et chaux	
Houblons et extrait de houblon	
Thé	
Articles en fonte	
Articles en caoutchouc	
Sel	

Smēreļļu akcīze 1933./34. s. g. deva — 0,512 milj. ls, 1934./35. — 0,400 un 1935./36. — 0,450 milj. ls, vai 0,30% no valsts ieņēmumu kopsummas, bet uz katru iedzīvotāju iznāk — 0,23 ls liela summa. Pēdējā 1935./36. s. g. ieņēmumi no smēreļļu akcīzes pavairojās, un paredzēja to uzlikt 3.000 t un katrai 150 ls. Akcīzes uz pārējiem priekšmetiem dod samērā mazākus ieņēmumus. Ieņēmumi no čaulišu akcīzes pēdējos gados paliek bez pārmaiņām, un 1935./36. s. g. paredzēja ieņemt — 0,220 milj. ls; no 9 čaulišu fabrikām par 220 milj. gabalu 0,001 ls par katru čaulīti. Akcīze uz liķieŗi arī pēdējos gados paliek bez lielākām pārmaiņām, un 1935./36. s. g. paredzēja ieņemt — 0,150 milj. ls. No 10 liķieŗu fabrikām par 87.548 ltr. vietējā liķieŗa — 0,147 milj. ls un no 10 liķieŗu fabrikām par 1.500 ltr. ārzemju liķieŗa — 0,903 milj. ls. Akcīzi uz iesala ekstraktu 1935./36. s. g. paredzēja ņemt 4 fabrikās no 250 t iegūta iesala eks-

trakta, ņemot no katra kg 0,50 ls. Akcīzi uz vīna 1935./36. s. g. paredzēja — 0,120 milj. ls apmērā; 47 vīnu darītavās par 201.400 ltr. vietējā vīna — 0,061 milj. ls un 8.150 ltr. ārzemju vīna — 0,059 ls. Akcīze uz spirta 1935./36. s. g. ir pavairojusies un sasniedz — 0,1 milj. ls; no ārzemēm ievestām spirtu saturošām dažādām esencēm un smaržvielām — 47.500 ls, no liķieŗiem (konjaka, viskija u. c.) — 45.000 ls un spirta zudumi virs normas spirta dedzinātavās un ceļā — 7.500 ls.

Patentu nodokļi, skaitā 4, valstij 1933./34. s. g. deva — 0,762 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 0,620 un 1935./36. — 0,680 milj. ls, vai 0,45% no visiem valsts ieņēmumiem, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca 0,35 ls liela summa. Lielākie ieņēmumi bija no dzērienu un rauga ražotavām un tirgotavām; pēdējos gados tie pavairojās, un 1935./36. s. g. paredzēja ieņemt — 0,320 milj. ls lielu summu, vai 0,21% no valsts ieņēmumu kopsummas, pie kam caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 0,16 ls. Dažādām iestādēm, uzņēmumiem, tirgotavām un citiem paredz izsniegt — 3.491 patentu. No tabakas, čaulišu un sērkociņu fabrikām un tirgotavām 1935./36. s. g. paredzēja ieņemt — 0,260 milj. ls, un dažādām iestādēm, uzņēmumiem un tirgotavām paredzēja izsniegt — 13.004 patentus. No naftas produktu fabrikām un noliktavām, kā arī no fabrikām spirta izstrādājumiem, kurus nelieto kā dzērienus, patentu nodokļi ir niecīgi, un izsniegto patentu skaits arī nav liels.

Nodevas un citas atlīdzības.

Contributions et autres indemnisations.

Dažādo nodevu skaits ir liels, un starp tām ir sastopamas arī tādas, kas valstij dod samērā mazus ieņēmumus. Kopojojot nodevas radniecīgās grupās un uzskaitot tās pēc ieņēmumu lieluma, ir jāiesāk ar ostu un iekšējās satiksmes, tirdzniecības un rūpniecības, tiesu, pases un uzturas apliecības, muiņas, konsulārās, eksporta un importa kontroles un beidzot ar rakstu nodevu. Bez nodevām ir vēl dažādas atlīdzības, kas dod samērā diezgan lielus ieņēmumus. Ieņēmumi no nodevām un dažādām atlīdzībām pēdējos 5 gados pavairojās; pa daļai ir nākušas klāt dažas lielākas nodevas, piemēram, importa atļaujas, bet arī ieņēmumi no pārējām nodevām pavairojās. 1933./34. s. g. nodevas un dažādas atlīdzības deva — 9,095 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 10,850 un 1935./36. — 10,941 milj. ls, vai 7,3% no ieņēmumu kopsummas un caurmērā uz katru iedzīvotāju — 5,61 ls. Salīdzinot lielākā periodā — 10—12 gadus atpakaļ, ieņēmumi no nodevām un da-

№ 115. Akcizes nodokļi
№ 115. Impôt sur l'accise des exercices

№№	Nodokļi Impôts	Spirits Esprit	Līķierī Li- queurs	Vīni Vin	Alus, porteris un iesala kvass Bière, port. et bois. de malt.	Medus dzērieni Hydro- mel	Bez- koho- liski dzērieni Bois- sons sans alcool	Raugis Levure	Tabaka Tabac	Čaulītes Cartou- ches	Sērko- ciņi Allu- mettes	Citi ap- gaismo- šanas produkti Autres produits
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1918./20.	977	.	.	—	—	—	34	1 497	70	132	71
2	1920./21.	223	.	1 517	226	.	—	91	3 394	53	150	155
3	1921./22.	14	551	82	509	.	71	125	3 462	74	162	264
4	1922./23.	34	544	188	1 840	.	159	232	5 940	135	392	447
5	1923./24.	44	573	262	3 360	.	241	271	7 450	182	429	580
6	1924./25.	57	589	343	3 740	.	394	359	8 539	218	502	813
7	1925./26.	63	372	307	1 777	.	502	503	10 217	326	672	1 079
8	1926./27.	42	320	305	1 975	4	594	486	10 730	288	681	1 235
9	1927./28.	66	327	324	2 023	3	610	577	11 669	292	799	875
10	1928./29.	45	229	424	2 498	2	554	670	12 068	324	668	387
11	1929./30.	56	234	387	2 522	3	708	732	12 623	312	795	562
12	1930./31.	59	234	328	2 343	2	745	787	12 426	296	461	725
13	1931./32.	42	154	178	1 742	1,5	651	790	11 244	228	593	635
14	1932./33.	32	149	139	1 375	1	463	987	11 891	218	581	376
15	1933./34.	29	167	120	1 594	1	480	1 105	12 073	224	562	438
16	1934./35. *)	30	150	100	1 500	1,5	650	1 100	13 000	220	560	300
17	1935./36. *)	100	150	120	1 800	1	500	1 200	13 000	220	860	800
Procentos no ieņēmumu kopsummas — Pourcentage de la												
18	1922./23.	0,08	0,41	0,14	1,37	.	0,12	0,17	4,44	0,10	0,29	0,33
19	1925./26.	0,04	0,24	0,20	1,16	.	0,33	0,33	6,68	0,21	0,44	0,71
20	1929./30.	0,08	0,12	0,20	1,29	0,00	0,36	0,88	6,47	0,16	0,41	0,29
21	1932./33.	0,02	0,11	0,10	1,06	0,00	0,36	0,76	9,14	0,17	0,45	0,29
22	1934./35. *)	0,02	0,10	0,07	1,06	0,01	0,46	0,77	9,14	0,15	0,39	0,21
23	1935./36. *)	0,07	0,10	0,08	1,19	0,00	0,33	0,79	8,61	0,15	0,37	0,23
Pieaugums 1922./23. = 100 —												
24	1925./26.	185	68	163	97	.	316	217	172	241	171	241
25	1929./30.	165	43	206	137	.	445	316	213	231	203	126
26	1932./33.	94	27	74	75	.	291	425	200	161	148	84
27	1934./35. *)	88	28	53	82	.	409	474	219	163	143	67
28	1935./36. *)	294	28	64	98	.	314	517	219	163	219	179
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — Moyenne												
29	1920./21.	0,14	.	0,95	0,14	.	—	0,06	2,13	0,03	0,09	0,10
30	1925./26.	0,08	0,20	0,17	0,36	.	0,27	0,27	5,54	0,18	0,36	0,59
31	1929./30.	0,08	0,12	0,20	1,33	0,00	0,37	0,39	6,64	0,16	0,42	0,30
32	1932./33.	0,02	0,08	0,07	0,72	0,00	0,24	0,52	6,26	0,12	0,31	0,20
33	1934./35. *)	0,02	0,08	0,05	0,79	0,00	0,34	0,58	6,84	0,11	0,30	0,16
34	1935./36. *)	0,05	0,08	0,06	0,92	0,00	0,26	0,62	6,67	0,11	0,44	0,41

žādām atlīdzībām ir pavairojušies vairāk nekā divkārti.

Ostu un iekšējās satiksmes nodevu ieņēmumi pēdējos gados pavairojās: 1933./34. s. g. tās deva — 2,289 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 2,254 un 1935./36. — 2,511 milj. ls, vai no valsts ieņēmumu kopsummas tas ir 1,7% un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,20 ls liela summa. Starp ostu un iekšzemes satiksmes nodevām ir 10 nodevas, no kurām lielākos ieņēmumus paredzēja no svaru — 1,130 milj. ls, kuģu tonnāžas — 0,710,

ledlaužu — 0,250, loču un stoderu — 0,150, ūdensceļu — 0,130, ostu ierīkojumu lietošanas — 0,120 milj. ls u. c. Lielāko daļu no minētām atsevišķām nodevām ieņem ostās, pie kam Rīgas ostā ir lielākie ieņēmumi, vai ap 70% un vairāk, bet dažas nodevas ieņem vienīgi Rīgas ostā, piemēram, ledlaužu.

Tirdzniecības un rūpniecības nodevu ieņēmumi pēdējos gados ir pavairojušies ļoti lielos apmēros: 1933./34. s. g. tie bija — 0,274 milj. ls, 1934./35. — 2,081 un 1935./36. — 2,053 milj. ls. Lielāka pavairošanās ir notikusi sa-

*) Budžets — Budget.

1918./20.—1935./36.
de 1918/20 à 1935/36.

Smēr- eļļas <i>Huiles lubri- fiantes</i>	Tēja <i>Thé</i>	Spēju kartes <i>Cartes à jouer</i>	lesala eks- trakts <i>Extrait de malt</i>	Cukurs <i>Sucre</i>	Kopā <i>Total</i>
1000 ls					
14	15	16	17	18	19
	50	1	—	—	2 832
	50	0	—	—	5 859
227	65	0	—	—	5 606
797	177	—	—	—	10 885
727	182	—	—	—	14 301
894	222	—	—	—	16 670
821	180	—	—	—	16 819
796	164	—	—	—	17 620
691	168	—	—	—	18 424
460	154	—	—	—	18 483
544	165	—	—	—	19 643
459	121	—	—	—	18 986
484	103	—	110	101	17 056
464	80	—	110	5	16 871
512	54	—	131	0,3	17 490
400	65	—	125	—	18 202
450	65	—	125	—	19 391

somme totale des recettes.

0,60	0,18	—	—	—	8,13
0,54	0,12	—	—	—	11,00
0,28	0,08	—	—	—	10,07
0,36	0,06	—	0,08	0,00	12,96
0,28	0,05	—	0,09	—	12,50
0,30	0,04	—	0,08	—	12,84

Augmentation 1922/23 = 100

103	102	—	—	—	155
68	93	—	—	—	180
58	45	—	—	—	155
50	37	—	—	—	167
56	37	—	—	—	178

par habitant (ls)

—	0,08	0,00	—	—	3,67
0,45	0,10	—	—	—	9,19
0,29	0,09	—	—	—	10,84
0,24	0,04	—	0,06	0,00	8,88
0,21	0,03	—	0,07	—	9,58
0,23	0,03	—	0,06	—	9,94

karā ar importa atļauju ievēšanu. Pēdējos divos gados paredzēts, ka tās dos 1,8 milj. ls, ņemot to par 757 izsniegtām importa tirdzniecības atļaujām. Pārējās tirdzniecības un rūpniecības nodevas dod samērā mazus ieņēmumus, piemēram, dārgmetallu pārbaudīšana — 0,085 milj. ls, tvaika katlu uzraudzība — 0,075, mēru un svaru pārbaudīšana — 0,055, zīmējumu modeļu un preču zīmju reģistrēšana — 0,030 un izgudrojumu patentu izsniegšana — 0,010 milj. ls. No valsts ieņēmumu kopsummas tirdzniecības un rūpniecības nodevas ir 1,4%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,05 ls.

Tiesu nodevas pēdējos gados ir pavairojušās: 1933./34. s. g. tās bija — 1,211 milj. ls lielas, 1934./35. — 1,258 un 1935./36. — 1,355 milj. ls, vai 0,6% no visiem valsts ieņēmumiem un caurmērā uz katru iedzīvotāju bija — 0,60 ls liela summa. No divām tiesu nodevām lielākos ieņēmumus dod sūdzības lietu nodeva — 1,350 milj. ls, bet notāru, mākleņu un privatādvokātu nodeva — 5.000 ls apmērā ir niecīga.

Pases un uzturas apliecības ieņēmumi 1933./34. s. g. bija — 0,920 milj. ls, 1934./35. — 1,043 un 1935./36. — 1,012 milj. ls, vai 0,7% no valsts budžeta, bet uz katru iedzīvotāju — 0,52 ls. Pēdējā 1935./36. s. g. par ārzemju pasēm paredzēja ieņemt — 0,612 milj. ls, iekšzemes pasēm — 0,030 milj. ls (50.000, katra 0,60 ls) un ārzemnieku uzturas apliecībām (uzturēšanās atļaujas, personas apliecības — Nansena sertifikāti, uzturēšanās vīzas, izbraukšanas un returvīzas, lūgumu blankas, uzturēšanās un darba atļauju lietās) — 0,370 milj. ls.

Muitas nodevas pēdējā gadā ir pavairojušās: 1933./34. s. g. tās bija — 0,348 milj. ls lielas, 1934./35. — 0,270 un 1935./36. — 0,329 milj. ls. Starp muitas nodevām ir sekojošas atsevišķas nodevas: preču uzglabāšanas maksa 1935./36. s. g. bija — 0,220 milj. ls, un to ņem par ievēd-, izvēd- un transitpreču uzgabāšanu noliktavās un rajonos. Muitas darbinieku komandēšana uz koku zāģētavām un privātām noliktavām pie nenomuitotu preču pārvadāšanas, pārbaudīšanas un izlaišanas no muitas dod — 0,075 milj. ls. Privātu noliktavu uzraudzības maksa Rīgā, Liepājā, Ventspilī un Daugavpilī deva — 0,025 milj. ls. Par plombēm, auklām un citiem materiāliem paredzēts saņemt — 0,009 milj. ls. Konsulārās nodevas pēdējos gados — 0,209 milj. ls apmērā palika bez pārmaiņām. Eksporta un importa kontroles nodevas no lopiem ir niecīgas un nedaudz pavairojās. Tas pats sakāms par rakstu, adrešu galdu, kancelejas un aktu, pavalstniecības, filmu cenzēšanas un citām nodevām.

Ieņēmumi no dažādām atlīdzībām ir diezgan lieli: 1933./34. s. g. tie bija 3,647 milj. ls, 1934./35. — 3,551 un 1935./36. — 3,330 milj. ls, vai no valsts ieņēmumiem tie bija — 2,2%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 1,71 ls liela summa. Lielākos ieņēmumus dod mācību maksas, un 1935./36. s. g. no tām paredzēja ieņemt — 2,037 milj. ls, no ārstēšanas naudām — 0,135, iemaksām skolotāju pensijām — 0,050, citas sociālās apgādes maksas — 0,142 un blankas un formulāri — 0,066 milj. ls.

№ 116-a. Nodokļu departamenta uzraudzībai padotie
№ 116-a. Entreprises industrielles soumises à l'inspection du

№№	Gadi Années	Spirta dedzinātavas — Distilleries d'alcool						Alusdaritavas			
		Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Ražots spirts, 1.000 ltr. Production d'alcool en 1.000 de ltr.	Patērētas izejvielas, ton. Matières premières utilisées en ton.				Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Pārstrādāts ton. Malt transformé en ton.	Ražots Produit	
				Kartupeļi Pommes de terre	Nežāvēts iesals Malt brut	Melase Mélasse	Pārējie materiāli Autre matériel				Alkoholisks iesala kvass, līdz 1 $\frac{1}{2}$ % alkohola Hydromel alcoolique de malt, avec 1 $\frac{1}{2}$ % d'alcool
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	1922./23.*)	39	3 112	24 569	1 953	—	328	102	1 310	—	
2	1923./24.*)	45	3 207	21 321	1 870	—	2 528	50	2 545	—	
3	1924./25.*)	45	2 623	20 653	7 942	—	4 685	45	3 957	—	
4	1925./26.*)	44	4 557	29 878	2 219	—	.	42	1 736	—	
5	1926./27.*)	28	3 961	32 392	1 852	—	.	30	1 546	—	
6	1927.	28	2 842	23 494	1 358	—	.	27	1 519	92	
7	1928.	21	788	6 808	388	—	143	30	2 294	53	
8	1929.	42	2 442	16 486	1 157	81	1 463	33	2 188	13	
9	1930.	45	5 618	42 123	2 476	9 509	15	34	2 124	30	
10	1931.	49	5 503	42 150	2 566	2 277	2	34	1 691	—	
11	1932.	50	4 874	32 520	1 937	3 735	28	31	1 234	—	
12	1933.	51	7 219	46 362	2 630	5 618	42	28	1 373	—	
13	1934.	56	9 879	66 105	4 419	2 363	2 543 ¹⁾	30	1 725	—	

Valsts monopōli.
Monopoles d'Etat.

Valsts monopōlu peļņa pēdējos 3 gados pavairojās ļoti lielos apmēros, un 1935./36. s. g. paredzētās summas ir lielākās, kādas tikai 10 gadu laikā ir bijušas. Valsts monopōlu peļņas pavairošanās nenotiek uz metalnaušanas regālījas lēses, kā tas bija novērojams dažos iepriekšējos gados, bet gan pavairojās neto ieņēmumi no spirta un degvīna monopōla, cukura monopōla un arī no pasta, telegrafa, telefona un radiofona iestādēm. 1933./34. s. g. valsts monopōli valstij deva — 26,7 milj. ls lielus ieņēmumus, 1934./35. — 32,0 un 1935./36. — 35,3 milj. ls, vai pēdējā gadā tie pavairojušies par 2,4 milj. ls — 7,3%, bet divu gadu laikā — 8,6 milj. ls — 32,2% apmērā. Valsts monopōlu peļņa divu gadu laikā ir straujāki pavairojusēs kā citi valsts ieņēmumi; 1935./36. s. g. valsts monopōlu peļņa bija — 23,34% no visiem valsts ieņēmumiem, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 18,07 ls liela summa.

Spirta un degvīna monopōlam visu laiku bija lielākā peļņa, un tas konstatējams arī pēdējā gadā: 1933./34. s. g. tā peļņa bija — 17,1 milj. ls, 1934./35. — 20,2 (faktiskie ieņēmumi no spirta monopōla bija — 16,0 milj. ls, turpretim pēc iepriekšējiem skaitļiem

daudzu nodokļu faktiskie ieņēmumi bija lielāki) un 1935./36. s. g. paredz ieņemt — 20,0 milj. ls. Ņemot vērā, ka faktiskie ieņēmumi iepriekšējā gadā bija mazāki, tad pēdējā 1935./36. s. g. no spirta un degvīna paredzētie ieņēmumi ir ievērojami lielāki. Spirta un degvīna monopōla peļņa pēdējā gadā ir 13,25% no valsts ieņēmumu kopsummas, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 10,25 ls liela summa. Spirta monopōla apgrozījums 1935./36. s. g. paredzēja šādos apmēros: ieņēmumi — 32,6 milj. ls, izdevumi — 12,2 milj. ls un bez tam vēl administrācijas atalgojumi — 0,293 milj. ls, administrācijas pārvaldes izdevumi — 0,018 milj. ls, administrācijas saimniecības izdevumi — 0,078 milj. ls, uzņēmuma piemaksas pensiju fondam un kasei — 0,000 milj. ls, vai kopā — 12,607 milj. ls; rezultātā spirta monopōla peļņa bija — 20,0 milj. ls. Ieņēmumu apgrozījumi — 32,6 milj. ls apmērā sadalās sekojoši: ieņēmumi: 3,520 milj. pudeles degvīna 0,5 ltr., katra 1,60 ls — 5,632 milj. ls, 4,300 milj. pudeles degvīna 0,25 ltr., katra 0,85 ls — 3,655 milj. ls, 1,400 milj. pudeles degvīna 0,1 ltr., katra 0,40 ls — 0,560 milj. ls, 2,900 milj. pudeles „Dzidrā“ 0,5 ltr. 40°, katra 2 ls — 5,800 milj. ls, 6,000 milj. pudeles „Dzidrā“ 0,25 ltr. 40°, katra 1,05 ls — 6,300 milj. ls, 0,585 milj. pudeles spirta 0,5 ltr., katra 3,90 ls — 2,282 milj. ls, 2,745 milj. pudeles

*) Skatīts no 1./VII.—1./VII. ¹⁾ To starpā: labība — 2.531 ton. — *Dont: céréales — 2.531 ton.*

rūpniecības uzņēmumi.
Département des Impôts.

— Brasseries		Iesala ekstrakta rūpniecība Industrie d'extrait de malt			
1.000 ltr. tion en 1.000 de ltr.		Kopā Total	Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Pārstrādātais iesals ton. Malt transformé en ton.	Ražots ekstrakts ton. Extrait produit en ton.
Alus, līdz 6% alkohola Bière, avec 6% d'alcool	Porters, līdz 9% alkohola Porter, avec 9% d'alcool				
12	13	14	15	16	17
.
.
.
.
6 911	—	7 004	—	—	—
9 978	7	10 038	—	—	—
9 534	—	9 547	—	—	—
8 894	6	8 929	—	—	—
7 135	6	7 141	4	25	21
5 168	—	5 168	6	176	147
6 176	—	6 176	5	234	195
7 550	—	7 550	4	233	196

spirta 0,25 ltr., katra 2 ls — 5,490 milj. ls, 0,030 milj. ltr. spirta liķieru fabrikām, à 7,70 ls — 0,231 milj. ls, 0,030 milj. ltr. spirta eksportam, à 0,80 ls — 0,024 milj. ls, 0,010 milj. kg fūzelējās, à 0,60 ls — 0,006 milj. ls; kustama inventāra pārdošana — 0,005 milj. ls; ēku un dzīvokļu izīrēšana — 0,004 milj. ls; 0,150 milj. ltr. spirta, à 1,50 ls, techn. vajadz. — 0,225 milj. ls; 0,150 milj. ltr. spirta, à 2.— ls, medicīniskām vajadzībām — 0,300 milj. ls; 6,000 milj. ltr. spirta, à 0,28 ls, piejaukšanai degvielām — 1,680 milj. ls, 0,155 milj. pudeles denaturēta spirta 0,5 ltr., katra 0,60 ls — 0,093 milj. ls; 0,150 milj. pudeles denaturēta spirta 0,25 ltr., katra 0,35 ls — 0,053 milj. ls, 0,360 milj. ltr. denaturēta spirta, à 0,70 ls, dedzināmam spirtam — 0,252 milj. ls, dažādi ieņēmumi — 0,017 milj. ls. Kā redzams, lielākā daļa spirta ir paredzēta piejaukšanai degvielām, to pārdod par lētu cenu un uz to valstij ir jāzaudē; zaudējums sedz ar daļu no tās peļņas, kuŗu iegūst no dzeršanai pārdotā spirta. Zaudējumi no spirta, pārdota piejaukšanai degvielām, 1934./35. s. g. bija 3,9 milj. ls lieli, par kādu summu samazinājās peļņa no spirta monopōla. Operatīvie izdevumi — 12,2 milj. ls bija seko-

№ 116-b. Nodokļu departamenta uzraudzībai padotie rūpniecības uzņēmumi.

№ 116-b. Entreprises industrielles soumises à l'inspection du Département des Impôts.

№.№.	Gadi Années	Augļu un ogu vīnu un sulu daritavas Entreprises pour la fabrication du cidre et du jus de fruits et de baies		Augļu un minerālūdeņu iestādes Fabrication de limonades et d'eaux minérales		Medalus daritavas Fabriques d'hydromel			Liķieru fabrikas Fabriques de liqueur		Rauga daritavas Fabriques de levures	
		Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Ražots, 1 000 ltr. Production, en 1 000 de ltr.	Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Ražots, 1 000 ltr. Production, en 1 000 de ltr.	Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Pārstrādātais izejvielas ton. Matières premières, transformées en ton.	Ražots, 1 000 ltr. Production, en 1 000 de ltr.	Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Ražots, 1 000 ltr. Production, en 1 000 de ltr.	Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Ražots, ton. Production en ton.
		3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1												
2	1922.	.	.	121	1 197	.	.	.	31	609	.	.
1	1923.	49	302	112	1 946	.	.	.	32	528	1	188
3	1924.	61	620	109	3 064	.	.	.	30	434	2	304
4	1925.	63	803	130	4 076	.	.	.	26	234	2	361
5	1926.	68	633	136	4 837	6	15	106	17	202	2	384
6	1927.	58	467	109	5 039	2	10	73	15	203	2	410
7	1928.	67	627	121	4 579	3	7	49	13	153	3	509
8	1929.	71	610	141	5 584	4	8	56	12	168	3	606
9	1930.	71	494	140	6 220	4	7	47	12	162	3	577
10	1931.	64	293	158	5 404	4	4	30	10	123	3	542
11	1932.	60	204	134	3 863	2	3	20	9	103	4	412
12	1933.	48	210	123	3 766	1	3	15	11	121	4	414
13	1934.	49	21	123	4 665	1	2	12	11	140	4	445

№ 116-c. Nodokļu departamenta uzraudzībai padotie rūpniecības uzņēmumi.

№ 116-c. Entreprises industrielles soumises à l'inspection du Département des Impôts.

№№	Gadi Années	Tabakas un papirosu fabrikas Fabriques de tabac et de cigarettes							Čaulišu fabrikas Fabriques de cartouches		Sērkokociņu fabrikas Fabriques d'allumettes		Naftas pārstrādāšanas fab. Fabriques transformant le naphte	
		Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Pārstrādāta tabaka, ton. Tabac travaillé, en ton.	No tās Latvijā audzēta, ton. Dont cultivé en Lettonie, en ton.	Izgatavots — Production				Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Čaulītes, mijonos Cartouches en millions	Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Ražots miljkastītes, à 50-55 sērkokociņi Production en millions de boîtes à 50-55 allumettes	Uzņēmumu skaits Nombre des entreprises	Pārstrādāti naftas produkti, ton. Production de naphte transformé, en ton.
					Tabaka, ton. Tabac, en ton.	Papirosi, mijonos Cigarettes par millions	Cigaretes un cigarietas, 1 000 Cigarettes et cigarrillos, en 1 000	Cigari, 1 000 Cigarettes, en 1 000						
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1	1922.	16	.	.	244	719	398	1 502	13	351	5	103	2	2 632
2	1923.	16	.	.	512	896	516	2 153	13	398	5	166	1	4 208
3	1924.	16	.	.	659	994	1 300	2 591	11	387	5	175	2	7 350
4	1925.	12	1 100	17	523	1 017	972	2 358	11	321	5	186	1	5 132
5	1926.	13	1 108	29	538	1 110	1 224	2 235	10	300	5	178	1	10 873
6	1927.	13	1 147	58	550	1 064	804	2 458	10	292	5	195	1	9 399
7	1928.	14	1 274	39	651	1 104	824	2 936	11	326	5	126	1	10 116
8	1929.	14	1 389	19	758	1 180	561	3 259	10	315	5	184	1	11 774
9	1930.	14	1 271	26	606	1 212	599	3 301	10	310	4	183	1	15 060
10	1931.	14	1 154	11	546	1 143	418	2 744	10	244	4	148	1	6 470
11	1932.	15	1 031	44	434	967	234	1 895	9	214	4	135	1	2 521
12	1933.	16	973	40	441	1 002	449	1 997	10	217	4	121	1	4 595
13	1934.	15	1 044	87	443	1 062	1 105	2 032	10	232	4	78	1	6 934

joši: spirta iegūšana un tīrīšana — 2,870 milj. ls, materiālu un stiklu trauki — 1,409, mašīnu un aparātu uzturēšana — 0,010, darbaspēks — 0,198, spirta un degvīna pārvadāšana — 0,010, spirta, degvīna un denspirta izdalīšana — 1,606 milj. ls, denaturētā spirta sagatavošana pārdošanai — 0,051, kastu remontiem dažādi materiāli — 0,010, ķīmijas laborātorijas uzturēšanai dažādi trauki, materiāli u. c. — 0,002, apdrošināšana — 0,025, piemaksas un nodokļi — 1,290, absolūtā alkohola izgatavošana — 4,548 milj. ls. Starp izdevumiem ieskaitīti arī piemaksas un nodokļi, kas komplektējas no sekojošiem posteņiem: piemaksas žūpības apkaņošanas fondam 1/2% no degvīna ienākumiem — 0,056 milj. ls, Kultūras fonda nodoklis — 3% no pārdoto dzērienu vērtības — 0,516, ceļu fonda nodoklis — 0,516, invalīdu fonda nodoklis 1% no pārdoto dzērienu vērtības — 0,172 milj. ls, vai kopā 1,290 milj. ls. No šiem skaitļiem ir redzams, ka faktiskā spirta monopola peļņa ir lielāka nekā valsts kasē ienākušās summas, jo ar daļu no peļņas sedz zaudējumus no tā spirta pārdošanas, kuŗu izlieto piejaukšanai deg-

vielām, un bez tam no spirta monopola apgrozījumiem daļu atskaita dažādām citām valsts iestādēm.

Cukura monopola peļņa pēdējos 3 gados ir pavairojusies ļoti strauji: 1933./34. s. g. tas deva — 7,050 milj. ls lielu peļņu, 1934./35. — 10,008 (faktiskā peļņa pēc iepriekšējiem skaitļiem bija mazāka — 7,500 milj. ls) un 1935./36. s. g. — 12,053 milj. ls, vai cukura monopola peļņa ir 7,08% no visiem valsts ieņēmumiem, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 6,18 ls liela summa. Cukura monopola apgrozījumi 1935./36. s. g. ir paredzēti sekojoši: ieņēmumu kopsomma — 28,1 milj. ls, kas sastādās no šādām summām: cukura pārdošanas 44.800 t Latvijas kristalcukura, à 610,— ls — 27,328 milj. ls, 1.030 t Latvijas graudu cukura, à 671,— ls, — 0,691 milj. ls.

Cukurbiešu audzētāju apgāde — 0,066 milj. ls, fabriku lauksaimniecībā — 0,008 milj. ls. Cukura izdošana no noliktavām un iekraušana. Izdošanas un iekraušanas izdevumu atmaksa par 45.830 t, à 5,53 — 0,255 milj. ls. Operatīvie izdevumi bija sekojoši: atalgojumi — 0,048 milj. ls; Latvijas cukura iepirk-

№ 117. Patentu nodokļi 1918./20.—1935./36.

№ 117. Impôt sur patentes — des exercices de 1918/20 à 1935/36.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Nodokļi Impôts				Kopā Total
		Dzērienu un rauga ražotavas un tirgotavas <i>Fabriques et magasins d. boissons et de levure</i>	Tabakas, cau- lišu un sērko- ciņu fabrikas un tirgotavas <i>Fabriques et magasins de tabac, cartou- ches et allumettes</i>	Naftas produktu fabrikas un noliktavas <i>Fabriques et dépôts à transformer le naphte</i>	Fabrikas spirta izstrādāj., kuŗus nelieto kā dzērienus <i>Fabriques d'es- prit non employé pour boissons</i>	
1000 ls						
1	2	3	4	5	6	7
1	1918./20.	83	89	—	.	172
2	1920./21.	124	77	—	.	201
3	1921./22.	155	104	1	.	260
4	1922./23.	416	202	1	.	619
5	1923./24.	451	234	4	.	689
6	1924./25.	367	254	4	.	625
7	1925./26.	283	267	5	.	555
8	1926./27.	262	259	6	5,6	532
9	1927./28.	323	268	6	7	604
10	1928./29.	371	286	10	6	673
11	1929./30.	363	296	10	5	674
12	1930./31.	337	289	11	5,5	643
13	1931./32.	296	253	11	4	564
14	1932./33.	291	247	12	5	555
15	1933./34.	310	301	10	141	762
16	1934./35. *)	285	250	10	75	620
17	1935./36. *)	320	260	10	90	680
Proc. no ieņēmumu kopsummas — <i>Pourcentage de la somme totale des recettes</i>						
18	1922./23.	0,31	0,15	0,00	.	0,46
19	1925./26.	0,19	0,17	0,00	.	0,36
20	1929./30.	0,19	0,15	0,01	0,00	0,35
21	1932./33.	0,23	0,19	0,01	0,00	0,43
22	1934./35. *)	0,20	0,18	0,01	0,05	0,44
23	1935./36. *)	0,21	0,17	0,01	0,06	0,45
Pieaugums 1922./23. = 100 — <i>Augmentation 1922/23 = 100</i>						
24	1925./26.	68	132	500	.	90
25	1929./30.	87	147	1 000	.	109
26	1932./33.	70	122	1 200	.	90
27	1934./35. *)	69	124	1 000	.	100
28	1935./36. *)	77	129	1 000	.	110
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — <i>Moyenne par habitant (ls)</i>						
29	1920./21.	0,08	0,05	—	.	0,13
30	1925./26.	0,15	0,15	0,00	.	0,30
31	1929./30.	0,19	0,16	0,01	0,00	0,36
32	1932./33.	0,15	0,13	0,01	0,00	0,29
33	1934./35. *)	0,15	0,13	0,01	0,04	0,33
34	1935./36. *)	0,16	0,13	0,01	0,05	0,35

šana patēriņam: kristalcukurs — 15,977 milj. ls; graudcukurs, saberts kastēs — 0,086 milj. ls; graudcukurs, 1 kg pakās — 0,364 milj. ls; tirdzniecības izdevumi — 0,557 milj. ls; saimniecības izdevumi — 0,034 milj. ls; peļņas atmaksas saldvielu eksportieriem — 0,035 milj. ls, vai kopā izdoti 17,101 milj. ls. Pēc šī aprēķina pārvaldes peļņa ir — 11,018 milj. ls, bet ņemot vērā peļņas pavairošanos sakarā ar cukura cenu pacelšanu, tā palielināsies par

2,250 milj. ls, un kopā pārvaldes peļņa būs 13,268 milj. ls. No tās vēl jāatskaita administrācijas atalgojumi — 0,114 milj. ls, administrācijas pārvaldes izdevumi — 0,023, saimniecības izdevumi — 0,033, piemaksas pensiju fondam un kasei — 0,002 milj. ls, vai 1935./36. s.g. cukura monopola peļņa paredzēta — 13,001 milj. ls. Peļņas daļa, kuŗu ieskaitīs valsts ieņēmumos, ir mazāka, jo pēc statūtiem no peļņas vēl ir jāatskaita:

*) Budžets — *Budget*.

№ 118. Nodevas un citas atlīdzības.
№ 118. Contributions et autres indemnisations.

№ №	Nodevas Contributions	§ 16	§ 17	§ 18	§ 19	§ 20	§ 21	§ 22	§ 23	§ 24	§ 28	Kopā Total
		Konsu- lārās nodevas Contribu- tions consu- laires	Pases un uztu- ras ap- liecības Passe- ports et certifi- cats de séjour	Tiesu nodevas Frais de justice	Rakstu nodevas Taxe d'écrit- ture	Muitas nodevas Douanes	Rūpnī- cības un tirdznie- cības nodevas Indus- trie et com- merce	Ostu un iek- šējās sa- tiksmes nodevas Droits de port et de la commu- nication intér.	§ 23 Eks- porta un im- porta kontro- les nodevas Contrôle des ex- porta- tions et im- port.	Dažādas nodevas Di- verses contri- butions	Dažādas atlīdzī- bas Di- verses indem- nisa- tions	
Saimniecības gadi Exercices		1000 ls										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	1918./20. . . .	0	143	22	22	10	3	69	—	36	48	353
2	1920./21. . . .	94	168	94	21	75	28	320	—	35	209	1 044
3	1921./22. . . .	492	385	161	62	629	21	770	—	101	521	3 142
4	1922./23. . . .	422	823	348	67	1 040	152	1 321	—	195	802	5 170
5	1923./24. . . .	544	806	435	25	1 081	257	1 314	—	90	1 170	5 722
6	1924./25. . . .	642	958	678	48	1 038	278	2 717	—	55	1 606	8 020
7	1925./26. . . .	864	1 293	1 055	316	900	259	2 258	—	43	2 134	9 122
8	1926./27. . . .	638	1 178	1 434	318	675	298	2 669	21	88	2 191	9 510
9	1927./28. . . .	491	1 863	1 446	454	670	319	3 429	106	58	2 588	11 424
10	1928./29. . . .	569	1 429	1 509	433	746	282	3 546	108	52	2 542	11 216
11	1929./30. . . .	426	1 353	1 573	382	835	303	4 057	176	53	2 641	11 799
12	1930./31. . . .	401	1 139	1 630	389	699	306	3 200	116	88	2 923	10 891
13	1931./32. . . .	329	1 001	1 875	90	580	251	2 272	51	92	2 359	8 900
14	1932./33. . . .	241	872	1 444	34	355	253	1 975	32	86	3 773	9 065
15	1933./34. . . .	200	920	1 211	61	348	274	2 289	51	94	3 647	9 095
16	1934./35.*) . . .	209	1 043	1 258	20	270	2 081	2 254	26	138	3 551	10 850
17	1935./36.*) . . .	209	1 012	1 355	30	329	2 055	2 511	30	80	3 330	10 941
Procentos no ieņēmumu kopsummas — <i>Pourcentage de la somme totale des recettes</i>												
18	1922./23. . . .	0,3	0,6	0,3	0,0	0,8	0,1	1,0	—	0,2	0,6	3,9
19	1925./26. . . .	0,6	0,8	0,7	0,2	0,6	0,2	1,5	—	0,0	1,4	6,0
20	1929./30. . . .	0,2	0,7	0,8	0,2	0,4	0,2	2,1	0,1	0,0	1,4	6,1
21	1932./33. . . .	0,2	0,7	1,1	0,0	0,3	0,2	1,5	0,0	0,1	2,9	7,0
22	1934./35.*) . . .	0,1	0,7	0,9	0,0	0,2	1,5	1,6	0,0	0,1	2,5	7,6
23	1935./36.*) . . .	0,1	0,7	0,9	0,0	0,2	1,4	1,7	0,0	0,1	2,2	7,3
Pieaugums 1922./23. = 100 — <i>Augmentation 1922/23 = 100</i>												
24	1925./26. . . .	205	157	303	472	87	170	171	—	22	266	176
25	1929./30. . . .	101	164	452	570	80	199	307	838	27	329	228
26	1932./33. . . .	57	106	415	51	34	166	150	·	44	470	175
27	1934./35.*) . . .	50	127	361	30	26	1 369	171	·	71	443	210
28	1935./36.*) . . .	50	123	389	45	32	1 352	190	·	41	415	212
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — <i>Moyenne par habitant (ls)</i>												
29	1920./21. . . .	0,06	0,10	0,06	0,01	0,05	0,02	0,20	—	0,02	0,13	0,65
30	1925./26. . . .	0,47	0,70	0,57	0,17	0,49	0,14	1,22	—	0,02	1,16	4,84
31	1929./30. . . .	0,22	0,71	0,83	0,20	0,44	0,16	2,14	0,09	0,03	1,39	6,21
32	1932./33. . . .	0,13	0,46	0,76	0,02	0,19	0,13	1,04	0,02	0,04	1,28	4,77
33	1934./35. . . .	0,11	0,55	0,66	0,01	0,14	1,10	1,19	0,01	0,07	1,87	5,71
34	1935./36.*) . . .	0,10	0,52	0,69	0,02	0,17	1,05	1,29	0,02	0,04	1,71	5,61

6% ricības kapitālam — 0,650 milj. ls, 3% rezerves kapitālam — 0,325, tantjemām 2 mēnešu algu apmērā — 0,062 milj. ls, vai kopā minēto atskaitījumu ir 1,038 milj. ls. Galīgā cukura monopola peļņa, kuŗu ieskaitīs valsts ieņēmumos, ir 12,053 milj. ls.

Pie valsts monopōliem skaitās arī pasts, tēlegrafs, tēlefons un radiofons; šo iestāžu peļņa ir aprēķināta pēc kases atlikuma, neņemot vērā amortizāciju un citus izdevumus, kas nepieciešami komerciālai peļņas noteikšanai. Pēdējos gados šo iestāžu ieņēmumi

*) Budžets — Budget.

N° 119. Valsts monopōli.
N° 119. Monopoles d'Etat.

N ^o N ^o	Monopōli Monopoles	Spirta un degvīna Esprit et eau-de-vie	Linu Lin	Cukura Sucre	Pasti, tēle- grafi, tēle- foni un radiofoni Postes, télé- graphes, téléphones et radio- diffus.	Metalnaud. regalija Monnaie battue	Kopā Total
Saimniecības gadi Exercices							
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1918./20.	—	(—)	—	41	—	41
2	1920./21.	4 311	4 937	—	402	—	9 650
3	1921./22.	7 642	(—)	—	1 774	—	9 416
4	1922./23.	17 853	(—)	—	744	762	19 359
5	1923./24.	20 430	6 052	—	1 054	7 488	35 024
6	1924./25.	24 916	10 660	—	1 334	5 250	42 160
7	1925./26.	24 660	4 031	—	1 361	3 000	33 052
8	1926./27.	30 400	1 657	—	2 166	—	34 223
9	1927./28.	26 570	1 519	—	2 006	—	30 095
10	1928./29.	29 156	505	—	2 403	—	32 064
11	1929./30.	24 752	1,2	—	2 777	4 048	31 578
12	1930./31.	22 602	1,8	—	2 319	1 045	25 968
13	1931./32.	19 240	2,1	600	1 284	10 035	31 161
14	1932./33.**)	16 195	0,0	8 121	1 906	6 910	33 132
15	1933./34.	17 143	0,0	7 050	2 449	50	26 692
16	1934./35.*)	20 227	—	10 008	2 658	—	32 893
17	1935./36.*)	20 000	—	12 053	3 148	50	35 251
Procentos no ieņēmumu kopsummas Pourcentage de la somme totale des recettes							
18	1922./23.	13,34	(—)	—	0,55	0,57	14,46
19	1925./26.	16,15	2,64	—	0,89	1,96	21,64
20	1929./30.	12,69	0,00	—	1,42	2,08	16,19
21	1932./33.	12,45	0,00	6,24	1,47	5,31	25,47
22	1934./35.*)	14,23	—	7,04	1,87	—	23,14
23	1935./36.*)	13,25	—	7,98	2,08	0,03	23,34
Pieaugums 1922./23. = 100 Augmentation 1922/23 = 100							
24	1925./26.	138	67	—	183	394	171
25	1929./30.	139	0	—	373	531	163
26	1932./33.	91	—	—	256	907	171
27	1934./35.*)	113	—	—	357	—	170
28	1935./36.*)	112	—	—	423	7	182
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) Moyenne par habitant (ls)							
29	1920./21.	2,70	3,10	—	0,25	—	6,05
30	1925./26.	13,37	2,18	—	0,74	1,63	17,92
31	1929./30.	13,03	0,00	—	1,46	2,13	16,62
32	1932./33.	8,52	0,00	4,28	1,00	3,64	17,44
33	1934./35.*)	10,64	—	5,27	1,40	—	17,31
34	1935./36.*)	10,25	—	6,18	1,61	0,03	18,07

ir ievērojami pavairojušies: 1933./34. s. g. tie bija — 2,449 milj. ls, 1934./35. — 2,658 un 1935./36. s. g. — 3,148 milj. ls, vai 2,08% no visiem valsts ieņēmumiem. Pasta, telegrafa, telefona un radiofona ieņēmumi pavairojušies sakarā ar telefona ieņēmumu pavairo-

šanos; arī pasta ieņēmumi ir lielāki nekā iepriekšējos gados, jo tagad ir jāpmaksā visi valsts iestāžu sūtījumi, kas ievērojamā kārtā pavairo pasta ieņēmumus.

No pārējiem monopōliem ir jāmin maizes labības un linu monopōls; pēdējos gados tie

*) Budžets. — Budget. **) Budžetā kārtējos ieņēmumos paredzēti 2.000.000 ls no labības monopōla, kas nav realizēti.

№ 120. Valsts meži, zemes, ūdeņi un ēkas.
№ 120. Forêts, terres, eaux et bâtiments d'Etat.

№№	Gadi Années	§ 41.	§ 42. Valsts zemes — <i>Terres d'Etat</i>				§ 43.	Kopā Total
		Valsts meži <i>Forêts d'Etat</i>	1. Zemju un saimniecību iznomāšana <i>Fermage des terres et des exploitations agricoles</i>	2. Zvejas tiesību iznomāšana <i>Arrentement du droit de pêche</i>	3. Augļi par nomas maksu pagarināšanu, sodi un atlīdzības par līgumu neizpildīšanu un likuma pārkāpšanu <i>Intérêts pour prolongation du baille, amendes et indemnisation pour l'inexécution des contrats et pour infraction à des lois</i>	Kopā Total	Valsts ēkas <i>Bâtiments d'Etat</i>	
1000 ls								
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	1918./20.	— (—)	117	0	0	117	3,4	120
2	1920./21.	— (—)	164	1,6	12	178	28	206
3	1921./22.	— (—)	3 678	23	61	3 762	119	3 881
4	1922./23.	20 339	2 251	52	127	2 430	190	22 959
5	1923./24.	20 754	1 494	53	89	1 636	235	22 625
6	1924./25.	11 986	1 713	92	158	1 963	458	14 407
7	1925./26.	8 500	1 454	102	162	1 718	447	10 665
8	1926./27.	12 671	1 124	111	119	1 354	506	14 531
9	1927./28.	15 275	909	121	69	1 099	651	17 025
10	1928./29.	16 109	623	114	38	775	700	17 584
11	1929./30.	12 764	693	140	42	875	616	14 255
12	1930./31.	12 001	628	166	39	833	638	13 472
13	1931./32.	625	440	151	52	643	624	1 892
14	1932./33.	2 355	423	143	19	585	445	3 385
15	1933./34.	6 319	434	144	14	592	355	7 266
16	1934./35. *)	6 951	464	152	15	631	385	7 967
17	1935./36. *)	7 182	393	151	15	559	323	8 064
Procentos no ieņēmumu kopsummas — <i>Pourcentage de la somme totale des recettes</i>								
18	1922./23.	15,30	1,68	0,04	0,09	1,81	0,14	17,15
19	1925./26.	5,56	0,95	0,07	0,11	1,13	0,19	6,98
20	1929./30.	6,54	0,96	0,07	0,02	0,45	0,32	7,31
21	1932./33.	1,81	0,32	0,11	0,02	0,45	0,34	2,60
22	1934./35. *)	4,89	0,32	0,11	0,01	0,44	0,27	5,60
23	1935./36. *)	4,76	0,26	0,10	0,01	0,37	0,21	5,34
Pieaugums 1922./23. = 100 — <i>Augmentation 1922/23 = 100</i>								
24	1925./26.	42	65	196	128	71	235	46
25	1929./30.	63	31	269	33	36	324	62
26	1932./33.	12	19	275	15	24	234	15
27	1934./35. *)	34	21	292	12	26	203	35
28	1935./36. *)	35	17	290	12	23	169	35
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — <i>Moyenne par habitant (ls)</i>								
29	1920./21.	— (—)	0,10	0,00	0,01	0,11	0,02	0,13
30	1925./26.	4,61	0,79	0,05	0,09	0,38	0,24	5,78
31	1929./30.	6,72	0,37	0,07	0,02	0,46	0,32	7,50
32	1932./33.	1,24	0,22	0,08	0,01	0,31	0,23	1,78
33	1934./35. *)	3,66	0,24	0,08	0,01	0,33	0,20	4,19
34	1935./36. *)	3,68	0,20	0,08	0,01	0,29	0,17	4,14

valstij peļņu nedod, bet gan zaudējumus, jo tie nodibināti šo nozaļu veicināšanas nolūkā. Metālmaudas regālija arī skaitās pie valsts

monopōliem, bet pēdējos 3 gados metālmaudas kalšanu lielākos apmēros neizdarīja, un tādēļ cik necik redzamu peļņu tā nedod.

*) Budžets — *Budget.*

№ 121. Valsts uzņēmumi.
№ 121. Entreprises de l'Etat.

№ №	Saimniecības gadi <i>Exercices</i>	§ 51	§ 53	§ 54	§ 55	§ 58	Kopā <i>Total</i>
		Dzelzceļi <i>Chemins de fer</i>	Rūpniecības uzņēmumi <i>Entreprises industrielles</i>	Tirdzniecības uzņēmumi <i>Entreprises commerciales</i>	Lauksaimniecības uzņēmumi <i>Entreprises agricoles</i>	Dažādi uzņēmumi <i>Entreprises diverses</i>	
1000 ls							
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1918./20.	— (—)	—	12	—	—	12
2	1920./21.	— (—)	—	7,3	1,6	6,8	16
3	1921./22.	1 024	16	103	17	69	1 229
4	1922./23.	11 704	22	—	43	28	11 797
5	1923./24.	5 669	32	84	53	208	6 046
6	1924./25.	2 152	137	42	138	230	2 699
7	1925./26.	2 000	101	57	180	230	2 568
8	1926./27.	2 829	99	46	193	139	3 306
9	1927./28.	4 976	107	39	69	72	5 263
10	1928./29.	8 312	56	303	87	362	9 120
11	1929./30.	9 637	264	84	143	238	10 366
12	1930./31.	6 390	151	108	239	262	7 150
13	1931./32.	2 877	154	88	84	132	3 335
14	1932./33.	—	230	99	101	358	788
15	1933./34.	—	597	89	153	245	1 084
16	1934./35. *)	2 868	135	85	112	232	3 432
17	1935./36. *)	4 273	364	259	95	240	5 231
Procentos no ieņēmumu kopsummas <i>Pourcents de la somme totale des recettes</i>							
18	1922./23.	8,74	0,02	—	0,03	0,02	8,81
19	1925./26.	1,31	0,06	0,04	0,12	0,15	1,68
20	1929./30.	4,84	0,14	0,04	0,07	0,12	5,31
21	1932./33.	—	0,18	0,07	0,08	0,27	0,60
22	1934./35. *)	2,02	0,09	0,06	0,08	0,16	2,41
23	1935./36. *)	2,88	0,24	0,17	0,06	0,16	3,46
Pieaugums 1922./23. = 100 — <i>Augmentation 1922/23 = 100</i>							
24	1925./26.	17	459	68	419	821	22
25	1929./30.	82	1 200	100	333	850	88
26	1932./33.	—	1 045	118	235	1 279	7
27	1934./35. *)	25	614	.	260	829	29
28	1935./36. *)	37	1 655	.	221	857	44
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — <i>Moyenne par habitant (ls)</i>							
29	1920./21.	— (—)	—	0,01	0,00	0,00	0,01
30	1925./26.	1,08	0,05	0,03	0,10	0,13	1,39
31	1929./30.	5,07	0,14	0,04	0,08	0,13	5,46
32	1932./33.	—	0,12	0,05	0,05	0,19	0,42
33	1934./35. *)	1,51	0,07	0,05	0,06	0,12	1,81
34	1935./36. *)	2,19	0,19	0,13	0,05	0,12	2,68

Valsts meži, zemes, ūdeņi un ēkas.
Forêts, terres, eaux et bâtiments d'Etat.

Saimnieciskās krīzes laikā šie ieņēmumi bija katastrofāli samazinājušies; pēdējos 5 gados jau novērojama pavairošanās, bet sevišķi strauja tā ir pēdējā laikā: 1931./32. s. g. ieņēma — 1,892 milj. ls, 1933./34. — 7,266, 1934./35. — 7,067 un 1935./36. — 8,064 milj. ls, vai pēdējā gadā ieņēmumi no valsts mežiem,

zemēm, ūdeņiem un ēkām ir 5,34% no visiem valsts ieņēmumiem, un uz katru iedzīvotāju iznāk — 4,14 ls liela summa.

Valsts mežu ekspluatācija dod lielākos ieņēmumus, un līdz ar konjunktūras uzlabošanās pavairojās ieņēmumi no mežiem. Saimnieciskās krīzes laikā tie bija samazinājušies ļoti lielos apmēros, bet tagad atkal diezgan strauji pavairojas: 1931./32. s. g. tie bija 0,625 milj. ls, 1933./34. — 6,319, 1934./35.

*) Budžets — *Budget.*

N° 122. Valsts iekšējie aizņēmumi 1920.—1935. g.
N° 122. Emprunts intérieurs de l'Etat au 1 avril de

N ^o N ^o	Aizņēmumu nosaukums <i>Dénom. des emprunts</i>	1. aprīlī — 1. āvriļ								
		1920.	1921.	1922.	1923.	1924.	1925.	1926.	1927.	1928.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	Latvijas neatkarības 1918. g. 5% aizņēmums	179	98*)	100	100	100	100	100	100	100
2	Latvijas iekšējais 1920. gada 4% aizņēmums	—	228	270	277	323	352	388	445	496
3	Latvijas 1931. gada iekšējais ceļu aizņēmums	—	—	—	—	—	—	—	—	—
4	Kopā — Total	179	326	370	377	423	452	488	545	596

— 6,051 (faktiskie ieņēmumi vēl nav galīgi noskaidroti, bet jau tagad ienākušās summas ir ievērojami lielākas nekā budžetā bija paredzētas), 1935./36. — 7,182 milj. ls, vai no budžeta kopsummas — 4,76%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 3,68 ls. Meži visu laiku bija viens no lielākiem ieņēmumu avotiem, pie kam to ekspluatācija ir saistīta arī ar nodarbinātību citās nozarēs un rosību saimnieciskā dzīvē vispār.

Ieņēmumi no valsts zemēm komplektējas no šādiem atsevišķiem posteļiem: zemju un saimniecību iznomāšanas, kur ieņēmumi 1935./36. s. g. bija — 0,303 milj. ls, zvejas tiesību iznomāšanas — 0,151 un augļiem par nomas maksu pagarināšanu, sodiem un atlīdzībām par līgumu nepildīšanu un likuma pārkāpšanu — 0,015 milj. ls. Ieņēmumi no valsts zemēm pēdējos gados paliek bez lielākām pārmaiņām: 1933./34. s. g. tie bija — 0,592 milj. ls, 1934./35. — 0,631 un 1935./36. — 0,559 milj. ls, vai no valsts ieņēmumu kopsummas — 0,37%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju — 0,29 ls. Samazināšanās pēdējos gados novērojama ar zemju un saimniecību iznomāšanas ieņēmumiem, turpretim pārējie paliek bez lielākām pārmaiņām.

Ieņēmumi no valsts ēkām nav lieli, arī pārmaiņas ar tiem niecīgas: 1933./34. s. g. no tām ieņēma — 0,355 milj. ls, 1934./35. — 0,385 un 1935./36. — 0,323 milj. ls, vai no valsts ieņēmumu kopsummas tie bija — 0,21%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 0,17 ls liela summa.

Valsts uzņēmumi.
Entreprises de l'Etat.

Valsts ekspluatē diezgan daudz un dažādu uzņēmumus, kā rūpniecības, tirdzniecības, lauksaimniecības u. t. t., tomēr lielākais

valsts uzņēmums ir dzelzceļi. Uzņēmumu peļņa, vai valsts kasē ieskaitītās summas ir stipri svārstīgas: dažos gados tās bija ļoti lielas, bet pēc tam atkal samazinājās. Saimnieciskās krīzes laikā uzņēmumu peļņa bija samazinājusies ļoti lielos apmēros, un 1932./33. s. g. tā bija tikai — 0,788 milj. ls, 1933./34. — 1,084, 1934./35. — 3,432 un 1935./36. — 5,231 milj. ls. Pēdējos gados ieņēmumi no uzņēmumiem atkal strauji pavairojas un sasniedz jau 3,46% no visiem valsts ieņēmumiem, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 2,68 ls.

Dzelzceļi, izņemot tikai dažus gadus, dod lielākos ieņēmumus. Saimnieciskās krīzes laikā tie bija samazinājušies tādos apmēros, ka strādāja pilnīgi bez kaut kādiem atskaitījumiem valsts ieņēmumiem; 1934./35. s. g. paredzētie ieņēmumi ir jau 2,868 milj. ls un 1935./36. — 4,273 milj. ls, vai 2,83% no valsts ieņēmumu kopsummas, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 2,19 ls liela summa. Dzelzceļu ieņēmumu pavairošanās norāda uz iekšējās apgrozības pieaugumu; arī autobusu un dzelzceļu satiksmes saskaņošana un rēgulēšana nāca par labu dzelzceļu ieņēmumiem.

Rūpniecības uzņēmumu peļņa ir mazāka un arī svārstīga: 1933./34. s. g. tā bija — 0,597 milj. ls, 1934./35. — 0,135 un 1935./36. — 0,364 milj. ls. No valsts ieņēmumu kopsummas tā ir maza daļa — 0,24% apmērā, bet uz katru iedzīvotāju iznāk 0,19 ls. No rūpniecības uzņēmumiem ir atzīmējami sekojoši: Liepājas kara ostas darbnīcas, kuņas 1935./36. s. g. valsts kasei paredzēja dot — 0,200 milj. ls, valsts tipografija — 0,082, valstspapīru spiestuve — 0,049, armijas spiestuve — 0,020 un Juglas elektrības uzņēmums — 0,019 milj. ls.

Tirdzniecības uzņēmumu peļņa ir mazāka nekā rūpniecības, bet pēdējā gadā tā strauji

*) Samazinājies sakarā ar naudas kursa maiņu. — *Montant de l'emprunt diminué par la baisse du cours de change.*

1. aprīlī 1000 ls.

1920 à 1935 en 1000 de Ls.

1. aprīlī — 1 avril

1929.	1930.	1931.	1932.	1933.	1934.	1935.
12	13	14	15	16	17	18
100	100	100	100	100	40	23
540	622	664	248	60	38	27
—	—	—	585	2 093	11 092	14 981
640	722	764	933	2 253	11 170	15 031

pavairojusies: 1933./34. s. g. paredzēja ieņemt — 0,080 milj. ls, 1934./35. — 0,085 un 1935./36. — 0,250 milj. ls. No valsts tirdzniecības uzņēmumiem 1935./36. s. g. lielāko peļņu paredzēja no kuģiem — 0,177 milj. ls, armijas ekonomiskā veikala — 0,055 milj. ls, bet mācības līdzekļu nodaļas veikali, universitātes un tautas labklājības ministrijas aptiekas dod samērā niecīgu peļņu.

Lauksaimniecības uzņēmumu peļņa nav liela, un pēdējos gados tai tendence samazināties. Lielākie ieņēmumi ir no valsts muižām, bet no lauksaimniecības uzņēmumiem pie dažādām iestādēm, kā skolām, sociālās palīdzības, vai arī no lauksaimniecības uzņēmumiem ar agronomiskās palīdzības, vai lauksaimniecības veicināšanas raksturu, peļņa ir niecīga.

Dažādo uzņēmumu peļņa pēdējos gados bija sekojoša: 1933./34. s. g. — 0,245 milj. ls, 1934./35. — 0,232 un 1935./36. — 0,240 milj. ls. Lielākā peļņa ir cietuma uzņēmumiem (pa lielākai daļai rūpniecības) — 0,121 milj. ls, Ķemeru sēravotiem — 0,050, valsts notāriātiem — 0,040 milj. ls, bet Baldones sēravoti, Universitātes, Vecauce mežniecība, izdevniecības un universitātes seruma stacija dod niecīgu peļņu.

Kreditiestāžu un kapitālu peļņa.

Bénéfice des institutions de crédit et des capitaux d'Etat.

Ieņēmumi no valsts kreditiestāžu un kapitālu peļņas pēdējos gados samazinās: 1933./34. s. g. 2,820 milj. ls, 1934./35. — 2,515 un 1935./36. — 2,110 milj. ls; no valsts ieņēmumu kopsummas tā ir tikai — 1,40%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 1,08 ls. Šie ieņēmumi sastādās no Latvijas Bankas, Valsts Zemes un Latvijas Hipotēku bankas peļņas, no ķīlu zīmju un citiem augļiem; 1935./36. s. g. lielākie ieņēmumi paredzēti no

Latvijas Bankas peļņas — 0,933 milj. ls, Zemes bankas — 0,100 un Hipotēku bankas — 0,086 milj. ls, no ķīlu zīmju augļiem — 0,024 milj. ls un pārējiem ieņēmumiem — 0,358 milj. ls.

Valsts aktīvu realizācija.

Réalisation des actifs de l'Etat.

Ieņēmumi no valsts aktīvu realizācijas nav lieli, un to samazināšanās nav sakarā ar pārmaiņām saimnieciskā konjunktūrā. Iepriekšējos gados šie ieņēmumi komplektējās galvenā kārtā no pārdotām valsts zemēm (arī valsts fonda zemes), tagad šie ieņēmumi samazinās, jo agrārā reforma ir jau gandrīz noslēgusies. Pārskata gadā no valsts aktīvu realizācijas paredzēja ieņemt — 0,102 milj. ls, vai 0,1% no ieņēmumu kopsummas; salīdzinot ar iepriekšējiem 10—12 gadiem, šie ieņēmumi ir strauji samazinājušies.

Valsts aizņēmumi.

Emprunts de l'Etat.

Pēdējo gadu budžetos starp valsts aizņēmumiem par lielām summām paredzēja ieņēmumus no kreditoperācijām: 1933./34. s. g. — 14,9 milj. ls, 1934./35. — 16,0 milj. ls (pārkārtotā valsts budžetā pēdējā gadā ieņēmumi no kreditoperācijām vairs nebija). Šīs kreditoperācijas patiesībā bija deficīts, resp. ar paredzētiem ieņēmumiem nevarēja segt izdevumus. Pārskata 1935./36. s. g. kreditoperāciju vairs nav un ar paredzētiem valsts ieņēmumiem sedzas visi izdevumi. Starp valsts aizņēmumiem 1935./36. s. g. ir paredzēti — 4,5 milj. ls iekšējo aizņēmumu, vai 3,00% no ieņēmumu kopsummas, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 2,31 ls. Iepriekšējos gados šie aizņēmumi bija lielāki. Ieņēmumi ir paredzēti no 1931. g. iekšējā ceļu aizņēmuma. Valsts pastāvēšanas laikā bija 3 iekšējie aizņēmumi: 1) Latvijas neatkarības 1918. g. 5% aizņēmums, 2) Latvijas iekšējais 1920. g. 4% aizņēmums un 3) Latvijas 1931. g. iekšējais ceļu aizņēmums. Pirmie divi aizņēmumi valstij deva samērā mazas summas, kuņas jau gandrīz ir dzēstas. Pēdējais 1931. g. aizņēmums valstij divās serijs ir devis lielas summas, kuņas vēl arvienu turpina pavairoties. 1933. g. 1. aprīlī aizņēmumu summa bija 2,1 milj. ls, — 1934. — 11,1 un 1935. — 15,0 milj. ls. Reālizējot 1935./36. s. g. paredzēto aizņēmumu summu — 1931. g. iekšējais ceļu aizņēmums saņņiegs — 20 milj. ls.

Ārējie valsts parādi ir ievērojami lielāki; to izcelšanās ir citādāka nekā iekšējo. Vienīgi 6% obligāciju aizņēmums ir realizēts

№ 123. Valsts ārējie parādi 1920.—1935. g. 1. aprīlī.
№ 123. Dette extérieure de l'Etat au 1. avril de 1920 à 1935.

№№	Valsts Etats 1. aprīlī 1. avril	*)	**)	Lloyds banka Lloyds bank	Francija France	Norveģija Norvège	Igaunija Estonie	Valsts ārēj. 6% oblig. aizņēmums Empr. exté- rieurs d'Etat obl. à 6% ₀	Kopā Total
		Z. A. S. V. Etats-Unis	Anglija Angleterre	£	Fr.	Norv. kr.	Ig. marka	\$	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1920.	5 132 287	2 320 169	775 000	9 269 496	6 738 128	30 000 000	—	—
2	1921.	5 132 287	2 320 169	775 000	2 991 517	6 738 128	30 000 000	—	—
3	1922.	5 132 287	2 320 169	775 000	2 241 517	6 737 558	30 000 000	—	—
4	1923.	5 132 287	2 320 169	174 302	1 241 517	6 737 558	30 000 000	—	—
5	1924.	5 132 287	2 320 169	150 000	—	4 737 558	30 000 000	—	—
6	1925.	5 132 287	2 300 000	98 626	—	—	—	—	—
7	1926.	5 132 287	2 300 000	48 626	—	—	—	—	—
8	1927.	5 715 000	2 225 000	—	—	—	—	—	—
9	1928.	5 645 000	2 150 000	—	—	—	—	—	—
10	1929.	5 565 000	2 075 000	—	—	—	—	6 000 000	—
11	1930.	5 475 000	2 000 000	—	—	—	—	6 000 000	—
12	1931.	6 889 189	1 925 000	—	—	—	—	6 000 000	—
13	1932.	6 889 189	1 925 000	—	4 500 000	—	—	6 000 000	—
14	1933.	7 085 454	1 925 000	—	4 500 000	—	—	6 000 000	—
15	1934.	7 069 924	1 925 000	—	4 500 000	—	—	6 000 000	—
16	1935.	7 069 924	1 925 000	—	4 500 000	—	—	5 925 300	—
1000 latos — en 1000 de ls									
17	1920.	26 585	58 386	17 345	3 613	5 524	411	—	111 861
18	1921.	26 585	58 386	17 345	1 055	5 524	411	—	109 306
19	1922.	26 585	58 386	17 345	1 032	6 068	411	—	109 827
20	1923.	26 585	58 386	4 175	398	6 219	411	—	96 174
21	1924.	26 585	58 386	3 341	—	3 324	411	—	92 047
22	1925.	26 585	57 983	2 444	—	—	—	—	87 012
23	1926.	26 585	57 983	1 226	—	—	—	—	85 794
24	1927.	29 661	56 048	—	—	—	—	—	85 709
25	1928.	29 185	54 245	—	—	—	—	—	83 430
26	1929.	28 882	52 311	—	—	—	—	31 140	112 333
27	1930.	28 371	50 470	—	—	—	—	31 092	109 933
28	1931.	35 755	48 577	—	—	—	—	31 140	115 472
29	1932.	35 755	37 826	—	920	—	—	31 140	105 641
30	1933.	36 774	34 458	—	919	—	—	31 140	103 291
31	1934.	22 694	30 608	—	918	—	—	19 260	73 480
32	1935.	22 482	28 837	—	918	—	—	18 842	71 079

naudā, bet pārējie izcēlušies valsts pirmajos pastāvēšanas un brīvības cīņu gados, kad saņēma no sabiedrotām valstīm (ZASV, Anglijas, Francijas u. c.) kaŗa materiālus, pārtikas vielas, vai arī citus pakalpojumus. Šādā kārtā uzkrājās diezgan lielas summas. Daļa no ārējiem parādiem ir nomaksāta, kā Norveģijai, Igaunijai un pa daļai Francijai, turpretim lielie parādi Anglijai, ZASV, kā arī 6% obligāciju aizņēmums, izsniegtie uz ilgtermiņu, jāturpina kārtot. Ārējos parādus tomēr pilnos apmēros nenomaksā un valdība budžetā uzņēmusi tikai 1,518 milj. ls. 1) Parāda nomaksa ZASV: parāds skaitās \$ 7,070 milj. dolaru, ievērojot starptautisko stāvokli parādu kārtošānā, arī Latvija nav kārtojusi

iepriekšējo gadu maksājumus, kādēļ būtu jāmaksā: no pamatparāda — 4 dažādos termiņos 154.000 dolaru, no procentu pieauguma 3 termiņos — 29.500 dolaru, no Hoover'a plāna 5 termiņos — 76.371,30 dolaru, vai kopā 259.871,30 dolaru un atskaitot 1933./34. s. g. dzēsto — 15.530,10 dolaru, paliek — 244.341,14 dolaru, vai — 0,855 milj. ls (pēc kursa — 3,50 ls). 2) Parādu (kapitāla un procentu) nomaksa Anglijas valdībai: parāds skaitās — 1.925.000 anġļu mārciņas; saskaņā ar Hoover'a plānu un Lielbritānijas valdības doto piekrišanu iepriekšējos gados nav izdarīti maksājumi, kādēļ 1935./36. s. g. būtu jāmaksā — dažādos termiņos kopā 322.500 anġļu mārciņas (pēc kursa — 16,50

*) Parāds konsolidēts obligācijās saskaņā ar 1925. g. 24. septembra lġgumu.
La dette a été consolidée en obligations conformément à la loi du 24 sept. 1925.

**) Parāds pārvērts obligācijās saskaņā ar 1925. g. 13. augusta lġgumu.
La dette a été convertie en obligations conformément à la loi du 13 août 1925.

— 5,321 milj. ls. 3) Parādu nomaksa Francijas valdībai: parāds skaitās 4,5 milj. Fr. frs. Pamatojoties uz tiem pašiem apstākļiem, parāds iepriekšējos gados nav kārtots, un tādēļ 1935./36. s. g. būtu jāmaksā 4 termiņos 3,6 milj. Fr. frs pēc kursa 100 frs = 20,13 ls, kopā — 0,738 milj. ls. 4) Procentu nomaksa ZASV: ar parādu maksājumu atlikšanu arī augļu maksājumi uzkrājušies no iepriekšējiem gadiem kopā ar 1935./36. s. g. — 717.654 dolari pēc kursa 3,50 ls, vai kopā 2,512 milj. ls. 5) Procentu nomaksa Anglijas valdībai: ar parāda 75.000 Anglijas mārciņu atlikšanu aprēķināti augļi 6.750 Anglijas mārciņas, kas būtu jāmaksā pēc kursa 16,50 ls — 0,111 milj. ls. 6) Procentu nomaksa par ārējo aizņēmumu no Svenska Tändsticks Aktiebolaget: pēc līguma jāmaksā 2 termiņos 6% augļi 354.346,83 dolaru, pēc kursa 3,50 ls — 1,240 milj. ls. 7) Parādu (kapitāla) nomaksa par ārējo aizņēmumu no Svenska Tändsticks Aktiebolaget: Stab'a uzpirktie vērtspapīri dzēšami 2 termiņos, kādēļ 1935./36. s. g. būs jāmaksā 79.249,17 dolari, pēc kursa 3,50 ls — 0,277 milj. ls. Pavisam kopā 1935./36. s. g. ārējo parādu un augļu nomaksām vajadzētu — 11,055 milj. ls, bet ievērojot, ka arī tagad Latvijas valdība saņems nomaksu pagarinājumus, uzņemts tikai 1,518 milj. ls, vai paredzēts nomaksāt kapitālu un procentus par 6% obligāciju aizņēmumu. Valsts ārējo parādu kopsumma 1933. gadā strauji samazinājās: 1933. gada 1. aprīlī tā bija — 103,3 milj. ls, 1934. — 73,5 un 1935. — 71,1 milj. ls. Neskatoties uz to, ka maksājumus pastāvīgi atliek, ārējo parādu samazināšanās turpinās; tas izskaidrojams ar Anglijas mārciņas un ZASV dolara kursu pastāvīgu krišanu. Mārciņās un dolaros mūsu ārējie parādi paliek gandrīz bez pārmaiņām.

Bez tikko minētiem valsts aizņēmumiem, kurus uzrāda valsts budžetā, 1934. gadā valdība aizņēmas pret kredītzīmēm. Šis bija īstermiņa operācijas, un realizētos līdzekļus izlietoja dažādām pēc būtības tirdznieciskas dabas operācijām. Pārgrozījuma likumā par maizes labības tirgus kārtošānu (Lik. kr. 1934. g. 1934) ir paredzēts, ka līdzekļus labības un tās pārstrādājumu iepirkšanai, ciktāl tie nav paredzēti valsts budžetā, sagādā finanču ministrija, ņemot tos no valsts iestāžu rīcībā esošo fondu, kapitālu, speciālu līdzekļu brīvām summām, vai arī aizņemoties no Latvijas Bankas, pasta krājkašes un citām valsts vai privātām kredītiestādēm. Aizņēmuma veidu, tā apmērus, augļu normu, atmaksas termiņus, kā arī līdzekļu sagādāšanas kārtību aizņēmuma atmaksai apstiprina Ministru kabinets pēc finanču ministra priekšlikuma. Sa-

gādātos līdzekļus finanču ministrija nodod zemkopības ministrijas rīcībā. Pēc šī likuma arī ir izlaistas valsts kredītzīmes. Samērā īsā laikā kredītzīmju apgrozība ir strauji pavairojusies: no pagājušā gada rudenā līdz 1935. gada 1. aprīlim, kad apgrozībā atradās valsts kredītzīmes par 9,052 milj. ls; no tām pasta krājkašē realizētas — 6,0 milj. ls, bet privātās kredītiestādēs un citur — 3,052 milj. ls. Pēc būtības valsts kredītzīmju operācijas pie aizņēmumiem nav pieskaitītas.

Dažādi ieņēmumi.

Recettes diverses.

Dažādie ieņēmumi pēdējos gados svārstās ap 3,5 milj. ls; arī iepriekšējos gados tie bija apmēram tādi paši, un tikai tanīs gados, kad starp dažādiem ieņēmumiem ienāca lielākas gadījuma rakstura summas, tie pavairojās. Visu laiku lielākie ieņēmumi bija no neparedzētiem ieņēmumiem, kas katru gadu mēdz būt savādāki. No pārējiem lielākiem dažādiem ieņēmumiem ir minami: izdevumu atmaksas un naudas sodi, kas arī ir diezgan svārstīgi, un 1935./36. s. g. tos paredzēja — 0,665 un 0,830 milj. ls apmērā. Pārējie dažādie ieņēmumi ir niecīgi.

Iepriekšējie skaitļi par 1934./35. s. g. faktiskiem ieņēmumiem.

Données préliminaires pour l'exercice 1934/35 des recettes effectives.

Pilnīgi noslēgtu valsts kontroles pārskatu par faktiskiem ieņēmumiem 1934./35. s. g. vēl nav, un tas būs tikai gada beigās vai 1936. g. sākumā. Tomēr iepriekšējie skaitļi jau ir, un pēc tiem var spriest par ieņēmuma budžeta realizēšanos. Pilnīgākie skaitļi, kur lielas pārgrozības nav iespējamas, ir par nodokļiem un nodevām. Faktiskie nodokļa ieņēmumi ne tikai pārsniedz 1933./34. s. g. ieņēmumus, bet tie ir lielāki nekā budžetā paredzēja. Visi nodokļi kopā 1934./35. s. g. deva — 77,2 milj. ls lielu ieņēmuma summu, vai par 1,848 milj. ls — 2,5% vairāk nekā budžetā bija paredzēts. Iepriekšējos gados bieži faktiskie ieņēmumi bija mazāki, bet 1934./35. s. g. tie lielāki. Lielākais budžeta pārsniegums ir noticis ar tirdzniecības un rūpniecības nodokli, kuru budžetā paredzēja 3,203 milj. ls apmērā, bet ieņēma — 4,376 milj. ls, vai par — 1,173 milj. ls — 23,0% vairāk. Zimognodokļa faktiskie ieņēmumi 1934./35. s. g. pārsniedz budžetā paredzētās summas par — 0,790 milj. ls, vai — 8,1%; akcīzes nodokļi pārsniedz budžetā paredzētās summas par

№ 124. Iepriekšējie skaitļi par 1934./35. s. g.

№ 124. Données préliminaires pour l'exercice 1934/35

№№	Saimniecības gadi	Faktiskie ieņēmumi <i>Recettes effectives</i>		Budžets <i>Budget</i>	± Starpība <i>Différences</i>	Procenti %
		1933./34.	1934./35.	1934./35.		
		Ieņēmumi	1000 ls			
1	2	3	4	5	6	7
1	Nodokļi	72 427	77 237	75 389	+ 1 848	+ 2,5
2	Ienākuma	6 014	6 278	5 700	+ 578	+ 10,1
3	Naudas kapitālu	511	557	500	+ 57	+ 11,4
4	Nekustamu mantu	7 542	7 580	7 150	+ 430	+ 36,6
5	Tirdzniecības un rūpniecības	3 539	4 376	3 203	+ 1 173	+ 23,0
6	Mantinieku un dāvinājumu	892	616	800	- 184	- 23,0
7	Ārkārtējas peļņas un valsts darbinieku algas atvilkumi	100	38	125	- 87	- 69,6
8	Zimognodoklis	8 933	10 699	9 900	+ 799	+ 8,1
9	Apdrošināšanas	601	578	600	- 22	- 3,7
10	Muitas	26 043	26 981	28 589	- 1 608	- 5,6
11	Akcīzes	17 490	18 856	18 202	+ 654	+ 3,6
12	Patenta	762	678	620	+ 58	+ 9,4
13	Nodevas	9 095	11 432	10 850	+ 582	+ 5,4
14	Konsulārās	200	199	209	- 10	- 4,8
15	Pases un uzturēšanās apliecības	920	1 067	1 043	+ 24	+ 2,3
16	Tiesu	1 211	1 165	1 258	- 93	- 7,4
17	Rakstu	61	24	20	+ 4	+ 20,0
18	Muitas	348	408	270	+ 138	+ 51,1
19	Rūpniecības	274	2 541	2 081	+ 460	+ 22,1
20	Ostu un iekšējās satiksmes	2 289	2 468	2 254	+ 214	+ 9,5
21	Eksporta un importa kontroles	51	30	26	+ 4	+ 15,4
22	Dažādas nodevas	94	161	138	+ 23	+ 16,7
23	Dažādas atlīdzības	3 647	3 369	3 551	- 182	- 5,1
24	Valsts monopoli	26 692	26 281	32 893	- 6 612	- 20,1
25	Spirta un degvīna	17 143	16 032	20 227	- 4 195	- 20,7
26	Linu	0,0	—	—	—	—
27	Cukura	7 050	7 560	10 008	- 2 448	- 24,5
28	Labības	—	—	—	—	—
29	Pasts, tālgrafs, telefons (neto atlikums)	2 449	2 659	2 658	+ 1	+ 0,0
30	Metallnaudas rēģālijas	50	30	—	+ 30	—
31	Valsts meži, zemes un ēkas	7 266	8 554	7 967	+ 587	+ 7,4
32	Meži	6 319	7 629	6 951	+ 678	+ 9,8
33	Valsts zemes	592	486	631	- 145	- 23,0
34	Valsts ēkas	355	439	385	+ 54	+ 14,0
35	Valsts uzņēmumi	1 084	1 970	3 432	- 1 462	- 42,6
36	Dzelzceļi (neto atlikums)	—	1 058	2 868	- 1 810	- 63,1
37	Rūpniecības uzņēmumi (neto)	597	482	135	+ 347	+ 257,0
38	Tirdzniecības uzņēmumi	89	77	85	- 8	- 9,4
39	Lauksaimniecības uzņēmumi	153	144	112	+ 32	+ 28,6
40	Dažādi uzņēmumi	245	209	232	- 23	- 9,0
41	Valsts kredīta iestādes un vērtspapīri	2 820	2 539	2 518	+ 21	+ 0,8
42	Valsts kredīta iestādes	958	1 093	1 072	+ 21	+ 1,9
43	Vērtspapīru portfelis	1 861	1 445	1 445	—	—
44	Kapitāla augļi	0,5	1	1	—	—
45	Valsts aktīvu realizēšana	711	247	216	+ 31	+ 14,4
46	Valsts aizņēmumi	5 941	6 487	6 500	- 13	- 0,2
47	Dažādi ieņēmumi	3 452	4 317	2 398	+ 1 919	+ 80,0
48	Kopā	129 488	139 064	142 163	- 3 099	- 2,2

0,654 milj. ls — 3,6%, ienākuma nodoklis — 0,578 milj. ls — 10,1%. Tāpat ar budžetā paredzēto summu pārsniegumu ir realizējušies nekustamas mantas nodoklis, patentu un naudas kapitālu nodokļi. Ir tomēr arī tādi nodokļi, kas nav pilnos apmēros realizējušies, un no tādiem jāmin: muitas nodokļi, kas 28,6 milj. ls vietā deva — 27,0 milj. ls, vai par 1,6 milj. ls — 5,6% mazāk; manto-

jumu un dāvinājumu nodokļi deva 0,184 milj. ls — 23,0% lielu iztrūkumu un vēl daži citi mazāk svarīgi nodokļi. Vispārēja nodokļu ieņēmumu pavairošanās, bet sevišķi tirdzniecības un rūpniecības, ir izskaidrojama ar saimnieciskās dzīves lielāku rosību; arī pilsoņu lielāka apziņa par nodokļu un to parādu kārtīgu nomaksu noteiktā termiņā ir atstājusi iespaidu uz nodokļu ieņē-

faktiskiem ieņēmumiem.

des recettes effectives.

<i>Exercices</i>	<i>Recettes</i>
8	
<i>Impôts</i>	
<i>sur les revenus</i>	
<i>des capitaux</i>	
<i>des immeubles</i>	
<i>sur commerce et industrie</i>	
<i>sur succession et donation</i>	
<i>sur le bénéfice extraordinaire et retenue</i>	
<i>des appointements des fonctionnaires</i>	
<i>droits de timbre</i>	
<i>d'assurances</i>	
<i>douanes</i>	
<i>sur l'accise</i>	
<i>sur patentes</i>	
<i>Contributions</i>	
<i>consulaires</i>	
<i>passports et certificats de séjour</i>	
<i>de justice</i>	
<i>écritures</i>	
<i>douanes</i>	
<i>d'industrie</i>	
<i>droits de port et de la communication intérieur</i>	
<i>contrôle des exportations et des importations</i>	
<i>diverses contributions</i>	
<i>diverses indemnisations</i>	
<i>Monopoles d'Etat</i>	
<i>d'esprit et d'eau-de-vie</i>	
<i>lin</i>	
<i>sucre</i>	
<i>céréales</i>	
<i>postes, télégraphes, téléphones (reste net)</i>	
<i>monnaie battue</i>	
<i>Forêts, terres et bâtiments d'Etat</i>	
<i>forêts</i>	
<i>terres d'Etat</i>	
<i>bâtiment d'Etat</i>	
<i>Entreprises d'Etat</i>	
<i>chemins de fer (reste net)</i>	
<i>entreprises industrielles (net)</i>	
<i>entreprises commerciales</i>	
<i>entreprises agricoles</i>	
<i>entreprises diverses</i>	
<i>Institutions de crédit d'Etat et valeurs mobilières</i>	
<i>institutions de crédit d'Etat</i>	
<i>portefeuille des valeurs mobilières</i>	
<i>intérêts des capitaux</i>	
<i>Réalisation des actifs de l'Etat</i>	
<i>Emprunts de l'Etat</i>	
<i>Recettes diverses</i>	
<i>Total</i>	

mumiem. Procentuālā peļņas un ienākuma nodokļu parādi pēdējos gados strauji samazinās.

Ieņēmumi no nodevām 1934./35. s. g. bija lielāki nekā tos budžetā paredzēja: pēc budžeta vajadzēja ieņemt — 10,850 milj. ls, bet faktiski ieņēma — 11,432 milj. ls, vai par 0,582 milj. ls — 5,4% vairāk nekā paredzēts. Lielākais pārsniegums novērojams pie tirdz-

niecības un rūpniecības nodevām, vai par 0,460 milj. ls — 22,1% tās ieņēma vairāk. Tas noticis galvenā kārtā ar importa atļaujām, kuŗas 1934./35. s. g. deva — 2,337 milj. ls lielus ieņēmumus. Ostu un iekšējās satiksmes nodevas pārsniedz paredzētās par 0,214 milj. ls — 9,5%, un tās deva — 2,468 milj. ls lielus ieņēmumus. Pavairojušies ieņēmumi arī no dažām citām nodevām, kā piem. muitas, pases un uzturēšanās apliecībām u. t. t.; samazināšanās, salīdzinot ar budžetu, ir novērojama ar dažādām atlīdzībām, tiesu nodevām u. t. t.

Valsts monopōli, pēc iepriekšējiem skaitļiem, 1934./35. s. g. pret budžetu ir devuši lielāko iztrūkumu: paredzēja ieņemt — 32,0 milj. ls, bet faktiski ieņēma — 26,3, vai par 6,6 milj. ls — 20,1% mazāk nekā budžetā paredzēts. Lielāka samazināšanās ir novērojama ar spirta monopōla ieņēmumiem, kur 1934./35. s. g. iztrūkums bija — 4,195 milj. ls — 20,7% liels, vai paredzēto 20,2 milj. ls vietā ieņēma — 16,0 milj. ls. No spirta monopōla peļņas daļa aiziet dažādiem fondiem ar speciāliem mērķiem, kuŗus starp budžetu ieņēmumiem neparedz. Bez tam ir arī vēl citas lietas, kas pazemina spirta monopōla peļņu, un proti, lauksaimniecības atbalstīšanas nolūkā valdība uzdod spirta brūžiem pirkēt kartupeļus par samērā augstu cenu un par nodoto spirtu maksā augstas cenas; no spirta tirdzniecības, kuŗu pārdod degvielām, cieš zaudējumus, jo to pārdod zem pašizmaksas u. t. t. Tādēļ arī peļņa no spirta monopōla pēdējos gados ir samērā maza. Ieņēmumi no cukura monopōla arī nav reālizējušies pilnos apmēros.

Pārējie ieņēmumi nav samērā lieli, vai arī tie vēl nav pilnīgi noslēgti, jo izmaksas vēl turpināsies līdz 1935. g. 1. oktobrim. Tomēr arī pārējie ieņēmumi visi ir lielāki nekā iepriekšējā gadā un realizējas, pa lielākai daļai, budžetā paredzētos apmēros. Kopsummā 1934./35. s. g. ieņēmumu budžets līdz šim realizējies — 139,1 milj. ls apmērā, vai par 3,1 milj. ls — 2,2% mazāku summu nekā budžetā paredzēts. Ja šo summu salīdzina ar iepriekšējiem gadiem, tad tas ir mazs ieņēmumu iztrūkums, jo 1931./32. s. g. no ieņēmumiem iztrūka — 33,2 milj. ls, 1932./33. — 18,5, 1933./34. — 11,4 milj. ls, tādēļ jāatzīst, ka 1934./35. s. g. ieņēmumu budžets ir realizējies labāk nekā iepriekšējos gados, vai 1934. g. pēc 15. maija pārveidotais ieņēmumu budžets bija reāls, kas attaisnojis sevi 98% apmērā. Par valsts izdevumiem iepriekšējie skaitļi ir vēl nepilnīgi, jo saimniecības gads galīgi noslēdzas tikai 1935. g. 30. septembrī.

№ 125. Valsts kārtējie un ārkārtējie ieņēmumi un
№ 125. Recettes et dépenses ordinaires et extraordinaires

№№	Vieta	Valsts budžeta klasifikācija	Ieņēmumi — Recettes			
			*)		*)	
			1932./33.	1933./34.	1934./35.	1935./36.
1000 ls						
1	2	3	4	5	6	7
1		Kārtējie	119 183	121 384	131 544	142 398
2	I.	Valsts prezidents	15	15	9,9	18
3	II.	Saeima	0,7	0,8	0,5	—
4	III.	Ministru kabinets	89	90	70	82
5	IV.	Valsts kontrole	4,5	4,1	4,0	—
6	V.	Ārlietu ministrija	527	464	475	465
7	VI.	Tieslietu ministrija	2 149	1 926	2 093	2 164
8	VII.	Iekšlietu ministrija	848	925	1 155	1 180
9	VIII.	Izglītības ministrija	2 740	3 107	2 805	3 046
10	IX.	Finanču ministrija	106 365	105 148	114 214	123 099
11	X.	Zemkopības ministrija	2 827	6 091	4 059	4 306
12	XI.	Satiksmes ministrija	1 906	2 449	5 526	7 421
13	XII.	Tautas labklājības ministrija	1 424	897	926	449
14	XIII.	Valsts statistiskā pārvalde	6	10	15	7
15	XIV.	Kaņa ministrija	282	257	193	161
16		Ārkārtējie	10 927	8 103	10 619	8 592
17	I.	Valsts prezidents	—	—	—	—
18	III.	Ministru kabinets	—	—	—	—
19	IV.	Valsts kontrole	—	—	—	—
20	V.	Ārlietu ministrija	—	—	—	0,1
21	VI.	Tieslietu ministrija	—	—	—	0,2
22	VII.	Iekšlietu ministrija	—	—	—	2,5
23	VIII.	Izglītības ministrija	—	—	—	0,1
24	IX.	Finanču ministrija	10 306	6 463	6 520	4 522
25	X.	Zemkopības ministrija	618	1 640	4 099	4 052
26	XI.	Satiksmes ministrija	—	—	—	—
27	XII.	Tautas labklājības ministrija	—	—	—	0,2
28	XIV.	Kaņa ministrija	3	—	—	15
29		Kārtējie un ārkārtējie kopā	130 110	129 487	142 163	150 990

Valsts ieņēmumi un izdevumi pa ministrijām.

Recettes et dépenses de l'Etat par ministères.

Valsts kārtējie ieņēmumi visus pēdējos gadus ir pavairojušies: 1933./34. s. g. tie bija — 121,4 milj. ls, 1934./35. — 131,5 un 1935./36. — 142,4 milj. ls. Lielākie kārtējie ieņēmumi bija finanču ministrijai, un 1935./36. s. g. tie bija 123,1 milj. ls, vai — 86,5% no visiem valsts kārtējiem ieņēmumiem. Pārējo ministriju kārtējie ieņēmumi ir 19,3 milj. ls vai 13,6%. Finanču ministrija valstij dod lielāko daļu no ieņēmumiem, un pēdējos gados tie svārstās no $\frac{2}{5}$ līdz $\frac{9}{10}$ daļām no kopsummas. Nākošā vietā ir satiksmes m-ja, kuņas kārtējie ieņēmumi pēdējos gados strauji pavairojās, un 1935./36. s. g. pa-

redzēts ieņemt — 7,421 milj. ls, vai 5,2% no kārtējo ieņēmumu kopsummas. Satiksmes m-jas kārtējie ieņēmumi komplektējas no dzelzceļa, pasta, telegrafa, telefona un radiofona iestāžu u. c. neto atlikumiem. Zemkopības ministrijas kārtējie ieņēmumi pēdējā gadā bija — 3,0% no kopsummas, izglītības — 2,2% (mācības naudas), tieslietu — 1,5%, bet pārējo ministriju un iestāžu ieņēmumi bija niecīgi. Ārkārtējie ieņēmumi 1935./36. s. g. bija 8,502 milj. ls, kas gandrīz vienlīdzīgi sadalās starp finanču un zemkopības m-ju.

Kārtējiem izdevumiem sākot ar 1933./34. s. g. ir tendence pavairoties: 1933./34. s. g. tie bija 99,0 milj. ls, 1934./35. — 104,3 un 1935./36. — 108,8 milj. ls. Kārtējie izdevumi starp atsevišķām ministrijām sadalās daudz vienlīdzīgāk nekā ieņēmumi. Lielākie kārtē-

*) Faktiskie ieņēmumi un izdevumi. — Recettes et dépenses réelles.

**izdevumi 1932./33.—1935./36. s. g. (pēc ministrijām).
de l'Etat de 1932/33 à 1935/36 (par ministères).**

Izdevumi — Dépenses				N.№	Ordre	Classification du budget d'Etat
*) 1932./33.	*) 1933./34.	1934./35.	1935./36.			
1000 ls						
8	9	10	11	12	13	14
100 829	98 996	104 281	108 821	1		<i>Ordinaires:</i>
122	125	150	165	2	I.	<i>Président de la République</i>
1 059	1 011	283	—	3	II.	<i>Saeima</i>
185	196	295	447	4	III.	<i>Cabinet des Ministres</i>
1 022	1 004	985	992	5	IV.	<i>Contrôle d'Etat</i>
1 873	1 760	1 857	2 046	6	V.	<i>Ministère des Affaires Etrangères</i>
6 341	6 112	6 513	6 607	7	VI.	<i>Ministère de la Justice</i>
15 575	8 877	9 673	10 970	8	VII.	<i>Ministère de l'Intérieur</i>
12 973	18 761	19 473	20 434	9	VIII.	<i>Ministère de l'Instruction</i>
12 011	11 603	12 494	12 089	10	IX.	<i>Ministère des Finances</i>
6 039	6 013	6 189	6 655	11	X.	<i>Ministère de l'Agriculture</i>
1 428	1 723	1 746	2 200	12	XI.	<i>Ministère des Communications</i>
15 062	14 434	16 496	17 377	13	XII.	<i>Ministère de la Prév. Sociale</i>
345	346	525	634	14	XIII.	<i>Bureau de Statistique de l'Etat</i>
26 794	27 031	27 602	28 205	15	XIV.	<i>Ministère de la Guerre</i>
34 209	38 285	37 882	42 154	16		<i>Extraordinaires:</i>
—	—	—	5,0	17	I.	<i>Président de la République</i>
—	—	—	2,1	18	III.	<i>Cabinet des Ministres</i>
—	—	—	3,2	19	IV.	<i>Contrôle d'Etat</i>
—	—	—	55	20	V.	<i>Ministère des Affaires Etrangères</i>
10	—	32	256	21	VI.	<i>Ministère de la Justice</i>
57	16	92	504	22	VII.	<i>Ministère de l'Intérieur</i>
227	111	183	1 462	23	VIII.	<i>Ministère de l'Instruction</i>
19 257	20 409	14 131	6 598	24	IX.	<i>Ministère des Finances</i>
12 100	15 473	17 791	18 470	25	X.	<i>Ministère de l'Agriculture</i>
2 290	1 747	3 316	11 030	26	XI.	<i>Ministère des Communications</i>
20	32	137	474	27	XII.	<i>Ministère de la Prév. Sociale</i>
248	497	2 200	3 295	28	XIV.	<i>Ministère de la Guerre</i>
135 038	137 281	142 163	150 975	29		<i>Total (ordinaires et extraordinaires)</i>

tējie ieņēmumi visu laiku bija kara ministrijai, un 1935./36. s. g. tos paredzēja — 28,2 milj. ls apmērā, vai 25,9% no visiem kārtējiem izdevumiem; kopā ar ārkārtējiem izdevumiem kara ministrijai bija paredzēti — 31,5 milj. ls, vai 20,9% no visiem valsts izdevumiem. Nākošā vietā ir izglītības ministrijas kārtējie izdevumi — 20,4 milj. ls vai 18,8%, tautas labklājības — 17,4 milj. ls vai 16,0%, finanču m-jas — 12,1 milj. ls vai 11,1%, iekšlietu — 10,1% no kārtējo izdevumu kopsummas, zemkopības — 6,1%, tieslietu — 6,1%, bet pārējo ministriju izdevumi ir mazi.

Ārkārtējie izdevumi pēdējos gados bija sekojoši: 1933./34. — 38,3, 1934./35. — 37,0 un 1935./36. — 42,2 milj. ls, vai salīdzinot ar ārkārtējiem ieņēmumiem, tie ir ievērojamā kārtā lielāki: 1935./36. s. g. ārkārtējie ieņēmumi — 5,7% no budžeta kopsummas, bet ārkārtējie izdevumi — 27,0%. Lielākās

ārkārtējo izdevumu summas ir zemkopības m-jai — 18,5 milj. ls, vai 43,8% no kopsummas (galvenā kārtā piemaksas lauksaimniecības ražojumiem), satiksmes m-jai — 11,0 milj. ls — 26,2%, finanču m-jai — 6,6 milj. ls vai 15,7%, kara ministrijai — 3,3 milj. ls, vai 7,8% no ārkārtējo izdevumu kopsummas; pārējo ministriju ārkārtējie izdevumi ir mazi.

**Valsts izdevumi.
Dépenses de l'Etat.**

Ar izdevumiem ir notikušas nelielas pārmaiņas: daži posteņi ir ievērojami pavairojušies, bet citi atkal samazinājušies. Samazināšanās ir notikusi tikai ar diviem postieņiem: izdevumi satiksmei un valsts augstākām iestādēm; pēdējie samazinājušies galvenā kārtā ar Saeimas darbības ap-

№ 126. Valsts izdevumi 1918./20.—1935./36.

№ 126. Dépenses de l'Etat de 1918/20 à

№№	Izdevumi Dépenses	Augstākās valsts iestādes Institutions supérieures d'Etat	Ārlietas Affaires étrangères	Iekšējā drošība Affaires intérieures	Tiesas un cietumi Tribunaux et prisons	Izglītība Instruction	Soc. apgāde un darba aizsardzība Assist. soc. et sauv. du trav.	Sanitārā uzraudzība un veselība Contr. sanit. et hyg.	Saimn. nozaļu uzraudzība un veicināšana Contr. des branches économ. et leur encour.	Satiksmes Communic.	Valsts finanses Finances de l'Etat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	1918./20..	487	673	1 701	865	1 105	1 011	412	479	1 730	1 106
2	1920./21..	1 054	1 225	2 366	1 329	2 762	4 193	799	1 345	2 857	955
3	1921./22..	1 226	1 784	2 539	1 773	4 720	4 512	689	2 212	1 698	1 450
4	1922./23..	1 907	1 981	5 301	3 158	9 460	4 965	1 315	4 490	4 148	3 591
5	1923./24..	1 814	1 898	6 936	3 880	12 183	8 592	1 757	4 754	5 935	4 446
6	1924./25..	2 124	1 967	7 507	4 680	14 795	7 015	2 278	5 051	11 166	3 611
7	1925./26..	2 466	2 136	8 402	5 483	17 984	9 089	2 256	6 205	9 427	5 101
8	1926./27..	2 343	2 308	8 549	5 496	19 889	11 590	2 266	7 053	11 386	4 059
9	1927./28..	2 353	2 232	8 283	5 609	21 220	10 649	2 704	7 054	10 280	4 076
10	1928./29..	2 482	2 287	9 108	5 879	21 660	15 779	2 917	12 752	18 575	6 354
11	1929./30..	2 874	2 340	9 611	6 577	21 864	21 854	2 954	12 368	14 263	4 777
12	1930./31..	2 940	2 401	10 106	7 011	23 430	21 075	3 309	11 226	14 423	5 191
13	1931./32..	3 076	2 242	9 671	6 940	22 358	25 025	2 949	9 311	10 905	7 476
14	1932./33..	2 296	1 851	8 919	6 249	21 199	19 679	2 397	19 213	6 528	4 194
15	1933./34..	2 248	1 742	8 574	6 012	20 575	14 841	2 406	24 635	6 132	4 214
16	1934./35.*)	1 615	1 838	9 341	6 453	21 420	15 259	2 677	25 733	7 720	4 647
17	1935./36.*)	1 446	2 080	10 569	6 764	22 947	15 962	2 871	25 920	6 892	4 929

turēšanu, kādēļ 1,0—1,50 milj. ls lielas summas atkrita. Pavairošanās ir notikusi ar ļoti daudz postepiem: valsts kapitālu ieguldījumiem par — 2,434 milj. ls, apsardzību — 1,7, izglītību — 1,527, iekšējo drošību — 1,228, sociālo apgādi un darba aizsardzību — 0,702, tiesu un cietumu izdevumiem — 0,311, valsts financēm — 0,282 milj. ls, bet citi izdevumu posteņi ir pavairojušies par mazākām summām. Izdevumu struktūras ziņā lielas pārgrozības nav notikušas: lielu summu, tāpat kā līdz šim, izdeva apsardzībai vai 20,8% (iepriekšējā gadā šī daļa bija lielāka), saimniecisko nozaļu uzraudzībai, bet galvenā kārtā veicināšanai izdeva — 17,2% (iepriekšējā gadā bija — 18,1%), izglītībai — 15,2%, sociālai apgādei un darba aizsardzībai — 10,6%, valsts kapitālu ieguldījumiem — 7,0% (iepriekšējā gadā — 6,6%), iekšējai drošībai — 7,0% (iepriekšējā gadā — 6,6%), satiksmei — 4,6% (iepriekšējā gadā — 5,4%), tiesām un cietumiem — 4,6%, valsts finanses — 3,2% (iepriekšējā gadā — 3,3%), valsts parādi — 2,1%, bet pārējā izdevumu daļa pret kopsummu bija vēl mazāka.

*) Budžets — Budget.

Augstākās valsts iestādes.

Institutions supérieures d'Etat.

Šie izdevumi ir samazinājušies: 1931./32. s. g. tie bija 3,076 milj. ls lieli, 1932./33. — 2,296, 1934./35. — 1,615 un 1935./36. — 1,446 milj. ls, vai 0,96% no izdevumu kopsummas, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 0,74 ls liela summa. Starp valsts augstākām iestādēm skaitās: valsts prezidents, ministru kabinets un valsts kontrole; lielākie izdevumi — 0,980 milj. ls apmērā bija valsts kontrolei. No izdevumu kopsummas tā tomēr ir ļoti maza daļa, arī caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk niecīgas summas. Izdevumi ministru kabinetam — 0,326 milj. ls apmērā ir vēl mazāki; valsts prezidenta izdevumi 1935./36. s. g. bija paredzēti — 0,140 milj. ls.

Ārlietas.

Affaires étrangères.

Izdevumi ārlietām ir samērā mazi; 1932./33. — 1934./35. s. g. tie bija ievērojami samazināti. Pēdējā gadā ārlietu izdevumi ir

saimniecības gadam.
1935/36.

Valsts parādi <i>Dettes de l'Etat</i>	Valsts kapitālu ieguldījumi <i>Placem. d. capitaux de l'Etat</i>	Dažādas parvaldes iestādes <i>Diverses institutions</i>	Dažādi izdevumi <i>Dépenses diverses</i>	Apsardzība <i>Défense nation.</i>	Kopā <i>Total</i>
1000 latos					
13	14	15	16	17	18
264	26 084	214	177	24 309	60 617
2 397	48 473	416	3 694	23 521	97 386
2 451	19 059	391	1 545	20 438	66 487
5 274	34 091	556	3 680	32 383	116 300
11 966	26 464	782	2 817	29 867	124 091
8 637	30 772	714	1 695	45 046	147 058
1 543	33 484	1 350	1 660	44 858	151 444
3 344	34 915	655	1 842	44 851	160 546
2 368	37 066	911	3 861	40 971	159 637
2 361	59 815	704	3 756	39 267	203 696
4 295	34 572	1 194	3 388	40 352	183 283
4 341	26 916	1 016	2 943	38 720	175 048
2 482	12 395	878	2 686	32 544	150 938
2 919	9 810	634	2 108	27 042	135 038
3 042	12 957	607	1 768	27 528	137 281
2 976	9 457	824	2 401	29 802	142 163
3 181	11 891	1 405	2 618	31 500	150 975

nedaudz pavairojušies: 1933./34. s. g. izdeva — 1,742 milj. ls, 1934./35. s. g. paredzēja izdot — 1,838 un 1935./36. — 2,050 milj. ls; no budžeta kopsummas šie izdevumi ir tikai 1,38%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,07 ls. Pirms saimnieciskās krīzes ārlietu izdevumi bija ievērojami lielāki. Izdevumi ārlietu centrālajai iestādei — 0,525 milj. ls, apm. 1/4 daļa no visiem ārlietu izdevumiem, kas, salīdzinot ar iepriekšējo gadu, nedaudz pavairojušies. Pārstāvībām ārzemēs 1935./36. s. g. paredzēja izdot — 1,555 milj. ls, vai 3/4 daļas. Atsevišķo sūtniecību uzturēšanai ir ļoti dažādas summas: Berlīnē — 0,137 milj. ls, Maskavā — 0,131, Londonā — 0,121, Parīzē — 0,096, Varšavā — 0,094, Vašingtonā — 0,090, Kauņā — 0,077, Tallinā — 0,065, Romā — 0,061, Stokholmā — 0,057, Prāgā — 0,053, Helsinkos — 0,052, Briselē — 0,048, Buenos-Airesā — 0,042, delegācija Ženēvā un sūtniecība Bernē — 0,039 milj. ls; bez tam vēl ģenerālkonsuls Ņujorkā — 0,096 milj. ls, konsulāts Leningradā — 0,038 milj. ls; pārstāvības ar izdevumu paušalsummu gadā (Dancigā, Bernē, Klaipeņā, Hamburgā, Karaļaučos, Vīnē, Šauļos, Valkā u. t. t.) — 0,178 milj. ls.

Iekšējā drošība.
Affaires intérieures.

Iekšējai drošībai izdotās summas arī saimnieciskās krīzes gados bija samazinājušās, bet tagad tās nedaudz pavairojās: 1933./34. s. g. izdeva — 8,574 milj. ls, 1934./35. s. g. paredzēja izdot — 9,341 milj. ls un 1935./36. — 10,569 milj. ls. No valsts ieņēmumu kopsummas iekšējās drošības izdevumi ir 7,00%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 5,42 ls liela summa. Lielākie izdevumi visu laiku bija ārējai policijai, kur ietelp visu prefektūru, apriņķu policijas, dzelzceļu policijas u. t. t. uzturēšana; tai 1933./34. s. g. izdeva — 5,334 milj. ls, 1934./35. — 5,671 un 1935./36. — 6,168 milj. ls, vai tie ir 4,06% no visiem valsts izdevumiem, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 3,16 ls liela summa. Robežpolicijai — valsts robežu sargātājai arī izdod lielas summas: 1933./34. s. g. — 2,270 milj. ls, 1934./35. — 2,404 un 1935./36. — 2,647 milj. ls; dažos iepriekšējos gados šie izdevumi bija ievērojami lielāki. Aizsargu organizācijai 1933./34. s. g. izdeva — 0,319 milj. ls, 1934./35. — 0,374 un 1935./36. — 0,548 milj. ls; aizsargu loma mūsu valsts dzīvē ir ārkārtīgi liela. Pēdējā gadā strauji ir pavairojušies centrālo drošības lietu izdevumi, jo ir nākušas klāt dažas pavisam jaunas iestādes — informācijas un propagandas pārvalde ar diezgan ievērojamiem izdevumiem, un vēl citu izdevumu pavairošanās dēļ pēdējos gados centrālām drošības lietu iestādēm izdeva šādas summas: 1933./34. s. g. — 0,241 milj. ls, 1934./35. — 0,482 un 1935./36. — 0,718 milj. ls, no kurās summas informācijas un propagandas pārvaldei paredzēja — 0,340 milj. ls.

Tiesas un cietumi.
Tribunaux et prisons.

Izdevumi tiesām un cietumiem ir pavairojušies samērā par mazām summām: 1933./34. s. g. tiem izdeva — 6,012 milj. ls, 1934./35. — 6,453 un 1935./36. — 6,764 milj. ls, vai 4,48% no visiem valsts izdevumiem; caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 3,47 ls liela summa. Lielākie izdevumi visu laiku bija cietumiem: 1933./34. s. g. izdeva — 2,347 milj. ls, 1934./35. — 2,542 un 1935./36. — 2,608 milj. ls, vai 1,73% no valsts izdevumu kopsummas. Nākošā vietā ir apgābaltiesu izdevumi: 1933./34. s. g. tie bija — 2,246 milj. ls, 1934./35. — 2,341 un 1935./36. — 2,505 milj. ls. Tiesu palātai 1935./36. s. g. paredzēja izdot 0,265 milj. ls, senātam —

№№	Izdevumi Dépenses	Augstākās valsts iestādes Institutions supérieure d'Etat	Ārlietas Affaires étrangères	Iekšējā drošība Affaires intérieures	Tiesas un cietumi Tribunaux et prisons	Izglītība Instruction	Soc. ap- gāde un darba aizsar- dzība Assist. soc. et sauve- garde du travail	Sanitārā uzraudzība un veselība Contr. sanit. et hygiène	Saimniecisko nozaļu uzraudzība un veicin. Contr. d. branch. écon. et leur encour.	Satik- sme Com- muni- cation	Valsts finances Finan- ces de l'Etat
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Procentos — Pourcentage											
1	1918./20.	0,8	1,1	2,8	1,4	1,8	1,7	0,7	0,8	2,9	1,8
2	1920./21.	1,1	1,3	2,3	1,4	2,8	4,3	0,8	1,4	2,9	1,0
3	1921./22.	1,8	2,7	3,8	2,7	7,1	6,8	1,0	3,3	2,6	2,2
4	1922./23.	1,6	1,7	4,6	2,7	8,1	4,3	1,1	3,9	3,6	3,1
5	1923./24.	1,5	1,6	5,6	3,1	9,8	6,9	1,4	3,8	4,8	3,6
6	1924./25.	1,4	1,3	5,1	3,2	10,1	4,8	1,5	3,4	7,6	2,5
7	1925./26.	1,6	1,4	5,6	3,6	11,9	6,0	1,5	4,1	6,2	3,4
8	1926./27.	1,5	1,4	5,3	3,4	12,4	7,2	1,4	4,4	7,1	2,5
9	1927./28.	1,5	1,4	5,2	3,5	13,3	6,7	1,7	4,4	6,4	2,5
10	1928./29.	1,2	1,1	4,5	2,9	10,6	7,8	1,4	6,3	9,1	3,1
11	1929./30.	1,6	1,3	5,2	3,6	11,9	11,9	1,6	6,8	7,8	2,6
12	1930./31.	1,7	1,4	5,8	4,0	13,4	12,0	1,9	6,4	8,2	2,9
13	1931./32.	2,0	1,5	6,4	4,6	14,8	16,6	2,0	6,2	7,2	4,9
14	1932./33.	1,7	1,4	6,6	4,6	15,7	14,6	1,8	14,2	4,8	3,1
15	1933./34.	1,6	1,3	6,2	4,4	15,0	10,8	1,8	17,9	4,5	3,1
16	1934./35.*)	1,1	1,3	6,6	4,5	15,1	10,7	1,9	18,1	5,4	3,3
17	1935./36.*)	1,0	1,4	7,0	4,5	15,2	10,6	1,9	17,2	4,6	3,2
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — Moyenne par											
18	1920./21.	0,66	0,77	1,48	0,83	1,73	2,68	0,50	0,84	1,79	0,60
19	1925./26.	1,34	1,16	4,55	2,97	9,75	4,83	1,22	3,36	5,11	2,77
20	1930./31.	1,55	1,36	5,82	3,69	12,33	11,09	1,74	5,91	7,59	2,73
21	1932./33.	1,21	0,97	4,69	3,29	11,16	10,86	1,36	10,11	3,44	2,21
22	1933./34.	1,18	0,92	4,51	3,16	10,83	7,81	1,27	12,96	3,23	2,22
23	1934./35.*)	0,85	0,97	4,92	3,40	11,27	8,68	1,41	13,54	4,06	2,45
24	1935./36.*)	0,74	1,07	5,42	3,47	11,76	8,16	1,47	13,29	3,53	2,33
Pieaugums 1922./23. = 100 — Augmentation											
25	1925./26.	129	108	158	174	190	183	172	138	227	142
26	1931./32.	161	113	182	220	236	504	224	207	263	208
27	1932./33.	120	93	168	198	224	396	182	428	157	117
28	1933./34.	118	88	162	190	217	299	183	549	148	117
29	1934./35.*)	85	93	176	204	226	307	204	573	186	129
30	1935./36.*)	76	105	199	214	243	321	218	577	166	137

0,230 un tieslietu centrālām iestādēm — 0,184 milj. ls. Samērā ar pārējiem tiesu un cietumu izdevumiem, šīm iestādēm izdod diezgan mazas summas.

Izglītība. Instruction.

Izglītībai izdotās summas ir ļoti lielas un valsts budžetā ieņem trešo vietu (pirmā ir apsardzības izdevumi un otrā saimniecisko nozaļu uzraudzība un veicināšana): 1933./34. s. g. izglītībai izdeva — 20,575 milj. ls, 1934./35. — paredzēja izdot 21,420 un 1935./36. — 22,947 milj. ls, vai salīdzinot ar 1933./

34. s. g. izdevumi ir pavairojušies par 2,273 milj. ls — 11,0%. No valsts izdevumu kopsummas izglītībai izdod — 15,20% un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 11,76 ls liela summa. Pēdējos gados izdevumi izglītībai pavairojās, kas notiek uz pamatskolu lēses, vidus-, arodskolu un pa daļai augstskolu. Lielākie izdevumi visu laiku bija pamatskolām: 1933./34. s. g. tie bija — 10,467 milj. ls, 1934./35. — 10,966 un 1935./36. — 11,776 milj. ls, vai divu gadu laikā tie pavairojušies par — 1,299 milj. ls — 12,4%. Pati valsts uztur samērā nelielu skaitu pamatskolas, galvenā kārtā, Latgalē, un tādēļ izdevumi valsts pamatskolām nav sevišķi

*) Budžets — Budget.

1935./36. s. g.
1918/20 à 1935/36.

Valsts parādi <i>Dettes de l'Etat</i>	Valsts kapitālu ieguldījumi <i>Placement des capitaux de l'Etat</i>	Dažādas pārvaldes iestādes <i>Diverses institutions</i>	Dažādi izdevumi <i>Dépenses diverses</i>	Apsardzība <i>Défense nationale</i>	Kopā <i>Total</i>
13	14	15	16	17	18
Procentos — <i>Pourcentage</i>					
0,4	43,0	0,4	0,3	40,1	100,0
2,5	49,8	0,4	3,8	24,2	100,0
3,7	28,7	0,6	2,3	30,7	100,0
4,5	29,3	0,5	3,2	27,6	100,0
9,6	21,3	0,6	2,3	24,1	100,0
5,9	20,9	0,5	1,2	30,6	100,0
1,0	22,1	0,9	1,1	29,6	100,0
2,1	21,7	0,4	1,2	28,0	100,0
1,5	23,2	0,6	2,4	25,7	100,0
1,2	29,4	0,3	1,8	19,3	100,0
2,3	18,9	0,7	1,8	22,0	100,0
2,5	15,4	0,6	1,7	22,1	100,0
1,6	8,2	0,6	1,8	21,6	100,0
2,2	7,3	0,5	1,5	20,0	100,0
2,2	9,4	0,4	1,8	20,1	100,0
2,1	6,6	0,6	1,7	21,0	100,0
2,1	7,9	0,3	1,7	20,8	100,0
<i>habitant (ls)</i>					
1,50	30,37	0,26	2,31	14,74	61,01
0,84	18,15	0,73	0,90	24,31	82,09
2,28	14,17	0,54	1,55	20,88	92,13
1,54	5,16	0,33	1,11	14,23	71,07
1,60	6,82	0,32	0,93	14,49	72,25
1,57	4,98	0,43	1,26	15,68	74,82
1,63	6,10	0,72	1,34	16,16	77,40
<i>1922/23 = 100</i>					
29	98	243	45	139	130
47	36	158	73	100	130
55	29	114	57	84	116
58	38	109	48	85	118
56	28	148	65	92	122
60	35	253	71	97	130

lieli. Pamatskolas ir ierindotas starp obligatoriskām skolām, kuņas uztur lauku un pilsētu pašvaldības. Tomēr valsts ir uzņēmusies maksāt obligatorisku skolu skolotāju algas, pie kam pilsētās maksā pusi (dažās pilsētās maksā arī vairāk par pusi), bet laukos maksā visu šo skolu skolotāju algas. Pēdējā 1935./36. s. g. paredzēto lauku skolu skolotāju skaits ar pilnu algu bija — 3795, pilsētu skolu skolotāju ar pilnu algu bija — 530, bet ar pusalgu no valsts līdzekļiem — 1908, vai kopā 6233 skolotāju. Lauku skolu skolotājiem paredzēja 7,212 milj. ls lielas algas un pilsētu — 2,812 milj. ls; ģimenes piemaksas — 0,302, skolu pārzināšana — 0,192 milj. ls un piemaksa pensiju fondam un slimo kasēm — 0,276, vai kopā

11,276 milj. ls, bet atskaitot 1,800 milj. ls lielu krīzes atvilkumu un ietaupījumu, piemaksas obligatorisko skolu skolotājiem bija — 9,494 milj. ls lielas.

Arodnieciskām skolām valsts ikgadus arī izdod lielus līdzekļus, un pēdējā laikā tie pavairojās: 1933./34. s. g. izdeva — 2,937 milj. ls, 1934./35. — 3,154 un 1935./36. s. g. — 3,382 milj. ls; no valsts ieņēmumu kopsummas tas ir — 2,24%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,73 ls liela summa. Arodniecisko skolu budžeti atrodas vairākās ministrijās: lielākas summas, izglītības, bet zemkopības un finanču m-jās samērā mazākas. Lielāko daļu no arodnieciskām skolām uztur valsts, bet ir arī tādas pašvaldību, sabiedrisko iestāžu un pat privātpersonu skolas, kuņas valdība subsidē. Arodnieciskās skolas ir dažādu speciālitāšu; pārsvarā ir komercskolas un tehnikumi.

Vidusskolām izdevumi arī ir pavairojušies: 1933./34. s. g. tie bija — 2,663 milj. ls, 1934./35. — 2,752 un 1935./36. — 2,995 milj. ls; no valsts izdevumu kopsummas tie ir 1,48%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,53 ls liela summa. Lielāko daļu vidusskolu uztur pati valsts, bet ir arī tādas, kuņas tā subsidē; tās, saprotams, ir mazāk. Subsidējamās vidusskolas pa lielākai daļai uztur pašvaldības. Vidusskolu izdevumi pavairojušies vienīgi latviešu sko-

**№ 128. Augstākās mācības iestādes
1925./26.—1935./36.**

**№ 128. Institution d'instruction supérieure
de 1925/26 à 1935/36.**

№№	Augstākās mācības iestādes <i>Institutions d'instruct. supér.</i>	Latvijas universitāte <i>Université de Lettonie</i>	Latvijas konservātorija <i>Conservatoire de Lettonie</i>	Mākslas akadēmija <i>Académie des arts</i>	Kopā <i>Total</i>
	Salmniec. gadi <i>Années scolaires</i>	1000 ls			
1	2	3	4	5	6
1	1925./26 . . .	3 594	242	241	4 077
2	1926./27 . . .	3 358	247	257	3 862
3	1927./28 . . .	3 742	258	267	4 267
4	1928./29 . . .	3 426	284	266	3 976
5	1929./30 . . .	3 674	306	294	4 274
6	1930./31 . . .	3 781	279	282	4 342
7	1931./32 . . .	3 610	257	276	4 143
8	1932./33 . . .	3 112	151	158	3 421
9	1933./34 . . .	2 961	151	155	3 267
10	1934./35 *) . . .	2 970	155	159	3 284
11	1935./36 *) . . .	3 150	164	160	3 474

*) Budžets — *Budget*.

№ 129. Izglītība.
№ 129. Instruction.

№№	Izdevumi Dépenses	Izglītības centrālās iestādes Institutions centrales pour les Affaires d'Instruction	Augstākās iestādes Institutions d'Instruction supérieure	Vidusskolas Ecoles moyennes	Arodnieciskās skolas Ecoles professionnelles	Pamatskolas Ecoles primaires	Ārpus-skolas izglītība Instruction post-scolaire	Mūzeji, arhīvi, bibliotēkas un pieminekļi Musées, archives, bibliothèques et monuments	Pabalsti izglītības veicināšanai Subsidés pour l'encouragement de l'Instruction	Kopā Total
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	1918./20.	422	310	16	21	11	117	32	176	1 105
2	1920./21.	157	759	195	119	1 052	329	89	62	2 762
3	1921./22.	173	968	432	148	2 325	309	144	221	4 720
4	1922./23.	426	1 560	1 694	566	4 231	515	185	283	9 460
5	1923./24.	388	2 553	2 035	1 043	4 921	736	250	257	12 183
6	1924./25.	248	2 889	2 462	1 361	6 190	850	298	497	14 795
7	1925./26.	313	4 078	2 631	2 101	6 944	834	316	767	17 984
8	1926./27.	321	3 885	3 371	2 307	7 738	825	331	1 111	19 889
9	1927./28.	339	4 290	3 050	2 438	7 853	983	412	1 855	21 220
10	1928./29.	361	3 999	3 485	2 838	8 752	544	422	1 259	21 660
11	1929./30.	395	4 274	3 532	3 019	8 729	692	431	792	21 864
12	1930./31.	414	4 342	3 774	3 846	9 603	845	470	136	23 430
13	1931./32.	407	4 143	3 667	3 608	9 398	683	401	51	22 358
14	1932./33.	300	3 421	2 844	3 021	10 760	414	403	36	21 199
15	1933./34.	278	3 267	2 663	2 937	10 467	386	289	288	20 575
16	1934./35. *)	323	3 284	2 752	3 154	10 966	430	351	160	21 420
17	1935./36. *)	391	3 474	2 995	3 382	11 776	460	295	174	22 947
Procentos no izdevumu kopsummas Pourcents de la somme totale des dépenses										
18	1922./23.	0,37	1,34	1,45	0,40	3,64	0,44	0,16	0,24	8,13
19	1925./26.	0,21	2,69	1,74	1,89	4,58	0,55	0,21	0,51	11,88
20	1929./30.	0,22	2,33	1,93	1,65	4,76	0,38	0,23	0,43	11,98
21	1932./33.	0,22	2,53	2,10	2,24	7,97	0,31	0,30	0,03	15,70
22	1934./35. *)	0,23	2,31	1,94	2,22	7,71	0,30	0,25	0,11	15,07
23	1935./36. *)	0,26	2,30	1,98	2,24	7,80	0,30	0,20	0,12	15,20
Pieaugums 1922./23. = 100 — Augmentation 1922/23 = 100										
24	1925./26.	73	261	155	371	164	162	171	271	190
25	1929./30.	93	274	209	533	206	134	233	280	231
26	1932./33.	70	219	168	534	254	80	218	13	224
27	1934./35. *)	76	211	162	557	259	83	190	56	226
28	1935./36. *)	92	223	177	598	278	89	159	61	243
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — Moyenne par habitant (en Ls)										
29	1920./21.	0,10	0,47	0,12	0,07	0,68	0,21	0,06	0,04	1,73
30	1925./26.	0,17	2,21	1,43	1,14	3,76	0,45	0,17	0,42	9,75
31	1929./30.	0,21	2,25	1,86	1,89	4,23	0,36	0,23	0,42	11,51
32	1932./33.	0,16	1,80	1,30	1,39	5,06	0,22	0,21	0,02	11,16
33	1934./35. *)	0,17	1,78	1,45	1,66	5,77	0,23	0,18	0,08	11,37
34	1935./36. *)	0,20	1,78	1,53	1,73	6,04	0,24	0,15	0,09	11,76

lām: 1933./34. s. g. tām izdeva — 2,091 milj. ls (kopā ar civilierēdņu, skolotāju un kalpotāju pensijām), 1934./35. s. g. budžetā paredzēja — 2,222 un 1935./36. — 2,506 milj. ls; minoritāšu vidusskolu izdevumi turpretim ir nedaudz samazinājušies:

1933./34. s. g. tām izdeva — 0,728 milj. ls, 1934./35. — 0,608 un 1935./36. — 0,554 milj. ls; 1935./36. s. g. vācu vidusskolām paredzēja — 0,085 milj. ls, krievu — 0,255, poļu — 0,066, žīdu — 0,117 un baltkrievu — 0,031 milj. ls (kopā ar pensijām); lietuvju ģimna-

*) Budžets — Budget.

№ 130. Sociālā apgādība un darba aizsardzība.

№ 130. Service social et sauvegarde du travail.

№№	Izdevumi Dépenses	Sociālo lietu centrālās iestādes un darba inspekc. Institu- tions centra- les du service social et inspec- tion du travail	Bezdar- ba ap- kaŗoŗa- na Cam- paigne contre le chôma- ge	Pensijas Pen- sions de retraite	Pabalsti Assis- tances	Pie- maksas slimo kasēm Contri- butions aux caisses- mala- dies	Valsts darbi- nieku ārstēŗa- na Traite- ment med. des fonc- tionnai- res d'Etat	Patver- mes un neredzi- go insti- tūts Asiles et insti- tutions des aveu- gles	Lauku iedzī- votāju ārstēŗa- na Traite- ment des habi- tants ruraux	Kopā Total	
											1000 latos
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
1	1918./20.	29	—	.	982	.	—	—	—	1 011	
2	1920./21.	363	121	.	3 633	.	51	25	—	4 193	
3	1921./22.	77	284	.	4 011	.	83	57	—	4 512	
4	1922./23.	166	759	.	3 618	.	248	174	—	4 965	
5	1923./24.	219	1 286	2 237	1 658	2 473	477	242	—	8 592	
6	1924./25.	212	743	1 606	1 473	2 047	568	366	—	7 015	
7	1925./26.	269	860	2 872	1 439	2 673	528	448	—	9 089	
8	1926./27.	275	895	3 772	1 738	3 393	1 089	428	—	11 590	
9	1927./28.	269	895	3 966	576	3 413	1 098	432	—	10 649	
10	1928./29.	310	2 325	5 054	952	3 500	1 443	695	1 500	15 779	
11	1929./30.	337	1 497	5 478	5 158	3 489	1 724	711	3 460	21 854	
12	1930./31.	405	998	5 874	4 535	3 550	1 922	850	2 941	21 075	
13	1931./32.	405	3 983	5 462	4 448	4 170	1 869	808	3 880	25 026	
14	1932./33.	326	5 792	4 014	1 741	2 801	1 471	654	2 880	19 679	
15	1933./34.	332	1 749	3 905	1 865	2 428	1 457	644	2 461	14 841	
16	1934./35.**)	346	297	4 527	1 882	2 470	1 564	653	3 520	15 259	
17	1935./36.**)	350	—	4 488	2 409	3 165	1 557	695	3 298	15 962	
Procentos no izdevumu kopsummas — Pourcents de la somme totale des dépenses.											
18	1922./23.	0,14	0,65	.	3,11	.	0,22	0,15	—	4,27	
19	1925./26.	0,18	0,57	1,90	0,95	1,76	0,35	0,29	—	6,00	
20	1929./30.	0,18	0,82	2,99	2,81	1,90	0,94	0,39	1,89	11,92	
21	1932./33.	0,24	4,29	2,97	1,29	2,07	1,09	0,49	2,13	14,57	
22	1934./35.**)	0,24	0,21	3,18	1,32	1,74	1,10	0,46	2,48	10,73	
23	1935./36.**)	0,23	—	2,97	1,60	2,10	1,08	0,46	2,18	10,57	
Pieaugums 1922./23.=100 — Augmentation 1922/23=100.											
24	1925./26.	162	113	128*)	87*)	108*)	213	257	—	183	
25	1929./30.	203	197	245*)	311*)	141*)	695	409	—	440	
26	1932./33.	196	763	179*)	105*)	113*)	593	376	—	396	
27	1934./35.**)	208	39	202*)	114*)	100*)	631	375	—	307	
28	1935./36.**)	211	—	201*)	145*)	128*)	628	399	—	321	
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) — Moyenne par habitant (en Ls).											
29	1920./21.	0,23	0,07	.	2,28	.	0,08	0,02	—	2,63	
30	1925./26.	0,14	0,47	1,56	0,78	1,45	0,29	0,24	—	4,63	
31	1929./30.	0,18	0,79	2,88	2,71	1,84	0,91	0,37	1,32	11,50	
32	1932./33.	0,17	3,05	2,11	0,92	1,47	0,77	0,35	1,32	10,36	
33	1934./35.**)	0,18	0,16	2,38	1,00	1,30	0,82	0,34	1,85	8,03	
34	1935./36.**)	0,18	—	2,30	1,23	1,62	0,80	0,36	1,69	8,18	

zijai Rīgā — 18.250 ls liela izdevumu summa.

Augstākām mācības iestādēm arī visu laiku ir izdotas diezgan lielas summas, kas pēdējos gados ir pavaŗojuŗas, kaut arī

ne tik strauji kā izdevumi pamatskolām. Kopā visām 3 augstākām mācības iestādēm 1933./34. s. g. izdeva — 3,267 milj. ls lielu summu, 1934./35. — 3,284 un 1935./36. — 3,474 milj. ls; no valsts izdevumu kop-

*) Pieaugums aprēķināts pret 1923./24. — Augmentation calculée p. rap. à 1923/24. **) Budžets — Budget.

summas tie ir 2,30%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 1,78 ls. Lielāko daļu no minētās summas izdod Latvijas universitātes uzturēšanai, un 1935./36. s. g. tai paredzēja izdot — 3,150 milj. ls; pārējo iestāžu uzturēšanai bija samērā mazas summas — Latvijas konservātorijai — 0,164 un Mākslas akadēmijai — 0,160 milj. ls.

Pārējie izglītības izdevumi ir samērā mazi un lielākās summas 1935./36. s. g. izdeva ārpuskolas izglītībai — 0,460 milj. ls, kuŗas pret iepriekšējiem gadiem ir nedaudz pavairojušās; pabalsti izglītības veicināšanai — 0,174 milj. ls; muzejiem, arhīviem, bibliotēkām un pieminekļiem — 0,295 milj. ls, kas pret iepriekšējo gadu ir nedaudz samazinājušies. Izglītības lietu centrālām iestādēm pēdējā 1935./36. s. g. paredzēja izdot — 0,391 milj. ls.

Sociālā apgādība un darba aizsardzība.

Assistance sociale et sauvegarde du travail.

Pēdējos gados šie izdevumi pavairojās: 1933./34. s. g. tie bija — 14,841 milj. ls, 1934./35. — 15,259 un 1935./36. — 15,962 milj. ls; no valsts izdevumu kopsummas sociālās apgādības un darba aizsardzības izdevumi ir 10,57%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 8,18 ls liela summa. Ar dažiem šīs nozares posteņiem pēdējos gados novērojama strauja samazināšanās, piemēram, bezdarba apkarošanai pēdējā gadā līdzekļus vairs neparedz, jo tie pietiekošā vairumā ienāk no citiem avotiem, turpretim piemaksas slimo kasēm un pabalsti ir pavairojušies. Lielākie izdevumi ir pensijām, lauku iedzīvotāju ārstēšanai, piemaksas slimo kasēm, pabalsti u. c.

Pensijām izdeva sādas summas: 1933./34. s. g. — 3,905 milj. ls, 1934./35. — 4,527 un 1935./36. — 4,488 milj. ls, vai no valsts izdevumu kopsummas tas ir 2,07% un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 2,30 ls. Lielākās summas izdeva — kaŗā, brīvības kustībā un aizsargu dienestā cietušo pensijām, kas 1935./36. s. g. paredzētas — 3,644 milj. ls apmērā; valsts piemaksas pensiju fondam bija samērā mazas — 0,050 milj. ls. Pensiju fonda līdzekļi, spriežot pēc 1933./34. s. g. ieņēmumiem, sastāv galvenā kārtā no civilierēdņu, skolotāju, kaŗavīru un kalpotāju iemaksām. Pensiju fonds sadalās 3 daļās, un ieņēmumi pēc I. daļas 1933./34. s. g. bija — 6,322 milj. ls, II. daļas — 0,074 un III. daļas — 0,388 milj. ls, vai kopā — 6,784 milj. ls. Ieņēmumi pēc

I. daļas pensiju fonda bija sekojoši: valsts iestāžu maksājumi — 2,076 milj. ls, valsts uzņēmumu maksājumi — 2,173, pašvaldību — 0,933, privāto iestāžu maksājumi — 0,238 un rentes (tekoši rēķini un noguldījumi Latvijas Bankā) — 0,002 milj. ls. Izdevumi bija šādi: valsts iestāžu darbinieku pensijām — 1,828 milj. ls, valsts uzņēmumu — 1,867, pašvaldību — 1,147, privāto iestāžu — 0,401 un dažādi izdevumi — 0,001 milj. ls, vai kopā — 5,243 milj. ls. Pēc likuma I. daļas pensiju fondā 1933./34. s. g. palika pāri — 1,079 milj. ls liela summa, bet kopā ar iepriekšējiem gadiem šī summa sasniedz — 1,902 milj. ls. Pēc likuma II. daļas pensiju kasē 1933./34. s. g. palika pāri — 0,020 milj. ls, bet kopā ar iepriekšējiem gadiem — 0,140 milj. ls liels kapitāls. Arī pēc likuma III. daļas pensiju fonda ieņēmumi 1933./34. s. g. pārsniedza izdevumus par 0,151 milj. ls, un kopā ar iepriekšējiem gadiem ir uzkrājies — 0,744 milj. ls liels fonds. Pensiju fondam ir arī parādnieki, bet samērā mazi. Pensiju fonda apgrozījumi atrodas ārpus budžetu summām.

Lauku iedzīvotāju ārstēšanai valsts ikgadus izdod diezgan lielas summas: 1933./34. s. g. tās bija — 2,461 milj. ls, 1934./35. —

№ 131. Pensiju likuma I. daļas pensiju fonds.

№ 131. I partie de la loi sur les retraites, fonds de retraites.

№№		1933./34.
		1000 ls
1	2	3
IEŅĒMUMI.		
1	Valsts iestāžu maksājumi	2 976
2	Valsts uzņēmumu maksājumi	2 173
3	Pašvaldību maksājumi	932
4	Privāto iestāžu maksājumi	238
5	Rentes	3
6	Kopā	6 322
IZDEVUMI.		
7	Valsts iestāžu darbinieku pensiju izdevumi	1 828
8	Valsts uzņēmumu darbinieku pensiju izdevumi	1 866
9	Pašvaldību darbinieku pensiju izdevumi	1 147
10	Privāto iestāžu darbinieku pensiju izdevumi	401
11	Dažādi sīki izdevumi	0,7
12	Pensiju fonda kapitāli	1 079
13	Kopā	6 322

3,520 un 1935./36. — 3,208 milj. ls, vai 2,18% no valsts izdevumiem, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 1,69 ls. Pēdējā gadā šīs summas ir nedaudz samazinājušās. Piemaksas slimo kasēm pēdējos gados bija sekojošas: 1933./34. s. g. izdeva — 2,428 milj. ls, 1934./35. — 2,470 un 1935./36. — 3,165 milj. ls; no valsts izdevumu kopsummas tie bija — 2,10%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju — 1,62 ls. Piemaksas slimo kasēm ir diezgan svārstīgas, un pēc samazināšanās tās atkal nedaudz pavairojās. Pabalstu summas dažos iepriekšējos gados bija ļoti lielas, bet tad tās 1932./33. — 1934./35. s. g. samazinājās; pēdējā 1935./36. s. g. atkal pavairojās: 1933./34. s. g. pabalstiem izdeva — 1,865, 1934./35. — 1,882 un 1935./36. — 2,409 milj. ls, vai 1,60% no valsts izdevumu kopsummas un caurmērā uz katru iedzīvotāju — 1,23 ls. Valsts darbinieku ārstēšanas izdevumi, patversmes un neredzīgo institūta, kā arī sociālo lietu centrālo iestāžu izdevumi starp pārējiem sociālās apgādības un darba aizsardzības izdevumiem ir mazākie.

Bezdarba apkaņošanai 1931./32. s. g. un blakus stāvošos saimniecības periodos izdeva lielas summas, bet 1935./36. s. g. bezdarba apkaņošanai nav nekas paredzēts. Vispirms, bezdarbnieku skaits tagad strauji samazinājies, un otrs, līdzekļus sabiedrisko darbu rīkošanai iegūst no citiem avotiem pēc 1931. gada likuma (ar papildinājumiem). Pēc šī likuma bezdarba apkaņošanas fondā ienāk lieli līdzekļi, un 1933./34. s. g. tie bija sekojoši: 1) valsts piemaksa — 1,758 milj. ls, 2) valsts darbinieku iemaksas — 1,156, 3) slimo kasu dalībnieku un darba devēju iemaksas — 3,973, 4) namīpašnieku — 0,324, 5) brīvo profesiju darbinieku iemaksas — 0,168, spirta monopōla iemaksas (cenu starpība uz atpirtām pudelēm) — 0,368, un citas sīkākas iemaksas — 0,075 milj. ls, vai kopā — 7,822 milj. ls. Izdevumi turpretim minētā gadā bija — 8,208 milj. ls, vai bezdarba apkaņošanas fonds 1933./34. s. g. darbojās ar 0,386 milj. ls lielu deficitu. Izdevumi bija sekojoši: sabiedrisko darbu rīkošanai — 4,061 milj. ls (no tiem valsts iestādēm — 3,592 un pašvaldību — 0,470 milj. ls), inteliģento bezdarbnieku nodarbināšanai — 1,797 milj. ls, bezdarbnieku un to bērnu ēdināšanai — 0,794, bezdarbnieku ārstēšanai — 0,245, bezdarbnieku pārvadāšanai — 0,111 milj. ls, piemaksa sabiedrisko mežu darbiem 1932./33. s. g. zaudējumu segšanai — 0,666 milj. ls un dažādi pārējie. Arī šie bezdarba apkaņošanas fonda ieņēmumi un izdevumi valsts budžetā neietelp.

№ 132. Bezdarba apkaņošanas fonds.
№ 132. Fonds pour la lutte contre le chômage.

№№	Ieņēmumi un izdevumi	1933./34.
		1000 ls
1	2	3
IEŅĒMUMI.		
1	Valsts piemaksa	1 758
2	Valsts darbinieku iemaksas	1 156
3	Slimo kasu dalībnieku un darba devēju iemaksas	3 973
4	Namīpašnieku iemaksas	324
5	Brīvo profesiju darbinieku iemaksas	168
6	Spirta monopōla iemaksas	368
7	Pašvaldību iemaksas par sabiedrisko darbu strādnieku ārstēšanu	68
8	Aizdevumu rentes	6
9	Citas iemaksas	0,6
10	Deficīts par 1933./34. s. g.	386
11	Kopā	8 208
IZDEVUMI.		
12	Sabiedrisko darbu rīkošanai	4 061
13	Caur valsts iestādēm	3 592
14	Caur pašvaldībām	469
15	Inteliģento bezdarbnieku nodarbināšanai	1 797
16	Bezdarbnieku un viņu bērnu ēdināšanai	794
17	Bezdarbnieku ārstēšanai	245
18	Bezdarbnieku pārvadāšanai	111
19	Dažādiem pabalstiem bezdarbniekiem	233
20	Pabalstiem Ls 4,— nedēļā	125
21	Ziemas svētku naturālījām	58
22	Pabalstiem grūtniecēm	15
23	Pabalstiem īres naudas samaksai	18
24	Pabalstiem apkurināšanai	12
25	Pabalstiem apavu iegādei un labošanai	5
26	Piemaksām sabiedriskiem mežu darbiem 1932./33. s. g. zaudējumu segšanai	666
27	Piemaksām kūdras fabrikām — zaudējumu segšanai	143
28	Ploču kūdras fabrikai par 1933./34. s. g.	52
29	Ploču kūdras fabrikai par iepriekšējo laiku	22
30	Salaspils kūdras fabrikai par 1933./34. s. g.	35
31	Līvānu kūdras fabrikai par 1933./34. s. g.	34
32	Darba apgāžu uzturēšanai	89
33	Fonda centra iestāžu uzturēšanai	37
34	Rentēm par aizņēmumiem	32
35	Kopā	8 208

Sanitārā uzraudzība un veselība.
Contrôle sanitaire et service de santé.

Šie izdevumi pēdējos gados nedaudz pavairojās, tomēr no valsts izdevumu kopsummas tie ir tikai — 1,00% un uz katru

iedzīvotāju iznāk — 1,47 ls liela summa. 1933./34. s. g. sanitārās uzraudzības un veselības izdevumi bija — 2,406 milj. ls, 1934./35. — 2,077 un 1935./36. — 2,871 milj. ls, no kuriem slimnīcām, sanātorijām, leprozorijām un ambulancēm paredzēja izdot — 2,102 milj. ls, veterinārlietām — 0,468 un veselības lietu centrālām iestādēm — 0,301 milj. ls.

Saimniecisko nozaļu veicināšana un uzraudzība.

Contrôle et encouragement de différentes branches économiques.

Visus 3—4 pēdējos gadus saimniecisko nozaļu uzraudzībai, bet galvenā kārtā veicināšanai izdod lielas summas: 1932./33. s. g. tās bija 19,2 milj. ls, 1933./34. — 24,6, 1934./35. — 25,7 un 1935./36. — 25,9 milj. ls, vai 17,17% no valsts izdevumu kopsummas un caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 13,29 ls liela summa. Minētās summas ir sadalītas starp šādām nozarēm: 1) lauksaimniecību, mežsaimniecību un zvejniecību, 2) rūpniecību un tirdzniecību un 3) kooperāciju. Kooperācijai ir paredzētas niecīgas summas; lielākie izdevumi ir rūpniecības un tirdzniecības uzraudzībai un veicināšanai; šīs summas pēdējos 3 gados bija sekošas: 1933./34. s. g. — 0,431 milj. ls, 1934./

35. — 0,402 un 1935./36. — 0,487 milj. ls. Šie izdevumi ir paredzēti dažu tirdzniecības un rūpniecības centrālo iestāžu uzturēšanai. Rūpniecības un tirdzniecības veicināšanu izdara ar citiem līdzekļiem, piem., aizsargu mītnām, vai arī ar preču kontingentēšanu un dažu preču ieviešanas noliegšanu.

Lauksaimniecības uzraudzībai un veicināšanai izdeva lielākās summas: 1933./34. s. g. tas bija — 24,177 milj. ls lielas, 1934./35. — 25,311 un 1935./36. — 25,423 milj. ls, vai 16,84% no visiem izdevumiem, bet uz katru iedzīvotāju iznāk — 13,03 ls liela summa. Lauksaimniecības veicināšanu izdara ļoti dažādiem līdzekļiem: dažādu lauksaimniecībai nepieciešamu iestāžu uzturēšana, ieskaitot šeit arī zemkopības m-ja centrālās iestādes, pabalsti lauksaimniecības organizācijām, meliorācijas izdevumi, bet lielākās summas visu laiku izdeva lauksaimniecības ražojumu piemaksām. Jau budžetā paredzētās summas ir ļoti lielas, bet bez tam vēl izdeva ārpus budžeta līdzekļiem. Tālākās rindīnās apskatīs tikai budžetā paredzētās summas.

Piemaksas pēdējos gados izsniedza sekojošiem lauksaimniecības ražojumiem: lielākās visus pēdējos gadus bija sviestam, un 1935./36. s. g. tam paredzēja izdot 13,6 milj. ls; arī iepriekšējo gadu budžetos paredzēja un izdeva apmēram tādas pašas summas. Bez budžetā paredzētām summām

№ 133. Piemaksas lauksaimniecības ražojumiem (budžeta kārtībā).

№ 133. Paiement en sus pour les produits agricoles (ordre budgétaire).

№ №	Ražojumi Produits agricoles	Sviests Beurre	Siers Fromage	Bekons Becon	Olas Oeufs	Aitkopība Élevage du mouton	Linī Lin	Izdevprēmijas cukurbietēm Primes pour betteraves à sucre	Kopā Total
Saimniecības gadi Exercices									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	1925./1926.	—	—	—	—	—	—	35	35
2	1926./1927.	—	—	—	—	—	—	—	—
3	1927./1928.	—	—	—	—	—	—	—	—
4	1928./1929.	—	—	—	—	—	—	—	—
5	1929./1930.	—	—	—	—	—	2 000	—	2 000
6	1930./1931.	—	—	149 ¹⁾	—	—	—	—	149
7	1931./1932.	—	—	475	—	—	—	—	475
8	1932./1933.	9 250	—	1 100	10	—	—	—	10 360
9	1933./1934.	12 200	—	1 570	20	—	3 483 ²⁾	—	17 273
10	1934./1935. ³⁾	13 536	40	2 100	40	10	2 500	—	18 226
11	1935./1936. ³⁾	13 600	50	1 500	50	10	2 500 ⁴⁾	—	17 710

¹⁾ Izlietots kūts būvēm.

²⁾ Saimniecības gadā piemaksām izlietots Ls 2.292.000.

³⁾ Budžets — Budget.

⁴⁾ Bez tam vēl turpmākos gados uzņemamā piemaksa Ls 3.554.000.

№ 134. Ceļa fonda ieņēmumi.

№ 134. Recettes du fonds des chemins de communication.

№№	Ieņēmumi <i>Recettes</i>	3% nodoklis no dzelzceļu pārvadājumiem <i>Impôt de 3% du transport par chemin de fer</i>	3% nodoklis no alkoholiskiem dzērieniem <i>Impôt de 3% de boissons alcooliques</i>	Nodoklis no automobiļiem, motocikliem un velosipediem <i>Impôt sur automobiles, motocycles et vélocipèdes</i>	Dažādas nodevas un soda naudas <i>Diverses contributions et amendes</i>	Kopā <i>Total</i>	Valsts piemaksa <i>Paiement supplém. de l'Etat</i>
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1928./29.	—	—	330	—	330	—
2	1929./30.	943	1 138	892	35	3 008	1 000 ¹⁾
3	1930./31.	1 014	1 040	559	315	2 928	1 000 ¹⁾
4	1931./32.	836	785	699	503	2 823	—
5	1932./33.	696	580	604	479	2 359	—
6	1933./34.	719	794	596	401	2 510 ²⁾	—
7	1934./35.	781	806	608	462	2 657 ³⁾	—
8	1935./36.4)	820	900	550	450	2 720	—

sviesta piemaksas izdarīja arī no citiem līdzekļu avotiem. Nākošā vietā lielākas piemaksas bija liniem: tiem paredzēja gadā paredzēja izdot — 2,5 milj. ls. Iepriekšējos gados linu piemaksām pēc budžeta izdeva apm. tādas pašas vai lielākas summas. Dažos iepriekšējos gados linu piemaksām izdeva ļoti lielas summas no līdzekļiem ārpus budžeta, piemēram, 1929./30. un 1930./31. s. g. Arī bekona piemaksas ir diezgan lielas, un 1935./36. s. g. budžetā tām paredzēja izdot 1,5 milj. ls; agrākos gados šīs summas svārstījās ap 1,1 līdz 2,1 milj. ls. Pārējās piemaksas lauksaimniecības ražojumiem ir samērā mazas. Kopsummā piemaksas lauksaimniecības ražojumiem pēdējos gados bija sekojošas: 1933./34. s. g. — 17,3 milj. ls, 1934./35. paredzēja izdot — 18,2 un 1935./36. — 17,7 milj. ls, vai no izdevumu kopsummas tas bija 11,8%.

Satiksmē.

Communication.

Satiksmēi paredzētie līdzekļi pēdējā gadā nav pavairojušies: 1933./34. s. g. tai izdeva — 6,132 milj. ls, 1934./35. — 7,720 un 1935./36. — 6,802 milj. ls, vai 4,57% no izdevumu kopsummas un uz katru iedzīvotāju — 3,53 ls. Lielākie izdevumi bija zemes ceļiem: 1933./34. — 3,470 milj. ls, 1934./35. — 5,062 un 1935./36. — 4,115 milj. ls, vai 2,73% no kopsummas un uz katru iedzīvotāju — 2,11 ls.

Ikgadus satiksmes m-jas šoseju un zemes ceļu departaments izdara ceļu remontus, kam 1935./36. s. g. paredzēja — 3,030 milj. ls, tiltu remontus, ceļu jaunbūves un kapitālās ceļu pārbūves, tiltu jaunbūves un kapitālās tiltu pārbūves u. t. t. Šie izdevumi pārsniedz budžetā uzrādītās summas, jo bez budžetu līdzekļiem, ceļu izbūvei vēl saņem speciālus līdzekļus no ceļu fonda, kuŗus 1935./36. s. g. paredzēja — 2,720 milj. ls; tos paredzēja ieņemt no 3% nodokļa no dzelzceļu pārvadājumiem — 0,820 milj. ls, 3% nodoklis no alkoholiskiem dzērieniem — 0,900, nodoklis no automobiļiem, motocikliem un velosipediem — 0,550 un dažādas nodevas par ceļu lietošanu un likumā paredzētās soda naudas sakarā ar ceļu labošanu un satiksmes uzturēšanu — 0,450 milj. ls (nodevas par pastiprinātu ceļu lietošanu — 0,400 milj. ls). Izdevumi ūdensceļiem un ostām ir samērā mazāki: 1933./34. s. g. tie bija — 2,062 milj. ls, 1934./35. — 2,658 un 1935./36. — 2,777 milj. ls, kuŗus paredz izlietot ostu u. c. izbūvēm.

Valsts finanses.

Finances d'Etat.

Valsts finanču aparāta uzturēšanai u. c. līdzīgi izdevumi pēdējos gados ir nedaudz pavairojušies: 1933./34. s. g. tie bija — 4,214 milj. ls, 1934./35. — 4,647 un 1935./36. —

1) Ietilpst šoseju un zemes ceļu departamenta izdevumos. 2) Atmaksāts pagastu pašvaldībām Ls 56 000. 3) Atmaksāts pagastu pašvaldībām Ls 24 000. 4) Budžets — Budget.

№ 135. Valsts kapitālu ieguldījumi.

№ 135. Dépôts des fonds d'Etat.

№№	Valsts kapitālu ieguldījumi Dépôts d. fonds d'Etat	64	65	66	68	69	Kopā Total
		Aizdevumi Prêts	Pamat- kapitāli Capital fon- damental	Rīcības kapitāli Fonds de roulement	Ieguldījumi nekustamā mantā Dépôts en immeubles	Ieguldījumi valsts uzņēmumos Dépôts dans les entre- prises d'Etat	
Saimniecības gadi Exercices		1000 ls					
1	2	3	4	5	6	7	8
1	1918./20.	6 857	1 456	11 212	—	6 559	26 084
2	1920./21.	11 934	993	23 412	204	11 930	48 473
3	1921./22.	4 430	5 318	5 089	962	3 260	19 059
4	1922./23.	3 618	10 200	13 883	595	5 795	34 091
5	1923./24.	13 023	3 125	3 705	919	5 692	26 464
6	1924./25.	16 570	1 835	2 183	750	9 434	30 772
7	1925./26.	16 516	1 764	1 850	564	12 790	33 484
8	1926./27.	18 460	1 675	1 778	871	12 131	34 915
9	1927./28.	20 560	1 446	1 768	638	12 654	37 066
10	1928./29.	42 010	1 675	1 430	603	14 097	59 815
11	1929./30.	17 551	1 365	1 051	845	13 760	34 572
12	1930./31.	15 200	1 905	7	500	9 304	26 916
13	1931./32.	1 117	543	305	211	10 219	12 395
14	1932./33.	1 733	2 511	250	138	5 178	9 810
15	1933./34.	2 754	2 396	—	163	7 644	12 957
16	1934./35. *)	825	1 175	—	336	7 121	9 457
17	1935./36. *)	500	1 368	300	352	9 371	11 891
Procentos no izdevumu kopsummas. Pourcents de la somme totale des dépenses							
18	1922./23.	3,11	8,77	11,94	0,61	4,98	29,31
19	1925./26.	10,91	1,16	1,22	0,37	8,45	22,11
20	1929./30.	9,58	0,74	0,57	0,46	7,51	18,86
21	1932./33.	1,28	1,86	0,19	0,10	3,88	7,26
22	1934./35. *)	0,58	0,88	—	0,23	5,01	6,65
23	1935./36. *)	0,33	0,91	0,30	0,23	6,21	7,88
Pieaugums 1922./23. = 100 Augmentation 1922/23 = 100							
24	1925./26.	456	17	13	95	221	98
25	1929./30.	485	13	8	142	237	101
26	1932./33.	48	25	2	23	89	29
27	1934./35. *)	23	12	—	56	123	28
28	1935./36. *)	14	13	2	59	162	35
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) Moyenne par habitant (ls)							
29	1920./21.	7,48	0,62	14,67	0,18	7,47	30,37
30	1925./26.	8,95	0,96	1,00	0,61	6,88	18,15
31	1929./30.	9,24	0,72	0,55	0,44	7,24	18,19
32	1932./33.	0,91	1,02	0,13	0,07	2,73	5,16
33	1934./35. *)	0,43	0,62	—	0,18	3,75	4,98
34	1935./36. *)	0,26	0,70	0,15	0,18	4,81	6,10

4,020 milj. ls, kas no valsts izdevumu kopsummas ir 3,26%, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāk — 2,53 ls liela summa. Lielākās summas izdod muitas iestāžu uzturēšanai; salīdzinot ar pirmskrīzes laikiem, tās tagad ir ievērojami samazinājušās, tomēr 1935./36. s. g. paredzēja izdot — 2,083

milj. ls. Tiešo nodokļu, nodevākšanai un akcīzes izdevumiem 1935./36. s. g. paredzēja izdot gandrīz līdzīgu summu — 1,042 milj. ls apmērā. Valsts finanču vispārējām centrālām iestādēm ir paredzēts izdot samērā mazākas summas — 0,904 milj. ls, bet pēdējos gados tās strauji pavairojušās un divkārsu-jušās.

*) Budžets — Budget.

Valsts kapitālu ieguldījumi.

Dépôts des fonds d'Etat.

Kapitālu ieguldījumiem valsts ir izdevusi lielas summas; jau sākot ar pirmajiem valsts pastāvēšanas gadiem šiem mērķiem ziedoja lielas summas. Atsevišķos gados tās ir gan stipri svārstīgas, bet 15 g. laikā 1918./20. — 1934./35. s. g. kapitālu ieguldījumiem ir izdoti — 456,3 milj. ls un caurmērā ikgadus — 30,4 milj. ls. Pēdējos gados kapitālu ieguldījumu summas ir mazākas nekā agrākos gados, tomēr pārskata 1935./36. s. g. tiem paredzēja atkal lielākas summas: 1934./35. s. g. kapitālu ieguldījumiem faktiski izdeva — 9,2 milj. ls un 1935./36. s. g. paredzēja izdot — 11,0 milj. ls, vai 7,88% no visiem valsts izdevumiem, bet caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 6,10 ls. Dažos iepriekšējos gados caurmērā uz vienu iedzīvotāju iznāca 32 ls liela kapitālu ieguldījumu summa.

Ieguldījumiem valsts uzņēmumos visu laiku ir izdotas ļoti lielas summas; arī pēdējos gados tās ir pārsvarā par pārējiem kapitālu ieguldījumiem: 1933./34. s. g. tās bija — 7,644 milj. ls, 1934./35. — 7,121 un 1935./36. s. g. paredzēja izdot — 9,371 milj. ls, vai — 6,21% no valsts izdevumu kopsummas. Pārējie kapitālu ieguldījumi bija sekojoši: pamatkapitāliem 1935./36. s. g. paredzēja izdot — 1,368 milj. ls, aizdevumiem — 0,5, ieguldījumi nekustamā mantā — 0,352 un rīcības kapitālos — 0,3 milj. ls.

Pārējie izdevumi.

Autres dépenses.

Dažādām pārvaldes iestādēm izdod samērā mazas summas, kas gan pēdējos gados ir pavairojušās: 1933./34. s. g. tām izdeva — 0,607 milj. ls, 1934./35. s. g. paredzēja izdot — 0,824 un 1935./36. — 1,405 milj. ls. Pēdējā gadā lielākie izdevumi bija valsts statistiskai pārvaldei — 0,631 milj. ls (sakarā ar skaitīšanu), pašvaldību pārvaldei — 0,446, būvvaldei — 0,217 un garīgo lietu pārvaldei — 0,111 milj. ls. No valsts izdevumu kopsummas šo dažādo pārvaldes iestāžu izdevumi ir tikai — 0,03%.

Dažādo izdevumu summas ir šādas: 1933./34. s. g. tās bija — 1,768 milj. ls, 1934./35. — 2,401 un 1935./36. — 2,618 milj. ls, vai 1,73% no kopsummas. Lielākie izdevumi bija neparedzētiem — 1,072 milj. ls apmērā, atmaksas un atlīdzība — 0,153, ordeņu domes — 0,030 milj. ls. u. c.

Valsts bilance.

Bilan de l'Etat.

Ikgadus 1. aprīlī sakopo valsts bilanci, ieskaitot tanī visu valsts iestāžu un uzņēmumu bilances; autonomās valsts iestādes valsts bilancē ietilpst vienīgi ar saviem kapitāliem. Bilances uzstādīšanas principi vēl nav galīgi stabilizējušies, un tādēļ atsevišķos gadījumos skaitļus nevar pilnīgi salīdzināt. Lielākā bilance 1934. g. 1. aprīlī un arī iepriekšējos gados bija finanču ministrijai 592 milj. ls apmērā, vai 28,2% no valsts bilances kopsummas, nākošā vietā ir valsts dzelzceļi — 469 milj. ls — 22,4%, valsts meži — 21,0%, kara ministrija — 216 milj. ls — 10,3%, vai minēto iestāžu kopbilance ir vairāk nekā 1/5

Nē 136. Valsts bilance 1934. g. pa iestādēm un uzņēmumiem.

Nē 136. Bilan de l'Etat en 1934 par institutions et entreprises.

Nē Nē	Iestādes un uzņēmumi <i>Institutions et entreprises</i>	1. aprīlis au 1. IV.	1934.
		1000 ls	
1	2	3	
1	Augstākās valsts iestādes		5 297
2	Arlietu ministrija		3 939
3	Tieslietu ministrija		14 848
4	Iekšlietu ministrija		3 028
5	Izglītības ministrija		25 749
6	Finanču ministrija		592 241
7	Zemkopības ministrija		30 785
8	Tautas labklājības ministrija		22 879
9	Valsts statistiskā pārvalde		323
10	Kara ministrija		215 268
11	Valsts tipogrāfija		622
12	Cietuma departamenta uzņēmumi		1 613
13	Nacionālā opera		946
14	Valstspapīru spiestuve		1 732
15	Linu monopola nodaļa		11 087
16	Valsts apdrošināšanas nodaļa		4 447
17	Spirta monopola nodaļa		10 807
18	Valsts cukurrūpniecības pārvalde un cukurfabrikas		21 012
19	Cukura monopols		8 947
20	Labības birojs		25 726
21	Valsts muižas		6 179
22	Valsts meži		441 190
23	Valsts dzelzceļi		469 339
24	Pasta un telegrafa departaments		100 771
25	Šoseju un zemsecļu departaments		10 168
26	Kemeru sēravoti		4 562
27	Baldones sēravoti		443
28	Armijas spiestuve		399
29	Pamatkapitāli autonomiem uzņēmumiem		46 800
30	Rīcības kapitāli autonomiem uzņēmumiem		1 773
31	Pārējās iestādes		17 771
32	Kopā Total		2 100 691

daļas no valsts bilances kopsummas. Pārējo iestāžu bilances ir samērā mazas.

Pasīva struktūrā lielākā nozīmē ir kapitālam, kas 1.394 milj. ls apmērā ir 66,4% no visas bilances. Lielākie kapitāli ir mežu departamentam — 416 milj. ls, valsts dzelzceļiem — 393, kara ministrijai — 213 milj. ls un citām valsts iestādēm. Saimnieciskās dzi-

apmērā; lielākā nekustamā manta ir valsts mežiem — 414 milj. ls, valsts dzelzceļiem — 337, finanču ministrijai — 104, kara ministrijai — 65, pasta un tālgrāfa departamentam — 57, izglītības m-jai — 15, valsts cukurrūpniecības pārvaldei un cukurfabrikām — 11 milj. ls un citām valsts iestādēm un uzņēmumiem. Kustamās mantas vērtība bija — 277

№ 137. Valsts bilance 1928.—1934. g.

№ 137. Bilan de l'Etat de 1928 à 1934.

№.№		1928.	1929.	1930.	1931.	1932.	1933.	1934.
		1000 ls						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Aktīvs:							
1	Kase	7 020	3 368	2 826	3 037	1 879	1 816	2 301
2	Noguldījumi	130 606	111 577	140 360	107 652	83 641	77 780	95 114
3	Dārgmetalli	14 733	14 807	14 733	14 733	14 733	14 733	14 733
4	Vērtspapīri	84 816	120 464	163 877	189 103	209 306	213 109	232 325
5	Nekustama manta	1 244 603	1 173 175	1 194 647	1 221 047	1 021 260	1 025 574	1 045 874
6	Kustama manta	206 295	218 026	235 278	244 808	273 096	273 833	276 714
7	Materiāli un produkti	42 392	42 606	46 465	54 870	50 218	45 311	32 343
8	Preces	18 484	22 387	20 527	17 051	13 293	25 363	41 388
9	Valsts īstermiņa aizdevumi	3 174	13 928	17 106	12 578	19 408	20 293	15 704
10	Valsts ilgtermiņa aizdevumi	6 842	3 788	5 018	6 776			
11	Pamatkapitāli autonomiem uzņēmumiem	28 966	34 102	36 241	38 815	42 978	45 144	46 800
12	Rīcības kapitāli autonomiem uzņēmumiem	874	874	919	749	749	1 749	1 773
13	Avansi	8 796	9 429	4 365	16 020	6 002	2 407	9 282
14	Dēbitori	105 829	157 338	132 783	137 611	137 321	121 641	107 773
15	Uzņēmumu zaudējumi	11	420	1 263	6 971	4 596	4 363	1 787
16	Pārējie aktīvi	183 635	222 224	217 718	211 026	215 217	203 269	176 780
17	Bilance	2 087 076	2 148 513	2 234 126	2 282 847	2 093 697	2 076 385	2 100 691
	Pasīvs:							
18	Valsts rezerves fonds	75 086	107 645	103 101	81 279	76 318	52 176	38 912
19	Valsts zelta fonds	14 733	14 807	15 309	15 309	15 310	15 310	15 311
20	Saimnieciskās dzīves atjaunošanas fonds	140 949	189 231	220 167	239 386	250 880	260 181	265 827
21	Sēklas fonds	—	14 571	14 571	14 572	14 571	10 195	10 195
22	Dažādi fondi un speciāli līdzekļi	5 005	4 492	7 347	7 781	8 984	11 058	23 494
23	Rīcības kapitāli	30 419	24 922	25 782	26 189	26 490	22 137	30 805
24	Amortizācijas uzņēmumi	—	733	1 048	1 092	870	946	1 645
25	Valsts iekšējie aizņēmumi	596	640	722	764	6 756	2 807	11 689
26	Valsts ārējie aizņēmumi	83 489	112 419	109 934	115 472	105 638	103 225	73 480
27	Valsts kases zīmju emisija	38 253	38 253	41 423	—	—	—	—
28	Kreditori	29 117	41 019	64 027	62 466	67 795	73 100	105 254
29	Depozīti	14 016	17 143	19 470	9 784	11 905	11 920	14 155
30	Uzņēmumu peļņa	54 669	59 420	53 628	43 405	21 907	27 896	35 665
31	Pārējie pasīvi	51 517	53 699	46 809	122 127	110 873	109 934	90 419
32	Kapitāls	1 549 227	1 469 519	1 510 788	1 543 221	1 375 400	1 375 500	1 394 035

ves atjaunošanas fonds — 266 milj. ls — 12,6%, kā vērtības komplektējas no Valsts Zemes bankas un Latvijas Hipotēku bankas uzpirtām ķīlu zīmēm. Kreditori — 105 milj. ls — 5,0%, valsts ārējie aizņēmumi — 73 milj. ls — 3,5% un citi pasīvi, kuŗu nozīmē ir samērā maza.

Aktīvā lielākās vērtības ir ieguldītas nekustamā mantā — 1.046 milj. ls vai 49,8%

milj. ls — 13,2%: kara ministrijai — 139 milj. ls, pasta un tālgrāfa departamentam kustamā un nekustamā manta, skaitīta kopā — 60, valsts dzelzceļiem — 57, izglītības ministrijai — 8,6, finanču ministrijai — 5,8, šoseju un zemes ceļu departamentam — 4,4, zemkopības ministrijai — 3,6, tautas labklājības ministrijai — 2,1, iekšlietu ministrijai — 1,5, ārlietu — 1,0 milj. ls un citām iestādēm un

uzņēmumiem, kuŗu kustamās mantas vērtība ir mazāka. Vērtspapīri 1934. g. sākumā bija par 232 milj. ls, vai 11,1% no visa aktīva. Valsts vērtspapīru portfelis ir diezgan vienkāršs, un tas komplektējas galvenā kārtā no Valsts Zemes bankas un Latvijas Hipotēku bankas ķīlu zīmēm, kuŗas valsts uzpērk no aizņēmējiem. Dēbitori valsts bilances aktīvā bija — 108 milj. ls vai 5,1%, noguldījumi — 95 milj. ls — 4,5%; lielākās noguldījumu summas bija finanŗu ministrijai — 35 milj. ls, pasta un tēlegrafa departamentam (galvenā kārtā pasta krājkasē) — 20 milj. ls, ties-

lietu ministrijai — 7,1 milj. ls un citām iestādēm un uzņēmumiem. Pamatkapitāli autonomiem uzņēmumiem bija 47 milj. ls — 2,2%: Latvijas Bankai — 20,0 milj. ls, Valsts Zemes bankai — 7,2, Liepājas kaŗa ostas darbnīcām — 6,7, Latvijas Hipotēku bankai — 5,1, Armijas Ekonomiskam veikalam — 2,7, Valsts elektrotehniskai fabrikai — 1,7, Juglas elektrības uzņēmumam — 1,4, Valsts Kuŗu pārvaldei — 1,0 milj. ls u. c. uzņēmumiem. Preces bija par 41 milj. ls — 2,0% no visas valsts bilances, materiāli un produkti par 32 milj. ls — 1,5% un citi aktīvi.

№ 138. Igaunijas valsts ieņēmumi.

№ 138. Recettes de l'Etat d'Estonie.

№ №	Saimniecības gadi	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	Exercices
		1000 ls				
	Ieņēmumi					
1	2	3	4	5	6	7
1	I. Tiešie nodokļi	10 764	11 526	9 950	7 158	I. Impôts directs
2	Ienākuma	3 950	4 154	3 415	2 027	Impôt sur le revenu
3	Tirdzniecības (peļņas)	3 678	3 419	3 360	2 621	Impôt sur les bénéfices
4	Citi	3 136	3 953	3 175	2 510	Autres
5	II. Nodevas un citas atlīdzības	7 168	6 383	5 543	4 320	II. Contributions et autres indemnisations
6	Zimognodoklis	5 333	4 706	4 013	3 179	Droits de timbre
7	Tiesu nodeva	927	888	760	497	Contributions de justice
8	Citas nodevas un atlīdzības	908	789	770	644	Diverses contributions et indemnisations
9	III. Netiešie nodokļi	33 995	31 748	25 127	18 668	III. Impôts indirectes
10	Muitas nodokļi	27 604	25 444	18 543	13 892	Douanes
11	Akcizes	6 391	6 304	6 584	4 776	Accises
12	Kopā nodokļi	51 927	49 657	40 620	30 146	Total des impôts
13	Nodokļu iekasēšanas izdevumi	1 588	1 470	1 328	989	Dépenses pour recouvrement des impôts
14	Bilance	50 339	48 187	39 292	29 157	Bilan
15	IV. Valsts uzņēmumi	18 838	16 129	14 188	10 731	IV. Entreprises de l'Etat
16	Dzelzceļi	1 670	— 611	— 776	— 105	Chemins de fer
17	Pasts, tēlegrafs un tēlefony	434	974	1 225	727	Postes, télégraphes et téléphones
18	Spirta monopōls	11 850	12 319	11 587	8 293	Monopole d'esprit
19	Igaunijas banka	696	—	—	—	Banque d'Estonie
20	Ilgtermiņu aizdevumu banka	1 007	632	264	285	Banque de prêts à long terme
21	Degakmeņa rūpniecība	83	39	39	30	Industrie du chiste
22	Kūdras rūpniecība	54	51	62	36	Fabriques de tourbe
23	Koku rūpniecība	1 174	1 121	533	343	Industrie du bois
24	Spiestuves	57	51	40	1	Imprimeries
25	Citi uzņēmumi	218	148	147	138	Autres entreprises
26	Ostas un noliktavas	1 595	1 405	1 067	983	Ports et dépôts
27	V. Valsts īpašumi	10 998	9 218	7 326	6 268	V. Propriétés de l'Etat
28	Ienākumi no drošībām, fondiem un aizdevumiem	3 854	2 466	2 151	1 479	Recettes des securités, des fonds et des prêts
29	Ienākumi no mežiem	6 006	5 922	4 460	4 179	Recettes des forêts
30	Aktīvu realizācija	359	147	105	114	Réalisation des actifs
31	Ienākumi no citiem valsts īpašumiem	779	683	610	496	Recettes des autres propriétés d'Etat
32	VI. Dažādi ieņēmumi	1 751	2 221	2 110	1 406	VI. Recettes diverses
33	Kārtējie ieņēmumi	81 926	75 755	62 916	47 562	Recettes ordinaires
34	Ārkārtējie ieņēmumi	1 859	336	1 012	660	Recettes extraordinaires
35	Ieņēmumu kopsomma	83 785	76 091	63 928	48 222	Somme totale des recettes

Igaunijas valsts finanses.
Finances de l'Etat d'Esthonie.

Valsts budžetu Igaunija sastāda pēc bruto principa, bet pamatojoties uz Latvijas un Igaunijas statistiķu konferences lēmumiem, Igaunijas centrālais statistiskais birojs šos bruto budžetus pārrēķinājis pēc neto principa. Izdarītie aprēķini un publicētie*) materiāli visos sīkumos nav salīdzināmi ar mūsu valsts ieņēmumiem un izdevumiem, jo no nodokļiem ir atskaitīti to iekasēšanas resp. finanču aparāta uzturēšanas izdevumi. Šie izdevumi tomēr atzīmēti, un tādēļ arī var aprēķināt nodokļu bruto ieņēmumus.

Valsts ieņēmumi Igaunijā ir strauji samazinājušies: 1930./31. s. g. tie bija 83,8 milj. ls, 1932./33. — 63,0 un 1933./34. — 48,2 milj. ls, vai caurmērā uz katru iedzīvotāju — 74,38 ls, 67,54 un 42,81 ls. Šai pašā starplaikā ar mūsu valsts ieņēmumiem tik strauja samazināšanās nenotika; Igaunijā 1933./34. s. g. tā pa daļai ir izskaidrojama ar kronas kursa pazemināšanos.

Nodokļi Igaunijā valstij dod lielākos ieņēmumus, un 1932./33. s. g. tie deva — 40,6 milj. ls, bet 1933./34. — 30,1 milj. ls, vai ievērojama samazināšanās, kas ir izskaidrojama ar kronas kursa pazemināšanos. Caurmērā uz katru iedzīvotāju pēdējā gadā iznāca — 26,76 ls

№ 139. Igaunijas valsts izdevumi.
№ 139. Dépenses de l'Etat d'Estonie.

№ №	Saimniecības gadi	1930./31.	1931./32.	1932./33.	1933./34.	Exercices
		1000 ls				
	Izdevumi	3	4	5	6	7
1	I. Parlaments un valsts kontrole	1 106	1 007	900	663	I. Parlement et Contrôle d'Etat
2	Parlaments	627	577	505	391	Parlement
3	Valsts kontrole	479	430	395	272	Contrôle d'Etat
4	II. Valdība un administrācija	18 768	17 602	15 516	11 698	II. Gouvernement et administration
5	Valsts vecākais	463	470	400	341	Chef d'Etat
6	Izglītība un sociālā apgādība	424	344	314	233	Instruction et service social
7	Tieslietu un iekšlietu ministrija	10 708	10 086	9 143	6 724	Ministères de la Justice et de l'Intérieur
8	Saimniecisko nozaļu veicināšana	718	652	400	444	Encouragement de différentes branches économiques
9	Zemkopības ministrija	5 172	4 893	4 235	3 305	Ministère de l'Agriculture
10	Satiksmes ministrija	1 283	1 157	1 024	651	Ministère de la Communication
11	III. Kara ministrija	24 337	21 778	17 336	13 193	III. Ministère de Défense
12	IV. Ārlietu ministrija	1 303	1 239	1 030	789	IV. Ministère des Affaires étrangères.
13	V. Atmaksa un % no valsts aizdevumiem	7 826	5 658	3 864	3 240	V. Remboursement et % des prêts d'Etat
14	VI. Pensijas	4 538	3 898	3 626	3 019	VI. Pensions
15	VII. Kapitālu un fondu dibināšana	919	394	320	259	VII. Création des capitaux et des fonds
16	VIII. Vispārēja izglītība	11 519	10 058	9 125	6 325	VIII. Instruction générale
17	Augstākā izglītība	1 835	1 521	1 247	844	Instruction supérieure
18	Pirm- un vidusskolas izglītība	—	—	—	—	Écoles primaires et moyennes
19	Profesionālo izglītība	9 684	8 537	7 878	5 481	Instruction professionnelle
20	IX. Administratīvie izdevumi	8 861	7 442	5 484	3 354	IX. Dépenses administratives.
21	X. Veselība, labklājība un sociālā apdrošināšana	2 590	2 583	2 227	1 710	X. Santé, prévoyance et service social
22	Veselība	1 247	1 309	1 049	855	Santé
23	Labklājība	1 241	1 166	1 087	792	Prévoyance
24	Darba un sociālā apdrošināšana	102	108	91	63	Assurance du travail et service social
25	XI. Dažādi pabalsti	5 698	5 814	5 224	2 929	XI. Subsidés divers
26	XII. Labibai	465	1 468	1 468	270	XII. Assurance grains
27	XIII. Kapitālu ieguldījumi	2 586	1 828	935	637	XIII. Dépôts des fonds d'Etat
28	XIV. Izdevumu atmaksas Igaunijas bankai	—	1 215	—	—	XIV. Remboursement des prêts à la Banque d'Estonie
29	XV. Iepriekšējo gadu ieņēmumu atmaksas	291	194	180	242	XV. Remboursement des revenus des années précédentes
30	Izdevumu kopsomma	90 807	82 178	67 235	48 328	Somme totale des dépenses

*) Publicētie „Konjunktur i emub koro kuus“, 1934. g. Nr. 1, 66. un 67. lapp.

liela summa, vai ievērojami mazāk nekā pie mums. Lielākos ieņēmumus 1933./34. s. g. deva netiešie nodokļi — 18,7 milj. ls, vai 16,57 ls uz katru iedzīvotāju; starp tiem pirmā vietā ir muitas nodokļi, kā arī akcīzes. Netiešie nodokļi dod samērā mazākus ieņēmumus, un 1932./33. s. g. tie bija — 9,050 milj. ls un 1933./34. — 7,158 milj. ls, vai caurmērā uz katru iedzīvotāju — 6,35 ls. Lielākie ieņēmumi bija no tirdzniecības peļņas un ienākuma nodokļiem. Starp nodevām un citām atlīdzībām ir ieskaitīts zīmognodoklis, kas 1933./34. s. g. deva — 4,320 milj. ls lielus ieņēmumus.

Valsts uzņēmumi Igaunijā 1932./33. s. g. deva — 14,158 milj. ls un 1933./34. — 10,731 milj. ls. Starp uzņēmumiem ir ieskaitīts spirta monopols, kas 1932./33. s. g. deva — 11,587 un 1933./34. — 8,293 milj. ls lielus ieņēmumus. No pārējiem uzņēmumiem atzīmējamas ostas un noliktavas ar 0,083 milj. ls lieliem ieņēmumiem, kuŗus pēc nomenklatūras skaita pie nodevām. Valsts īpašumi 1932./33. s. g. deva — 7,326 un 1933./34. s. g. — 6,268 milj. ls lielus ieņēmumus; lielākās summas ienāca no mežiem — 4,179 milj. ls un ienākumi no drošības fondiem un aizdevumiem — 1,479 milj. ls.

Ārkārtējie ieņēmumi Igaunijā, tāpat kā pie mums, ir mazi: 1932./33. s. g. tie bija 1,012 milj. ls un 1933./34. — 0,600 milj. ls. Aprēķinot valsts ieņēmumu kopsummu, no tās resp. no nodokļiem ir atņemti nodokļu iekasēšanas izdevumi, kas 1930./31. s. g. bija — 1,558 milj. ls, 1932./33. — 1,328 un 1933./34. — 0,090 milj. ls. Finanču aparāta uzturēšanas izdevumus pēc mūsu nomenklatūras, tāpat kā uzņēmumu zaudējumus, ieskaita valsts izdevumos.

Izdevumi Igaunijā visos pēdējos gados pārsniedz ieņēmumus, vai, izņemot 1934./35. s. g., kas vēl nav noskaidrots, tas pats bija novērojams pie mums; 1930./31. s. g. izdevumi bija — 90,8 milj. ls, 1932./33. — 67,2 un 1933./34. s. g. — 48,3 milj. ls. Mazākais iztrūkums valsts budžetā — 0,1 milj. ls apmērā bija 1933./34. s. g. Iepriekšējos gados turpretim tas bija liels.

Igaunijas valsts izdevumi ar mūsējiem grūti salīdzināmi, jo tie sastādīti pēc citas nomenklatūras. Lielākās summas, tāpat kā pie mums, Igaunija izdeva kara ministrijai vai apsardzībai — 13,2 milj. ls apmērā. Nākošā vietā ir valdība un administrācija — 11,7 milj. ls; ar to jāsaprot tieslietu un iekšlietu ministrija, zemkopības m-ja, satiksmes m-ja, saimniecisko nozaŗu veicināšana, valsts vecākais u. c. izdevumi. Vispārējai izglītībai

izdeva — 6,325 milj. ls, administratīvie izdevumi bija — 3,354 milj. ls un dažādi citi izdevumi. Šie izdevumu posteņi nav salīdzināmi ar mūsējiem, jo nav noskaidrots to saturs, vienīgi tos var salīdzināt pa vairāk gadiem savā starpā.

Lietuvas valsts finances.

Finances de l'Etat de Lithuanie.

Lietuva savu budžetu sastāda pēc bruto principa, resp. ieņēmumos un izdevumos ieskaita arī apgrozījumu summas, un tādēļ visumā Lietuvas valsts ieņēmumus un izdevumus nevar salīdzināt ar mūsu. No Lietuvas ieņēmumiem apskatīs, tāpat kā iepriekšējos gados, vienīgi nodokļus.

Nodokļu un monopōlu ieņēmumi Lietuvā sākot ar 1932. gadu samazinās: 1931. gadā tie bija 104,2 milj. ls, bet 1932. — 87,1, 1934. — 80,3 un 1935. gada budžetā paredzēja ieņemt — 72,2 milj. ls, vai salīdzinot ar iepriekšējo gadu, arī samazinājušies. Mūsu valsts ieņēmumi no nodokļiem un monopōliem pēdējos gados pavairojas, Lietuvā turpretim tie svārstās. Caurmērā uz katru iedzīvotāju Lietuvā 1930. gadā bija — 43,61 ls liela nodokļu un monopōlu ieņēmumu summa, turpretim 1935. gadā tā samazinājās līdz 31,57 ls.

Netiešie nodokļi Lietuvai dod lielākos ieņēmumus. Starp tiem pēc Lietuvas valsts ieņēmumu nomenklatūras ir paredzētas akcīzes (lielākās ir no tabakas un cukura) un muitas. Ieņēmumi no netiešiem nodokļiem pēdējā laikā ievērojami samazinās: 1931. g. tie bija — 49,8 milj. ls, 1934. — 37,6 un 1935. — 36,3 milj. ls, vai caurmērā uz katru iedzīvotāju — 14,65 ls. Lielākie ieņēmumi bija no muitas nodokļiem: 1932. — 39,1 milj. ls, 1934. — 27,5 un 1935. — 23,6 milj. ls, vai caurmērā uz katru iedzīvotāju — 9,52 ls. Muitas nodokļu nozīme starp Lietuvas valsts ieņēmumiem ir ļoti liela, vai tāda pati, kā pie mums; arī šo summu kustība ir līdzīga. No akcīzēm lielākās summas dod tabaka: 1931. — 7,195 milj. ls un 1935. — 5,131 milj. ls. Pēdējā laikā ļoti strauji pavairojās ieņēmumi no cukura akcīzes, un tagad tā — 5,190 milj. ls apmērā pārsniedz pat tabakas akcīzi.

Tiešie nodokļi Lietuvā dod ievērojami mazākas summas nekā netiešie; arī to svārstīšanās pēdējos gados nav tik liela. Lielākās summas tiešie nodokļi deva 1931. gadā — 22,051 milj. ls, 1934. — 20,324 un 1935. — 18,500 milj. ls, vai tiešie nodokļi saimnieciskās krīzes laikā ir samazinājušies; 1930. g.

№№	Saimniecības gadi	1930.	1931.	1932.	1933.	1934.
		1000 ls				
1	2	3	4	5	6	7
1	Tiešie nodokļi	21 644	22 051	20 264	20 908	20 324
2	a) zemes nodoklis	10 121	9 898	8 857	9 620	9 561
3	b) nekustamas mantas pilsētās	3 170	3 451	3 558	3 584	3 387
4	c) patentu	1 424	1 352	1 414	1 126	1 208
5	d) tirdzniecības un rūpniecības uzņēm. peļņas	4 328	4 519	4 043	4 005	3 481
6	e) tirdzn. un rūpniec. uzņēm. ienākuma	33	1	—	—	—
7	f) profesionālo personu nodokļi	247	300	417	835	1 315
8	g) apdrošināšanas ipašumu nodoklis	299	364	306	233	237
9	h) kapitālu peļņas nodoklis	196	202	222	169	138
10	i) motorlaivas	30	23	25	23	25
11	j) tvaika katlu nodevas	23	26	25	27	28
12	k) nodoklis no ipašumu pārdošanas	1 335	1 526	1 141	1 015	778
13	l) mantošanas nodoklis	336	283	221	269	166
14	m) 3% nod. no pārdotās malkas	102	106	35	2	—
15	Netiešie nodokļi	47 802	49 810	40 361	34 248	37 598
16	a) spirta	389	435	339	278	264
17	b) alus un medus dzērienu	1 349	1 642	1 177	802	663
18	c) vīnu	44	51	83	130	196
19	d) tabakas	6 713	7 195	6 403	5 561	5 123
20	e) čaulišu	66	65	66	89	70
21	f) sērskociņu	299	1 013	780	781	781
22	g) tējas	188	166	135	122	142
23	h) cukura	—	—	1 554	2 486	2 663
24	i) rauga	118	105	114	108	189
25	j) no uzņēm., kas izgatavo etiķa laku un parfimerijas	1	1	19	21	10
26	k) muitas nodevas	38 635	39 137	29 691	23 870	27 497
27	Nodevas	10 667	10 376	9 465	9 188	8 880
28	a) zīmog-, tiesu un citas	5 552	5 617	5 155	4 743	4 343
29	b) svaru	327	273	279	457	448
30	c) ostu un ūdensceļu	456	352	401	446	579
31	d) dažādas	3 224	2 965	2 448	2 385	2 352
32	e) mācības iestāžu	884	930	960	967	971
33	f) mākslas produkcijas nod.	224	239	222	190	187
34	Monopoli	21 928	21 981	16 974	14 524	13 451
35	a) spirta un degvīna monopols	21 852	21 899	16 899	14 454	13 388
36	b) spēļu kārtis	76	82	75	70	63
37	Kopā	102 041	104 218	87 064	78 868	80 253

uz katru iedzīvotāju iznāca — 9,25 ls, bet 1935. — 7,50 ls. Lielākos ieņēmumus no tiešiem nodokļiem dod zemes nodoklis, kas ir diezgan svārstīgs un 1931. gadā deva — 9,898 milj. ls, 1934. — 9,561 un 1935. — 7,785 milj. ls, vai uz katru iedzīvotāju — 3,14 ls. Nekustamas mantas nodoklis pilsētās arī dod ievērojamas summas, kas pēdējos gados ir palikušas bez lielākām pārmaiņām, un 1935. gada budžetā tas bija — 3,394 milj. ls, vai 3,14 ls uz katru iedzīvotāju. Tirdzniecības un rūpniecības uzņēmumu peļņas nodoklis 1931. gadā deva — 4,519 milj. ls lielu ieņēmumu. Nākošos gados tas samazinājās, un 1935. g. bija tikai — 3,367 milj. ls, vai 1,40 ls uz katru iedzīvotāju.

Monopoli Lietuvas valsts financēm arī dod

ievērojamus ieņēmumus; pēdējos gados tie diezgan strauji samazinās: 1931. gadā deva — 22,0 milj. ls lielu summu, 1934. — 13,451 un 1935. — 13,357 milj. ls, vai 1930. gadā uz katru iedzīvotāju iznāca — 9,37 ls, bet 1935. — 5,39 ls. Pēc valsts ieņēmumu nomenklāturā Lietuvā ir divi monopoli: spirta, degvīna un spēļu kāršu, tomēr gandrīz visus ieņēmumus deva vienīgi spirta monopols, un šo ieņēmumu svārstīšanās atkarējās no tā ieņēmumiem. Lietuvā tie, tāpat kā pie mums, pēdējos gados ir ievērojami samazinājušies.

Nodevas Lietuvai arī dod lielus ieņēmumus, tomēr tie nav salīdzināmi ar mūsu nodevu ieņēmumiem, jo pie nodevām ir piekaitīti arī zīmognodokļa ieņēmumi (kopā ar tiesu nodevām), kam starp mūsu ieņē-

**Ieņēmumi Lietuvā,
en Lithuanie.**

1935. *)	1930.	1933.	1934.	1935.	N.№	Exercices
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju ls Moyenne par habitant en ls						Impôts
8	9	10	11	12	13	14
18 569	9,25	8,63	8,20	7,50	1	Contributions directes
7 785	4,33	3,97	3,90	3,14	2	a) foncière
3 394	1,56	1,48	1,38	1,37	3	b) des biens immeubles dans les villes
1 209	0,61	0,47	0,40	0,40	4	c) des patentes
3 467	1,85	1,65	1,42	1,40	5	d) impôt sur les bénéfices ind. et commerc.
—	0,01	—	—	—	6	e) impôt sur le revenu brut industr. et commerc.
1 323	0,11	0,34	0,53	0,53	7	f) contributions personn. professionnelle
221	0,13	0,10	0,10	0,09	8	g) impôt sur les biens assurés
142	0,08	0,07	0,06	0,06	9	h) impôt sur les bénéfices du capital
24	0,01	0,01	0,01	0,02	10	i) impôt sur les moteurs à eau
28	0,01	0,01	0,01	0,01	11	j) impôt sur les chaud. à vapeur
805	0,57	0,42	0,32	0,32	12	k) droits de mutation
171	0,14	0,11	0,07	0,07	13	l) droits de successions
—	0,04	0,00	—	—	14	m) taxe de 8% sur le bois vendu
36 271	20,43	14,14	15,34	14,65	15	Contributions indirectes
293	0,17	0,11	0,11	0,12	16	a) sur les alcools
672	0,57	0,33	0,27	0,27	17	b) sur les bières et hydromels
200	0,02	0,05	0,08	0,08	18	c) sur les vins
5 131	2,87	2,30	2,09	2,07	19	d) sur les tabacs
70	0,03	0,04	0,03	0,03	20	e) sur les tubes à cigarettes
780	0,13	0,32	0,32	0,32	21	f) sur les allumettes
157	0,08	0,05	0,06	0,06	22	g) sur les thés
5 190	—	1,03	1,08	2,10	23	h) sur les sucres
190	0,05	0,01	0,08	0,08	24	i) sur les levains
12	0,00	0,01	0,00	0,00	25	j) sur les entr. fabr. les vinaigres, vern., parf.
23 576	16,51	9,86	11,22	9,52	26	k) produits des douanes
9 990	4,56	3,80	3,62	4,03	27	Droits
4 444	2,37	1,96	1,77	1,79	28	a) de timbre, judic. et autres
457	0,14	0,19	0,18	0,18	29	b) droits de péage
533	0,19	0,19	0,24	0,22	30	c) droits de port et de voies fluviales
3 410	1,38	0,38	0,96	1,38	31	d) droits divers
959	0,38	0,40	0,40	0,39	32	e) produits de l'enseignement
187	0,10	0,08	0,07	0,07	33	f) produits des établissements d'art
13 357	9,37	6,00	5,49	5,39	34	Produits de monopoles
13 294	9,34	5,97	5,46	5,37	35	a) produits du monopole des alcools
63	0,03	0,03	0,03	0,02	36	b) produits du monopole des cartes à jouer
78 187	43,61	32,57	32,74	31,57	37	Total

mumu avotiem ir ļoti liela nozīme. Ieņēmumi no nodevām nav daudz samazinājušies: 1931. gadā tie bija 10,4 milj. ls un 1935. — 10,0 milj. ls. Lielākās summas ienāca no zīmog- un tiesu nodevām — 4,444 milj. ls un dažādām — 3,410 milj. ls. Pie nodevām, tāpat kā pie mums, ir pieskaitītas arī dažādas atlīdzības, kā mācības maksas u. c.

**Lietuvas valsts parādi.
Dettes d'Etat de Lithuanie.**

Lietuvas valsts parādu summas ir samērā mazas, un pēdējā laikā tās turpina samazinā-

ties: 1933. gada 1. janvārī bija — 79,1 milj. ls, 1934. — 60,3 un 1935. — 47,6 milj. ls. Lielākie ir ārējie parādi, kas 1935. g. sākumā bija — 46,7 milj. ls; iekšējie parādi turpretim bija tikai — 0,880 milj. ls. Starp ārējiem parādiem lielākās summas 1935. g. 1. janvārī bija ZASV — 20,9 milj. ls apmērā, otrā vietā ir sērskociņu monopōla aizņēmums — 13,9 milj. ls, pēc Libertē līguma ZASV — 5,7 un sabiedriskiem būvdarbiem — 4,1 milj. ls. Pārējie aizņēmumi ir samērā mazi, un lielākie ir Klaipēdas rajona administrācijas aizņēmumi Anglijā, bet galvenā kārtā Francijā.

*) Budžets — Budget

№ 141. Lietuvas valsts parādi (1000 ls).
№ 141. Dettes publiques de la Lithuanie (en 1000 de ls).

№№	1. janvārī			au 1 janvier	
	Parādi	1933.	1934.	1935.	Dettes
1	2	3	4	5	6
	A. Ilgtermiņa ārējie parādi:				A. Dettes extérieures à long terme
1	ZASV	33 035	22 376	20 874	Etats-Unis
2	Anglijā	515	565	527	Gr. Bretagne
	Klaipēdas rajona administrācijai				Administr. du territ. de Klaipeda
3	a) Anglijā	20	19	17	a) Gr. Bretagne
4	b) Francijā	1 192	1 211	1 206	b) France
5	Pēc Liberté līguma ar ZASV	9 564	6 302	5 698	Emprunt de Liberté contracté aux Etats-Unis
6	Sērkokociņu monopōls	21 914	23 288	13 898	Monopole des allumettes
7	Sabiedriskiem būvdarbiem	10 196	5 153	4 105	Constructions publiques
8	Kopā	76 436	58 914	46 325	Total
9	B. Īstermiņa ārējie parādi	1 411	503	372	B. Dettes extérieures à court terme
10	Kopā (A + B)	77 847	59 417	46 697	Total (A+B)
	C. Iekšējie parādi:				C. Dettes intérieures
11	Ārkārtējs aizņēmums valsts aizsar-				Emprunt extraordinaire pour la dé-
12	dzībai	373	—	—	fense du pays
13	Valsts kases zīmes	45	40	38	Bons du Trésor
	Valsts kases atmaksas nauda par ka-				Redevances militaires en argent à
	ra laika parādiem	851	845	842	rembourser par le Trésor
14	Kopā	1 269	885	880	Total
15	Pavisam	79 116	60 302	47 577	Somme générale

IV. Slēdzieni.

IV. Résumé.

Publiski-tiesisko, arī pašvaldību un valsts iestāžu ieņēmumi pēdējā gadā diezgan strauji pavairojās: 1933./34. s. g. ieņēma 187,1 un 1934./35. — 202,4 milj. ls, vai pavairojušies par — 15,3 milj. ls — 8,2%. (Ievērojot, ka valsts ieņēmumi bija par 3,0 milj. ls mazāki, tad pavairojās tikai par 12,3 milj. ls — 6,7%.) Pavairojās valsts, lauku un pilsētu pašvaldību ieņēmumi. Tiesa, 1934./35. s. g. ieņēmumi pilnos apmēros nerealizējās, faktiski tie bija apmēram par 3,0 milj. ls mazāki, tomēr arī tad valsts ieņēmumi pret iepriekšējo gadu ir pavairojušies par 9,7 milj. ls — 7,5%. Pilsētu pašvaldību ieņēmumi ir pavairojušies par 2,7 milj. ls — 6,2% un lauku pašvaldībās tie pavairojušies par 0,4 milj. ls — 2,0%.

№ 142. Valsts un pašvaldību ieņēmumi 1925./26.—1935./36.

№ 142. Recettes de l'Etat et des administrations des exercices de 1925/26 à 1935/36.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Valsts Etat	Pilsētu Municipalités	Lauku Administrations communales	Kopā Total
			Pašvaldību		
1000 ls					
1	2	3	4	5	6
1	1925./26.	152 908	28 288	13 180	194 376
2	1926./27.	165 129	34 225	14 840	214 194
3	1927./28.	175 273	33 859	15 595	224 727
4	1928./29.	209 955	40 865	15 506	266 326
5	1929./30.	195 046	45 091	12 682	252 819
6	1930./31.	172 594	46 867	17 682	237 143
7	1931./32.	126 735	51 133	16 815	194 683
8	1932./33.	130 110	46 203	14 081	190 394
9	1933./34.	129 488	43 736	13 827	187 051
10	1934./35.	142 163*	46 034	14 234	202 431
11	1935./36.	150 990*			
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju ls Moyenne par habitant en Ls					
12	1925./26.	82,80	44,79	10,84	105,36
13	1926./27.	89,51	54,19	12,21	116,11
14	1927./28.	95,01	53,61	12,83	121,82
15	1928./29.	113,81	64,71	12,75	144,53
16	1929./30.	102,65	64,98	10,51	133,06
17	1930./31.	90,84	67,37	14,66	124,81
18	1931./32.	66,70	73,50	13,94	102,46
19	1932./33.	68,48	66,51	11,67	100,21
20	1933./34.	68,15	62,87	11,48	98,45
21	1934./35.	74,82	66,17	11,82	106,54
22	1935./36.	77,41			

*) Budžets — Budget.

Caurmērā uz katru iedzīvotāju lielākās valsts un pašvaldību ieņēmumu summas bija 1928./29. s. g. — 144,53 ls apmērā, 1933./34. s. g. tās bija 98,45 un 1934./35. — 106,54 ls, vai gada laikā ievērojami pavairojušās. Valsts ieņēmumi uz katru iedzīvotāju bija — 74,82 ls, pilsētu pašvaldību — 66,17 un lauku — 11,82 ls; valsts un pilsētu pašvaldību ieņēmumi pēdējos gados ir diezgan vienādi un ievērojami lielāki nekā lauku pašvaldībās.

Nodokļu ieņēmumi mūsu publiski-tiesiskās iestādēs pēdējā gadā arī ir pavairojušies: 1933./34. s. g. tie bija — 104,2 un 1934./35. s.

№ 143. Valsts un pašvaldību nodokļi 1925./26.—1935./36.

№ 143. Impôts de l'Etat et des administrations municipales et communales des exercices de 1925/26 à 1935/36.

№№	Saimniecības gadi Exercices	Valsts Etat	Pilsētu Municipalités	Lauku Administrations communales	Kopā Total
			Pašvaldību		
1000 ls					
1	2	3	4	5	6
1	1925./26.	88 532	13 145	10 387	112 064
2	1926./27.	90 230	16 397	11 048	117 675
3	1927./28.	100 037	17 493	12 702	130 232
4	1928./29.	103 640	19 635	13 076	136 351
5	1929./30.	110 410	20 905	13 694	145 009
6	1930./31.	100 424	21 272	13 226	135 622
7	1931./32.	75 941	22 714	15 459	114 114
8	1932./33.	71 175	20 759	13 012	104 946
9	1933./34.	72 427	19 309	12 492	104 228
10	1934./35.	75 389*)	19 033	12 541	106 963
11	1935./36.	81 554*)			
Caurmērā uz vienu iedzīvotāju (ls) Moyenne par habitant (Ls)					
12	1925./26.	47,99	20,81	8,59	60,75
13	1926./27.	48,91	25,96	9,14	63,79
14	1927./28.	54,23	27,70	10,51	70,59
15	1928./29.	56,18	31,09	10,82	73,91
16	1929./30.	58,11	30,13	11,05	76,22
17	1930./31.	52,86	30,66	11,55	71,88
18	1931./32.	39,97	32,65	12,82	60,06
19	1932./33.	37,46	29,88	10,70	55,23
20	1933./34.	38,12	27,76	10,37	54,86
21	1934./35.	39,68	27,36	10,41	56,30
22	1935./36.	41,81			

*) Budžetā paredzētās summas — Sommes prévues dans le budget.

g. — 107,0 milj. ls (faktiskie ieņēmumi ir lielāki, jo valstī tie par 2,0 milj. ls pārsniedz budžetā paredzētās summas), vai caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 54,86 un 56,30 ls. Visvairāk pavairojušies valsts nodokļi, kas 1933./34. s. g. ieņemti — 72,4 milj. ls apmērā un 1934./35. s. g. paredzēja ieņemt — 75,4 milj. ls (faktiskie ieņēmumi apmēram par 2,0 milj. ls pārsniedza budžetā paredzētās summas). Lauku pašvaldību iestādēs nodokļu ieņēmumi pavairojās ļoti niecīgos apmēros no 12,492 līdz 12,541 vai par 0,049 milj. ls. Pilsētu pašvaldībās nodokļu ieņēmumi pat samazinājās.

Caurmērā uz katru iedzīvotāju valstī 1933./34. s. g. iznāca — 38,12 ls lielas nodokļu summas un 1934./35. — 39,68 ls; pilsētās tās ir ievērojami mazākas un pēdējos gados bija — 27,76 ls un 27,36 ls uz katru iedzīvotāju, lauku pašvaldībās — 10,37 ls un 10,41 ls. Pēdējos gados nodokļi, ņemot tos uz katru iedzīvotāju, nav neko pavairojušies, un tikai nelielos apmēros tas noticis valsts ieņēmumu-

mos, un tomēr ieņēmumu kopsumma pēdējā gadā ir pavairojusies. Nepalielinot nodokļu nastu, ir panākta valsts ieņēmumu pavairošanās, kas uzskatāms par zīmīgu faktu un ievērojamu panākumu mūsu finanču attīstības gaitā.

Salīdzinot mūsu valsts un pašvaldību ieņēmumus un nodokļus ar kaimiņu valstīm, ir novērojams, ka pie mums pašvaldību ieņēmumi ir ievērojami lielāki nekā Igaunijā un Lietuvā. Lauku pašvaldību ieņēmumi 1934./35. s. g. pie mums caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 11,82 ls, bet Igaunijā 1932./33. s. g. tie bija tikai — 7,95 ls un Lietuvā — 2,45 ls. Arī lauku pašvaldību nodokļi mūsu kaimiņu valstīs ir ievērojami mazāki: pie mums caurmērā uz katru iedzīvotāju iznāca — 10,41 ls, Igaunijā — 5,93 ls un Lietuvā — 1,86 ls. Sevišķi mazi lauku pašvaldību ieņēmumi ir Lietuvā; arī nodokļi caurmērā uz katru iedzīvotāju ir niecīgi.

Pilsētu pašvaldību ieņēmumi un nodokļi atrodas līdzīgā stāvoklī. Pie mums 1934. gadā caurmērā uz katru iedzīvotāju bija — 66,18 ls liela ieņēmumu summa, bet Igaunijā tikai — 37,21 ls un Lietuvā — 15,79 ls; nodokļi uz katru mūsu pilsētas iedzīvotāju bija — 27,36 ls, Igaunijā — 17,00 un Lietuvā — 7,98 ls. Lauku un pilsētu pašvaldību saimniekošana pie mums ir daudz plašāka nekā Igaunijā un Lietuvā. Mūsu lauku pašvaldībām ir uzlikti tādi pienākumi, kādi nav mūsu kaimiņu valstīs, bet pilsētu pašvaldību ieņēmumus un nodokļus ievērojamā kārtā palielina mūsu galvas pilsēta Rīga.

Valsts ieņēmumi pie mums arī ir lielāki, un 1933./34. s. g. caurmērā uz katru iedzīvotāju tie bija — 73,19 ls, bet Igaunijā — 42,81 ls (iepriekšējos gados Igaunijā valsts ieņēmumi bija ievērojami lielāki un tuvojās mūsējiem; tie samazinājās pēdējā gadā sakarā ar kronas kursa krišanu). Nodokļu ieņēmumi pie mums 1934./35. s. g. bija — 59,00 ls, bet Igaunijā 1933./34. s. g. — 34,13 ls un Lietuvā 1935. gadā — 31,57 ls. Spriežot pēc publiski-tiesisko iestāžu ieņēmumiem un nodokļiem, mūsu valsts un pašvaldību dzīve ir attīstījusies vairāk nekā kaimiņu valstīs. Pie mums iedzīvotājiem ir uzliktas lielākas nastas, bet arī ieguvumi ir lielāki. Tie izpaužas labierīcību, sociālās palīdzības, izglītības, saimniecisko nozaļu veicināšanas laukā un citos dažādos virzienos. Šīm lietām mūsu publiski-tiesiskās iestādes, kā to var redzēt iepriekšējos apskatos, izdod lielas summas.

№ 144. Ieņēmumi un nodokļi.

№ 144. Recettes et impôts.

№№	Valstis Etats	Ieņē- mumi Recettes	Nodokļi Impôts
		Caurmērā uz vienu iedzīvotāju ls Moyenne par ha- bitant en Ls	
1	2	3	4
		Lauku pašvaldību Administrations communales	
1	Latvija 1934./35. <i>Lettonie</i>	11,82	10,41
2	Igaunija 1932./33. <i>Estonie</i>	7,95	5,93
3	Lietuva 1933. <i>Lithuanie</i>	2,45	1,86
		Pilsētu pašvaldību Administrations municipales	
4	Latvija 1934. <i>Lettonie</i>	66,18	27,36
5	Igaunija 1932./33. <i>Estonie</i>	37,21	17,00
6	Lietuva 1933. <i>Lithuanie</i>	15,79	7,98
		Valsts — Etat	
7	Latvija 1934./1935.*) <i>Lettonie</i>	73,19	59,00
8	Igaunija 1933./34. <i>Estonie</i>	42,81	34,13
9	Lietuva 1935. <i>Lithuanie</i>		31,57

*) Faktiskie ieņēmumi (iepriekšējās ziņas).
Recettes effectives (données préliminaires)

L2-J

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0308060282

22. AUG. 1935